MEG MASON

SUFERINȚĂ ȘI EXTAZ

„Inteligentă, nuanțată
și extrem de amuzantă.“
ANN PATCHETT

clasici contemporani LITERA

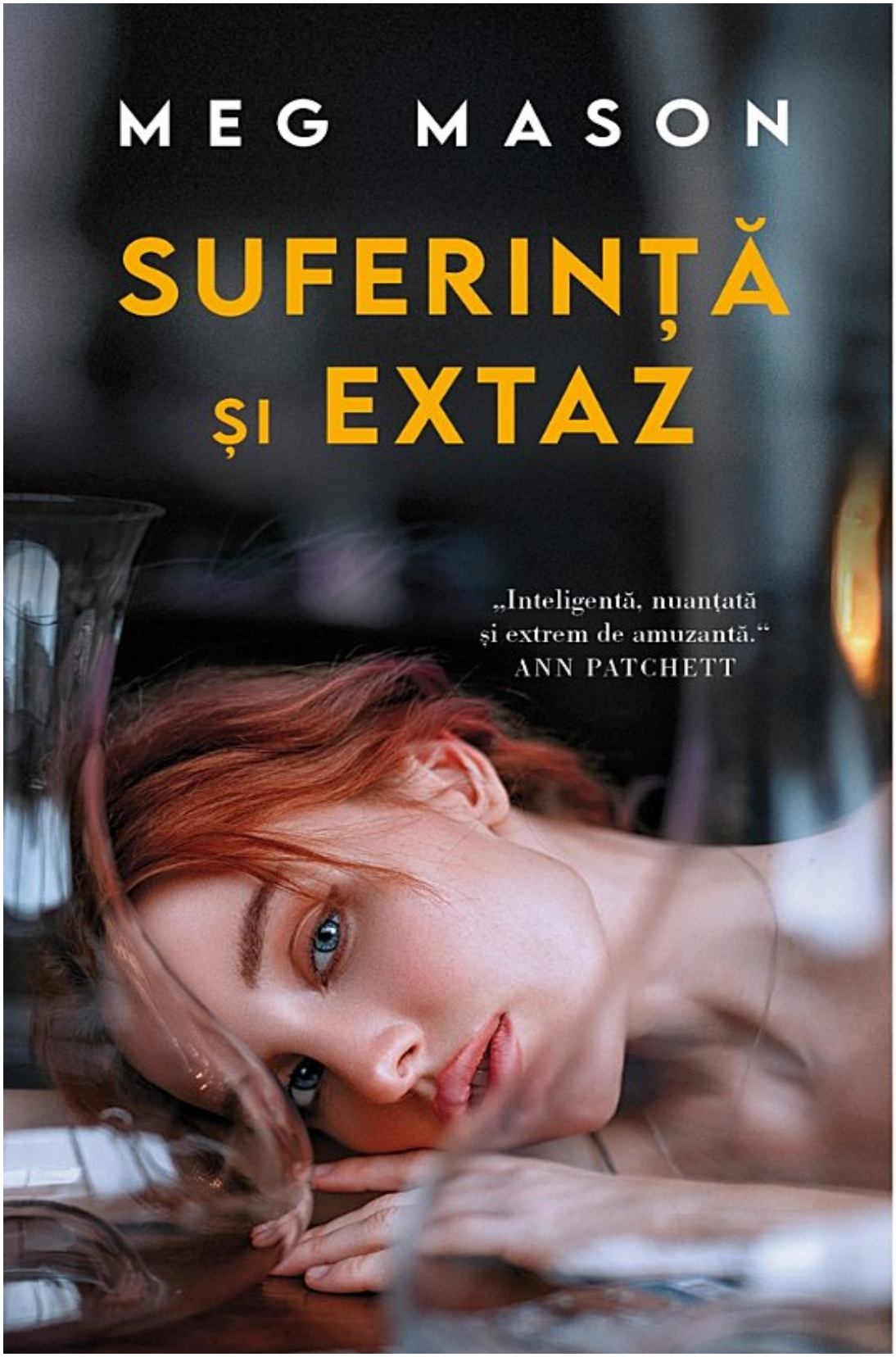

clasici contemporani LITERA

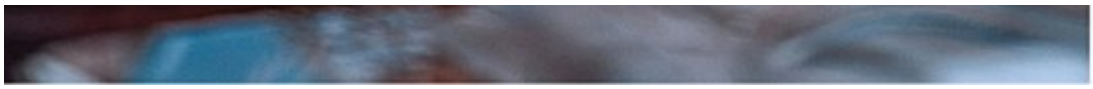

clasici contemporani
LITERA

Clasici contemporani Litera
pune laolaltă scriitori contemporani laureați
sau nominalizați ai unor prestigioase premii literare
care le prefigurează statutul de „clasici".
Operele de ficțiune cele mai noi, cele mai vândute,
cele mai iubite din zilele noastre –
cărți pe care abia aștepți să le citești.

Meg Mason și-a început cariera în Londra, la *Financial Times* și *The Times*. Articolele ei au apărut în *The Sunday Times*, *The Sydney Morning Herald* și *The Sunday Telegraph*. A scris proză umoristică pentru revistele *The New Yorker* și *Sunday Style*, articole pentru *GQ* și *Inside Out*, și a colaborat la revistele *Vogue*, *ELLE* și *Marie Claire*. Primul său roman, *You Be Mother*, a apărut în 2017, fiind urmat, în 2020, de *Suferință și extaz* (*Sorrow and Bliss*). Trăiește în Sydney, împreună cu soțul și cele două fiice.

MEG MASON

SUFERINȚĂ ȘI EXTAZ

Traducere din limba engleză și note
NADINA VIȘAN

LITERA
București

Sorrow and Bliss

Meg Mason

Copyright © 2020 The Printed Page Pty Ltd

Carte publicată pentru prima dată în limba engleză în Sydney, Australia, de HarperCollins Publishers Australia Pty Limited în 2020.

Ediția în limba română este publicată prin înțelegere cu HarperCollins Publishers Australia Pty Limited.

Editura Litera

tel.: 0374 82 66 35; 021 319 63 90; 031 425 16 19

e-mail: contact@litera.ro

www.litera.ro

Suferință și extaz

Meg Mason

Copyright © 2022 Grup Media Litera

pentru ediția în limba română

Toate drepturile rezervate

Editor: Vidrașcu și fiii

Redactor: Mihaela Serea

Corector: Cătălina Călinescu

Copertă: Flori Zahiu-Popescu

Tehnoredactare și prepress: Ofelia Coșman

Seria de ficțiune a Editurii Litera este coordonată

de Cristina Vidrașcu Sturza.

ISBN 978-606-33-8983-2

ISBN EPUB 978-606-33-9111-8

Părinților mei și soțului meu

SUFERINȚĂ ȘI EXTAZ

Aflați la o nuntă, la scurtă vreme după propria noastră nuntă, l-am urmat pe Patrick, traversând marea de invitați adunați la recepție, până la o femeie care stătea singură deoparte.

Patrick mi-a spus că în loc să îi tot arunc priviri din cinci în cinci minute și să-mi plâng de milă, mai bine m-aș duce la ea și i-aș spune că-mi place pălăria pe care o poartă.

– Chiar dacă de fapt nu-mi place?

„Păi sigur că da, Martha“, mi-a spus el.

– Oricum ție nu-ți place nimic. Haide.

Femeia tocmai luase un antreu de pe tava unui chelner și îl băga în gură când ne-a văzut venind spre ea. În momentul ăla și-a dat seama că antreul era prea mare ca să poată fi băgat complet în gură. În timp ce ne apropiam, și-a coborât bărbia și a încercat să-și mascheze cu paharul și șervețelul mai întâi încercarea de a înghiți repede și apoi de a scuipa antreul din gură. Deși Patrick s-a prezentat într-un mod foarte clar, ea a răspuns cu niște mormăieli pe care nici unul dintre noi nu le-a putut desluși. Pentru că părea jenată rău, m-am apucat să vorbesc de parcă aveam la dispoziție un singur minut în care să-mi expun părerea despre pălăriile de damă.

Femeia mi-a punctat vorbele cu o serie de înclinări ale capului și, de îndată ce a fost capabilă, ne-a întrebat unde locuim și cu ce ne ocupăm și dacă greșea când spunea că părem căsătoriți și de când suntem căsătoriți și cum ne-am cunoscut, iar cantitatea și rapiditatea întrebărilor ei aveau menirea de a ne distrage atenția de la bucățica pe jumătate mâncată care acum zăcea pe un șervețel unsuros în palma ei. În timp ce îi răspundeam, se tot uita peste capul meu, căutând un loc în care s-o depoziteze; după ce am terminat, mi-a spus că e posibil să nu fi înțeles prea bine ce voiam să spun când am zis că Patrick și cu mine nu ne-am cunoscut, pentru că el „fusese întotdeauna prin preajmă“.

M-am întors să mă uit și eu la soțul meu, care în acea clipă tocmai încerca să scoată cu degetul o invizibilă scamă din pahar, după care m-am întors către tipă și i-am spus că Patrick seamănă foarte bine cu canapeaua pe care o aveam acasă când eram mică.

– Era pur și simplu acolo. Nu te întrebai de unde o fi venit pentru că nu-ți puteai aduce aminte vreun moment în care să nu fi fost acolo. Chiar și-acum tot acolo este, nu se gândește nimeni prea mult la ea. Deși, presupun, am continuat eu, pentru că femeia nu părea dornică să zică nimic, dacă mi-

aș pune capul la contribuție, probabil că aș putea face o listă cu toate imperfecțiunile ei. Și motivul pentru care există ele.

Patrick a spus că din păcate așa este.

– Martha e în stare să-ți facă imediat un inventar al defectelor mele.

Femeia a râs, după care a aruncat o scurtă privire la poșeta care-i atârna pe braț de o baretă scurtă, de parcă ar fi vrut să-i cântărească meritele de posibil loc de depozitare.

– Bine, cine mai vrea ceva de băut?

Patrick și-a îndreptat ambele degete arătătoare spre mine și a mimat apăsarea unor trăgace invizibile cu degetele mari.

– Martha, știu că n-ai să spui nu, a zis el, făcând apoi un semn întrebător către paharul femeii. Aceasta l-a lăsat să i-l ia din mână, iar el a spus: Vrei să te scap și de aia?

Femeia a zâmbit, iar pe fața ei se vedea că îi vine să plângă de ușurare că o scapă de antreu.

După ce a plecat Patrick, mi-a zis:

– Cred că îți dai seama ce norocoasă ești că ai pus mâna pe un asemenea bărbat.

Am încuviințat, bineînțeles, și m-am gândit că i-aș putea explica și neajunsurile situației de a fi căsătorit cu cineva pe care toată lumea îl crede cumsecade, dar m-am mulțumit să o întreb de unde are pălăria aia grozavă și să-l aștept pe Patrick să vină înapoi.

După acest episod, canapeaua a rămas răspunsul nostru stas ori de câte ori ne punea cineva întrebarea cum ne-am cunoscut. Am repetat răspunsul ăsta opt ani de zile, cu foarte puține variații.

Și toată lumea râdea de mama focului.

*

Există un GIF intitulat „Prințul William o întreabă pe Kate dacă vrea ceva de băut“. Mi l-a trimis soră-mea odată în telefon. Comentariul ei a fost: „Îmi vine să plâng de încântare!“

Cei doi sunt la o recepție. William e îmbrăcat în frac. Îi face semn lui Kate din celălalt capăt al camerei, mimând un pahar întors cu susul în jos, apoi arătând spre ea cu degetul.

„Gestul ăla“, a scris soră-mea. „Seamănă leit cu ce face Patrick. La propriu.“

I-am răspuns: „Leit-poleit. La figurat“.

Apoi ea mi-a trimis un emoticon în care se dau ochii peste cap, unul cu un pahar de șampanie și unul cu degetul arătător.

În ziua în care m-am mutat înapoi acasă la ai mei, am descoperit GIF-ul ăla din nou.

Și l-am revăzut de 5 000 de ori.

*

Pe soră-mea o cheamă Ingrid. E cu cinșpe luni mai mică decât mine și e căsătorită cu un tip pe care l-a cunoscut pentru că s-a nimerit să cadă exact în fața casei lui când scotea el gunoiul afară. E însărcinată cu al patrulea copil; când mi-a dat mesaj să-mi spună că tot băiat este, mi-a trimis un emoticon cu vânătă, unul cu cireșe și unul cu foarfeca deschisă. Și-a scris: „Îl duc pe Hamish la doctor să-i taie ce-i de tăiat, la modul cât se poate de ne-figurat“.

Când eram mici, lumea credea că suntem gemene. O băteam mereu la cap pe mama să ne lase să ne îmbrăcăm la fel, dar mama zicea nu. Și Ingrid a întrebat-o: „Da’ de ce nu ne lași?“

„Pentru că o să zică lumea că a fost ideea mea…“ a răspuns ea, măsurând cu privirea camera în care eram la momentul acela. „Și nimic de-aici n-a fost ideea mea.“

Mai târziu, când eram deja la pubertate, mama a spus că, din moment ce era evident că Ingrid era aia care avea piept, măcar creier să moștenesc. Am întrebat-o ce era de preferat. A spus că cel mai bine e să le ai ori pe amândouă, ori nici una; că una fără cealaltă este invariabil o nenorocire.

Arătăm la fel și acum, eu și soră-mea. Avem maxilarul la fel de pătrat, cam prea pătrat, dar dacă e s-o credem pe mama, ne stă bine și așa. Avem un păr cu tendințe spre lățoșenie, purtat lung, cu aceeași culoare blonzie până am împlinit eu treizeci și nouă de ani și mi-am dat seama într-o bună dimineață că n-am cum să opresc venirea celui de-al patruzecilea. În după-amiaza aia m-am dus și l-am tăiat până la marginea fălcii mele pătrățoase, după care m-am dus acasă și l-am deschis la culoare cu vopsea de la supermarket. Exact atunci a apărut și Ingrid care a folosit restul de vopsea. Amândouă ne chinuim de-atunci să-l decolorăm. Ingrid spune că era mai simplu să mai turnăm un plod.

De mică mi-am dat seama că, deși semănăm mult, lumea crede că Ingrid e mai frumoasă decât mine. I-am spus asta tatei odată. El mi-a răspuns: „Poate că o să le ia ochii la început. Dar după aia la tine o să le rămână privirea“.

*

În mașină, întorcându-ne de la ultima petrecere la care am fost cu Patrick, am spus:

– Când faci gestul acela cu degetul îmi vine să te împușc pe bune. Aveam vocea uscată și rea și mi-a fost silă de mine… și de Patrick când mi-a răspuns: „Ce drăguț, mersi“, pe o voce complet albă. Nu vreau să te împușc direct în față. Poate mai mult așa, o împușcătură de avertisment, în genunchi, sau într-un loc care să nu te împiedice să te duci la serviciu.

Mi-a spus că-i bine de știut și a băgat adresa noastră în Google Maps.

Locuiam în Oxford, în aceeași casă, de șapte ani.

I-am menționat asta. El n-a spus nimic, iar eu l-am privit cum stătea pe scaunul șoferului, așteptând calm să se subțieze traficul.

– Acu’ faci mutra aia.

– Știi ce, Martha? Ce-ar fi să nu vorbim deloc până ajungem acasă?

Și-a scos telefonul din suport și l-a băgat fără o vorbă în torpedou.

Eu am răspuns nu știu ce, după care m-am aplecat și am dat radiatorul la maximum. Când s-a făcut înăbușitor în mașină, l-am închis și am deschis larg fereastra. Era pe ea o pojghiță de gheață care a scos un fel de hârșcâit când am coborât-o.

Era o glumă de-a noastră, când spuneam că în toate cele trec de la o extremă la alta și că el trăiește liniștit exact pe linia de mijloc. Înainte să ies din mașină, i-am spus:

– Vezi că e aprinsă lumina aia portocalie.

Patrick mi-a spus că urma să schimbe uleiul a doua zi, a închis mașina și a intrat în casă fără să m-aștepte.

*

Luaserăm casa cu chirie la început, pentru că ne gândeam că poate n-o să meargă treburile și o să mă hotărăsc să mă întorc la Londra. Patrick sugerase Oxford pentru că acolo mergea el la universitate și s-a gândit că, față de alte locuri, de alte orașe în care fac oamenii naveta, acolo mi-ar fi

mai ușor să îmi fac prieteni. Am prelungit contractul de închiriere cu șase luni de paisprezece ori, de parcă treburile ar fi putut să nu mai meargă bine dintr-o clipă în alta.

Agentul imobiliar ne-a spus că era o reședință directorială, dintr-o zonă cu locuințe directoriale, și că prin urmare era perfectă pentru noi – deși nici unul dintre noi nu era director. Unul din noi este specialist consultant pentru terapie intensivă. Unul din noi scrie o rubrică culinară amuzantă pentru revista *Waitrose* și a avut o perioadă când s-a dat pe Google căutând „Prețul unei nopți la Clinica Priory“ în timp ce soțul îi era plecat la serviciu.

Dimensiunea directorială a casei se manifesta, în termeni fizici, printr-o mochetă căcănie și o multitudine de prize speciale, iar în termeni personali, printr-un permanent sentiment de stânjeneală când mă aflam singură acolo. O cămăruță de la etaj era singura care nu mă făcea să mă simt de parcă mă pândea mereu cineva din spate, pentru că era mică și la fereastra ei era un platan.

În timpul verii, acesta ascundea restul de reședințe directoriale identice de pe cealaltă parte a acelei fundături. Iar toamna, frunzele lui uscate intrau aduse de vânt înăuntru și mai îndulceau culoarea mochetei. Cămăruța aceea era locul unde lucram, chiar dacă scrisul se poate face oriunde, după cum mi se aducea mereu aminte de către străini la chermeze.

Redactorul rubricii mele culinare îmi trimitea mesaje de genul: „nu înțeleg aici referința“ și „reformulează dacă se poate“. Folosea *track changes*. Eu apăsam *Accept*, *Accept*, *Accept*. Iar după ce reușea să elimine toate glumele, nu rămânea din ea decât o simplă rubrică despre mâncare. Potrivit platformei LinkedIn, redactorul meu e născut în 1995.

*

Petrecerea de la care ne întorceam era pentru aniversarea mea de 40 de ani.

Patrick o organizase singur pentru că îi spusesem că nu mă simt în stare să o sărbătoresc.

Iar el mi-a spus:

– Trebuie să ne repezim asupra zilei.

– Nu zău…

Odată, mai demult, ascultaserăm un podcast în timp ce mergeam cu trenul, la aceeași pereche de căști. Patrick își împăturise puloverul pe post

de pernă, ca să îmi sprijin capul de umărul lui. Erau discurile pe care le-ar fi luat cu el pe o insulă pustie arhiepiscopul de Canterbury. În care povestea cum și-a pierdut primul născut într-un accident de mașină cu mult timp în urmă.

Prezentatorul l-a întrebat dacă reușise să se împace cu gândul. El i-a răspuns că atunci când veneau aniversarea, Crăciunul, ziua copilei, învățase că trebuie să te repezi asupra zilei „înainte să se repeadă ziua asupra ta".

Iar Patrick se năpustise ca un uliu asupra acestui principiu. Începuse să-l folosească tot timpul. L-a spus până și atunci când își călca hainele înainte de petrecere.

Eu stăteam în pat și mă uitam la o emisiune culinară pe laptop, un episod mai vechi pe care-l mai văzusem. Unul dintre concurenți furase din frigider prăjitura Alaska[1] a altui concurent și o lăsase afară să se topească. Ajunsese pe prima pagină a ziarelor: un sabotor la emisiunea maeștrilor culinari.

Când au difuzat episodul prima dată, Ingrid mi-a trimis un mesaj în care spunea că era clar că cineva distrusese intenționat prăjitura Alaska și că va lua cu ea în mormânt lucrul ăsta. Eu i-am răspuns că nu-s complet convinsă. La care ea mi-a trimis două emoticoane, unul cu un tort și celălalt cu o mașină de poliție.

După ce și-a terminat de călcat cămașa, Patrick a venit și s-a așezat lângă mine pe pat și m-a privit cum mă uit la emisiune.

– Știi, trebuie să…

Am apăsat pe bara de spațiu.

– Patrick, chiar nu cred că e cazul să aplicăm metoda episcopului Fârlifus de data asta. Nu-i decât o zi de naștere. N-a murit nimeni.

– Păi încercam și eu să te încurajez.

– OK.

Am apăsat pe tastă din nou.

N-a trecut mult și m-a atenționat că este aproape fără un sfert.

– N-ar trebui să te îmbraci? Normal ar fi să ajungem primii acolo. Martha?

Am închis capacul laptopului.

– Și ce-are dacă vin îmbrăcată așa cum sunt?

Aveam niște colanți, un pulover lung și nu mai știu ce pe dedesubt. Am ridicat privirea și mi-am dat seama că îl rănisem.

– Îmi pare rău, sincer, îmi pare rău.

Patrick rezervase etajul de sus al unui bar la care mergeam pe vremuri.

Nu voiam să fim noi primii care să ajungem acolo, pentru că nu știam dacă e cazul să mă așez la masă sau să stau în picioare în timp ce așteptam să vină lumea, întrebându-mă dacă o să apară cineva, simțindu-mă apoi stânjenită pentru persoana care avusese nenorocul să vină prima. Știam că mama n-avea să fie prezentă, pentru că îi spusesem lui Patrick să n-o invite.

Au venit patruzeci și patru de persoane, două câte două. După ce-ai împlinit treizeci de ani, accentul cade pe numerele pare. Era noiembrie și afară era ger. A durat ceva până și-a dat lumea jos paltoanele. Majoritatea erau prieteni de-ai lui Patrick. Eu pierdusem legătura cu propriii prieteni, cei din școala generală și de la facultate, cei de la slujbele pe care le avusesem de când terminasem facultatea, sau poate că respectivii avuseseră copii, iar eu n-aveam, și nu mai rămăsese nici un subiect comun de conversație. În drum spre petrecere, Patrick mi-a spus că dacă se apucă vreun invitat să îmi povestească de copiii lui, ar fi bine să mă prefac că mă interesează cât de cât.

S-au adunat cu toții acolo și s-au pus pe băut negroni[2] – 2017 a fost „anul cocktailurilor negroni“ – și au râs zgomotos și au ținut discursuri pe nepusă masă, fiecare vorbitor făcând un pas în față de parcă era reprezentantul unei echipe. Iar eu am găsit un closet pentru persoane cu dizabilități și am bocit acolo.

Ingrid mi-a spus că există un cuvânt pentru frica de zile de naștere. Aflase despre fobia asta de pe fâșia de hârtie lipită pe tampoane, care, zicea ea, era sursa ei principală de stimulare intelectuală în acest punct din viață și unicul moment când avea timp să citească și ea ceva. Iar în *speech*-ul ei, a spus: „Cu toții știm ce bine știe să asculte Martha, mai ales când ea e cea care vorbește“. Patrick scrisese ceva pe niște fișe.

N-a existat un moment anume când m-am transformat în nevasta de acum, deși, dacă ar fi să aleg unul, cred că un bun candidat ar fi momentul când am traversat camera și l-am rugat pe soțul meu să nu citească cu voce tare ce scrisese pe fișele alea.

Un observator al căsniciei mele ar putea crede că n-am făcut nici un efort să fiu o nevastă bună, sau o nevastă mai bună. Sau, dacă m-a văzut în seara aceea, ar crede că îmi pusesem în cap să devin așa cum eram și că reușisem asta după ani de efort susținut. Nu avea de unde să știe că mare parte din

viață și toată căsnicia mi le petrecusem încercând să devin opusul a ceea ce sunt.

*

În dimineața următoare i-am spus lui Patrick că îmi pare rău pentru tot. Făcuse cafea și o dusese în living, dar nu se atinsese încă de ea când am intrat eu în cameră. Stătea pe un capăt de canapea.

M-am așezat și eu și mi-am adunat picioarele sub mine. Cu fața spre el, în postura aceasta părea că îl implor, așa că am lăsat un picior înapoi jos pe podea.

– N-am vrut să se întâmple așa. M-am forțat să îi acopăr mâna cu a mea. Prima dată când îl atingeam intenționat în cinci luni de zile. Patrick, crede-mă, nu mă pot controla.

– Și cu toate astea, cu soră-ta reușești să fii drăguță.

Mi-a dat mâna la o parte și a spus că se duce să cumpere un ziar.

Nu s-a mai întors cinci ore.

Încă n-am trecut de patruzeci de ani. Este sfârșitul iernii, anul 2018, nu mai e anul cocktailurilor negroni. Patrick a plecat la două zile după petrecere.

Prăjitură din blat de tort, dulceață de zmeură, înghețată de vanilie și bezea
Cocktail care se prepară din părți egale de Campari, vermut dulce și gin

Tata este poet și îl cheamă Fergus Russell. Primul său poem a fost publicat în ziarul *New Yorker* când avea nouăsprezece ani. Era despre o pasăre, specie pe cale de dispariție. După ce-a apărut, cineva l-a numit o variantă masculină a Sylviei Plath. Și a primit un avans considerabil pentru un prim volum de poezii.

Mama, care la acea dată era iubita lui, se pare că a zis: „Dar avem oare nevoie de un Sylvia Plath masculin?“ Ea nu recunoaște asta, dar așa a rămas în istoria familiei. Nimeni nu mai poate revizui ce s-a consemnat acolo. Acela a fost ultimul poem publicat de tata. El spune că mama a cobit. Ea nu recunoaște nici asta. Volumul de poezii e în continuare în curs de scriere.

Cu banii nu știu ce s-a întâmplat.

Mama este sculptorița Celia Barry. Ea sculptează păsări, din soiul uriaș și amenințător, din materiale care pot fi refolosite. Capete de greblă, motoare de aparate casnice, lucruri luate din casă. Odată, la una dintre expozițiile ei, Patrick a spus: „Cred că nu există obiect pe lumea asta pe care mama ta să nu-l poată refolosi“. Nu o spunea cu răutate. Foarte puține lucruri din casa alor mei își păstrează funcția inițială.

Când eram mici, ori de câte ori eu sau soră-mea o auzeam spunând cuiva „Sunt sculptoriță“, Ingrid începea să recite fără voce versul acela din cântecul lui Elton John[3]. Iar pe mine mă bușea râsul și ea nu se oprea din mimat, cu ochii închiși și pumnii apăsați pe piept, până nu ieșeam în goană din cameră. Și-acum mă umflă râsul exact ca atunci.

Potrivit ziarului *The Times*, mama este doar o sculptoriță minoră.

Patrick și cu mine eram acasă, îl ajutam pe tata să rearanjeze biroul în ziua în care a apărut asta în ziar. Ea ne-a citit cu voce tare la toți, râzând nefericită la partea cu sculptorița minoră. După aceea, tata a spus că la vârsta aia el, unul, s-ar mulțumi cu orice grad de importanță i s-ar acorda.

– Gândește-te că au scris un articol întreg despre tine. Despre sculptorița Celia Barry. Mai gândește-te și la noi, muritorii de rând.

După aceea a decupat articolul și l-a lipit pe frigider. Rolul tatei în căsnicia lor este unul de nestrămutată abnegație.

*

Uneori, Ingrid îl pune pe unul dintre copii să mă sune și să vorbească cu mine la telefon pentru că, spune ea, vrea ca ei să aibă o relație bună cu mine

și pentru că în felul acesta i-i iau de pe cap pentru cinci secunde. Odată, fiul cel mai mare m-a sunat și mi-a spus că la poștă e o femeie grasă și că brânza lui favorită e aia din pungă, de o culoare alburie. Ingrid mi-a scris un mesaj după aia și mi-a spus: „Se referă la cheddar“.

Nu știu când o să înceteze să-mi spună Marfa[4] băiatul ăsta. Sper că niciodată.

*

Părinții noștri locuiesc și acum în casa în care am crescut, pe Goldhawk Road, în Shepherd's Bush[5]. Au cumpărat-o în anul în care am făcut zece ani, cu un depozit pe care li l-a împrumutat sora mamei, Winsome, care s-a căsătorit cu un bărbat cu bani, în loc să ia o variantă masculină a Sylviei Plath. Când erau mici, locuiau într-un apartament deasupra unui atelier de făcut chei, într-un „orășel deprimat de la malul mării, cu o mamă deprimată de la malul mării“, spune mama.

Winsome este mai în vârstă cu șapte ani. Când mama le-a murit brusc de un soi obscur de cancer și tatăl lor și-a pierdut cheful de viață, dar în special cheful de ele, Winsome s-a retras de la Conservator ca să aibă grijă de mama, care la vremea aceea avea treisprezece ani. Și n-a mai avut niciodată o carieră. Mama, pe de altă parte, e o sculptoriță minoră.

*

Winsome le-a găsit casa de pe Goldhawk Road și a făcut în așa fel încât părinții mei să plătească pe ea mai puțin decât merita, pentru că era o proprietate în care murise cineva, iar mama spunea că, după izul din casă, probabil cadavrul se mai afla ascuns pe undeva pe sub mochetă.

În ziua în care ne-am mutat acolo, Winsome a venit să ne ajute să curățăm bucătăria. Am intrat acolo să iau ceva și am văzut-o pe mama stând pe un scaun și bând un pahar de vin în timp ce mătușa mea, cu șorț și mănuși de cauciuc, cocoțată pe ultima treaptă a unei scări, ștergea cu foc dulapurile.

S-au întrerupt din vorbit, apoi au reluat conversația când am plecat din cameră. Am rămas la ușă și am auzit-o pe Winsome spunându-i mamei că n-ar fi rău să găsească în suflet un picușor de recunoștință, căci o casă ca asta nu era în mod normal la îndemâna unei sculptorițe și a unui poet care nu produce nici un fel de poezie. Mama n-a mai vorbit opt luni cu ea după aceea.

Și atunci, ca și acum, n-a putut suferi casa pentru că e îngustă și întunecoasă; pentru că unica ei baie se deschide în bucătărie și are ușă pliantă, și e nevoie să fie dat la maximum Radio Patru ori de câte ori intră cineva acolo. N-o poate suferi și pentru că n-are decât o singură cameră la fiecare nivel, iar scara este foarte abruptă. Spune că își petrece viața pe scările acelea și că într-o bună zi va muri pe ele.

O urăște pentru că Winsome locuiește într-o casă dichisită în Belgravia[6]. Enormă, într-un scuar georgian și, după cum le spune mătușă-mea tuturor, pe partea bună, pentru că păstrează lumina soarelui toată după-amiaza și dă spre partea cea mai frumoasă a grădinii. Casa a fost un dar de nuntă de la părinții unchiului Rowland, renovată cu un an înainte de a se muta ei acolo, apoi o dată la câțiva ani de atunci încoace, la un preț pe care mama zice că-l găsește imoral.

Deși Rowland e un om foarte cumpătat, acesta e doar un hobby de-al lui – căci n-a avut nevoie să lucreze nici măcar o zi din viață – și numai legat de lucrurile mărunte. Îi place să lipească bucățica de săpun care rămâne din bucata veche pe săpunul cel nou, dar Winsome poate cheltui un sfert de milion de lire dacă pofte ște pe marmură de Carrara când renovează, sau pe mobilă descrisă în cataloagele de licitație ca fiind „relevantă“.

*

Când a ales o casă pentru noi doar pe baza osaturii ei – și nu ne referim la oasele pe care cu siguranță că le-am fi găsit dacă dădeam la o parte mocheta, spune mama –, Winsome se aștepta să o îmbunătățim cu timpul. Dar interesul mamei față de interioare nu s-a extins niciodată în afara plăcerii de a se plânge de ele. Veneam de la un apartament cu chirie dintr-o suburbie îndepărtată și n-aveam îndeajuns de multă mobilă ca să putem mobila și etajul. Mama nu s-a obosit să cumpere alta, așa că etajele superioare au rămas goale vreme îndelungată, până când tata a împrumutat un camion și s-a întors cu niște rafturi, o canapeluță tapisată cu catifea maro și o masă de mesteacăn care știa sigur că n-o să-i placă mamei, dar, a spus el, nu erau decât provizorii, până avea să scoată volumul de poezii și ar fi început să curgă banii gârlă. Mare parte din mobila asta se află în continuare la noi acasă, inclusiv masa, pe care mama o numește singura noastră antichitate autentică.

Au tot mutat-o dintr-o cameră într-alta, din diverse motive, iar acum servește de birou pentru tata. „Dar, nici o grijă“, spune mama, „când voi fi pe patul de moarte, voi deschide ochii pentru ultima dată și voi realiza că este chiar patul meu de moarte.“

După asta, tata s-a apucat să vopsească parterul, încurajat de Winsome, într-o nuanță de roșcat denumită Răsărit de Umbria. Pentru că n-a făcut nici o distincție, când a dat cu pensula, între perete, plintă și pervaz, comutator, priză, ușă, balama, mâner, progresul a fost inițial foarte rapid. Dar mama începea de-acum să devină o grevistă cu acte vechi când era vorba de chestiuni domestice. În cele din urmă, curățenia, gătitul și spălatul rufelor i-au revenit lui, așa că n-a apucat să termine de vopsit niciodată. Chiar și acum, holul de la Goldhawk Road este un tunel roșcat doar până la jumătate. Bucătăria este roșcată doar pe trei pereți. Părți din living sunt roșcate până la brâu.

Lui Ingrid îi păsa de această situație mai mult decât îmi păsa mie când eram mici. Dar nici uneia dintre noi nu îi păsa prea mult că se stricau lucruri și nu mai erau reparate, că prosoapele erau jilave și rar schimbate, că în fiecare seară tata gătea friptură pe un grătar cu o folie de aluminiu pe care o așternea peste folia veche până când aragazul nostru a ajuns să semene cu un *mille-feuille* de grăsime și folii. Dacă se obosea să gătească, mama făcea lucruri exotice fără rețetă, *tagine* și *ratatouilles*[7] care se deosebeau unele de altele numai după forma bucăților de capsicum, care pluteau într-un lichid cu gust de roșie atât de amar că trebuia să închid ochii și să îmi frec picioarele pe sub masă ca să-l pot înghiți.

*

Patrick și cu mine am făcut fiecare parte din copilăria celuilalt; n-am avut nevoie, proaspăt căsătoriți, să ne împărtășim particularitățile copilăriei noastre. Dimpotrivă, totul s-a transformat într-o competiție: care dintre noi avusese copilăria cea mai oribilă?

I-am spus, odată, că eu eram întotdeauna ultima invitată la ziua de naștere a cuiva. „E cam târziu“, spunea mama, „mă întreb dacă e cazul să îi sun pe părinții tăi“. Apoi punea jos receptorul și îmi spunea să nu mă îngrijorez, că o să mai încercăm și mai încolo. Ajungeam mereu să particip la curățenia de după, la cina familiei, să mănânc ce mai rămânea din tort. Era tare dureros, i-am spus lui Patrick. Iar la petrecerile mele, mama se îmbăta.

Patrick s-a întins, prefăcându-se că își dezmorțește oasele.

– Toate zilele de naștere la care am mers între vârsta de șapte și cea de opt ani au fost organizate la școală.

Puse la cale de învățător. Tortul era întotdeauna scos din cutia cu recuzită a cercului de teatru al școlii. Era din ghips, ne-a explicat el. Dar își făcea treaba.

*

De cele mai multe ori, Ingrid mă sună când merge cu mașina și îi duce undeva pe copii pentru că, spune ea, nu poate vorbi în liniște decât atunci când sunt toți puși în hamuri pe scaun și, dacă astrele sunt de partea ei, adormiți ca niște puișori. Mașina e ca un fel de cărucior uriaș în momentul acela. Mai demult m-a sunat să-mi spună că întâlnise o femeie care se despărțise de bărbatu-său și acum avea copiii la ea numai jumătate din timp. Își dădeau unul altuia copiii duminica dimineața, i-a povestit femeia, așa că fiecare avea o zi de weekend numai pentru sine. Începuse să se ducă singură la cinema sâmbăta seara și descoperise de curând că și el se ducea singur duminica seara. Adesea descopereau că aleseseră exact același film. Ingrid mi-a spus că ultimul pe care-l văzuse era *X-Men: Cei dintâi*. „Martha, ai auzit vreodată ceva mai deprimant? Duceți-vă, domnule, împreună, ce naiba? Oricum viața-i scurtă.“

Pe tot parcursul copilăriei noastre, părinții noștri se despărțeau cam de două ori pe an. Ne prindeam că urmează să se întâmple pentru că se schimba ceva în atmosferă dintr-odată, peste noapte, și chiar dacă nici eu și nici Ingrid nu știam de ce se întâmplase asta, știam instinctiv că nu era înțelept să vorbim altfel decât în șoaptă, sau să cerem ceva, sau să călcăm pe podea cu zgomot, nu până ce tata nu-și trântea hainele și mașina de scris într-un coș de rufe și nu se muta la Hotel Olympia, o pensiune de la capătul străzii.

Mama începea să petreacă toată ziua și toată noaptea închisă la ea, în șopronul de la capătul grădinii unde transforma lucrurile, iar eu și Ingrid rămâneam singure în casă. În prima noapte Ingrid își lua așternutul și îl aducea la mine în cameră și ne întindeam una cu capul la picioarele celeilalte, trezite mereu de scrâșnetul de metal de la uneltele trântite pe podeaua de ciment și de muzica folk tânguitoare și distonantă pe care îi plăcea mamei să lucreze și care pătrundea prin fereastra deschisă.

În timpul zilei dormea pe canapeaua maro pe care ni se spusese s-o scoatem afară în acest scop. Și, în ciuda notei de pe ușa atelierului pe care scria „FETELOR, înainte să ciocăniți, întrebați-vă: arde undeva?“, înainte să plec la școală intram și culegeam farfuriile și cănile murdare și, din ce în ce mai des, sticlele goale, ca să nu le vadă Ingrid. Multă vreme am crezut că mama nu se trezește pentru că reușeam eu să mă mișc fără să fac zgomot.

Nu îmi amintesc dacă ne era frică, dacă ne gândeam că de data asta, gata, e adevărat, tata nu se mai întoarce acasă, și vom ajunge să folosim expresii noi, precum „prietenul mamei“ și „am uitat-o la tata“, pe care le vom folosi cu tot atâta ușurință ca elevii de la noi din clasă care susțineau că lor le place să aibă parte de două Crăciunuri. Nici una dintre noi nu mărturisea însă că e îngrijorată. Așteptam cumințI. Pe măsură ce am mai crescut, am început să ne referim la aceste momente cu denumirea „plecările“.

În cele din urmă, mama o trimitea pe una dintre noi la hotel să-l aducă înapoi pentru că, spunea ea, toată treaba asta era o adevărată prostie, chiar dacă probabil de fiecare dată fusese ideea ei.

Odată ce tata se întorcea acasă, îl săruta împingându-l spre chiuvetă, iar eu și soră-mea ne uitam îngrozite cum își plimbă mâna spre poalele cămășii lui. Nu pomeneam niciodată de asta decât în glumă. Și după aia urma o petrecere.

*

Toate puloverele lui Patrick au găuri la coate, chiar și alea care nu-s vechi. O bucată de guler e întotdeauna băgată înăuntru, pe lângă gât, iar cealaltă se iețește deasupra și, deși își bagă mereu cămașa în pantaloni, o bucată își face mereu loc să iasă afară și să îi atârne la spate. La trei zile după ce s-a tuns, are iar nevoie de o tunsoare. Are cele mai frumoase mâini pe care le-am văzut vreodată.

*

În afară de repetatele expedieri ale tatei, petrecerile erau contribuția principală adusă de mama vieții noastre de familie, lucrul care ne făcea atât de indulgente față de inadecvările ei în comparație cu ce știam despre mamele altora. Petrecerile astea se revărsau afară din casă, se întindeau de vineri seara până duminica dimineața și erau populate de ceea ce mama

descria a fi elita artistică a vestului Londrei, deși singurele referințe care ți se cereau pentru a participa păreau a fi o vagă asociere cu artele, o toleranță pentru fumul de marijuana și/sau posesia unui instrument muzical.

Chiar și pe timp de iarnă, cu toate ferestrele deschise, casa era încinsă și tresălta, plină de fum dulce. Ingrid și cu mine nu eram excluse sau trimise la culcare. Toată noaptea ne vânturam dintr-o cameră într-alta, croindu-ne drum printre gloate de oameni – bărbați cu cizme sau cu salopete și bijuterii de damă, femei care purtau jupoane în chip de rochii peste blugi murdari și ghete Doc Marten. Nu încercam să ne ducem undeva anume, ci doar să stăm cât mai aproape de ei.

Dacă ne ziceau să venim și să vorbim cu ei, încercam să oferim o conversație strălucitoare. Unii ne tratau ca pe adulți, alții râdeau de noi când de fapt noi nu încercam să fim amuzante. Când aveau nevoie de o scrumieră, de o băutură proaspătă, când voiau să știe de unde să ia o tigaie pentru că le trăsnise că vor ouă ochiuri la ora trei dimineața, Ingrid și cu mine ne întreceam să fim de folos.

În cele din urmă, și eu, și soră-mea adormeam, niciodată în propriile paturi, dar întotdeauna una lângă alta, și ne trezeam în dezordine și în fața picturilor de pe pereții care nu fuseseră dați cu Răsărit de Umbria. Ultima pictură concepută a rămas acolo, pe un perete din baie, decolorată, dar nu îndeajuns de mult încât să nu poți studia brațul stâng adus în fața nudului central pictat sub un duș. Când am văzut-o prima dată, Ingrid și cu mine ne-am temut să nu fie chiar mama, pictată pe loc de vreun invitat.

Mama care, în acele nopți, bea vin direct din sticlă, lua țigara din gura altuia, sufla fumul în tavan, râdea cu capul dat pe spate și dansa de una singură. Avea pe vremea aia părul încă lung, culoarea încă era naturală, nu se îngrășase încă. Purta furouri și blană de vulpe, ciorapi negri, umbla fără pantofi. A existat, pentru scurtă vreme, un turban de mătase.

În general, tata stătea într-un colț și vorbea cu o persoană; din când în când, cu un pahar în mână, recita „Balada bătrânului marinar“[8] cu un accent regional unui public restrâns, dar admirativ. Nu trecea mult și renunța la asta, i se alătura mamei de îndată ce ea începea să danseze pentru că ea nu se lăsa până nu-l chema la ea.

Încerca să se ia după ea și s-o prindă când se învârtea prea tare. Și era mult mai înalt decât ea – asta îmi aduc aminte, că arăta atât de înalt.

Nu aveam mijloace să descriu cum arăta mama, cum mi se părea mie atunci, decât să mă întreb dacă era celebră. Toată lumea se dădea deoparte să se uite cum dansează, chiar dacă ea nu făcea decât să se învârtească, cu brațele în jurul propriului trup, sau agitându-și-le deasupra capului de parcă încerca să imite mișcarea unei alge.

Istovită, se prăbușea în brațele tatei, dar când ne vedea la marginea cercului, spunea: „Fetelor, fetelor, veniți încoace!“ și o lua de la capăt.

Ingrid și cu mine refuzam, dar numai de formă, pentru că atunci când dansam cu ei ne simțeam adorate de tatăl nostru înalt și de mama noastră amuzantă, gata să se prăbușească, și adorați toți patru de mulțimea care ne privea, chiar și atunci când habar n-aveam cine sunt.

Dacă privesc în urmă, îmi dau seama că probabil nici mama nu știa cine sunt – scopul petrecerilor ei părea a fi să-și ocupe casa cu tot felul de străini extraordinari și să se comporte în fața lor ca o persoană extraordinară, nu una care a locuit deasupra unui atelier de chei. Nu era de ajuns să fie extraordinară doar pentru noi trei.

*

O vreme, când am locuit la Oxford, mama mi-a trimis e-mailuri scurte care nu aveau subiect. Ultimul spunea: „Mă tatonează ăștia de la Tate Gallery[9]“. De când am plecat de acasă, tata a început să posteze fotocopii după tot felul de lucruri scrise de alții. Deschise și apăsate pe sticlă, paginile cărții arată ca niște aripi cenușii de fluture, iar umbra groasă și întunecată din centru seamănă cu corpul acestuia. Le-am păstrat pe toate.

Ultima pe care a trimis-o era o postare cu un text de Ralph Ellison[10]. Cu un creion colorat, tata subliniase un rând care spunea: „Sfârșitul se află în început și e încă departe“. Lângă aceste vorbe, pe margine, era o notă scrisă mărunt: „Poate te ajută cu ceva, Martha“. Patrick tocmai mă părăsise. Am scris și eu în spațiul gol din susul paginii: „Sfârșitul este acum și nu-mi amintesc începutul, tocmai asta-i problema“ și am postat-o din nou.

Mi s-a întors câteva zile mai târziu. Singura adăugire: „N-ai putea totuși să încerci?“

Cântecul „Your Song“, de pe albumul *Elton John*, 1970, ale cărui versuri sunt scrise de Bernard Taupin. „Și dac-aș fi sculptor, sau poate, știu eu, / Un vânzător ambulant ce-apare într-un show, / Știu că nu-i mult și altceva n-am ce-ți da, / Dar îți dăruiesc un cântec din inima mea.“

Băiețelul pronunță *f* sunetul ortografiat cu grupul de litere *th* din numele Martha. Această particularitate de pronunție caracterizează și varietatea lingvistică cunoscută sub numele de *Cockney English*, specifică locuitorilor din partea de est a Londrei.

Cartier din vestul Londrei, considerat mai puțin elegant.

Cartier din centrul Londrei, considerat ca fiind unul dintre cele mai elegante și mai scumpe

Tocănițe exotice, preparate în stil marocan, respectiv franțuzesc

Poem celebru, publicat în 1798, care îi aparține poetului romantic Samuel Taylor Coleridge (1772–1834)

Galerie de artă celebră din Londra, unde sunt expuse colecții de artă modernă și contemporană

Ralph Waldo Ellison (1913–1994) a fost un scriitor american, celebru pentru romanul său *The Invisible Man* (*Omul invizibil*), publicat în 1952 și premiat în 1953 cu National Book Award.

Aveam șaisprezece ani când l-am cunoscut pe Patrick. 1977 + 16 = 1993.

Era ajunul Crăciunului. El stătea în antreul cadrilat, alb cu negru, al unchiului și mătușii mele, împreună cu Oliver, băiatul lor mijlociu, îmbrăcat în uniformă școlară și ținând în mână o geantă de voiaj. Eu tocmai făcusem duș și coboram scările pentru a da o mână de ajutor cu pregătirea mesei înainte să plecăm la biserică.

Familia mea nu petrecea niciodată Crăciunul altundeva decât în Belgravia. Winsome ne cerea să rămânem acolo în noaptea Crăciunului pentru că, zicea ea, așa era mai frumos și mai festiv. Și, dar asta n-o mai zicea, însemna și că nu vom întârzia a doua zi – adică să apărem toți patru la 11.30 la micul-dejun care fusese stabilit pentru ora 8.00. TSB, cum zicea mama, adică Timpul Standard din Belgravia.

Ingrid și cu mine dormeam pe podea în camera verișoarei noastre, Jessamine.

Aceasta era copilul făcut la bătrânețe, era cu cinci ani mai mică decât Oliver, care o numea Accidentul atunci când nu erau oamenii mari prin preajmă, și MS, Minunata Surpriză, când erau, până când a ajuns la vârsta în care și-a dat seama că și el, la rândul lui, era o surpriză – fratele lui mai mare, Nicholas, e adoptat. De ce primii patru ani de căsnicie cu Rowland nu produseseră copilul pe care și-l dorea mătușa mea nu s-a discutat niciodată, poate nu știau nici ei. Oricare va fi fost motivul, spunea mama, după o vreme așa de îndelungată, bătaia de cap dată de adopție li s-o fi părut amândurora preferabilă eforturilor conjugale din dormitor.

Nicholas, care are aceeași vârstă cu mine, avea alt nume când l-au primit, iar originile lui nu au fost discutate niciodată, doar pomenite. Dar l-am auzit pe unchiul meu spunând, în așa fel încât să fie auzit de Nicholas, că atunci când vine vorba de adopție în Marea Britanie, poți obține un copil de orice culoare vrei, atâta vreme cât e vorba de culoarea cafenie.

L-am auzit pe Nicholas spunându-i de la obraz: „Dacă tu și mama v-ați fi dat ceva mai mult silința în așternut, ați fi obținut cei doi copii albi programați“. Când Patrick ni se alăturase deja de un an, Nicholas o luase pe arătură și nici că s-a mai întors de acolo.

Oliver și Patrick aveau amândoi treisprezece ani și mergeau la un internat în Scoția. Patrick mergea acolo de la șapte ani. Oliver, care abia făcuse un semestru, urma să sosească în ajunul Crăciunului, dar pierduse avionul și fusese pus într-un tren de noapte. Rowland s-a dus la Paddington să-l ia de

acolo în Daimlerul negru pe care mama îl poreclise Ștorfomobilul și se întorsese cu amândoi băieții.

În timp ce coboram scările, l-am văzut pe unchiu-meu, care n-apucase să-și dea jos pardesiul, certându-și fiul că a adus acasă de Crăciun un musafir fără să ceară mai întâi dracului voie. M-am oprit la jumătatea scării și i-am privit.

Patrick avea în mână marginea puloverului pe care o tot sucea și o răsucea, în timp ce vorbea Rowland.

Oliver a spus:

– Dar ți-am explicat. Tatăl lui Patrick a uitat să-i rezerve biletul de avion. Ce voiai să fac, să-l las acolo singur?

Rowland a mârâit ceva printre dinți, apoi s-a întors către Patrick:

– Ce-aș dori să știu eu este ce tată e ăla care uită să-i facă propriului fiu rezervare pentru biletul de avion în ajunul Crăciunului. Tocmai pentru blestematul de Singapore.

Oliver i-a întors-o, zicând că era vorba de blestematul de Hong Kong.

Rowland l-a ignorat.

– Și maică-ta?

– N-are.

Oliver i-a aruncat o privire lui Patrick, care continua să-și tortureze puloverul și nu scotea o vorbă.

Încet, Rowland și-a desfăcut fularul și după ce l-a atârnat în cuier, i-a spus lui Oliver că maică-sa e în bucătărie.

– Zic c-ar fi bine să te duci la ea și să te faci util. Iar tu, a spus el, întorcându-se către Patrick, cum spuneai că te cheamă?

Acesta a răspuns:

– Patrick Friel, domnule, pe un ton de-ai fi zis că se întreabă și el cum îl cheamă.

– Iar tu, Patrick Friel domnule, să nu-mi începi să dai apă la șoricei, că ești aici cu noi acum. Și pune blestemata aia de geantă jos.

I-a spus lui Patrick să li se adreseze cu domnul și doamna Gilhawley, după care a plecat de-acolo iritat.

Eu mi-am reluat coborâtul. Amândoi au ridicat privirea spre mine în același timp. Oliver a spus:

– Asta-i verișoara Martha bla bla, apoi l-a înhățat pe Patrick de mânecă și l-a tras spre scara ce ducea la bucătărie.

*

Câteva luni mai târziu, Margaret Thatcher s-a mutat într-o casă pe cealaltă parte a scuarului. Winsome a găsit tot felul de pretexte, mai mult sau mai puțin bune, să introducă subiectul acesta în fiecare conversație din ziua Crăciunului, subiectul a fost menționat de două ori în timpul micului dejun și a treia oară când ne pregăteam să ne ducem la biserica de la capătul scuarului, aflată la un colț care o situa mai aproape de casa unchiului și a mătușii decât de casa prim-ministrului.

Ce observă prima dată oamenii în legătură cu mătușa mea, iar apoi se străduiesc să nu mai observe, e că ori de câte ori abordează un subiect cu greutate, ridică bărbia și închide ochii. În punctul culminant, ochii i se deschid brusc și se gogonează de parcă a trezit-o cineva pe neașteptate din somn. Iar când încheie, inspiră pe niște nări lărgite și ține aerul în piept până când începe să te îngrijoreze, și abia apoi îl expiră încet. În cazul subiectului Margaret Thatcher, mătușa mea deschidea ochii întotdeauna când ajungea la punctul în care spunea că doamna prim-ministru a ales „partea mai puțin bună“ a scuarului. A înfuriat-o atât de rău pe mama, care, în drum spre biserică, a început să se minuneze în gura mare că, în loc să meargă direct, Winsome ne-a ocolit pe trei laturi ale scuarului.

De îndată ce ne-am întors de acolo, mama i-a dus niște plăcinte cu carne tocată polițistului care patrula în fața casei lui Margaret Thatcher și s-a întors cu farfuria goală. Winsome își face singură umplutura de plăcinte încă din aprilie, și am văzut-o zâmbind strâmb în timp ce mama îi spunea că polițistul n-avea voie să accepte nimic de mâncare, așa că ea le-a aruncat pe toate la gunoi înainte să intre înapoi în casă.

*

Înainte de prânz, m-am schimbat într-o cămașă cu Mickey Mouse și niște colanți negri de mers cu bicicleta și am intrat desculță în sufragerie – mi-aduc bine aminte pentru că atunci când dădeam să ne așezăm la masă Winsome mi-a spus că am timp să mă duc sus și să mă schimb în altceva de vreme ce hainele din supraelastic nu erau exact ce trebuie la o masă de Crăciun și poate n-ar fi fost rău să mă și încalț cu ceva dacă tot mă duceam să mă schimb.

Mama mi-a spus:

– Da, Martha, ce ne facem dacă doamna Thatcher se îndreaptă cătinel spre noi dinspre zona ei mai puțin bună exact în momentul ăsta? Ce ne facem oare?

După care a acceptat un pahar de vin de la Rowland.

Privind-o cum îl dă pe gât, acesta i-a spus:

– Ce naiba, Celia, nu e medicament. Măcar bucură-te de el.

Se bucura, cum să nu? Ingrid și cu mine nu ne bucuram deloc. Acasă, la petreceri, modul în care mama dădea pahar după pahar pe gât fusese o sursă de amuzament. Dar acum nu mai era așa, pentru că noi ne măriserăm și ea îmbătrânise, iar băutul nu mai depindea de prezența unor oameni interesanți, nu mai depindea de nici un fel de persoană. Iar în Belgravia nu fusese niciodată un lucru amuzant, pentru că acolo unchiul și mătușa beau într-un mod care nu producea nici o schimbare de comportament, iar Ingrid și cu mine aflaserăm că unei sticle i se poate pune dopul la loc și apoi poate fi pusă deoparte și că poți lăsa pe masă pahare pe jumătate pline. În ziua aceea, care s-a terminat cu Winsome în genunchi pe podea lângă scaunul mamei, ștergând vinul de pe covor, ne-a fost rușine. Mama noastră ne-a făcut de rușine.

După ce ne-am așezat și Winsome ne-a îndemnat să ne servim de pe platouri, care treceau reglementar dintr-o mână în alta făcând de la stânga la dreapta înconjurul mesei, Rowland, aflat la capătul unde erau așezați oamenii mari, l-a întrebat pe Patrick, așezat la celălalt capăt, dacă era de etnie.

Oliver a exclamat:

– Tată, nu poți pune astfel de întrebări.

Rowland i-a răspuns:

– Ba bineînțeles că poți, tocmai ce-am întrebat, după care s-a uitat cu subînțeles la Patrick, care i-a răspuns ascultător că tatăl lui se născuse în America, dar că era de fapt de origine scoțiană, iar mama lui fusese – aici vocea i-a tremurat nițel – mama lui fusese indiancă britanică.

În acest caz, a spus unchi-meu, era de mirare că Patrick vorbea cu un accent mult mai curat decât propriii lui fii, mai ales că părinții lui nu erau englezi. Nicholas a mormăit: „Oh, Doamne“ și i s-a ordonat să iasă din cameră, dar el n-a ieșit. În anii lui mai zbuciumați, ne-a spus odată mama, nici Winsome și nici Rowland n-au reușit să o scoată în vreun fel la capăt

cu fiul lor mai mare, cuvinte care pe noi ne-au surprins pentru că mama nu a încercat să ne disciplineze niciodată pe mine sau pe Ingrid.

Cu o veselie forțată, Winsome a întrebat cum îi cheamă pe părinții lui Patrick. Acesta a spus că pe tatăl lui îl cheamă Christopher Friel și, pe un firicel de voce, că pe mama lui o chema Nina. Rowland a început să dea deoparte bucățelele de pieliță de pe feliile de curcan pe care mătușa i le pusese în farfurie, dându-i-le una câte una ogarului care-i ședea la picioare și pe care îl cumpărase nu demult și îl numise Wagner[11]. Din păcate, lumea nu prindea gluma decât dacă le-o explica el, pronunția nemțească față de ortografierea numelui. De multe ori trebuia să-l scrie și să le arate. Coborând la micul dejun în dimineața aceea, mama a spus că ar fi preferat să asculte tot *Ciclul Inelului*[12] cântat de un violonist începător decât să asculte câinele schelălăind în cușcă toată noaptea.

La următoarea întrebare pe care i-au pus-o, cu ce se ocupă tatăl lui, Patrick a răspuns că acesta lucrează pentru o bancă europeană, dar că nu-și amintește care anume, *scuze*. Unchiu-meu a luat o înghițitură zdravănă din licoarea pe care o avea în pahar și a spus:

– Și spune-ne, maică-tii ce i s-a întâmplat?

Între timp, platourile se opriseră din circulat, însă nu începuse nimeni să mănânce din cauza conversației care avea loc peste masă. Încercând din răsputeri să nu izbucnească în plâns, Patrick a explicat că se înecase în piscina hotelului când avea el șapte ani. Rowland a remarcat: „Ce ghinion“ și și-a scuturat șervetul, semn că interviul se terminase. Numaidecât, Oliver și Nicholas au înhățat tacâmurile și au început să mănânce de parcă fusese tras un foc de armă care dădea startul unei curse, cu capetele plecate, brațul stâng în jurul farfuriei, de parcă ar fi apărat-o de vreun hoț în timp ce ei își îndesau cu furculița din mâna dreaptă mâncarea în gură. Patrick mânca exact la fel. Fusese trimis la internat la o săptămână după înmormântarea mamei lui. Iată ce soi de tată reușise să uite să-i rezerve propriului fiu biletul de avion cu care să se întoarcă acasă.

Câteva minute mai târziu, în timpul unei pauze din conversația adulților, Patrick s-a oprit din cărăbănit mâncare în gură, a ridicat capul și a spus:

– Mama a fost medic.

Nu-l întrebase nimeni nici atunci, nici mai devreme. A spus-o de parcă și el uitase acest lucru, iar acum și-l adusese aminte.

Cred că tocmai pentru a-l împiedica pe Rowland să redeschidă subiectul sau să deschidă altul și mai penibil, a început tata să explice paradoxul navei lui Tezeu la masă. Era, a spus el, o enigmă filosofică a secolului I: dacă unei corăbii de lemn i se înlocuiește fiecare scândură în timpul unei călătorii peste ocean, mai este oare același vas cel care ajunge de cealaltă parte? Sau, formulat altfel, a continuat el, pentru că nimeni nu înțelegea ce spune: „Actualul săpun al lui Rowland este oare același cu cel pe care l-a cumpărat în 1980, sau unul cu totul diferit?“ Mama a replicat: „Paradoxul Imperial Leather[13]“, în timp ce întindea mâna în fața lui ca să mai ia o sticlă de vin.

*

După prânz, Winsome ne-a invitat să ne mutăm în salonul oficial pentru „o mică deschidere festivă“. Prilej pentru mine și Ingrid să aflăm că banii din care trăiam nu proveneau de la părinții noștri.

Amândouă eram la vremea aceea la o școală particulară de fete, foarte căutată. Eu primisem bursă pentru că, după cum mi-a explicat o fată dintr-o clasă mai mare în prima zi de școală, luasem examenul de intrare a doua și fata care intrase prima murise în timpul vacanței.

Lista despre uniformă avea cinci pagini scrise pe ambele părți. Mama ne-a citit-o la masă, râzând într-o manieră care mi-a dat emoții. „Ciorapi de iarnă, cu emblema școlii. Ciorapi de vară, cu emblema școlii. Costum de baie, cu emblema școlii. Ciorapi de sport, cu emblema școlii. Tampoane, cu emblema școlii.“ A aruncat lista pe masa din bucătărie și a spus:

– Martha, nu face fața asta, glumesc. Sunt sigură că o să vă dea voie să folosiți tampoane normale.

Întrucât Ingrid n-a obținut bursă, părinții au înscris-o la liceul de lângă casă, care era de stat și mixt, și care le oferea elevelor două tipuri de uniformă, le-a explicat ea altora, uniforma normală și cea de maternitate. Dar, în ultimul moment, părinții noștri s-au răzgândit și au trimis-o tot la școala mea.

Mama a spus că a vândut o lucrare. Ingrid și cu mine am făcut un tort.

În mașină, în drum spre Belgravia în acel ajun de Crăciun, am întrebat-o pe mama ce avea cu Winsome, pentru că petrecuse vreo câteva ore refuzând să se îmbrace și amenințând, cum făcea în fiecare an, că ea nu merge ori de

câte ori tata încerca s-o zorească, apoi cedând numai după ce fusese implorată îndelung.

Ne-a spus că nu-i plăcea că Winsome voia să controleze tot și era obsedată de aparențe și că, indiferent că era sora ei, nu putea să consoneze cu o persoană ale cărei pasiuni principale erau renovarea și organizarea de întruniri.

Chiar și așa, mama îi făcea întotdeauna cadouri extravagante – de fapt tuturor ne făcea astfel de cadouri, dar mai ales lui Winsome care îl deschidea doar un pic, să vadă ce e acolo, apoi încerca să lipească hârtia la loc, zicând că e prea scump. Întotdeauna, mama se ridica și pleca supărată din cameră, iar Ingrid spunea o glumă ca să detensioneze atmosfera, dar în anul acela mama a rămas în cameră, a ridicat mâinile în sus și a spus:

– De ce, Winsome? De ce niciodată nu te bucuri de lucrurile pe care ți le cumpăr?

Mătușă-mea s-a arătat extrem de stânjenită, căutând cu ochii un punct de sprijin prin cameră. Rowland, care, conform tradiției, îi făcuse cadou un cupon Marks & Spencer în valoare de 20 de lire, a răspuns:

– Pentru că, ce naiba, le cumperi cu banii noștri, Celia.

Ingrid și cu mine stăteam împreună într-un fotoliu și ne-am luat imediat de mână. Mâna ei era fierbinte și o strângea pe a mea în timp ce o priveam pe mama ridicându-se în picioare și spunând:

– Ei și tu acum, Rowland, de ce nu vezi partea bună? Pe de-o parte dai și pe de alta iei, nu?

N-a contenit din râs până n-a ieșit pe ușă.

Deși eram de-acum mari, nu ne dăduse niciodată prin cap că un poet în pană de inspirație și o sculptoriță care încă n-ajunsese la statutul de sculptor minor nu erau în stare să câștige nimic și că de fapt costumele noastre de baie cu emblemă erau, ca toate celelalte lucruri, plătite de unchiul și mătușa noastră. După ce mama a ieșit din cameră, Ingrid i-a spus lui Winsome:

– Ce ți-a luat? Îl iau eu dacă nu-i vreo sculptură, și totul a revenit la normal.

*

În Belgravia, era o regulă: copiii deschideau cadourile în funcție de vârstă. Jessamine prima, eu și Nicholas, ultimii. Când aproape că i-a venit

rândul lui Oliver, Winsome a dispărut o secundă și s-a întors cu un cadou pe care, fără să o observe nimeni în afară de mine, l-a așezat sub pom. Apoi, imediat, l-a luat de acolo și a spus:

– Uite și pentru tine un cadou, Patrick.

Patrick a părut uluit. Era o colecție de reviste cu benzi desenate adunate într-un volum. Ingrid a rostit în șoaptă: „Cam jalnic“ când a văzut ce era acolo, dar eu nu cred c-am văzut un băiat să zâmbească atât de larg ca Patrick când și-a ridicat ochii de la cadou și i-a mulțumit mătușii.

E un mister cum a apărut un cadou cu numele lui pe el în condițiile în care nimeni nu știa că o să vină în vizită, iar misterul acesta a fost rezolvat ani mai târziu; făceam bagajele să ne mutăm la Oxford. Patrick a găsit cartea pe un raft și m-a întrebat dacă îmi amintesc de ea. Mi-a spus:

– A fost unul din cele mai frumoase cadouri de Crăciun pe care l-am primit în copilărie. Nu înțeleg cum a reușit Winsome să facă rost de el.

– Patrick, avea un dulap cu cadouri de urgență.

El s-a dezumflat nițel, dar a spus:

– Totuși, după care a început să-l răsfoiască și să-l recitească până i l-am luat din mână.

*

Cu Patrick am schimbat o singură dată o vorbă în acel an, în timpul călătoriei spre Hyde Park și apoi Kensington Gardens, o plimbare pe care ne puneau mereu s-o facem după-amiaza, ca să-l lăsăm pe Rowland să asculte discursul reginei în relativă pace. Relativă, pentru că mama începea să vitupereze împotriva instituției monarhiei din prima clipă în care apărea pe ecran imaginea Castelului Windsor și nu se mai oprea cât ținea discursul Maiestății Sale, în timp ce tata le citea cu voce tare pasaje dintr-o carte pe care și-o făcuse singur cadou de Crăciun.

Ingrid și cu mine mergeam imediat în spatele lui Patrick când, aproape de capătul lui Broad Walk, acesta s-a oprit brusc și a făcut un salt să prindă o minge de tenis pe care i-a aruncat-o Oliver. Soră-mea nu s-a oprit la timp și a încasat o lovitură puternică în piept de la brațul lui întins. Ingrid a tras o înjurătură și l-a acuzat că i-a strivit sânul.

Patrick s-a albit la față și a început să se scuze. I-am spus să nu-și bată capul, că era și greu să n-o lovești pe Ingrid la sân. După ce și-a mai cerut o dată scuze, a luat-o la fugă în fața noastră.

*

Patrick s-a întors și anul următor, de această dată aranjamentul a fost făcut de Winsome, pentru că taică-său tocmai se recăsătorise – cu o avocată sino-americană pe nume Cynthia – și era în voiaj de nuntă. Eu aveam șaptesprezece ani. Patrick avea paisprezece. I-am spus: „Bună“ când a apărut în bucătărie cu Oliver; rămăsese lângă ușă și iar începuse să-și răsucească marginea puloverului în timp ce văru-meu căuta nu știu ce pe acolo.

În aceeași zi, la un moment dat, ne-am dus cu toții sus în camera lui Jessamine și ne-am așezat pe paturile nefăcute, cu excepția lui Nicholas, care s-a dus la fereastră și a scos o țigară din buzunar, una din acelea rulate de mână, care din cauza asta începuse să se desfacă. Jessamine, care avea nouă ani, a început să dea din mâini și să plângă atunci când el a încercat s-o aprindă.

Ingrid i-a spus:

– Să știi, Nicholas, că nu câștigi nimic dacă faci pe grozavul cu noi, și apoi a luat-o pe Jessamine între noi. Arată ca un pliculeț de ceai învelit în hârtie igienică.

Eu m-am oferit să mă duc și să-i găsesc niște bandă adezivă, după care am întrebat-o pe Jessamine dacă vrea să vadă un truc. Ea a dat din cap că da și a lăsat-o pe Ingrid să-i șteargă fața cu mâneca puloverului. Pe vremea aceea aveam aparat dentar și, sub ochii tuturor, am început să-mi rotesc limba în gură. Apoi am țuguiat buzele și din gură mi-a țâșnit un suport de cauciuc. Care a aterizat pe dosul palmei lui Patrick. Acesta s-a uitat prostit la el pentru o clipă, după care l-a cules atent cu degetele.

Când am ajuns acasă, Ingrid a venit la mine în cameră ca să ne înșirăm cadourile pe podea și să vedem cine are mai multe, apoi să le împărțim în două grămăjoare, cadourile care ne plac și cele care nu ne plac, deși deja eram cam prea mari pentru jocul acesta. Mi-a spus că îl văzuse pe Patrick băgând cauciucul în buzunar când i s-a părut că nu-l vede nimeni.

– Pentru că e îndrăgostit de tine.

I-am zis că mi se pare scârbos.

– E un țânc.

– Ce importanță o să mai aibă la data când o să vă căsătoriți?

M-am prefăcut că vomit.

Ingrid a spus:

– Patrick o iubește pe Martha, după care a luat *Hiturile anului ’93* din grămăjoara cu cadouri disprețuite și a dat drumul la CD-player.

Acesta a fost ultimul Crăciun înainte să-mi explodeze o mică bombă în creier. Sfârșitul, ascuns înăuntrul începutului. Patrick s-a întors în fiecare an.

„Wagner“ conține cuvântul englezesc *wag* („a da din coadă“), iar dacă este pronunțat în stil englezesc, poate fi interpretat și ca *whiner* („câine care schelălăie“).

Der Ring des Nibelungen (*Inelul nibelungilor*), ciclu celebru de patru opere al compozitorului german Richard Wagner (1813–1883)

Marcă de săpun englezesc

În dimineața în care dădeam examen la franceză m-am trezit și mi-am dat seama că nu îmi simt mâinile. Stăteam întinsă pe spate și din ochi îmi izvorau deja lacrimi, care mi se prelingeau pe tâmple, în păr. M-am sculat și m-am dus la baie, unde am văzut când m-am uitat în oglindă că în jurul gurii aveam o pată mov, ca o vânătaie urâtă. Nu reușeam să mă opresc din tremurat.

La examen n-am fost în stare să citesc enunțul și am rămas cu ochii pironiți la pagina goală până la sfârșit, fără să scriu un cuvânt. De îndată ce am ajuns acasă m-am dus sus și m-am băgat sub birou, ghemuită ca un animăluț care își dă seama instinctiv că e pe moarte.

Am rămas acolo zile în șir, coborând doar să mănânc și să mă duc la baie, iar în cele din urmă, să mă duc doar la baie. Noaptea nu reușeam să dorm, iar ziua nu reușeam să mă trezesc. Simțeam furnicături pe piele, de parcă mergeau pe mine vietăți pe care nu reușeam să le văd. Începuse să îmi fie groază de zgomote. Ingrid venea mereu la mine în cameră și mă implora să nu mă mai port așa ciudat. Eu o rugam mult, mult de tot, să mă lase în pace. Apoi o auzeam zbierând pe hol: „Mamaaa, Martha iar s-a băgat sub birou“.

Mama a fost la început înțelegătoare, îmi aducea pahare cu apă, încerca în fel și chip să mă convingă să cobor la parter.

Apoi a început să se simtă iritată și când Ingrid striga, îi spunea: „Lasă, iese ea până la urmă“.

Nu a mai venit la mine în cameră, cu excepția unei singure dăți, când a băgat aspiratorul. S-a prefăcut că nu mă vede, dar a avut grijă să dea cu aspiratorul pe lângă picioarele mele. E singura dată când îmi aduc aminte să fi făcut mama curat în vreo încăpere.

*

Petrecerile de pe Goldhawk Road au fost suspendate, la rugămintea tatei. I-a spus mamei să înceteze cu ele, până îmi mai revin eu nițel. La care ea a spus: „Păi normal, cui îi mai trebuie distracție, nu?“ După aceea s-a tuns foarte scurt și s-a apucat să se vopsească în nuanțe complet nenaturale.

S-ar crede că stresul cauzat de boala mea a făcut-o să se îngrașe. Ingrid spune că dacă e adevărat, atunci tot eu sunt de vină și pentru rochiile lălâi pe care a început să le poarte; fără talie, din muselină sau in, de o culoare veșnic vineție, petrecute, astfel încât tivul inegal îi cădea în jurul gleznelor precum colțurile unei fețe de masă. Nici că și-a mai schimbat stilul de

atunci, adăugând câte un strat în plus pentru fiecare cinci kile în plus. Acum, că a ajuns esențialmente sferică, impresia pe care o lasă este una deosebită: mai multe pături aruncate alandala peste o colivie de păsări.

Înainte să mă îmbolnăvesc, numele cu care mă alinta mama era Cântecel pentru că atunci când eram copil cântam întruna un cântec cu înfloriturі, fără cine știe ce melodie, pe care îl inventasem eu și pe care îl fredonam de îndată ce mă trezeam și nu încetam decât dacă îmi spunea cineva să încetez. Amintirile legate de cântecul acesta provin de la cei din jur – se pare că odată am cântat despre cât de mult îndrăgeam piersicile conservate timp de șase ore, cât a durat o călătorie cu mașina spre Cornwall, apoi altă dată am fost atât de afectată de un cântec despre un cățel fără mamă, sau despre o carioca pierdută, că am bocit atât de rău că am ajuns să vomit în baie.

În singura amintire care îmi aparține, stau în grădină așezată pe iarba netunsă, în fața șopronului mamei, și cânt despre așchia care mi-a intrat în picior, iar vocea mamei se aude dinăuntru cântând: „Vino înăuntru, Cântecel, și am să ți-o scot eu“. Când m-am îmbolnăvit nu mi-a mai spus Cântecel, ci a început să mă numească Criticul de Serviciu.

Ingrid spune că întotdeauna a avut tendințe să se poarte ca o afurisită, dar că se pare că eu am fost cea care i-a dat apă la moară.

*

Anul trecut am primit ochelari de care n-am nevoie pentru că opticianul nostru a căzut de pe scăunel în timp ce îmi făcea testul de ochi. Când l-am văzut roșu de jenă, m-am apucat să citesc greșit literele dinadins. Acum stau în torpedou, nu i-am scos din pungă.

*

De la început, tata a rămas să mă vegheze noaptea, așezat pe podea, sprijinit de patul meu. Se oferea să-mi citească poezii și dacă nu voiam, îmi vorbea pe o voce calmă despre tot felul de lucruri care n-aveau legătură între ele, fără să aștepte nici o reacție din partea mea. Nu era niciodată îmbrăcat în pijama, cred, pentru că dacă nu se schimba de noapte, puteam să ne prefacem că e încă seară și că ne purtăm ca oamenii normali.

Dar eu știu că era îngrijorat și, pentru că îmi era tare rușine de ce făceam, iar după o lună deja nu mai știam cum să mă opresc, l-am lăsat să mă ducă la doctor. În drum spre doctor, am stat întinsă pe bancheta din spate.

Doctorul i-a pus tatei niște întrebări în timp ce eu stăteam pe un scaun chiar lângă el și priveam în pământ, după care a spus, în cele din urmă, că sfârșeala pe care o simțeam și starea psihică proastă sunt probabil de la o febră glandulară, așa că n-are rost să fac analize de sânge. Și că n-avea ce să îmi prescrie – că febrele astea trec de la sine – dar, a spus el, unor fete le place ideea de a lua ceva totuși, caz în care pot să iau pilule cu fier. S-a plesnit peste șold și s-a ridicat. La ușă, a înclinat capul spre mine și i-a spus tatei:

– E clar că cineva a început să se sărute cu băieții.

Înapoi spre casă ne-am oprit și tata mi-a cumpărat înghețată, pe care am încercat să o mănânc dar n-am fost în stare, așa că, pe tot restul călătoriei, a trebuit să țină în mâna scoasă pe fereastra mașinii conul cu înghețată care se topea. La ușa de la intrare, s-a oprit și mi-a spus că, în loc să mă duc direct la mine în cameră, pot oricând să vin și să mă odihnesc la el în birou. Este totuși prima cameră cum intri în casă. Asta ca să mai schimb peisajul, a spus el, peisajul fiind spațiul de sub biroul meu, deși asta n-a mai spus. Mi-a zis că el unul e ocupat – prin urmare nu trebuie să vorbim deloc. I-am spus că vin, pentru că știam că își dorește să vin la el și pentru că făcusem șase pași de la mașină până la ușă și simțeam nevoia să mă așez înainte să încerc să urc scările până la mine în cameră.

Am așteptat în prag în timp ce el a dat deoparte cărțile și teancurile de hârtie de pe canapeaua maro care migrase iar înăuntru și fusese împinsă la perete, sub ferestrele din față. Din brațe îi cădeau diverse lucruri pentru că încerca să se miște cât mai repede, de frică să nu mă răzgândesc și să plec dacă tărăgănează prea mult.

Până în momentul acela crezusem că n-am de fapt voie să intru acolo, însă, în timp ce așteptam, mi-am dat seama că crezusem asta doar pentru că mama spusese: „De ce-ar vrea cineva să intre acolo dacă n-are nevoie?“ Dintre toate camerele din casă, asta era cea pe care o ura cel mai tare deoarece, spunea ea, avea o aură de ineficiență.

După ce a terminat de debarasat, am intrat și m-am întins pe o parte cu capul pe brațul canapelei, privind spre biroul lui. Tata s-a dus la scaun și a îndreptat foaia care era deja băgată în mașina de scris, după care și-a frecat palmele. Mai înainte, ori de câte ori auzeam țăcănitul mașinii de scris din cealaltă parte a casei sau treceam pe lângă ușa lui închisă în timp ce ieșeam, îmi imaginam că e în chinurile iadului pentru că întotdeauna când

ieșea de acolo să ne facă o friptură arăta stors de puteri. Dar, de îndată ce a început să lovească clapele cu arătătoarele, pe fața tatei s-a așternut o expresie de fericire știută numai de el. Nu trecuse nici un minut și părea să fi uitat cu desăvârșire că mă aflu și eu acolo. Am stat întinsă și l-am privit cum se oprea la capătul unui rând și citea ce tocmai scrisese, mișcând buzele fără să scoată un sunet, zâmbind. Apoi, trăgea de manetă cu stânga în așa fel încât căruciorul să ajungă înapoi la margine, își freca iar palmele, mai scria un rând. Tastele mașinii nu țăcăneau tare, era mai degrabă un zgomot surd. Nu mă simțeam agitată de sunet, ci de un calm ce se învecina cu toropeala, datorită mișcărilor monotone și prezenței lui – sentimentul că te afli în cameră cu cineva care își dorește să fie în viață.

*

Am început să petrec fiecare zi acolo. După o vreme, n-am mai stat întinsă pe canapea, ci așezată, în așa fel încât să privesc pe stradă afară.

Într-o zi am găsit un pix între pernele canapelei, iar când tata a observat că desenez ceva pe braț, indiferentă, s-a ridicat, mi-a adus niște hârtie și un Dicționar Oxford de buzunar.

Așezându-se o secundă lângă mine, pe marginea canapelei, mi-a scris pe stânga colii alfabetul și mi-a spus să scriu o povestire dintr-o singură propoziție, folosind fiecare literă în ordine. Mi-a spus că dicționarul mi-l adusese doar ca să am pe ce sprijini foaia, apoi s-a întors la birou.

Am scris sute de astfel de povestiri. Le mai am pe undeva într-o cutie, dar nu-mi aduc aminte decât de una singură din perioada aia, pentru că atunci când am terminat-o, tata a spus că aceasta era capodopera mea și avea să fie recunoscută ca atare cândva.

Astfel,
Ăăăhăăăhăăă,
Banditul
Chicotise
Deodată
Emoționat
Fiindcă,
Grăbit,
Hotărâse,

Inopinat
Însușirea
Jupoanelor și
Kimonourilor,
Luate
Metodic
Numai
Oamenilor
Permanent
Resemnați,
Sugerând
Șoptit
Toate
Ținuturile
Unde-ar
Veni
Xenia:
Yemen
Zburdând.

Uneori mai compun în gând astfel de povestiri când nu pot să dorm.
K e cel mai greu de potrivit.

*

O prietenă de-a lui Ingrid, care a venit în vizită odată când eram și eu acolo, mi-a spus că aplicația Headspace îi schimbase viața. Am vrut s-o întreb ce fel de viață avusese înainte și cum îi era viața acum.

*

În septembrie începusem să mă simt bine. Tata și cu mine am decis să merg la facultate. Dar mă simțeam bine numai când eram la el în cameră, cu el. Încă de la început n-am reușit să rezist până la capătul unui curs. Lipseam zile întregi, apoi săptămâni întregi. Am început iar să mă bag sub birou când eram acasă. Spre sfârșitul semestrului, decanul mi-a spus că m-au pus într-o perioadă de probă. Mi-a dat o cărticică despre gestionarea stresului și mi-a spus că, dacă mă decid să mă întorc în ianuarie, va trebui să demonstrez că sunt bine pregătită la examene. Să profit de vacanță și să

reflectez serios. Conducându-mă afară din birou, mi-a spus: „Avem în fiecare serie câte unul ca tine“ și mi-a urat Crăciun fericit.

*

La etajul superior al casei de pe Goldhawk Road este un balcon cu balustradă din fier forjat pe care nu îndrăzneam să ieșim pentru că balustrada era foarte ruginită și se desprindea din zid. Într-o seară, în timpul vacanței, am ieșit desculță în balconul acela șubred, privind lung peste balustradă la dreptunghiul prelung și negru al grădinii, cu patru etaje mai jos.

Mă durea tot corpul. Tălpile picioarelor, pieptul, inima, plămânii, pielea capului, degetele, pometii obrajilor. Mă durea când vorbeam, când respiram, când plângeam, când mâncam, când citeam, când ascultam muzică, când mă aflam în cameră cu alții sau când eram singură. Am stat multă vreme acolo, simțind cum se clătina balconul din când în când, de câte ori bătea mai tare vântul.

Oamenii normali spun: „Nu-mi pot imagina cum e să te simți atât de rău încât pur și simplu să vrei să mori. Nu încerc să le explic că nu-i vorba că vrei să mori“. Ci faptul că știi că nu ar trebui să fii în viață, că ești copleșit de o oboseală care e ca un balast pe oasele tale, o oboseală amestecată cu o teamă cumplită. Că simplul și nenaturalul fapt că trăiești trebuie rezolvat.

*

Lucrul cel mai urât pe care mi l-a spus Patrick vreodată: „Uneori mă-ntreb dacă nu te complaci în starea asta“.

*

Iată motivele pentru care m-am întors în casă atunci. Pentru că nu voiam ca lumea să creadă că tata nu e un părinte bun. Nu voiam ca Ingrid să pice la examene. Nu voiam ca mama să ajungă să imortalizeze ziua asta într-un obiect de artă de-al ei.

Însă Patrick este singura persoană care știe care a fost principalul motiv, pentru că e un motiv îngrozitor, cel mai îngrozitor la care m-aș fi putut gândi vreodată. M-am întors în casă pentru că, așa cum stăteam acolo, m-am gândit că sunt prea inteligentă, prea specială, mai bună decât toți care ar fi ieșit pe un balcon să facă ce voiam eu să fac, nu era câte una ca mine pe toate drumurile. Am intrat în casă pentru că eram vanitoasă.

Odată, în spirituala mea rubrică culinară, am explicat că șunca de Parma a devenit o mâncare comună. După ce a ieșit numărul acela al revistei, o cititoare mi-a scris un e-mail și mi-a spus că aveam un ton nesuferit, superior, și că ea, una, avea de gând să continue să mănânce șuncă de Parma cu plăcere. L-am tipărit și i l-am arătat lui Patrick. El l-a citit cu brațul pe după umerii mei, apoi m-a luat în brațe și mi-a spus, cu fața lipită de creștetul capului meu:

– Îmi pare bine.

L-am întrebat:

– De ce, pentru că n-are de gând să renunțe la șuncă?

– Că ești nesuferită și superioară.

Cu asta voia să spună: de-asta ești încă în viață.

Probabil că n-o fi chiar cel mai îngrozitor lucru pe care l-am gândit. Dar e în topul celor o sută astfel de gânduri.

*

Lucrul cel mai urât pe care mi l-a spus Ingrid vreodată: „Ai ajuns să semeni perfect cu mama“.

*

În urmă cu câteva luni, Ingrid m-a sunat și mi-a spus cu ce cremă începuse să se dea pentru a scăpa de pata maronie care-i apăruse pe ten. Pe tub scria că e bună pentru orice fel de zonă.

Am întrebat-o dacă i se pare că aș putea s-o aplic și personalității mele.

Ea a zis că e posibil. „Dar nu prea văd cum o să te scape de ea complet.“

*

După noaptea aia afară, pe balcon, l-am rugat pe tata să mă ducă la alt doctor. I-am spus ce se întâmplase. Era în bucătărie și mânca un ou fiert și s-a ridicat atât de repede în picioare că scaunul pe care stătea s-a răsturnat. L-am lăsat să mă ia în brațe și să mă țină așa o veșnicie. Apoi mi-a spus să aștept nițel în timp ce se ducea să caute lista cu alți doctori pe care o scrisese într-un carnet și care era la el în birou.

Doctorul pe care l-am ales de pe listă, deoarece era singura femeie, a scos un chestionar laminat dintr-un fișet și a început să citească din el cu un marker roșu în mână pe care îl folosea să noteze pe o tablă albă.

Tabla avea urme de roz, pentru că pe ea fuseseră scrise și șterse și răspunsurile altor pacienți.

– Cât de des te simți tristă fără motiv, Martha? Tot timpul, uneori, rareori sau niciodată? După fiecare răspuns zice: „Bine, deci tot timpul“, după care în timp ce răspundeam la următoarele întrebări mi-a spus: OK, tot timpul, din nou; tot timpul. Și la următoarea lasă-mă să ghicesc: tot timpul? În final a spus: N-are rost să calculez un punctaj, e clar că…

Apoi mi-a scris o rețetă pentru un antidepresiv care, s-a apucat ea să-mi spună: „Era special făcut pentru adolescenți“, de parcă era un soi de cremă împotriva acneei.

Tata a rugat-o să explice cu ce era diferit față de cel pentru adulți. Doamna doctor s-a tras mai aproape de el pe scaunul ei cu rotițe, într-o serie de pași făcuți stând jos, și a coborât vocea:

– Are efect scăzut asupra libidoului.

Tata a făcut o mutră chinuită și a spus:

– Ah.

Tot adresându-i-se lui, doamna doctor a adăugat:

– Presupun că e activă sexual.

Am vrut să o iau la goană din cameră când s-a apucat să explice, pe un ton la fel de calm, că deși mai sus-numitul libido nu va fi afectat, trebuia să am grijă să fiu și mai atentă să nu cumva să rămân însărcinată pentru că medicamentul putea pune fătul în pericol. Voia să fie foarte clară asupra acestui aspect.

Tata a dat din cap și doamna doctor a spus: „Excelent!“, după care s-a îndreptat cu scaun cu tot spre mine și a început să vorbească cu o voce mai tare decât era cazul, de parcă înainte să se apropie de mine nu aș fi auzit tot ce spusese. Mi-a explicat că urma să am dureri de cap în următoarele două săptămâni, probabil și gura uscată, dar că în câteva săptămâni aveam să mă simt ca nouă.

I-a dat rețeta tatei și, în timp ce ne ridicam să plecăm, ne-a întrebat dacă apucaserăm să facem toate cumpărăturile de Crăciun. Că ea nu apucase să cumpere absolut nimic. Ce repede venea Crăciunul ăsta, parcă mai repede cu fiecare an care trecea.

În drum spre casă, tata m-a întrebat dacă plâng pentru că așa plâng eu sau dacă plâng dintr-un motiv special.

I-am răspuns:

– De la cuvântul făt.

– Oare să îndrăznesc să te întreb, a spus el, iar mâna i s-a strâns atât de tare pe volan că s-a albit, dacă avea dreptate să presupună că…

– Nu, n-avea.

Parcând în fața farmaciei, mi-a spus că nu era nevoie să mai intru și eu pentru că n-avea să dureze mult.

*

Capsulele erau maro deschis cu maro închis și, pentru că nu erau puternice, trebuia să iau câte șase pe zi, însă să ajung la numărul acela gradat, în decurs de o săptămână; doamna doctor ținuse să fie clară și asupra acestui aspect. Cu toate acestea, m-am decis să încep să iau șase imediat și, de îndată ce am ajuns acasă, m-am dus la baie. Ingrid era acolo, își făcea bretonul. S-a oprit și m-a privit cum încercam să-mi bag șase tablete în gură deodată. Când mi-au căzut din gură, mi-a spus: „Sunt eu, prietenul tău, Monstrul Prăjiturilor“ și s-a prefăcut că bagă pastilele înapoi în gură, spunând, „Prăăăjiiii!“ de o sută de ori.

Aveau gust scârbos de plastic și când le-am dat pe gât, mi s-a părut că băgasem în gură șampon. Am scuipat în chiuvetă și am dat să plec, dar Ingrid m-a rugat să mai rămân un pic. Ne-am suit amândouă în cadă, față în față, cu genunchii atingându-ni-se. Mi-a spus tot felul de lucruri normale și a imitat-o pe mama.

Dacă aș fi putut să râd, aș fi râs, căci a făcut o mutră tare tristă când a văzut că nu râd.

În cele din urmă a ieșit din cadă, pentru că voia să vadă cum i-a ieșit bretonul și a spus: „Aoleu, nu-mi mai stă bine cu breton, am îmbătrânit“.

De fiecare dată când trebuie să iau o tabletă mă gândesc: „Prăăăjiiii!“

*

Dintre fiii lui Ingrid, favoritul meu e cel mijlociu pentru că e timid și anxios și, de când a făcut primii pași, s-a obișnuit să se agațe de ceva – poalele fustei lui Ingrid, piciorul fratelui mai mare, marginea mesei. L-am văzut cum ridică mânuțele și se agață cu vârful degetelor de buzunarele lui Hamish când merg unul lângă altul, el făcând câte doi pași în timp ce taică-său face unul.

Odată, când îl culcam, l-am întrebat de ce-i place să țină mereu ceva în mână. La momentul respectiv avea în mână o bucățică de flanel cu care dormea.

Mi-a spus:

– Dar nu-mi place.

L-am întrebat atunci de ce face asta.

– Ca să nu mă scufund, a spus el, privind jenat spre mine, de parcă urma să râd de el. Să nu cumva să nu mă mai găsească mama.

I-am spus că înțeleg ce simte când zice că nu vrea să se scufunde.

A ridicat bucățica de flanel și m-a întrebat dacă îmi trebuie și mie; că mi-o dă mie dacă am nevoie.

– Știu că mi-ai da-o, dar nu-ți bate capul. Mulțumesc. E lucrușorul tău.

Cu mânuța care ținea bucățica de flanel a atins o șuviță din părul meu, a tras cu blândețe de ea până mi-am apropiat fața de a lui și mi-a șoptit:

– Să știi că am două de același fel.

Dacă mă răzgândeam puteam să-i spun. S-a întors pe o parte și a adormit cu degetele celeilalte mâini strânse în jurul degetului meu mare.

Am avut dureri de cap două săptămâni și parcă și gura uscată.

De ajunul Crăciunului încă mai aveam dureri de cap și i-am spus mamei că nu mă simțeam îndeajuns de bine ca să pot sta peste noapte în Belgravia și că nu voiam să merg nici a doua zi în vizită.

Eram toți patru în bucătărie. Întârziaserăm deja, de-aia tata întinsese pe jos pagini din suplimentul literar al ziarului *Times*, ca să-și lustruiască pantofii, nu pe cei pe care urma să-i poarte, ci pe toți, iar mama tocmai decisese să facă o baie, care se umplea zgomotos în camera de alături. Purta un kimono uzat de mătase care se tot desfăcea. De fiecare dată, Ingrid, care era în picioare lângă masă și împacheta repede și stângaci cadourile, se oprea și își acoperea ochii cu mâinile, scoțând un țipăt mut, de parcă ar fi fost orbită de o explozie la o fabrică. Eu nu făceam nimic, doar stăteam așezată pe scara din colț și îi priveam.

Mama s-a dus în baie și s-a întors cu un coș de rufe. Am privit-o cum începe să așeze cadourile în el și am auzit-o vag spunând că dacă am fi putut să ne ducem în Belgravia doar când pofteam, ea una n-ar fi călcat pe acolo mai mult de o dată.

Coșul acela de rufe îmi distrăgea atenția pentru că era cel pe care îl luase tata cu el când se mutase la Hotel Olympia.

M-am uitat la tata cum șterge crema maro de ghete de pe un pantof negru cu un prosop de hârtie. Începuse să iasă din casă atât de rar că mi s-a părut ciudat să-l văd pregătindu-se să meargă în oraș.

Nici măcar când îi spunea mama, sau când îl ruga Ingrid că o ducă cu mașina undeva, nu voia. Motivele pentru care refuza – că așteaptă un telefon de la redactor, că nu mai știa unde și-a pus permisul, o mie de variații pe aceeași temă – erau considerate de mama praf în ochi, era clar că încerca să se sustragă de la îndatoririle lui.

A rostit numele Martha. Am clipit către ea.

– M-ai auzit ce-ți spun?

– Dar pot să rămân singură acasă.

– Tuturor ne-ar plăcea să stăm singuri acasă.

A continuat prin a spune că și ei i se refuza plăcerea asta de luni de zile, cu o privire scurtă și grăitoare către tata, iar eu m-am minunat cum de nu îmi dădusem seama până atunci că de când cu noaptea de pe balcon, el încerca să se asigure că nu sunt lăsată nici un moment singură.

Arăta tare istovit. Mama a deschis o sticlă de vin și a luat-o cu ea în cameră, dând drumul la radio în trecere.

*

Peste câteva ceasuri ne-am suit în mașină și am purces spre Belgravia, cu coșul de rufe plin de cadouri așezat în poala lui Ingrid și cu capul meu pe umărul ei. Winsome era singura care ne așteptase. Era atât de furioasă că nici măcar n-a vrut să îi dea binețe mamei, n-a făcut decât un semn scurt cu capul către tata. Ne-a sărutat pe mine și pe Ingrid, apoi mi-a spus că îmi așternuse patul pe canapeaua din salonaș, căci așa li se ceruse verilor mei să numească încăperea unde era televizorul de la subsol, lângă bucătărie. Mi-a spus: „Taică-tău m-a sunat de dimineață și mi-a spus că nu te simți prea grozav și că m-ar ruga să nu te pun să dormi în cameră cu ceilalți“, dar că acum, că mă văzuse, nu i se părea că aș fi trasă la față.

N-am ieșit din cameră în dimineața următoare. Nici n-a încercat nimeni să mă scoată de acolo. Ingrid mi-a adus micul dejun chiar dacă știa că nu o să-l mănânc. Mi-a spus să beau măcar ceaiul.

Eram trează deja de câteva ore, dar fără acel sentiment de groază care părea să preceadă trezirea sau acea tristețe mistuitoare care mă însoțise luni de zile. Pe întuneric, zăcând nemișcată, așteptând să apară, m-am întrebat dacă nu cumva mă trezisem într-o altă cameră.

După ce Ingrid a ieșit de acolo, m-am ridicat în capul oaselor și am ascultat sunetul vocilor din bucătărie, colindele cântate la radio și bocănitul verilor mei în sus și-n jos pe scări, obișnuitul vibrato al lui Rowland care fluiera când trecea pe lângă ușa mea și, în locul terorii, m-am simțit îmbărbătată de zgomote, până și de sunetele ascuțite și izolate ale ușilor care erau închise prea brusc sus, la etaj, și de lătratul înnebunit al lui Wagner. M-am întrebat dacă nu cumva mă simțeam mai bine. Am băut ceaiul.

Pe la nouă, zgomotul s-a concentrat în antreu, s-au auzit strigăte, apoi casa s-a scufundat în tăcere. Singura persoană în afară de mine care nu plecase la biserică, mi-am dat seama de asta când am auzit cum colindele de la radio sunt înlocuite de vocea cuiva care recită ceva, era tata.

*

Jessamine a ciocănit la ușă de îndată ce i-am auzit că s-au întors. Avea zece ani și era îmbrăcată ca una din nepoatele reginei. I se dăduse sarcina să mă anunțe că prânzul e gata și că, dacă nu voiam, nu era nevoie să particip.

– Sau, a zis ea, trăgându-și dresul, dacă vrei să mănânci aici, e voie, iar cineva poate să-ți aducă masa.

I-am spus că nu vreau nimic. A ținut să-mi spună că mă comport prostește și a plecat, lăsându-mi ușa deschisă.

M-am ridicat să o închid. Patrick se învârtea prin fața ușii. Era cu vreo treizeci de centimetri mai înalt decât fusese cu un an înainte și mi-a dat bună ziua pe o voce atât de diferită de cea la care mă așteptam, că am izbucnit în râs.

Jenat, a plecat privirea. Eu eram îmbrăcată în pantalonii de trening și hanoracul cu care venisem, dar îmi scosesem sutienul și dintr-odată m-am simțit conștientă de asta. Mi-am încrucișat repede brațele pe piept și l-am întrebat ce face. El mi-a răspuns, trăgând când de o manșetă, când de alta, că promisese să îi dea tatălui său un telefon și că Rowland îi spusese să folosească telefonul din salonaș, dar taman atunci Jessamine îi spusese că sunt eu acolo.

– Plec dacă te deranjez.

Patrick a spus că nu e nici o problemă, că poate să se ducă să găsească alt telefon, apoi a privit repede în toate direcțiile, de parcă unchiu-meu era gata să răsară dintr-un colț. Eu m-am dat cu un pas într-o parte, iar el a țâșnit înăuntru.

Un minut sau două a vorbit cu taică-său, monosilabic.

Am așteptat în fața ușii până l-am auzit spunând la revedere. Stătea în picioare, exact lângă măsuța pe care era telefonul, privind fix tabloul de deasupra care înfățișa un leu atacând un cal. A trecut ceva până m-a observat, apoi a început să se scuze că durase atât. Am crezut că o să plece, dar el a rămas acolo în timp ce eu mă duceam la canapea și mă așezam pe cuvertură, picior peste picior, cu o pernă în brațe care să-mi acopere pieptul și dorindu-mi să plece odată ca să mă întind la loc. Patrick însă a rămas pironit unde era. Pentru că nu-mi dădea nimic prin cap ce să-l întreb, am zis:

– Și cum e la școală?

– E bine. S-a întors, s-a oprit, apoi a spus: Scuze, ți-e rău.

Am dat din umeri și am tras de o ață care atârna din fermoarul pernei.

Deși era al treilea an de când stătea de sărbători cu noi, nu-mi aminteam să fi schimbat două vorbe cu Patrick, în afară de lucruri banale, ca de pildă starea vremii, sau unde trebuiau puse farfuriile pe care le adusese de la bucătărie. Dar, când am văzut că nu se îndeamnă să plece, i-am spus:

– Probabil că ți-e dor de tatăl tău.

El a zâmbit și a dat din cap într-un mod care sugera că de fapt nu-i e.

– Dar de mama ta?

De îndată ce-am spus asta, fața i s-a schimbat, neoglindind o emoție anume, ci dimpotrivă, absența oricărei emoții.

S-a îndreptat spre fereastră, a rămas cu spatele la mine, cu mâinile pe lângă corp, fără să spună o vorbă multă vreme și, când în cele din urmă a spus da, mi s-a părut că răspunsul nu mai avea legătură cu nici o întrebare. Umerii i se ridicau și coborau cu fiecare oftat și m-am simțit vinovată că nu mă gândisem niciodată cât de singur trebuie să se simtă, nefiind rudă cu nimeni din casă, cum o fi să petreci Crăciunul cu familia altcuiva în fiecare an, fără să fie alegerea ta, ci un motiv de rușine.

M-am foit nițel și am spus:

– Cum era mama ta?

El a rămas la fereastră.

– Era un om tare bun.

– Ți-aduci aminte anumite lucruri despre ea? Totuși, n-aveai decât șapte ani.

– Nu prea.

Am mai tras de un fir din pernă.

– Ce trist!

Patrick s-a întors într-un târziu spre mine și mi-a spus, încetișor, că singurul lucru pe care și-l amintea și care nu era din poze era că a rugat-o odată, când erau în bucătăria casei unde locuiau înainte să moară ea, să-i dea un măr și în timp ce ea i-l dădea, l-a întrebat: „Vrei să ți-l încep eu?“

– Ce vârstă aveai?

– Vreo cinci ani.

I-am spus:

– Probabil că n-aveai încă dinții din față.

Nu există cuvânt care să definească emoția care i s-a oglindit atunci pe chip. Un șuvoi de emoții. După aia a plecat.

*

La un minut, două, distanță de reședința directorială, era o cafenea unde mă duceam în fiecare dimineață. Vânzătorul era foarte tânăr și avea alură de vedetă pe care parcă ai ști-o dintr-o revistă, sau de la televizor. Într-o zi am făcut o glumă în legătură cu asta în timp ce punea capacul cafelei comandate de mine. Mi-a răspuns cu ceva care suna dezamăgitor, ca un flirt, și în câteva zile m-am trezit că schimbam replici glumețe în fiecare zi. N-a trecut mult și am început să mă simt prost, așa că am început să frecventez altă cafenea, care era mai departe de casă și unde cafeaua nu era la fel de bună, dar unde măcar nu trebuia să fac conversație.

*

Rămasă din nou singură, m-am ridicat de pe canapea și am încercat să găsesc ceva de citit.

Nu era decât programul radio-tv și un ghid pentru creșterea câinilor pe măsuță, iar pe biroul mătușii erau niște partituri.

Știam deja că ea căpătase un loc la Conservator la „frageda vârstă de șaisprezece ani“ pentru că, din ce spunea mama, mi se povestise lucrul acesta din fragedă pruncie. Ca atare, nu mi se păruse niciodată ceva ieșit din comun. Nu mă gândisem cum s-o fi descurcat cu o mamă deprimată la malul mării și cu un tată neisprăvit, fără un chior în pungă. Și, mi-am dat seama, în timp ce luam partitura și întorceam paginile, că nu îmi amintesc să o fi auzit cântând vreodată. Pianul din salon era pentru mine un obiect pe care n-aveai voie să pui băuturile, ca să nu se ude.

Cum stăteam eu acolo, cu ușa întredeschisă, a intrat Winsome cu o tavă. Purta șorț, ud de la spălatul vaselor. Am pus jos partitura și i-am cerut scuze, dar de îndată ce a văzut ce țineam în mână, pe chip i s-a citit o expresie de încântare.

I-am spus că nu văzusem în viața mea muzică atât de complicată. Ea mi-a spus că sunt niște partituri vechi cu muzică de Bach, dar se vedea că nu dorea să îndrepte conversația spre tavă și ce era pe ea, doar că n-a avut încotro când a văzut că nu mai am nimic altceva de spus.

M-am întors la canapea și m-am așezat. Pe tavă se presupunea că sunt resturi de la masă, cel puțin așa le prezentase ea, dar când mi-am așezat tava pe genunchi, mi-am dat seama că era un prânz de Crăciun în miniatură, aranjat pe o farfurie pentru antreuri, cu un șervet de pânză într-un inel de

argint și un pahar de cristal cu suc acidulat de struguri. Mi s-au umplut ochii de lacrimi. Pe dată, Winsome mi-a spus că nu e nevoie să mănânc nimic dacă nu mi-e foame. Încă din timpul verii, simpla vedere a mâncării îmi era insuportabilă, dar nu din cauza asta nu puteam să fac nimic altceva decât să privesc tava aceea lung. Cauza era grija cu care mătușa mea aranjase totul, frumusețea ei de natură moartă și, dacă stau bine să mă gândesc, sentimentul de securitate pe care-l deslușea creierul meu în porțiile acelea miniaturale.

Mătușa mea a spus: „Bine atunci“, poate vine mai încolo pe la mine, și a dat să plece.

Când a ajuns la ușă, m-am trezit că îi spun:

– Stai.

Winsome nu era mama, dar era maternă – deci clar nu era mama – și nu voiam să plece. M-a întrebat dacă am nevoie de ceva.

I-am spus încet că nu, în timp ce încercam să ticluiesc alt motiv ca să nu plece.

– Mă întrebam, înainte să intri, mă gândeam adică la perioada când urma să mergi la Conservator. Mă tot întrebam cine te-a ajutat.

La care ea a spus:

– Nu m-a ajutat nimeni! și s-a întors înapoi în cameră după ce am luat furculița mititică și am împuns cu ea un cartofior, timp în care o întrebam atunci cum s-a descurcat.

Așezându-se pe locul pe care încercasem să-l netezesc pentru ea, Winsome a început să povestească, netulburată de faptul că mâncam din cartof exact cum n-aveau voie copiii ei să mănânce, de pe vârful furculiței, de parcă ar fi fost înghețată.

Mi-a spus că a învățat singură să cânte la pian pe un instrument de la școală. Cineva scrisese numele notelor cu creionul pe clape și, când ajunsese la vârsta de doisprezece ani, deja terminase toate manualele din bibliotecă și începuse să comande partituri. Conservatorul și adresa sa de pe Prince Consort Road, din sud-vestul Londrei, apărea pe toate coperțile acestor partituri și, cu timpul, a început să-și dorească mai mult decât orice

pe lume să ajungă să vadă locul de unde venea muzica ei. La cincisprezece ani a plecat singură la Londra, neintenționând decât să stea în fața clădirii până la ora la care sosea trenul cu care urma să se întoarcă acasă. Dar când a văzut studenții care intrau și ieșeau, îmbrăcați în negru, purtând cutii cu instrumente, s-a simțit atât de invidioasă că i s-a făcut rău și, nu se știe cum, și-a luat inima în dinți și a mers înăuntru, apoi a întrebat persoana de la intrare dacă avea oricine dreptul să se înscrie. I s-a dat un formular, pe care l-a completat cu creionul chiar în acea seară, ajunsă acasă, și, peste două săptămâni, a primit o invitație să dea o audiție.

Am întrerupt-o și am întrebat-o cum a putut dovedi ce nivel are dacă nu dăduse nici un examen.

Mătușa a închis ochii, a ridicat bărbia, a tras adânc aer în piept și a spus, cu ochii larg deschiși:

– Am mințit.

Apoi a expirat aerul într-un mod maiestuos.

În ziua respectivă a cântat îngerește. Dar după aceea, examinatorii i-au cerut certificatele, iar ea n-a avut încotro și a mărturisit.

– Mă așteptam să mă aresteze, dar, a continuat Winsome, în loc de asta mi-au oferit o bursă, de îndată ce au descoperit că nu primisem în viața mea o lecție.

Și-a împreunat mâinile în poală, una peste alta.

Eu am lăsat furculița jos.

– Dacă vin în salon, ai vrea să îmi cânți ceva?

Ea mi-a spus că nu mai cântase demult, dar a sărit în picioare și mi-a luat iute tava de pe genunchi.

M-am ridicat și eu la rândul meu și-am întrebat-o dacă are nevoie de partitura de pe birou.

Mătușa mea a râs și m-a zorit să ies din cameră.

*

De pe scaunul unde m-a pus să stau am privit-o cum deschide capacul pianului, cum își potrivește scăunelul, apoi ridică mâinile, încheieturile moi ridicându-se deasupra degetelor, cum le ține suspendate acolo câteva secunde înainte să le lase să cadă pe clape. De la prima notă zguduitoare din muzica pe care o cânta, ceilalți au început să răsară în cameră, unul câte unul, chiar și băieții, chiar și mama.

N-a spus nimeni nimic. Muzica era extraordinară.

Senzația era una fizică, de parcă o rană era spălată cu apă caldă, chinuitoare, purificatoare, tămăduitoare. Ingrid a venit și ea înăuntru și s-a cuibărit lângă mine pe scaun, în timp ce Winsome ataca o secțiune care era din ce în ce mai rapidă până când nici nu ne-am mai dat seama că cineva cântă. Sora mea a spus: „Mamă, Doamne“.

O suită de note violente, urmată de o încetinire bruscă au părut să semnaleze sfârșitul, însă, în loc să se oprească, mătușa a topit ultimele note în începutul colindului „O Holy Night“.

Modul în care o vedeam eu pe Winsome îi aparținea mamei – mă gândeam la ea ca la o persoană în vârstă, tipicară, cineva fără viață interioară sau pasiuni care să merite. Asta era prima dată când o vedeam cu ochii mei. Winsome era un om mare, cineva care avea grijă de ordine și frumusețe, care le iubea și se străduia să le creeze ca pe un dar pentru alții. Ea a ridicat privirea spre tavan și a zâmbit. Purta încă șorțul acela ud.

Prima persoană care a spus ceva a fost Rowland care fusese ultimul care intrase în cameră și care acum stătea în picioare lângă cămin, cu cotul sprijinit de consolă de parcă ar fi pozat pentru un portret în ulei, mărime naturală. El a rugat-o să cânte ceva un pic mai vesel: „Ce Doamne iartă-mă“, iar Winsome s-a pornit cu aplomb să cânte colindul „Joy to the World“.

Mama a curmat momentul pentru că a început să cânte – un alt cântec, pe care mătușa mea n-avea cum să îl acompanieze, pentru că mama îl inventa pe loc. Vocea mamei era din ce în ce mai ascuțită, până când Winsome a improvizat un final și și-a luat mâna de pe clape, spunând că probabil era ora la care regina își făcea urarea. Dar, din spusele mamei, nu făceam decât să ne distrăm și noi.

– Și, a continuat ea, nu e nevoie să vă spun tuturor, dragii mei, că sora mea aici de față era atât de convinsă că va fi celebră că obișnuia să exerseze cu fața întoarsă într-o parte – nu așa făceai, Winnie? – pentru momentul când avea să cânte în fața unui public numeros.

Winsome a încercat să râdă, dar Rowland a spus: „Bine, gata“, și ne-a poruncit tuturor celor care ne născuserăm după încoronare să facem bine să o ștergem de acolo, lucru complet inutil, pentru că Ingrid, verii mei și cu Patrick începuseră să plece încă din timpul discursului mamei. M-am ridicat și m-am îndreptat spre ușă. Aș fi vrut să îi cer scuze lui Winsome, dar,

când am trecut pe lângă ea, m-am uitat în pământ și m-am întors în camera de la subsol. N-am mai ieșit de acolo până n-a fost vremea plecării. Așezată pe bancheta din spate a mașinii, Ingrid mi-a spus că îmi desfăcuse cadourile. Și a zis: „Să vezi ce de nimicuri de pus în grămăjoara cu cadouri care nu ne plac“.

Nu m-am făcut bine. Primisem doar o mică scutire de Crăciun. Data următoare când am vizitat casa din Belgravia, pianul era închis și acoperit.

*

În ianuarie m-am întors la universitate și mi-am dat examenele.

La Introducere în filosofie aveam de scris un eseu. L-am scris pe podea în biroul tatei, pe Dicționarul Oxford.

Eseul mi s-a întors cu următorul comentariu: „Forma este impecabilă, dar conținutul lasă de dorit“. Tata a citit eseul și a spus: „Mda, cred că te-ai încărcat cu mai mult decât poți duce“.

Aici se odihnește Martha Juliet Russell
25 noiembrie 1977 – De completat ulterior
S-a încărcat cu mai mult decât a putut duce.

*

Medicamentele nu m-au făcut să mă simt ca nouă atunci când și-au făcut efectul, la o lună după ce am început să le iau. Nu mai eram deprimată. Acum eram euforică tot timpul. Nu mă speria nimic. Totul era amuzant. Am început semestrul al doilea și m-am împrietenit forțat cu toată lumea din clasă. O fată mi-a spus:

– E tare ciudat, ești așa amuzantă. Și noi care am crezut că ești o înțepată.

Tipul care era lângă ea a spus:

– Ei, așa au crezut ceilalți, noi am crezut doar că ești o tipă rece.

– Vreau să spun, a continuat fata, n-ai spus un cuvânt nimănui tot semestrul întâi.

Ingrid mi-a spus că mă comportasem mai puțin ciudat în perioada când mă băgam sub masă.

*

Mi-am pierdut virginitatea cu un doctorand care îmi fusese repartizat când s-a terminat perioada de probă „ca să descopere golurile și să le umple“, ca

să-l citez pe decan. Am părăsit apartamentul lui de îndată ce s-a înfăptuit. Era după-amiază, dar era încă iarnă și se întunecase deja. Pe stradă nu erau decât mame cu cărucioare. Parcă era o paradă care se aduna din direcții diferite.

Trecând pe sub lumina felinarelor, fețele bebelușilor păreau palide și lunatice, atinse de o nuanță portocalie. Plângeau și se foiau în zadar în hamurile cu care erau legați de căruț. Am intrat într-o farmacie Boots și mi s-a spus de către un farmacist dezaprobator că aveam nevoie de rețetă pentru pilula de după, că nu putea să îmi vândă așa ceva de parcă ar fi fost pilule împotriva durerii de cap. La câțiva metri în josul străzii era o clinică unde primeau și pacienți neprogramați; mă sfătuia să mă duc acolo.

Am așteptat ore în șir să fiu văzută de o doctoriță care nu părea să aibă mai mulți ani decât aveam eu și care m-a liniștit. Se pare că nu depășisem perioada de grație, mi-a spus ea: „Vorba vine“, după care a chicotit.

În seara aia nu mi-am luat medicamentele. Nu le-am mai luat nici în ziua următoare, nici în cea care a urmat, apoi am renunțat de tot să le mai iau. Doctorița care mi le dăduse nu pomenise nimic de răul pe care mi l-ar putea face, nu îmi spusese nici cât dura până se spălau din sistem.

Dar nu mă puteam gândi decât la modul în care șoptise cuvântul făt.

Așa că am făcut zilnic câte un test de sarcină, până mi-a venit ciclul, convinsă, în ciuda precauțiilor luate, în ciuda faptului că fiecare test era negativ, că aveam la bord un bebe care se zvârcolea și avea față de lunatic. În dimineața în care mi-a venit ciclul, m-am așezat pe marginea căzii și mi s-a făcut rău de ușurare.

Fără medicamente nu mai eram euforică. Nu mai eram nici deprimată, nici Martha veche, nici Martha nouă. Eram și atât.

*

I-am spus lui Ingrid că m-am culcat cu studentul, dar nu și ce făcusem după aceea, ca să nu râdă de mine și să mă facă paranoică.

Ea a spus: „Maaamă. Ei, se poate spune că ți-a descoperit golurile și ți le-a umplut“. Când m-a întrebat cum a fost prima dată, am descris totul în culori mult mai vii pentru că se vedea că și ea viza aceeași umplere de goluri în ceea ce o privea.

*

După ce am absolvit, cu întârziere, am găsit o slujbă la *Vogue*, unde tocmai își făceau website, iar eu trecusem în cererea mea că, pe lângă faptul că sunt filosof calificat, mă mai am bine și cu internetul.

Ingrid susținea că am primit slujba pentru că sunt înaltă.

Cu o zi înainte să încep serviciul, m-am dus la librăria Waterstones de pe Kensington High Street și am găsit o carte despre HTML, pe care m-am apucat s-o citesc chiar acolo, pe culoar, pentru că avea o copertă de o culoare galbenă atât de agresivă că nu mi-am putut imagina c-aș putea cumpăra așa ceva.

Mi s-a părut așa aiuritoare că m-am enervat și-am plecat.

Noi, adică eu și cealaltă fată care întreținea website-ul, stăteam izolate de angajații revistei, dar exagerat de aproape una de cealaltă, într-o despărțitură făcută din rafturi. După cum s-a dovedit ulterior, eram amândouă stresate, căci nici una din noi nu voia să o deranjeze pe cealaltă, motiv pentru care am descoperit cum se mănâncă un măr în cea mai perfectă liniște – se taie în șaisprezecimi și se ține fiecare bucățică în gură până se dizolvă ca o prescură – și ori de câte ori ei îi suna telefonul, se arunca asupra receptorului, îl ridica un centimetru din furcă și îi dădea imediat drumul înapoi ca să se oprească din țârâit. N-avea cine să ne sune pe noi, pentru că oricum nu știa nimeni că suntem acolo. Am început să-i spunem boxa vițeilor.

În primele șase luni cât am stat acolo am pierdut douăspe kile. Ingrid mi-a spus că arăt minunat într-un mod teribil și m-a rugat să-i găsesc și ei o slujbă acolo. Nu am slăbit dinadins – mi s-a spus că li se întâmpla tuturor de parcă, subconștient, ne pregăteam cu toatele pentru ziua în care aveam să ajungem acolo și să descoperim că ușile fuseseră modificate în așa fel încât numai fetele de dimensiuni corespunzătoare să poată pătrunde. Exact ca bagajele la aeroport; bagajul de mână trebuie să treacă de test.

Mi-a plăcut acolo mult. Am stat până când au descoperit că nu mă aveam bine cu internetul și m-au trimis jos la revista *World of Interiors*, unde am scris articole despre scaune, toate cu o formă impecabilă, dar cu un conținut care lăsa de dorit.

După ce a terminat liceul, Ingrid s-a dus la facultate la o universitate din provincie și a studiat marketing în anul I, ceea ce a tâmpit-o și mai rău decât era, a spus ea, după care s-a mutat înapoi la Londra și s-a făcut agent de modele. Slujbă pe care a părăsit-o de îndată ce a rămas însărcinată și la

care nu s-a mai întors pentru că, spune ea, n-are nici un chef să plătească o bonă ca să petreacă nouă ore pe zi uitându-se la fetișcane est-europene de șaisprezece ani cu IMC[14] negativ.

*

Într-o vacanță am citit romanul *Banii*[15], vreo treizeci de pagini din el, până mi-am amintit că nu-l înțeleg pe Martin Amis. Personajul principal din carte este un fumător înrăit. Care spune: „M-am apucat să mai fumez o țigară. Și dacă nu vă anunț că procedez altminteri, imaginați-vă că sunt tot timpul cu țigara în gură“.

Dacă nu vă anunț altminteri, în următoarele două decade, între douăzeci și patruzeci de ani, imaginați-vă că am suferit de depresie, în forme ușoare, moderate, severe, câte o săptămână, câte două, jumătate de an, un an întreg.

Când am împlinit douăzeci și unu de ani, de ziua mea, am început să scriu într-un jurnal. Credeam că scriu în general, despre viața mea. Încă îl mai am; dacă-l citești îți dai seama că e genul de jurnal pe care l-ar ține psihiatrul despre tine, ca să consemneze când ești deprimată sau ieși din depresie sau ca să identifice când începe o perioadă de depresie. Ceea ce se întâmpla încontinuu. Dar intervalele dintre aceste perioade erau îndeajuns de lungi ca să cred că fiecare este un episod izolat, care are cauzele lui speciale, chiar dacă nu reușeam să le identific nici eu mai niciodată.

După aceea, mă gândeam că n-o să mi se mai întâmple. Când se întâmpla, mă duceam la alt doctor și mai aflam un diagnostic, de parcă făceam colecție de așa ceva. Pastilele au devenit seturi de pastile, combinate de specialiști. Aceștia vorbeau despre ajustarea cocktailului de pilule; era foarte la modă expresia „încercare și eroare“. Privindu-mă odată cum amestecam toate cantitățile astea de pilule și capsule într-un castronel, Ingrid, care era cu mine în bucătărie și pregătea micul-dejun, a spus: „Consistent amestec“ și m-a întrebat dacă nu voiam să-mi toarne lapte peste ele.

Combinațiile mă sperie. Uram cutiile din dulăpiorul de la baie și bucățile de folie cu pastile pe jumătate consumate pe care le lăsam în chiuvetă, ce să mai spun de gustul care-mi rămânea în gât de la pilulele alea. Dar luam tot ce mi se dădea. Dacă vedeam că mă simt mai rău, mă opream, după cum mă opream și când vedeam că mă simt mai bine. Dar cel mai adesea mă făceau să mă simt la fel.

Iată de ce, în cele din urmă, am renunțat să mai iau pastile și să mă duc la mai mulți doctori. Apoi, o bucată lungă de vreme, am renunțat să mă mai duc la doctor și gata, motiv pentru care, toată lumea – părinții mei, Ingrid și mai apoi Patrick – a ajuns să fie de acord cu propriul meu diagnostic, și anume că sunt dificilă și hipersensibilă, dar nimeni nu și-a pus problema că toate aceste episoade erau de fapt mărgelele separate ale aceluiași lung șirag.

Indice de masă corporală

Money: A Suicide Note (*Banii. Scrisoarea unui sinucigaș*) este un roman din 1984 al scriitorului britanic Martin Amis.

Prima dată când m-am căsătorit a fost cu un tip pe nume Jonathan Strong. Era broker de artă, axat pe arta pastorală și tranzacții cu oligarhi. Aveam douăzeci și cinci de ani și kilogramele de la *Vogue* când l-am întâlnit, la o petrecere într-o vară, organizată de editorul de la *World of Interiors*, un bărbat de vreo șaizeci de ani, cu părul alb și căruia îi plăcea să se îmbrace în catifea. Îl chema Peregrine și lumea din birou bârfea că prenumele lui fusese pus comandă rapidă pe toate computerele de la revista de modă *Tatler* pentru că apărea atât de des în paginile mondene. De îndată ce a aflat că mama mea este sculptorița Celia Barry, m-a invitat la prânz pentru că, deși, spunea el, arta mamei îl lăsa rece, cu excepția ocaziilor în care se simțea de-a dreptul dezgustat de ea, lui îi păsa de artiști, și de artă, și de frumusețe, și de nebunie și se gândea că trebuie să am ceva de spus despre toate aceste patru subiecte.

Eu însă epuizasem tot materialul de care dispuneam înainte ca Peregrine să-și termine scoicile. Cu toate acestea, el m-a invitat din nou la prânz în săptămâna următoare, apoi în fiecare săptămână care a urmat, pentru că, susținea el, era fascinat de copilăria mea, de poveștile pe care i le spuneam – petrecerile, peripețiile domestice și artistice ale tatei, opera neterminată, Răsăritul de Umbria și *mille-feuille*-ul din folie. Dar cel mai mult îl interesau momentele în care contemplasem nebunia. Mi-a spus că nu are încredere în nimeni care n-a avut parte de o cădere nervoasă – măcar una mică – și că-i părea rău că a lui proprie avusese loc cu treizeci de ani în urmă și, complet lipsit de imaginație, fusese urmată de un divorț.

I-am povestit despre jocul cu alfabetul pe care-l inventase tata. Peregrine a vrut să încerce și el numaidecât. Și a devenit un obicei să scriem astfel de povestiri pe niște cartoline pe care el le-a comandat pentru amândoi și pe care le scotea din buzunarul de la piept.

În ziua în care am produs – nu-mi amintesc toată poliloghia – una care începea cu Ai Bronzul, Degas, Este Frumos –, Peregrine mi-a spus că eram fiica pe care n-o avusese niciodată, chiar dacă avea două fiice ale lui. Dar, s-a apucat el să-mi explice, în loc să se facă artiste, cum sperase el, amândouă urmaseră universitatea și se făcuseră contabile. „Rupându-i inima bietului lor tată“, a completat el.

Chiar și acum, după ani de zile, nu se putea obișnui cu stilul lor de viață, care presupunea vânturarea aspiratorului prin case semidetașate în zone deloc frumoase din Surrey și cumpărarea lucrurilor de la supermarket,

achiziționarea de soți și așa mai departe. Stilul de viață al lui Peregrine însemna să stai pe o străduță cu grajduri din Chelsea împreună cu un domn mai în vârstă pe nume Jeremy care își făcea cumpărăturile la Fortnums.

La sfârșitul acestei discuții, l-am rugat pe Peregrine să-mi citească ce scrisese. Mi-a spus: „Nu-i nici pe departe una din cele bune, dar cum vrei tu. Așa Bună Ca Doamna Este Foarte Greu…“ Dar a fost apoi întrerupt de chelner care ne-a adus scoicile.

*

Băiatul cel mare al lui Ingrid a trecut printr-o perioadă de inventat meniuri scrise. Ingrid mi le-a trimis și mie. Pe unul scrisese:

1. vinn 20
2. vinnuri albie 20
3. chele mai bune vinnuri 10

În mesaj, Ingrid mi-a spus că făcuse comandă pentru o cantitate mare din numărul 3, pentru că era normal să cumperi la preț avantajos.

*

Peregrine a fost cel care mi l-a arătat pe Jonathan la petrecerea aia și, așa cum s-a exprimat un an mai târziu, cerându-mi iertare: „Fără voia mea am făcut coregrafia acestui cumplit *pas de deux* ai cărui protagoniști ați fost“.

Jonathan stătea în picioare în mijlocul camerei și vorbea cu trei blonde îmbrăcate în versiuni puțin diferite ale aceleiași rochii.

Peregrine a spus că toate blondele erau în pericol, riscând să fie seduse sau să li se vândă cine știe ce peisaj oribil, și s-a scuzat că mă părăsește pentru a se duce să salute o persoană atât de plicticoasă.

Am trecut pe lângă Jonathan în timp ce mă duceam pe terasă și am simțit cum întoarce capul după mine și mă privește. Când am venit înapoi și m-am alăturat lui Peregrine, Jonathan s-a desprins din grupul său. M-am decis că nu-mi place de el când l-am văzut cum vine glonț spre mine pentru că avea un păr care părea ud chiar și atunci când nu era și, trecând pe lângă un chelner, a înhățat două pahare de șampanie de pe tavă fără să zică măcar un mulțumesc.

Mi-a vârât unul în mână și, în timpul acesta, mâneca costumului i s-a ridicat și a dezvelit un ceas de mărimea unui orologiu.

Pentru că între noi nu rămăseseră, datorită lui, decât câțiva centimetri, și-a ciocnit paharul de al meu, netrebuind decât să îl încline nițel, și a spus: „Eu sunt Jonathan Strong, însă ce mă interesează este să aflu cine ești tu“.

Am cedat un minut mai târziu. Avea o energie extravagantă care-l anima și care anestezia orice persoană cu care stătea de vorbă și căreia i se permitea să afle cât de frumos e el. Când i-am spus că are ochii lucitori ai unui copil victorian care urma să piară de scarlatină chiar în acea seară, a râs lung și zgomotos.

Comentariul lui a fost atât de banal – se pare că rochia îmi dădea alura unui star din anii ’30 – că mi-am închipuit că glumește.

Jonathan nu glumea niciodată, dar multă vreme nu mi-am dat seama de asta.

La data aceea luam niște pilule care, în combinație cu alcoolul, m-au transformat într-o însoțitoare docilă, care s-a îmbătat înainte să-și termine el șampania. Distanța dintre noi doi se diminuase pe măsură ce vorbeam, ajungând la un moment dat inexistentă, iar el a început să-mi șoptească nimicuri în ureche, așa că l-am lăsat să mă sărute, mi s-a părut o continuare normală a înaintării noastre, unul către celălalt. Apoi l-am lăsat să-mi ia numărul de telefon, iar în ziua următoare l-am lăsat să mă scoată în oraș la cină.

M-a dus la un restaurant de sushi din Chelsea pe care, pentru scurtă vreme, l-a frecventat cu pasiune, înainte să decidă că mâncarea care circulă într-un trenuleț este incredibil de juvenilă. M-am hotărât din nou să nu-l plac chiar din clipa în care ne-am așezat, după care, tot în seara aia, m-am culcat cu el.

Asta a stat la baza uriașei neînțelegeri care a fost căsătoria noastră: faptul că el credea că eu aș fi o tipă dezinhibată, amuzantă, slabă și interesată de modă, mergând la petreceri mondene date de reviste, iar eu credeam că el nu absoarbe cantități industriale de cocaină.

*

N-apucaserăm să terminăm cina că Jonathan se lansase într-o discuție lungă despre bolile mintale și oamenii care alegeau să le facă, fără absolut nici o legătură cu subiectul pe care îl discutaserăm înainte.

Genul de persoane care se dădeau de ceasul morții să-ți spună că au o boală psihică erau, în experiența lui, ori plicticoase, ori disperate să pară

interesante, ori incapabile să accepte că aveau obișnuitele probleme pe care probabil și le provocaseră singure, nu din cauza traumelor din copilărie pe care abia așteptau să ți le povestească cu lux de amănunte.

N-am spus nimic, distrasă de faptul că în timp ce vorbea, Jonathan a luat de pe banda rulantă o farfurie cu *sashimi*, i-a ridicat capacul, a mâncat jumătate de felie ținută între bețișoare, s-a strâmbat și a pus restul înapoi pe farfurie, i-a pus capacul la loc și a lăsat-o să alunece mai departe.

Jonathan a continuat prin a spune că toată lumea lua un medicament sau altul, dar cu ce efect nu se știe – populația generală părea să fie la fel de nefericită ca de obicei.

Nu reușeam să-mi mut privirea de la farfuria care continua să facă înconjurul mesei, oprindu-se în fața altor persoane care cinau. Ca prin vis, l-am auzit spunând:

– Poate că în loc să se îndoape cu medicamente de parcă ar fi bomboane în speranța că le va fi mai bine, oamenii ăștia ar trebui să se întărească dracului.

Am sorbit din *sake*-ul pe care îl refuzasem, dar pe care el mi-l turnase oricum în pahar, și am văzut peste umărul lui cum un bărbat a luat farfuria cu resturi lăsate de Jonathan și i-a întins-o nevestei. Ea și-a luat bețișoarele și a dat să prindă cu ele jumătatea de felie lăsată.

Am fost scutită de oroarea de a o privi mâncând-o pentru că Jonathan m-a strigat pe nume și apoi a zis:

– Nu-i așa că am dreptate?

Am râs și am spus:

– Ești foarte amuzant, Jonathan.

El a rânjit și mi-a umplut la loc paharul cu *sake*. Următoarea dată când a repetat expunerea asta privind sănătatea mentală, la vreo câteva săptămâni după întâlnirea noastră, eram deja îndrăgostită de el și încă mai credeam că glumește.

*

Când i-am povestit lui Peregrine că începusem să mă văd cu Jonathan, el mi-a spus că mai bine aș fi acceptat una din picturile lui oribile decât sexul.

Ingrid s-a întâlnit cu Hamish tot în vara aceea, în drum spre petrecerea pe care o dădea Winsome în Belgravia pentru ziua ei de naștere. De îndată ce a căzut pe alee, Hamish și-a abandonat tomberoanele la poartă și a alergat să se asigure că n-a pățit nimic. A ajutat-o să se ridice de pe jos și pentru că sora mea se pare că sângera din mai multe răni, s-a oferit să o ducă cu mașina unde voia ea să meargă și a spus, cel puțin așa povestește Ingrid: „Nu sunt vreun ucigaș în serie îngrozitor“. Ingrid i-a spus că dacă asta însemna că e un ucigaș în serie priceput, atunci accepta cu plăcere oferta de a fi dusă cu mașina.

Ajungând la casa din Belgravia, Hamish a acceptat să intre pentru un pahar, pentru că se simțise bine să o audă pe soră-mea vorbind numai ea tot drumul. Eu eram deja acolo și după ce Ingrid ne-a făcut cunoștință, Hamish m-a întrebat cu ce mă ocup. A spus că trebuie să fie interesant să lucrezi la o revistă, apoi mi-a spus că el lucra la guvern și că era o slujbă foarte plicticoasă. Ingrid, care abia atunci afla și ea ce slujbă are, i-a spus că n-are de gând să-l contrazică.

Înainte să se sfârșească petrecerea eram încredințată că se va căsători cu el pentru că, deși a stat tot timpul lângă ea în seara aceea, n-a încercat să contrazică nimic din ce spunea ea, deși soră-mea are tendința să exagereze, să înflorească și să distorsioneze complet adevărul.

Erau deja de trei ani împreună când a cerut-o în căsătorie, pe o plajă din Dorset care era pustie pentru că era ianuarie și, după cum a descris ea mai târziu, vântul bătea atât de cumplit, iar nisipul îi biciuia atât de nemilos că Hamish turuise toată cererea în căsătorie cu ochii închiși.

*

Jonathan m-a cerut în căsătorie la doar câteva săptămâni după ce ne cunoscuserăm, la o cină pe care a organizat-o exact în acest scop. Cu excepția unei surori vitrege, el n-avea legături cu familia lui, dar i-a invitat pe ai mei: părinții și Ingrid, care l-a adus pe Hamish cu ea, Rowland, Winsome, Oliver, Jessamine și Patrick, care i-a ținut locul lui Nicholas – plecat, mi s-a spus, la o fermă specială din America.

Nu îi întâlnise înainte de seara aceea și nici nu mă cunoștea de îndeajuns de multă vreme ca să știe că singurul mod în care aș fi putut să mă simt dacă era să mi se întâmple așa ceva în public era exact cum mă simțisem la

paisprezece ani, când îmi venise ciclul la patinoar. Adică așteptasem să mi se întâmple, dar nu în circumstanțele alea.

Mai târziu am înțeles că se întâmplase astfel pentru că Jonathan trebuia cu orice preț să aibă un public.

Apartamentul lui era la un etaj superior al unui turn de sticlă ultramodern din Southwark care fusese subiectul unui val de proteste din partea comunității în perioada când fusese proiectat. Fiecare element constructiv al interiorului era ascuns, sugerat, mascat sau inteligent eclipsat de ceva pus acolo intenționat pentru a atrage privirile spre altceva. Înainte să mă lămuresc unde era fiecare lucru, a fost nevoie să dau la o parte o grămadă de paravane și să dau mereu peste lucruri pe care nu le căutam, sau pe care nici n-ar fi trebuit să le văd.

Locuiam cu părinții când l-am întâlnit pe Jonathan pentru că salariul cuiva care descrie interioare era dintre cele mai mici și nu mă mutasem încă la el deși mă rugase s-o fac aproape imediat, dar faptul că locuia atât de sus, într-un apartament flancat pe toate părțile de ferestre ermetice îmi dădea senzația că n-am aer. Nu reușeam să rezist înăuntru mai mult de câteva ore fără să fiu nevoită să iau liftul acela care cobora furtunos, în tăcere, până la parter și să stau o vreme pe alee, inspirând și expirând într-un mod mult prea sacadat ca să pot zice că meditez. Și astfel, în seara aceea am sosit cu părinții și i-am prezentat lui Jonathan în vestibulul slab luminat al apartamentului său.

Purta un costum bleumarin cu o cămașă deschisă la gât și arăta ca un agent imobiliar de clasă în comparație cu tata care purta pantaloni maro și un pulover maro și care arăta, prin contrast, de parcă ar fi condus o bibliotecă ambulantă.

Se vedea că amândoi sunt conștienți de contrast, însă Jonathan a făcut un pas înainte, a dat mâna cu tata și a spus: „Poetul!“ într-un mod în care i-a scos pe amândoi din încurcătură și m-a făcut să-l iubesc cu disperare. Apoi s-a întors spre mama, a luat-o pe sus și a spus:

– Draga mea, în ce calitate mă vizitezi?

Îl vizita în calitate de sculptoriță.

Jonathan i-a spus că are nevoie de un răgaz să-i poată deconstrui ținuta și, deși făcea mișto, mama i-a permis să o vrăjească.

Au sosit și ceilalți imediat după aceea și Jonathan le-a repetat numele după mine de parcă învăța cuvinte de bază dintr-o limbă străină, în timp ce

le strângea mâna o secundă mai mult decât s-ar fi cuvenit.

I l-am prezentat ultimul pe Patrick, iar Jonathan a spus:

– Da, da, prietenul de la școală, apoi s-a apucat să-i mâne pe toți în livingul uriaș al apartamentului, lăsându-ne pe noi doi în urmă.

Arăta bine – și eu arătam bine. Altceva n-am apucat să ne spunem înainte să se întoarcă Jonathan înapoi și să spună:

– Voi doi, Patrick, haideți.

*

Deși nu apucase să facă nici un comentariu legat de asta, Jonathan i-a explicat surorii mele, cu ocazia singurei conversații pe care au întreținut-o în acea seară, că lumea credea despre el că are memorie bună și reține numele cu ușurință, dar că de fapt el avea o mnemotehnică pe care o aplica de fiecare dată, asociind un aspect al înfățișării persoanei cu numele înainte de a da drumul mâinii pe care o strângea. Iată de ce, multă vreme după aceea, ea a continuat să-l numească Jonathan Mutră de Cutră.

Ingrid nu îl putea suferi pe Jonathan încă dinainte de a-l cunoaște, iar după ce l-a cunoscut, antipatia ei a devenit viscerală. Era singura ființă asupra căreia nu aveau efect puterile lui și Ingrid mi-a mărturisit mai apoi că a ne vedea cum ne îndrăgostim semăna cu a urmări două vehicule care se îndreaptă unul spre celălalt în viteză și nu pot să facă nimic altceva decât să aștepte momentul impactului și că în seara aceea a început să facă o listă pe spatele unui bon, intitulată „Motivele pentru care Jonathan e o armă de distrugere în masă“.

*

N-am știut că Jonathan avea de gând să mă ceară în căsătorie la cina aceea sau că acest lucru avea să fie punctul culminant din seria de imagini de album care constituia relația noastră până în acel punct.

În orice caz, s-au realizat poze individuale, cu el și cu mine, pe care fiecare le-am făcut cu aparatul lui foto performant.

Apoi toate fotografiile au fost proiectate pe un ecran care a coborât din firida invizibilă a tavanului și, în timp ce ecranul s-a înălțat în tăcere și a intrat înapoi în tavan, Jonathan m-a chemat să vin și să îmi ocup poziția lângă el.

În momentul acela încetinit în care m-am ridicat de pe canapea, m-am uitat la tatăl meu care încerca să zâmbească și a cărui dorință de a mă ajuta depășise întotdeauna puterea lui de a o face, la Ingrid care rămăsese așezată pe genunchii lui Hamish, cu brațele încolăcindu-i grumazul. M-am uitat la unchiul, mătușa și verii mei care conversau relaxat la celălalt capăt al mesei, la Patrick care stătea doar cu un scaun mai încolo, dar părea stingher, la mama care își turna neglijent șampanie în și pe lângă pahar, cu ochi care îl fixau cu adorație pe Jonathan, care stătea cu brațele deschise de parcă urma să ia în primire un obiect masiv. Mi-am dorit să devin altcineva. Mi-am dorit să aparțin altcuiva. Mi-am dorit să fie totul diferit. Înainte să apuce să mă ceară, ca să evit să se pună în genunchi în fața familiei mele, am spus da.

A urmat o secundă de tăcere intensă, apoi tata a început să bată din palme precum un spectator recent convertit la plăcerile muzicii clasice și care nu e sigur ce ar trebui să faci între mișcări. Ceilalți i s-au alăturat, mai puțin Ingrid, care s-a apucat să se uite chiorâș când la mine, când la Jonathan până când mama – care stătea lângă ea – a strigat: „Iuhu, Martha e însărcinată!“ peste aplauzele care începeau să se întețească. Ingrid s-a întors brusc către ea și a spus:

– Poftim? Nu-i deloc însărcinată! Apoi s-a întors către mine și mi-a spus: Nu ești, nu?

I-am spus că nu sunt, iar Ingrid a pus mâna pe sticla pe care mama încerca s-o deschidă și i-a smuls-o din mâini. L-a pus pe Hamish s-o ia în timp ce i se dădea jos de pe genunchi, venind spre locul unde eu și Jonathan stăteam în picioare și cumva obligându-l să se dea la o parte ca să mă îmbrățișeze, dar fără să-l includă și pe el.

Văzându-ne astfel, toată lumea așezată ar fi zis că era o îmbrățișare de felicitare între surori. Nu efortul uneia din ele de a o consola pe cealaltă, de a-i vorbi încetișor în ureche și a-i spune: „Nu-ți bate capul, e beată, spune prostii“, nici efortul celeilalte de a sta acolo unde este și a nu o zbughi din cameră pentru că fusese cumplit de umilită. Dar sursa acestei umilințe nu era mama. N-aveam cum să îi spun lui Ingrid în momentul acela că Jonathan fusese cel care reacționase la remarca mamei cu o oroare exagerată, apoi se întorsese către tata și spusese printre dinți:

– Ar face bine să nu fie!

Când a văzut că tata nu râde, Jonathan i-a repetat replica lui Rowland, care a râs, după care replica a făcut înconjurul mesei.

N-a durat decât câteva secunde, dar nu am știut cum să îmi feresc privirea în timp ce se auzeau hohote de râs la masă, așa că am continuat să mă uit la Jonathan, care râdea și el, deși pe frunte i se vedeau broboane de sudoare.

Nu voia copii. Îmi spusese la restaurantul de sushi.

Eu îi spusesem că nici eu nu vreau și el ridicase paharul și remarcase:

– Ooo, femeia perfectă!

De la început rezolvaserăm chestiunea asta, n-a fost nevoie să o rediscutăm. Și eu m-am bucurat, dar nu pot spune că m-am simțit fericită. Ideea că aș putea fi însărcinată nu era deloc amuzantă, dar uite că lumea râdea. Nu voiam să fiu mamă, dar gândul că aș putea fi, sau imaginea mea ca mamă pe nepusă masă erau văzute ca extrem de amuzante.

Singurul care nu reacționase așa era Patrick, solemn pe locul lui. În timp ce toți râdeau, privirile noastre se întâlniseră, iar el îmi zâmbise compătimitor – de ce anume, nu știam – și umilirea mea fusese completă.

Prietenului de la școală îi era milă de mine.

Înainte ca eu și Ingrid să ne despărțim, i-am spus: „Mulțumesc, te iubesc“, apoi mi-am ridicat fața, afișând imediat un zâmbet strălucitor pentru oricine ar fi vrut să se uite la mine.

Se ridicaseră cu toții de la masă. Jonathan și cu mine eram iar unul lângă celălalt, învăluiți în felicitările lor. El a spus:

– Vă mulțumesc tare mult. Trebuie să vă mărturisesc că n-am fost niciodată atât de fericit ca acum. Uitați-vă la fătuca asta.

Mi-a luat mâna și mi-a sărutat-o.

Am intrat în baia învecinată dormitorului lui Jonathan de îndată ce am putut și m-am simțit șocată când mi-am văzut fața în oglindă. Parcă era fața unei străine.

Aveam ochii măriți și un zâmbet care părea că mi se întipărise pe față de la *rigor mortis*.

Mi-am pus mâinile pe obraji și mi-am deschis și mi-am închis gura de câteva ori, până când am scăpat de el. Când am ieșit de acolo, am descoperit că Ingrid plecase acasă.

*

Mai târziu în acea seară am luat un taxi și m-am întors pe Goldhawk Road. Jonathan s-a scuzat că trebuie să se culce în loc să mă ajute pe mine să debarasez.

Nu se așteptase ca un gest romantic de anvergură să-l istovească în halul ăsta.

Când treceam cu taxiul pe Vauxhall Bridge, m-a sunat Ingrid și mi-a spus că mă roagă să ascult motivele pentru care ea crede că n-ar trebui să mă căsătoresc cu el.

– Și să știi că nici măcar nu ți le înșir pe toate, dar uită-te și tu: l-ai văzut să spună vreodată da? Niciodată. Ce-i place cel mai mult și mai mult? Cafeaua și muzica. Întotdeauna când vrea să se prezinte spune că are de făcut o confesiune, care firește că e plicticoasă, spre exemplu că îi place cafeaua. Majoritatea fotografiilor alea erau cu el. Plus că s-a găsit să te ceară în public, tocmai pe tine!

I-am spus că-mi ajunge.

– Nici nu știe cine ești.

I-am spus să înceteze.

– Nu-l iubești în adâncul sufletului. Pur și simplu te-ai lăsat furată de peisaj.

I-am spus:

– Ingrid, mai taci din gură odată. Știu eu ce fac și, oricum, Oliver mi-a spus deja ce crede. N-am nevoie și de părerea ta.

– Dar ce spui cum a reacționat când mama a spus că ești însărcinată, cum a zis: „Hahaha, ar face bine să nu fie!“

I-am spus că încerca și el să fie spiritual.

– Așa e el. De fapt e un om foarte afectuos. N-ai auzit cum a spus imediat după aia: „Uitați-vă la fătuca asta“?

I se părea incredibil că după un singur lucru cât de cât drăguț pe care îl spusese Jonathan eram gata să-l iert, a continuat Ingrid.

– Știu.

Am închis telefonul și am decis că prin cuvântul incredibil ea înțelegea minunat.

Iar când în săptămânile următoare a trebuit să repet gestul și să îl iert pentru una sau alta, l-am iubit și mai mult, ceea ce lui Ingrid i s-a părut și mai incredibil, și în cele din urmă, așa mi s-a părut și mie.

*

„Dacă fiica mea crede că i se potrivește, atunci asta cred și eu“, a spus tata când l-am întrebat dacă îi place de Jonathan, în dimineața următoare. Mama a spus că era genul de om pe care nu și-ar fi imaginat în veci că o să-l aleg eu de soț și că ea, una, îl adoră. I-am spus că n-aș fi zis, mai ales după ce-am văzut-o agățându-se ca nebuna de gâtul lui și încercând să inițieze un dans acolo, în antreu, când dădeam cu toții să ne luăm la revedere, bașca momentul în care el s-a aplecat să o sărute pe obraz și din greșeală au ajuns să se sărute pe colțul gurii, iar mama a început să râdă ca o isterică.

M-am mutat la el în următorul weekend.

*

Întrucât toți copiii lui Ingrid seamănă cu ea, seamănă, bineînțeles, și cu mine. Oamenii de pe stradă – cucoane în vârstă care se opresc să-ți spună ce băiat mare, ce băiat năzdrăvan ai – nu mă cred când le spun că nu sunt mama lor, așa că m-am obișnuit să merg mai departe și să-i las să creadă că sunt.

*

Dormitorul lui Jonathan avea două băi, așa că duminică dimineața el a intrat la mine în baie tocmai când scosesem din folie o pastilă, ca să-mi spună că se plictisește și că i se făcuse dor de mine de îndată ce mă ridicasem din pat.

Înainte de momentul ăsta ne lăfăiserăm în pat; Jonathan bea un espresso minuscul produs de automatul scump pe care și-l cumpărase singur cu o zi înainte pe post de cadou de logodnă, iar eu admiram inelul pe care mi-l alesese în drum spre casă și tocmai mi-l dăduse, vârându-mi-l cu ușurință pe deget, întrucât mi-l luase prea larg.

Acum, aflat la mine în baie, a cules un obiect de-al meu de pe chiuvetă, apoi, văzând pastila din mâna mea, m-a întrebat ce este. I-am spus că e o pilulă anticoncepțională și l-am trimis pe ușă afară. S-a prefăcut rănit, dar a ieșit. Am înghițit pastila și am pus cutia înapoi în trusa de machiaj, într-un buzunărel ascuns.

Am ieșit și l-am văzut tolănit înapoi în pat, proptit între pernele lui europene, aparent lovit de o epifanie.

A bătut cu palma locul gol de lângă el. Înainte să apuc să mă așez, m-a înhățat de mână și m-a tras pe pat.

– Știi ce, Martha? Dă-le dracu' de pastile. Hai să facem un bebe.

La care eu i-am spus:

– Dar eu nu vreau copii.

– Dar nu-i vorba de orice copil, ci de copilul nostru. Îți închipui? Cu fața mea și creierul tău. Nu mori de nerăbdare?

– Absolut deloc. Nu vreau copii. Și nici tu nu vrei.

– Și totuși uite că am propus să facem unul.

– Nu mi-ai spus tu, am zis eu strigându-l pe nume, pentru că se vedea că nu mă ascultă, nu mi-ai spus tu a doua oară când ne-am întâlnit că nu vrei copii?

El a râs.

– Ei, mă prefăceam și eu, Martha, de teamă să nu fii vreuna din femeile alea disperate…, a răspuns el, fără să ducă ideea până la capăt. Hai, măi, gândește-te cum ar fi să avem o fetiță. Să am eu o fetiță, mai multe, un trib întreg. Ar fi fenomenal.

Din momentul acela, Jonathan a devenit obsedat de acest gând, la fel cum pățea când primea vreun telefon de la un prieten din studenție care îl invita la schi în Japonia exact în clipa aia, sau îi spunea că ar fi bine să cumpere acțiuni la un vapor. A dat deoparte plapuma și a sărit din pat, spunând că era atât de convins că mă va face să mă răzgândesc, că era cazul să îmi facă unul pe loc înainte să plece la sală, ca să fie deja în pregătire când mă hotăram eu.

Am râs. Mi-a spus că el nu glumea deloc, apoi s-a dus la șifonierul care arăta ca o bucată de perete cu oglinzi.

S-a împiedicat de valizele mele, deschise și goale, însă înconjurate de hainele pe care le scosesem din clipa în care ajunsesem acolo și pe care încă nu terminasem să le aranjez. M-a rugat să mă ocup de ele cât era el plecat pentru că dormitorul începuse să arate ca un talcioc.

– Ai văzut vreodată un talcioc, Jonathan?

– Ei, am auzit povești.

A deschis ușile șifonierului și, în timp ce se îmbrăca, mi-a spus:

– În afară de riscul de a-mi învăța fiica să fie la fel de dezordonată ca tine, sunt sigur că ai fi o mamă grozavă, absolut grozavă. A venit în fugă la pat, m-a sărutat și a repetat: Absolut grozavă!

După ce a plecat, m-am întors în baie și am dat drumul să curgă apa în cadă.

Noaptea în care m-am logodit cu Jonathan a fost și noaptea în care am descoperit, pe lângă un șir de pubele, faptul că Patrick era îndrăgostit de mine din 1994.

Ieșisem în stradă, sperând că o mai găsesc pe Ingrid acolo. Strada era însă pustie. Am traversat și m-am băgat sub o copertină, nefiind în stare să mă întorc sus, în apartament. Ploua și apa cobora în valuri pe ambele părți și răpăia zgomotos pe alee.

Stăteam acolo de câteva minute când i-am văzut pe Oliver și Patrick ieșind din holul blocului. Când au dat cu ochii de mine, au venit în goană și s-au vârât și ei sub copertină, flancându-mă. Oliver a dus mâna la buzunarul hainei, a scos o țigară, a aprins-o în spatele mâinii și m-a întrebat ce fac acolo.

I-am spus că încerc să respir. El a zis: „Ei, în cazul ăsta“, și mi-a dus țigara la gură. Am tras în piept și am ținut fumul cât de mult am putut. Peste zgomotul ploii, Patrick mi-a spus felicitări.

Oliver s-a întors către mine:

– Da, la naiba, chiar că ați fost rapizi.

Am dat fumul afară și am spus: „Păi da“. De după colț a apărut un taxi care s-a îndreptat spre noi, împroșcând cu apa din bălți.

Patrick a spus că el coborâse ca să plece, așa că o să își ia inima în dinți. Și-a ridicat gulerul și a zbughit-o spre taxi prin ploaie.

Oliver și-a luat înapoi țigara și eu mi-am lăsat capul pe umărul lui, epuizată de perspectiva de a trebui să mă întorc înăuntru și să vorbesc cu lumea.

M-a lăsat să mă sprijin de el, dar apoi a spus:

– Deci ești sigură că vrei să faci pasul ăsta, să te căsătorești cu Jonathan. Nu prea pare…

Am ridicat capul și m-am uitat la el, încruntându-mă:

– Nu prea pare ce?

– Nu prea pare genul tău.

Eu i-am replicat că de vreme ce nu-l cunoștea pe Jonathan decât de două ore și jumătate nu mă interesa prea tare ce părere are el. El mi-a întins iar țigara, iar eu am acceptat-o, iritată de ce spusese, dar și mai iritată de cât de îmbufnat sunase răspunsul meu.

Patrick nu oprise taxiul și acum aștepta altul, neprotejat de ploaie, pe trotuarul opus. Eu fumam și priveam înainte, conștientă că Oliver mă

observă. După un minut, mi-a spus:

– Prin urmare e clar că nu ești însărcinată. Și-atunci ce atâta grabă?

Am început să zic că nu văd ce are una cu alta, dar m-am oprit pentru că am simțit aciditate în cerul gurii și am început să tușesc.

După o serie de înghițituri dureroase, i-am spus:

– Mă iubește.

Oliver a luat ce mai rămăsese din țigară și, cu ea în colțul gurii, mi-a zis:

– Ei și tu acum, doar știm asta de zece ani, nu?

L-am întrebat la ce se referă.

– Eu vorbeam de Jonathan.

La care el mi-a spus:

– Aoleu, îmi pare rău. Credeam că vorbești de Patrick. Credeam că știi. Iar acum văd că habar n-aveai.

M-am întors și l-am măsurat cu privirea.

– Patrick nu mă iubește, Oliver, asta e culmea.

El mi-a răspuns tărăgănat, articulând foarte apăsat cuvintele, de parcă încerca să explice ceva simplu unui copil.

– Ba da, Martha.

– Dar cum știi?

– Cum de nu știi tu? Toată lumea știe.

L-am întrebat despre ce lume vorbește.

– Toată lumea. Familia ta. Familia mea. Tot mapamondul.

– Ți-a spus el?

– Parcă a fost nevoie?!…

– Ei, atunci… am spus eu. Prin urmare n-a spus el. Asta e ce bănuiești tu.

El a spus nu.

– Dar e clar…

– Oliver, mi-e ca un văr. Ca să nu zic că eu am douăzeci și cinci de ani, pe când el are, nu știu, nouăsprezece.

– Douăzeci și doi. Și nu e vărul tău.

M-am uitat iar vizavi. Patrick renunțase și se îndepărta de noi cu capul plecat în ploaie.

Nu luasem seama niciodată la atitudinea și la fizicul lui, dar totul – lățimea umerilor, forma spatelui, modul în care mergea cu mâinile vârâte

atât de adânc în buzunare încât brațele îi erau drepte, cu interiorul coatelor orientat în față – îmi era atât de familiar de parcă l-aș fi cunoscut de-o viață.

Ajuns la capătul străzii, Patrick a privit peste umăr și ne-a făcut cu mâna. Era deja prea întuneric să îi văd fața cum trebuie, dar pentru o secundă, înainte să își continue drumul, să dea colțul și să dispară, am avut senzația că mă privește doar pe mine. Și mi-am dat seama că era adevărat – Patrick mă iubea – și, în secunda următoare, am realizat că știam asta de multă vreme. Nu compătimire citisem eu pe fața lui, mai devreme, la masă, și de-aia mă simțisem lovită în inimă: ci pe cineva care-și dăruia toată dragostea în timp ce altcineva râdea de mine.

Oliver n-a spus nimic, n-a făcut decât să ridice o sprânceană când i-am spus că nu contează de vreme ce eu îl iubeam pe Jonathan, apoi am alergat prin ploaie și am urcat înapoi la etaj.

Nunta mea cu Jonathan a costat 70 000 de lire. A plătit el tot. Am lăsat-o pe sora lui vitregă să o organizeze pentru că ea s-a recomandat ca organizatoare de evenimente și avea, exact ca el, darul de a nu-i sta nimic în cale.

În e-mailuri ce nu conțineau nici o majusculă, mi-a spus că avea o grămadă de favoruri pe care le putea cere la casa soho sau la orice hotel din centrul londrei, adică putea să ne facă o rezervare peste o lună. Mi-a spus că îl cunoștea pe portarul de la mcqueen și că fusese colegă cu aproape toate fetele de la chloe, așa că, ce-mi poftea inima, aia îmi rezerva, iar florile le putea aranja pe loc, nu era nevoie să apeleze la o listă (vezi atașament) ca omul de rând, nu era nevoie decât să intre în florărie și se rezolva în jumătate de oră, chiar dacă voiam flori care nu erau de sezon.

I-am spus să aleagă ea. La Casa Soho, purtând o rochie de la Chloé, ținând în mână un buchet de lăcrămioare aduse de peste mări și țări, i-am spus lui Jonathan că sunt atât de fericită că mi se pare că am luat droguri. El mi-a spus că, la rândul lui, era în al nouălea cer și chiar luase droguri.

*

Patrick a acceptat invitația la nunta mea. Peregrine, care plecase în Camino de Santiago cu Jeremy, mi-a trimis scuze și un cuțit de scoici de colecție.

*

Ne-am făcut în Ibiza luna de miere, care a fost scurtă, dar intensă, în proporție directă cu căsnicia noastră. Jonathan a spus că e mare păcat că nu mă dusese deja în locul lui favorit care, m-a asigurat, era cu totul diferit de faima proastă pe care o avea. I-am spus că merg, atâta vreme cât ne cazam undeva departe de lume.

În sala de așteptare rezervată celor cu permise speciale, așteptându-ne avionul, i-am spus lui Jonathan că m-am răzgândit. El stătea cufundat într-un fotoliu, citind ediția de weekend a ziarului *Financial Times*, cu picioarele ridicate pe măsuța din fața lui.

– Draga mea, te-ai trezit cam târziu, aș spune. Mai avem douăzeci de minute și zburăm.

I-am spus că nu:

– Să facem un copil.

Campania lui fusese neobosită în cele șase săptămâni de când făcuse sugestia, și n-a părut surprins că am cedat atât de repede; a spus, în cazul acesta, să mă aștept să fiu însărcinată până în vârful unghiilor înainte să ajungem înapoi la Londra, nedându-și seama că efortul pe care-l investise în a mă face să mă răzgândesc fusese complet irosit. Pentru că eu aruncasem la closet pastilele care-i spusesem că sunt anticoncepționale, inclusiv pastilele care chiar erau anticoncepționale, în timp ce el se ducea la sală.

Nu asta îmi fusese intenția, însă în timp ce apa curgea în cadă, mă uitasem în oglindă și îmi amintisem ce față avusesem în noaptea cu cina festivă, rictusul acela groaznic. Îmi amintisem minutele de după momentul cererii în căsătorie, cum stătusem acolo, în fața familiei mele, în timp ce ei se prăpădeau de râs la ideea că aș putea fi mamă. Însă lui Jonathan nu i se mai părea ceva amuzant acum. El credea că voi fi o mamă absolut grozavă.

Aplecată peste closet, am scos pilulă după pilulă din folie și le-am aruncat. Când am tras apa, ele se dizolvau deja.

După ce Jonathan s-a întors la ziarul lui, am dat cu ochii roată prin sala de așteptare a aeroportului și apoi m-am ridicat să-mi iau ceva de băut. O femeie de la masa alăturată era însărcinată și atât de enormă încât își ținea în echilibru pe burtă o farfurie cu sendvișuri. Când am trecut pe lângă ea, mi-am tras părul de după urechi să îmi ascund fața, pentru că zâmbeam cu gura până la urechi și nu voiam să mă creadă nebună.

Jonathan și cu mine am mers cu clasa business. Am băut șampanie din niște pahare minuscule. Am descoperit că soțul meu avea o mască de somn pe care o cumpărase dintr-un magazin, nu vreuna primită de la un zbor anterior. Tot drumul m-am gândit la copil.

*

Am ajuns la vilă nu mult după-amiază. În timp ce eu despachetam, Jonathan a sugerat să ne ducem să înotăm, apoi să tragem o partidă de sex matrimonial ante-prânz. I-am spus că mă simt obosită, că am de gând să dorm cât înoată el și mă voi alătura lui pentru partea de sex. El se schimbase deja în slipul cu floricele și a făcut o mutră de băiețel îmbufnat în timp ce ieșea pe ușă – buza ieșită în afară, brațele încrucișate, bătutul din picior. Eu am făcut duș și m-am băgat în pat.

M-a trezit menajera, scuzându-se că trebuie să intre să închidă obloanele pentru a nu lăsa să intre țânțarii, acum, că apunea soarele. Mi-a spus că soțul meu avea să fie necăjit să vadă la întoarcere că îi lăsase nevestica să fie ciuruită de țânțari taman în luna de miere. Domnul plecase în oraș cu taxiul și chiar dacă îi spusese că se întoarce la ora opt, iată că deja era ora nouă și nu știa ce să facă cu cina care era de mult gata.

Am mâncat pe terasă, la o masă care fusese pusă frumos pentru două persoane și fusese rapid aranjată pentru o singură persoană în timp ce eu stăteam și așteptam. O ploaie de zâmbete pline de jale, exces de șervete și pahare, un du-te-vino continuu pentru a verifica dacă doamnei îi place mâncarea și dacă nu cumva își dorește mai multe lumânări ca să alunge țânțarii, precum și un potop de complimente pentru că doamna e atât de tânără, toate astea sunt semne internaționale că ai o căsnicie dezastruoasă.

Apoi am stat pe un șezlong lângă piscină, cu prosopul pe umeri, privind marea, care se ridica și cobora de cealaltă parte a unui zid de piatră scund, neagră și spuzită de firicele de lumină aurie de lună. Jonathan s-a întors în zorii zilei, cu o crustă în nas care putea foarte bine să fi fost nisipul fin și alb pentru care sunt celebre plajele Ibizei.

*

Deși Jonathan acceptase să se cazeze undeva departe de restul lumii, nu era capabil să suporte să petreacă zile întregi în care să fim doar noi doi. Iar eu nu puteam să suport să petrec nopți întregi în care nu eram decât vreo cinci sute de persoane la cluburile pe care zicea el că le vizitase doar o dată sau de două ori și unde se dovedea de fiecare dată că era cunoscut ca un cal breaz. Aveam să mă distrez dacă reușeam să mă relaxez și dacă stăteam mai mult, dar când mă apuca panica din cauza muzicii care suna ca fundalul sonor al unei ședințe de terapie cu șocuri electrice, recunoștea și el că n-are rost să mai insiste. Prin urmare mă întorceam cu taxiul până la vilă, de una singură, și mă duceam la culcare.

Cantitatea aceea industrială de sex pe care mi-o promisese – o cantitate absolut contraindicată din punct de vedere medical – nu s-a materializat. Jonathan era mult prea amețit când se întorcea dimineața, prea jigărit după-amiaza, prea agitat pe măsură ce se apropia momentul în care îl apuca dorul de ducă. Singurul moment în care a avut o tentativă, întorcându-se la vilă după o absență de douăzeci și șase de ore și găsindu-mă încă trează, l-am

dat deoparte de pe mine și i-am spus că mi-a venit ciclul. El s-a ridicat din pat și s-a chinuit să-și pună blugii la loc, spunând pe o voce cam prea sonoră că, în condițiile în care ciclul acesta vine pe la vârsta de treișpe ani, s-ar aștepta să știu deja care-i treaba cu el. La care eu i-am spus:

– Crezi că-i ca la bursa de valori, Jonathan?

El nu mi-a răspuns, dar l-am auzit cum mormăia singur că speră să mai găsească afară taxiul din care tocmai coborâse.

N-a trecut un minut și am auzit scrâșnetul cauciucurilor pe pietriș, după care am rămas iar singură.

*

Deși mi-a acceptat invitația, Patrick n-a venit la nuntă. A sunat-o pe mama în dimineața respectivă și i-a spus că a tras o căzătură cu bicicleta.

*

În intervalul scurt de timp de când ne cunoșteam, Jonathan nu fusese expus acelei laturi a personalității mele care putea plânge zile în șir fără a fi în stare să spună de ce sau când are de gând să se oprească.

A început în timpul zborului înapoi la Londra. M-am așezat pe scaunul de la fereastră și, după ce am văzut insula pierzându-se în depărtare și făcând loc mării, am așezat o pernă la perete și mi-am culcat capul pe ea. Când am închis ochii, au început să-mi curgă lacrimile. Jonathan alegea un film, așa că n-a observat.

M-am dus la culcare imediat ce-am ajuns înapoi la apartament.

Jonathan a spus că o să se culce în altă cameră de vreme ce era clar că mă paște o răceală urâtă – altfel de ce aș fi tremurat în halul acela și de ce-aș fi arătat ca moartea în vacanță, de ce aș fi respirat atât de greoi? – de care n-avea nici un chef să se molipsească.

În dimineața următoare a plecat la lucru. Eu nu m-am ridicat din pat nici în acea zi, nici în următoarea. N-am mai ieșit de acolo. În timpul zilei, nu știam cum să opresc lumina să intre în casă. Părea să pătrundă ca un pumnal prin perdele, găsea crăpături pe sub pernele și tricourile pe care mi le îndesam pe cap și îmi rănea ochii când, încercând să adorm, mi-i acopeream cu mâinile.

În ordine descrescătoare, Jonathan a început să îmi spună de câte ori venea acasă și mă găsea tot acolo:

Ești bolnavă?

Să sun la doctor?

Zău, Martha, mă sperii.

Ce dracu'?

Văd că iar ai avut o zi plină de realizări, draga mea.

Crezi că ai putea totuși să o suni pe sora ta odată, ca să nu mai fie soțul tău asaltat de mesajele ei când e la lucru?

Păi atunci ies în oraș. Nu, nu te deranja, nu e nevoie să te ridici din pat.

Doamne, parcă ai fi o gaură neagră care îmi suge întreaga energie – un câmp de forță al nefericirii care mă secătuiește.

Găsește-ți, te rog, alt dormitor în care să vegetezi, dacă așa ai de gând să te porți pe vecie.

Așa au trecut săptămâni de zile. Veneau scrisori de la serviciu, pe care nu le deschideam. Apoi Jonathan și-a făcut o rezervare pentru o călătorie de afaceri și a spus că urma să fie plecat zece zile; timp în care, cu tot respectul și tot dragul, aș face mai bine să mă gândesc să îmi iau tălpășița de acolo. Dar, a spus el, cu mâna pe clanță, se uitase pe Google și aveam să fiu fericită să aflu că datorită castității mele nu aveam să trecem printr-un divorț cu tămbălău.

Nu trebuia decât să descărcăm un pdf, să plătim o taxă de 550 de lire și să tragem mâța de coadă între șase și opt luni, și avea să fie, cel puțin în ochii legii, ca și cum nici nu s-ar fi întâmplat.

De îndată ce Jonathan a plecat din apartament, am deschis telefonul și i-am dat un mesaj lui Ingrid. Ea a sosit împreună cu Hamish după o jumătate de oră și m-a ajutat să mă ridic. În timp ce mă ajuta să îmi bag mâinile pe mânecile pardesiului, Hamish s-a apucat să pună în geantă lucrurile care credea el că-s ale mele.

*

Liftul ne-a dus până jos la parter și, în momentul în care ușile au început să se deschidă, am simțit un val de aer pe față, fierbinte și rece, cu un miros de umanitate, gaze de eșapament și asfalt. L-am inspirat adânc, de parcă aș fi stat o veșnicie sub apă, și, pentru prima dată în săptămâni de zile, am simțit că nu sunt pe punctul de a muri.

Tata parcase pe două locuri, vizavi.

În spatele mașinii se afla un șir de pubele, lângă o copertină. Eram prea istovită de durere ca să mă gândesc ce s-ar fi întâmplat dacă în loc de a alerga înapoi în bloc în noaptea logodnei, aș fi alergat în direcția opusă, după Patrick.

Braț la braț, m-am lăsat condusă de Ingrid la mașină și așezată pe locul din față. Tata s-a înclinat să-mi lege centura de siguranță și, la fiecare semafor în drum spre casă, întindea mâna peste despărțitura dintre scaune și mă strângea de mână, spunând: „Fetița mea, scumpa mea“, până când se schimba culoarea și trebuia să conducă.

În momentul în care a parcat în fața casei, am văzut-o pe mama postată la fereastră. Știam tot ce o să spună, poate nu și ordinea în care avea să pună totul pe tapet în ceea ce mă privea.

Că nu eram de fapt bolnavă, ci aveam un psihic labil. Nu eram în stare să mă gestionez. Și dacă eram înclinată spre depresie, aveam un talent nemaipomenit să îmi potrivesc perioadele negre exact când alții aveau de pregătit o expoziție importantă pentru cariera lor. Că voiam cu orice preț să capăt atenție și, în acest scop, eram gata să sparg ceva, sau să țip, sau, în cazul de față, ar fi spus ea, să îmi distrug căsnicia. Dar, asemenea unui copil care nu se poate ține pe picioare pe podeaua unui magazin, cel mai bine era să nu mi se dea atenție. Și, odată ce mă calmam, se cuvenea să reflectez la cum i-a afectat comportamentul meu pe cei din jur, cum le-a dăunat carierei, cum i-a costat un ginere pe care ajunseseră să îl adore, mai mult decât la început, când descoperiseră că le e coleg în lumea artei, un flirt reciproc, cineva care întotdeauna fusese gata să dea gata o sticlă și să deschidă alta.

Nu voiam să mă dau jos din mașină.

Hamish și tata s-au dus în casă cu genții. Ingrid a așteptat până am încuviințat și m-a ajutat să intru. Între timp, mama plecase de acolo. Ingrid m-a dus la mine în cameră. Patul fusese făcut și, lângă el, pe un scaun care întotdeauna fusese lângă noptieră, era un urcior plin cu ramuri de iederă, tăiate dintr-o plantă care creștea lângă hambarul mamei. I-am mulțumit lui Ingrid că mi le-a pus în cameră. Ea însă a spus:

– Nu le-am pus eu. Stai să…

Apoi a dat perdelele la o parte.

O vreme a stat întinsă lângă mine și m-a mângâiat pe braț, vorbindu-mi despre sora enervantă a lui Hamish și despre o dietă nouă și pretențioasă pe

care voia să o încerce. În cele din urmă mi-a spus că se duce, ca să mă lase să dorm. A pus picioarele pe podea, dar a rămas așezată pe marginea patului.

– Martha, ai să vezi că o să se aranjeze lucrurile. O să îți revii mai repede decât crezi, ai să vezi.

M-am ridicat în capul oaselor și m-am sprijinit de perete, înconjurându-mi genunchii cu brațele.

– Voiam să facem un copil.

Pe fața lui Ingrid s-a așternut o expresie de consternare. M-a strâns de picior cu o mână.

– Martha, a spus ea pe o voce cumplit de calmă. N-ai spus tu…

– Păi a fost ideea lui Jonathan.

– Deci de fapt tu nu voiai un copil. El te-a convins.

– Eu i-am permis.

Ea s-a încruntat și la început am crezut că se încruntă la mine, dar de fapt fața ei exprima dispreț pentru Jonathan. M-a strâns iar de picior și a spus că îi pare rău. După care:

– Slavă Cerului că nu s-a întâmplat. Ți-l imaginezi pe Mutră de Cutră pe post de tată?

Ingrid mi-a dat drumul la picior și a spus că se întoarce un pic mai încolo; și că o să văd că se vor aranja lucrurile.

Mama a intrat la mine înainte să plece în oraș, s-a oprit o clipă și a aruncat o privire buchetului de iederă.

– Nu-mi aduc aminte dacă am pus apă în vas. Apoi a dat să plece, dar s-a oprit la ușă și a spus: Martha, Jonathan ăsta e un nenorocit.

*

În dimineața următoare m-am apucat să pun la loc hainele pe care le împachetase Hamish, apoi m-am oprit, căci mi-am dat seama că nu voiam nici una din ele. Nici unul din lucrurile pe care le cumpărasem în timpul în care fusesem cu Jonathan, lucrurile pe care le aveam dinainte, dar erau otrăvite prin asociere cu el.

Sertarul pe care îl deschisesem nu voia să se mai închidă. În spatele lui am dat peste o cutie pe jumătate folosită cu pastile dintr-o perioadă mai veche, o marcă pe care n-am recunoscut-o, prescrisă de un doctor al cărui nume nu însemna nimic pentru mine, pentru cine știe ce boală obscură pe care

crezuse el/ea că aș avea-o. Am vârât câteva pilule în gură și am sperat că mă vor face să mă simt mai bine, chiar dacă erau expirate de atât de multă vreme.

*

Am ieșit din cameră ca teleghidată, un gest mecanic, ecoul perioadelor mele de normalitate. Am coborât scările până la bucătărie și am auzit telefonul sunând. Răspunsul la telefon fusese adăugat la lista mea de îndatoriri, fiind un lucru pe care mama refuza să îl facă, pentru că o întrerupea de la multele ei treburi, precum curățenie și gătit, plus creșterea fiicelor.

Deseori răgetul ei – „Să răspundă dracu' careva!" – ne aduna pe toți într-o cameră, de parcă am fi auzit alarma de incendiu. Uitasem de asta și, deși pe vremuri mă enerva rău că făcea așa, m-a năpădit același sentiment pe care-l aveam când alunecam cu șosetele pe muchia fiecărei trepte a scării mochetate, un sentiment de nostalgie[16] pentru vremea când eram toți patru acasă. Dar numai potrivit definiției pe care mi-o spusese Peregrine mai demult – „E sensul vechi, venit din greacă, Martha".

La telefon era Winsome, care sunase să vorbească cu mama despre planurile de Crăciun, care, a subliniat ea, ne bătea la ușă, căci se făcuse deja septembrie. A vorbit despre Crăciun, dar cu mine, pentru că mama n-a răspuns când am strigat-o – a vorbit repezit și cu o notă de isterie în voce după ce i-am răspuns la întrebarea de ce eram acolo.

Cocheta cu ideea unui bufet, Jessamine urma să vină cu cineva, un băiat, ceva era vopsit, ceva era posibil să fie sau să nu fie gata la timp – eu priveam în timpul acesta pe fereastră o mierlă care împingea cu ciocul același fir de iarbă iar și iar.

– Și Patrick nu va petrece Crăciunul cu noi.

Era plecat în străinătate – Winsome nu concepea să petreacă sărbătorile fără el, dar, a spus ea, în schimb aveam să îl vedem mult mai des pentru că își termina studiile la Oxford și avea să vină să lucreze aici, urma să stea cu Oliver care cumpărase un apartament în Bethnal Green – să o bată Domnul dacă înțelegea de ce tocmai în zona aia.

A continuat să înșire neajunsurile apartamentului în cauză, dar eu n-am fost în stare să trec mai departe de imaginea lui Patrick în fața apartamentului lui Jonathan și ce am simțit când l-am văzut aruncându-mi o

ultimă privire înainte să dispară după colț. Acela a fost momentul când l-am crezut pe Oliver. Acum nu-l mai credeam. În scurtul răstimp în care se consumase căsnicia mea, ideea începuse să îmi pară absurdă. Winsome a încheiat lista cu defecte și a spus:

– Măcar nu e unul din blocurile acelea de sticlă care nu au decât suprafețe și unghiuri ascuțite.

Primul și ultimul cuvânt pe care l-a rostit despre Jonathan.

*

Cucoana de la magazinul de haine la mâna a doua n-a vrut să-mi accepte rochia de nuntă. Una câte una, s-a apucat să-mi scoată hainele din sacii de gunoi în care le adusesem. Aveam pe mine singurele haine care-mi mai rămâneau odată ce plecam de acolo – blugi și un pulover de bumbac din care Ingrid cumpărase două bucăți pentru că se vindeau două la 9 lire și pe pieptul căruia era cuvântul Universitate, ceea ce, zicea ea, transmitea mesajul clar că primiserăm educație superioară, dar nu eram atât de ahtiate după admirație încât să spunem la ce instituție.

Rochia mea de nuntă era vârâtă sub un morman de alte haine și când a tras-o de mânecă și i-am spus ce era, femeia a scos un mic țipăt de uimire. În afară de faptul că un lucru atât de frumos ar fi trebuit să fie învelit în foiță și pus într-o cutie, era sigură că avea să îmi pară rău să mă despart de ea. Ochii i-au fugit spre mâna mea stângă. Purtam încă inelul de nuntă și pe cel de logodnă și, convinsă acum că nu făcuse o gafă, femeia a zâmbit și a spus:

– Cine știe, poate într-o bună zi o să vreți s-o dați fiicei dumneavoastră.

Voia să se ducă în camera din spate să vadă dacă nu găsește ceva mai potrivit în care să mi-o împacheteze.

De îndată ce a dispărut în spatele unei perdele, am plecat fără rochie și am luat-o înapoi spre casă. Începuse să plouă și apa cădea pe trotuar și se vărsa în rigolă. La primul colț, m-am oprit și mi-am scos inelele de pe deget, întrebându-mă dacă era indicat ca o femeie în circumstanțele mele să le arunce în canal și să plece mai departe, emancipată. Era genul de mișcare care l-ar fi făcut pe Jonathan să se prăpădească de râs și să zică: „Grozav!“ Le-am băgat în portofel în compartimentul de monede, am închis fermoarul și am continuat să merg.

Hamish le-a scos la vânzare pe eBay. Cu banii obținuți i-am luat tatei un computer și restul l-am dat unei organizații comunitare care se ocupă cu protestele împotriva clădirilor precum cea în care stă Jonathan.

Din punct de vedere etimologic, cuvântul *nostalgie* este un cuvânt creat în 1688 de elvețianul Johannes Hofer (1669–1752), care l-a folosit pentru prima dată într-o disertație. *Nostalgie* este compus din două cuvinte care provin din greaca veche: *nóstos* („întoarcere acasă“) și *álgos* („durere, tristețe“), prin analogie cu cuvântul din limba germană *heimweh*.

Nu m-am mai întors niciodată la slujba de la revista *World of Interiors*. O scrisoare pe care a redirecționat-o Jonathan a sosit la Goldhawk Road. Din cauza dezertării mele, fusesem concediată oficial.

Așezată pe pat, m-am apucat și i-am scris lui Peregrine. Voiam să îmi cer scuze că dispărusem în loc să îmi dau demisia cum se cuvine și că nu fusesem îndeajuns de vitează să îi spun de ce nu puteam să mă întorc. Am încercat, dar n-am fost în stare să dau o motivație cât de cât amuzantă, deși am compus mai multe versiuni. În scrisoarea pe care am trimis-o în cele din urmă i-am spus că rămăsesem în pană de epitete pe care să le aplic scaunelor. I-am spus că nu-mi mai rămăsese nimic în arsenal în afară de „drăguț“ și „maro“ și că eram recunoscătoare și îmi părea rău și că speram să păstrăm legătura.

Răspunsul lui a sosit pe o carte de vizită cu monogramă chiar în aceeași săptămână.

Pe ea scria: „Mai onorabil pentru scriitor e să fugă decât să răspundă cântecului de sirenă al *Dicționarului de sinonime*. Prânz curând/ întotdeauna“.

*

După părerea tatei, aveam mai întâi nevoie să mă recuperez emoțional și abia apoi puteam să îmi pun problema unei slujbe noi. Eram în biroul lui și mă uitam pe un website cu locuri de muncă și tocmai selectasem regiunea Londrei, după care mă blocasem.

Pentru că recuperarea emoțională era imposibil de realizat la mine în cameră, unde se auzea veșnic zgomotul făcut de mama care lucra la arta ei în șopron, el mă invitase să petrec timp la el în birou, ca pe vremea când aveam șaptesprezece ani – nu spusese așa, dar eram amândoi conștienți de lucrul ăsta. M-am dus câteva zile, dar între timp plăcerea lui de a scrie poezie scăzuse vizibil.

Acum se reducea mai degrabă la ridicat cu zgomot de pe scaun, umblat prin cameră și oftat, citit poezia altora cu voce tare, ceea ce, zicea el, îl ajuta să se pună în starea de spirit necesară, deși era clar că nu-l ajuta destul.

M-am mutat jos, în bucătărie, și m-am apucat să scriu un roman.

Sunetul pașilor lui se auzea de sus. Am început să mă duc la bibliotecă. Îmi plăcea acolo, însă romanul tot vira către autobiografie și nu izbuteam

deloc să-l aduc pe drumul cel bun. Mi-am imaginat cum ar fi să vorbesc la un festival al scriitorilor și să mă întrebe cineva din public cât din carte se baza pe viața mea reală. Și să fiu nevoită să spun că tot!

Nu exista nici pic de ficțiune în cele patru sute de pagini! Excepție făcea partea în care soțul – care în realitate e blond și neasasinat – decide să își mute automatul lui scump de cafea în altă zonă a bucătăriei și când îl ridică, se trezește opărit pe partea din față a blugilor lui albi cu apă maro din tava aparatului.

Scena aia și toate celelalte păreau să fie atât de spirituale și pline de umor când le scriam. Dar a doua zi le citeam și mi se păreau compunerile unei școlărițe de cincisprezece ani cu părinți înțelegători. Ca să nu spun că îmi dădeam seama cât de mult imita stilul fiecărei cărți pe care se întâmpla să o citesc în perioada aceea. Un melanj aiuritor între Joan Didion, distopie și rubrica unei ziariste de la *Independent* care își descria într-un foileton divorțul.

M-am lăsat păgubașă și m-am apucat să citesc romane de dragoste scrise cu font mare până ce mi-am dat seama că mă împrietenisem cu abonatele vârstnice ale bibliotecii care la rândul lor își petreceau vremea în zona liniștită, căci atunci când m-au invitat la prânz la The Crepe Factory, nu mi s-a părut ceva ieșit din comun să zic da.

*

Nicholas s-a mutat pe Goldhawk Road la o lună după mine și asta i-a întărit sentimentul mamei că locuia într-un adevărat templu al șomajului.

A sosit de la un centru de reabilitare, neanunțat, și ne-a spus că dacă îl obligăm să se întoarcă să locuiască în Belgravia, cu siguranță o să ajungă să ia droguri iar.

Pentru că întotdeauna fusese imprevizibil în moduri care-mi aminteau de mama și pentru că mă deprima periodic în moduri care-mi aminteau de mine însămi, îmi fusese întotdeauna cel mai puțin simpatic dintre verii mei. Dar faptul că stătea cu noi însemna că Oliver a început să vină seara și să se uite cu el la televizor, sau să stea cu el în timp ce dădea telefoane prin care își cerea scuze foștilor prieteni, încercând să-și îndeplinească pasul 9 din program.

Oliver își aducea rufele la spălat și îl căra pe Patrick după el de câte ori acesta venea la Londra pentru că, deși apartamentul din Bethnal Green era

destul de aproape, după cum mi-a spus chiar el, între un restaurant cu livrare la domiciliu specializat în toate soiurile de bucătărie și un salon de coafură care punea extensii artificiale de păr, n-avea mașină de spălat, nici apă fierbinte după ora cinci p.m. și nici ceva care să se apropie de ce susținuse agentul imobiliar că ar fi o baie.

Patrick și cu mine ne-am întâlnit în bucătărie prima dată când a venit în vizită la noi. Eu scoteam vasele din mașina de spălat vase și când a intrat el, am scăpat un castron pe jos.

Arăta neschimbat. Eu mă mutasem într-un apartament, îl părăsisem, fusesem căsătorită, fusesem în străinătate, apoi bolnavă și expulzată, iar Patrick purta aceeași cămașă pe care o purtase la faimoasa cină a lui Jonathan, ultima dată când îl văzusem. Nu reușeam să mă împac cu asta, că între timp mă schimbasem atât de mult, iar el, deloc. M-am pus pe vine și m-am apucat să strâng cioburile, amintindu-mi că nu trecuseră decât trei luni.

El a venit lângă mine să mă ajute și acolo, cu el îngenuncheat în fața mea, nezicând nimic decât să am grijă pentru că cioburile mici erau foarte ascuțite, mina aceea a lui de om neschimbat părea că șterge timpul care trecuse, până când am avut impresia că nu trecuse nici o clipă, că nu se întâmplase nimic și că nu eram decât noi doi, strângând cioburile unui castron.

Nu m-am așteptat să îl aud zicând așa, dintr-odată:

– Îmi pare rău de treaba cu Jonathan.

Eu am zis: „Da, ce să-i faci“, apoi m-am ridicat brusc să aduc o mătură pentru că nu voiam să plâng de față cu el. Când m-am întors cu mătura, el plecase din bucătărie și n-am mai găsit nici un ciob pe care să-l pot mătura.

Oliver și cu mine nu mai discutaserăm nimic despre subiectul abordat atunci sub copertină, ba chiar ne prefăceam că nu existase nici o conversație. Nu știam dacă îi spusese lui Patrick, care acolo, în bucătărie, nu păruse mai stânjenit decât era de obicei când era în preajma mea. Nu știam nici dacă Patrick simțise jena mea. Din cauza asta nu m-am dus să stau cu ei în living în seara aceea, și nici apoi. Totuși, când erau acolo și auzeam televizorul, sunetul vocilor lor, zgomotul storcătorului din debara, mâncarea care era livrată, mă simțeam mai puțin singură.

*

Dis-de-dimineață, Nicholas pleca la plimbare și își petrecea restul zilei mergând la întrunirile AA, ținând un jurnal și vorbind cu sponsorul lui la telefon. N-a trecut mult și și-a dat seama că nici eu n-aveam cu ce să îmi ocup timpul, așa că m-a întrebat dacă nu vreau să merg cu el.

În ziua aceea ne-am plimbat de la Shepherd's Bush până la râu, apoi de-a lungul lui, până la Battersea; a doua zi, ne-am dus până la Westminster.

Apoi, am început să batem orașul în lung și în lat, am umblat de-a lungul canalelor, ne-am dus până la Clerkenwell și Islington, inventând alte rute către casă ca să traversăm Regent's Park, și în cele din urmă petrecând atâtea ore pe zi plimbându-ne, că am început să ne cumpărăm batoane energetice și Lucozade. Până să ajungem să încercăm toate aromele acestei băuturi, mi-am dat seama că țin la Nicholas. Parcă mi-era frate și o dată nu m-a întrebat de ce aveam douăzeci și șase de ani, dar n-aveam serviciu, de ce locuiam cu părinții și n-aveam decât un singur rând de haine. Când m-am hotărât să îi povestesc, el mi-a spus:

– Bine era dacă singura mea alegere proastă în viață ar fi fost să mă căsătoresc cu un bou notoriu. Dar, după cum mi-a spus mai departe: Totul se poate repara, Martha. Chiar și deciziile care te conduc în punctul în care ești leșinat și sângerezi pe trecerea de pietoni, cum am pățit eu. Deși, firește, ideal ar fi să îți dai totuși seama de ce continui să îți dai foc la valiză.

Eram pe undeva prin Bloomsbury, stăteam pe marginea unei fântâni arteziene dintr-o grădină împrejmuită. L-am întrebat de ce își dădea mereu foc la valiză, dar apoi i-am spus că nu e nevoie să vorbim despre asta dacă n-are chef.

Dar el avea chef. Mi-a spus că nimeni nu voia să discute nici un lucru important în familia lui și că asta era cauza.

Eu i-am spus că eu și Ingrid întotdeauna doriserăm să îl întrebăm care îi erau originile, la care Nicholas a exclamat:

– Doamne, originile mele…!

Folosisem cuvântul pe care-l folosea Rowland de obicei, mă gândisem că o să i se pară amuzant, dar era limpede că nu i se părea astfel.

Mi-am cerut scuze:

– Trebuie să fi fost groaznic să existe ceva pe care să n-ai voie să îl pomenești în legătură cu tine.

Nicholas și-a tras nasul.

– Să fii tu însuți motiv de rușine, vrei să zici. Și dacă voiați să îmi puneți întrebări, de ce n-ați făcut-o? V-au interzis părinții voștri, sau ce?

I-am spus că nu.

– Pur și simplu am crezut că nu e voie. Nu știu de ce. Probabil pentru că n-am auzit pe nimeni din familia ta pomenind de asta și cred, din punctul meu de vedere, că mă feream să fiu eu persoana care să deschidă un subiect sensibil, i-am spus eu, gânditoare.

– Păi nu era ca și cum n-aș fi știut că eram copil adoptat.

– Nu. Vorbesc de faptul că nu ești alb.

La care el a spus „Ce?!“ pe o voce atât de ridicată că a început lumea să se uite ciudat la noi, așa că el m-a luat de umeri.

– De ce îmi spui asta abia acum, Martha?

Mi-a dat drumul, cu un mic brânci, și a spus că vrea să se plimbe, ca să proceseze ce îi zisesem. Poate că bănuia ceva, mi-a spus el, dar tot era un șoc extraordinar să audă pe altcineva spunând-o. I-am spus că mi-am dat seama că o să fie o lovitură pentru el.

Când am ieșit pe poarta grădinii, Nicholas mi-a înconjurat umerii cu brațul și mi-a spus:

– Martha, ești o mare proastă.

Ne-am plimbat așa o vreme, până la Fitzrovia. Mai încolo, ne-am îndreptat spre Notting Hill.

L-am întrebat dacă i se părea o idee bună să mai mâncăm niște carbohidrați.

El mi-a spus: „Martha, ar fi o idee bună să ne găsim un serviciu“.

*

În Westbourne Grove am trecut pe lângă un supermarket care vindea produse bio, iar în vitrină am văzut un anunț despre angajări la toate raioanele. Deși n-aveam nici un fel de experiență în vânzări, am fost amândoi angajați, probabil și pentru că fiind el un dependent de droguri în recuperare și eu o nevastă aruncată la gunoi care mergeam kilometri întregi în fiecare zi, amândoi aveam paloarea necesară și alura jigărită a angajaților din astfel de centre de sănătate.

Nicholas a primit un schimb de noapte. Pe mine șefa m-a întrebat dacă prefer să stau la casă sau să vând cafea. I-am spus că, fiind insomniacă, preferam și eu tot o muncă de seară. Ea s-a uitat la bicepșii mei și a spus:

„Casieriță“, apoi m-a trimis acasă cu o mostră de tonic pentru reglarea somnului care avea gust de salată cumpărată de la supermarket și uitată în pungă.

N-am mai făcut plimbări. În pauze, mâncam sendvișuri cu șuncă de la Pret și beam ultimul sortiment testat de Lucozade, ascunzându-mă în magazie, deoarece carnea e o crimă, iar zahărul e un genocid microbian. Chiar dacă Nicholas stătea în continuare cu noi pe Goldhawk Road, nu ne mai vedeam și mi-era dor de el.

Ultima dată când l-am văzut pe Jonathan a fost la biroul lui. M-am dus acolo să semnez hârtiile de anulare a căsniciei. În momentul acela, se împliniseră șase luni de când îmi luasem tălpășița. Am stat în fața biroului său, așteptând ca Jonathan să verifice fiecare pagină cu o meticulozitate necaracteristică, apoi să împingă spre mine actele, cu un rânjet superior:

– Nu pot spune decât că îi mulțumesc bunului Dumnezeu că nu te-am lăsat însărcinată. Tocmai pe una ca tine.

Am smuls hârtiile și i-am amintit că fusese ideea lui.

– Dar ai dreptate: slavă Domnului că nu m-ai lăsat însărcinată, Jonathan. Un copil pe care oricum nu mi-l doream și care s-ar fi dovedit că are o predilecție genetică pentru cocaină și blugi albi.

Am plecat înainte să apuce el să mai spună ceva.

*

Afară, în drum spre autobuz, am trecut pe lângă un coș de gunoi și am azvârlit actele acolo fără să mă opresc, incapabilă să îmi imaginez că ar fi putut veni o zi când aș fi avut nevoie de o copie a căsniciei mele eșuate sau că aș fi putut să păstrez o astfel de copie la mine în cameră dacă nu târam sus la mine unul dintre fișetele tatei și nu o stocam la litera A pentru Agonie și Eșec ’03–’04.

La un semafor, am sărit jos din autobuz și m-am întors pe jos până la coșul de gunoi. Actele erau acolo, sub un pahar de la MacDonald’s care fusese aruncat și căruia i se spărsese capacul. Fără hârtiile alea n-aveam nici o dovadă că nu eram căsătorită în continuare cu un bărbat care, după cum îmi spusese Ingrid când mă evacuase din apartamentul lui, primise nouă puncte din zece la un chestionar online pe care i-l completase ea în numele lui, intitulat „Ești sociopat?“ Le-am luat de acolo, deși acum paginile erau lipite una de alta, și, ținându-le de un colț, am plecat în căutarea altui autobuz, cu fanta scurgându-mi-se pe picior.

O jumătate de oră a durat până a reușit să parcurgă Shepherd’s Bush Road. Semaforul se tot schimba de la roșu la verde, dar nici o mașină nu izbutea să treacă de intersecția congestionată. Nu mai era nimeni la nivelul superior, așa că mi-am lipit fruntea de geam, m-am uitat la stradă, apoi am privit prin vitrina unei cafenele unde o femeie își alăpta bebelușul și citea. Ca să poată întoarce pagina, își pusese cartea pe masă și o ținea deschisă cu podul palmei în timp ce cu degetele mișca fila de la dreapta la stânga.

Înainte să își reia cititul, se apleca nițel ca să sărute mânuța bebelușului care o înhățase de marginea cămășii. După vreo câteva minute am văzut o femeie însărcinată care s-a ridicat de la altă masă și s-a îndreptat spre ea. S-au pus pe vorbă, una dintre ele atingându-și burta și râzând, cealaltă mângâindu-și copilul pe spate. Nu îmi puteam da seama dacă erau prietene sau de-abia se întâlniseră și simțiseră nevoia să schimbe câteva cuvinte despre fecunditatea lor comună. Nu voiam să fiu nici una din ele.

I-am spus lui Ingrid că eu îl lăsasem pe Jonathan să mă convingă să mă răzgândesc. La cum vedea ea lucrurile, fusese un scurt episod în care mă dezisesem de o alegere pe viață.

Nu fusesem în stare să îi spun ce groază simțisem pe vremuri la ideea că aș putea fi însărcinată și că, pe măsură ce înaintasem în vârstă, groaza aceasta se intensificase până ce nu mai era vorba doar despre o femeie căreia îi era frică de sarcină, de un fetus tarat, un copil tarat, ci de copii în general, de mame și de conceptul de maternitate însuși – o persoană însărcinată cu crearea și protejarea unei ființe umane. Ingrid mi-ar fi spus că e o frică irațională, ilegitimă și că nu poate fi baza unei decizii adulte. Iar acum nu voiam ca ea să știe că, deși îmi fusese groaznic de frică, tot îi permisesem lui Jonathan, cu încrederea lui supremă în sine și energia lui debordantă, să mă copleșească și să-mi dea impresia că nu îmi e frică deloc. Atât de ușor fusese să-l las să mă convingă că eram altcineva sau că puteam fi altcineva doar prin simpla alegere de a-mi dori un copil.

Dar nu mă puteam convinge pe mine însămi să nu fiu „una ca mine“. Circumstanțele n-aveau importanță, timpul nu mă ajuta să avansez spre un alt mod de a fi. Eram deja în stadiul final. Eram o femeie fără copii. Nu voiam să am copii. Așa că am spus cu voce tare:

– E bine atunci.

Nu că avea cine să mă audă. Femeile din cafenea încă mai vorbeau când traficul s-a rărit brusc și autobuzul s-a pus în mișcare.

*

Acasă, Oliver și Patrick erau în living cu Nicholas, se uitau la televizor. Deși de luni de zile făceau asta, iar eu purtasem îndeajuns de multe conversații scurte cu Patrick ca să nu mă mai simt stânjenită, tot nu încercasem să mă alătur lor și nici atunci n-aveam de gând să o fac. Dar, trecând pe lângă ușa deschisă în drum spre scări, i-am văzut, umăr la umăr,

pe canapeaua prea mică, și am simțit un asemenea val de singurătate că mi s-a tăiat răsuflarea. Am rămas acolo, în picioare, cu geanta pe umăr și hârtiile încă în mână, simțind cum mi se ridică și coboară pieptul, cum aerul intră și iese din coșul pieptului, până ce m-a văzut Oliver și mi-a spus că ei se uitau la o competiție de darts și, dat fiind că era penultima rundă, era cazul ori să intru și să mă așez cu ei, ori să îmi văd de drum.

În momentul acela mi-am imaginat cum o să stau peste un minut la mine pe pat, căutând pe internet apartamente la comun prin suburbiile Londrei pe care le recunoșteam doar după denumirile de pe plăcuțele de la metrou, prefăcându-mă că sunt pe punctul de a mă muta.

Am dat drumul genții și am intrat. Patrick mi-a făcut un semn cu mâna, iar Nicholas a spus că arăt ca dracu'. M-a întrebat unde-am fost.

– În oraș.

– Pen' ce?

– Divorț.

La care el a zis: „Porcărie" și s-a întors să se uite la un individ cu ditamai burta care tocmai a țintit spre un cerc roșu și apoi a tras un pumn victorios în aer în momentul în care săgeata a atins centrul. După aia, Nicholas s-a ridicat, s-a întins și mi-a spus că pot să îi iau locul pentru că își amintise de o tipă pe care trebuia să o îmbuneze întrucât exact înainte să ajungă la dezalcoolizare aruncase cu un fier de călcat în parbrizul mașinii ei după ce luase o doză mai mare decât doza prescrisă de amfetamină.

– Care, după cum știți, ar trebui să fie zero. Mă-ntorc imediat.

Patrick a schițat un gest să se mute mai încolo, dar nu mai era loc. Așezată între Patrick și Oliver, cu brațele lipite de ale lor, nu voiam decât să stau acolo și să mă uit la competiția lor cu săgeți până ce trupul meu rece avea să le absoarbă căldura. Singurul lucru pe care l-a spus Patrick, întorcând capul spre mine, dar evitându-mi privirea, a fost:

– Sper că ești OK.

M-am prefăcut că nu l-am auzit pentru că nu știam cum aș fi putut îndura atâta blândețe, așa că l-am întrebat pe Oliver de ce purtau concurenții tricouri și pantaloni de sport ca să joace un joc pe care îl jucau toți grăsanii la cârciumă. Iar el a spus:

– E un sport, nu un joc.

Și am tăcut cu toții până s-a terminat în cele din urmă și a fost adus trofeul care arăta așa modest că a trebuit să îmi feresc privirea când

câștigătorul l-a ridicat cu ambele mâini deasupra capului de parcă atârna zeci de kile.

Oliver a spus:

– Bun, acum să vedem ce se mai găsește pe canalele pământene ale părinților tăi, Martha.

Știam că nu avea să plece până nu se întorcea Nicholas și speram că nu va dura mult. Nu voiam să rămân singură. Pe la jumătatea filmului pe care îl alesese Oliver pentru că părea să promită delicii verbale de mare vulgaritate și aluzii sexuale, mi-am dat seama că adorm și, exact înainte să adorm, am simțit cum cineva își schimbă poziția pentru a-mi lăsa capul să i se odihnească pe umăr.

*

Televizorul era închis, iar ferestrele întunecate când m-am trezit.

Nu mai era decât Patrick în cameră. Eu eram întinsă pe o parte, făcută ghem în jurul unei pernuțe. Capul mi se odihnea pe genunchii lui. De îndată ce m-am mișcat, a sărit în sus și s-a dus la rafturile din capătul opus al camerei, de parcă de mult aștepta ocazia să recupereze *Enciclopedia englezei medii* din biblioteca tatei, ceea ce a și făcut, deschizând-o și începând să citească din ea.

L-am întrebat cât era ceasul și unde-mi erau verii. Era miezul nopții, Nicholas se culcase, iar Oliver, mi-a spus el, plecase de ceva vreme.

– Păi și tu de ce nu te-ai dus cu el?

Patrick a ezitat:

– N-am vrut să te trezesc.

– Nu era nimic.

– Da, sigur că da. Doar că m-am gândit că… dar nu-ți bate capul, a spus el punând cartea sub braț și începând să-și pipăie buzunarele. Îmi pare rău, poate ar fi trebuit să…

– S-a dus ultimul metrou. Cum o să ajungi acasă?

– Pe jos.

– De la Shepherd’s Bush la Bethnal Green.

El mi-a spus că n-o să-i ia atât de mult și că de fapt abia aștepta să facă o plimbare – că avusese de gând să meargă azi pe jos. M-am uitat la picioarele lui, băgate direct în niște teniși care – din cine știe ce motiv – nici nu aveau șireturi.

– Patrick, e prima dată când încerci să spui o minciună? Nu te prea pricepi. Zău, de ce nu te-ai dus cu Oliver?

Patrick și-a dres glasul.

– M-am gândit că poate că n-a fost cea mai grozavă zi din viața ta și poate că îți vei dori companie când o să te trezești. Dar văd că totul e în regulă, ceea ce e minunat. Așa că plec.

L-am întrebat dacă avea de gând să împrumute cartea pe care o avea încă sub braț.

El a scos un hohot de râs și a spus că uitase că e acolo, apoi a extras-o de sub braț și s-a prefăcut că citește textul de pe copertă.

– Mai bine o las. S-o pun la loc.

Eu i-am spus că îl conduc să-i deschid ușa pentru că numai locuitorii de-o viață ai casei de pe Goldhawk Road știau ordinea exactă în care trebuie deschise încuietorile ușii, după care l-am lăsat să pună cartea la loc.

Becul de pe hol era stins de ceva vreme.

Încercând să ocolesc bicicleta tatei, sprijinită de perete, am reușit să agăț cu șoldul ghidonul și să o răstorn. Am făcut un pas înapoi și am lăsat-o să cadă. Nu știam că Patrick era deja în spatele meu, așa că m-am împiedicat și m-am trezit lipită de el. El mi-a înconjurat talia cu mâinile și pentru că nu și le-a retras, nici măcar după ce mi-am recăpătat echilibrul, i-am spus:

– Patrick, tu mă iubești?

Imediat, mi-a dat drumul și s-a tras un pas îndărăt. Nu-i zăream fața pe întuneric.

Mi-a spus că nu.

– Sau poate voiai să mă întrebi dacă te iubesc în calitate de prieten…

M-am întins și am aprins lumina de afară. Lucea stins prin geamul ușii. I-am spus că nu, nu ca prieten…

– În cazul acesta, nu.

A spus că nu în felul acela, apoi s-a strecurat pe lângă mine, a ocolit bicicleta și a început să desfacă încuietorile alandala.

– Oliver mi-a spus că mă iubești din adolescență.

Cu spatele la mine, Patrick a spus:

– Așa a spus el?

– În seara în care m-a cerut în căsătorie Jonathan.

– Hm, nu știu de ce a spus așa ceva.

Am întins mâna pe lângă el să descui o yală pe care n-o văzuse și i-am atins fără să vreau brațul. Patrick s-a lipit de perete și a țâșnit afară de îndată ce am reușit să crăp ușa îndeajuns de mult pentru a se strecura pe acolo.

– Patrick.

Se îndepărta cu pași mari și nu s-a întors spre mine până n-a ajuns pe alee. Eu l-am urmat, apoi m-am oprit la jumătate.

– E adevărat?

El mi-a spus că nu, în nici un caz.

– Nu înțeleg ce o fi fost în capul lui Oliver, a spus el. Îmi pare rău, chiar trebuie să plec, a continuat el, îndepărtându-se deja.

*

Soneria a sunat când eram încă pe hol și tocmai ridicam de pe jos bicicleta tatei.

– Bună.

– Bună.

– Îmi pare rău…

– Pentru ce?

De pe ultima treaptă a scărilor, cu mâinile înfundate în buzunare, Patrick a spus:

– Poate totuși ar trebui să spun că n-am fost complet sincer cu tine.

I-am spus: „Nu-i nimic“.

El s-a oprit și se vedea că nu știe dacă ar trebui să explice sau, acum că mărturisise, putea să plece. O secundă mai târziu, înfundându-și mâinile și mai adânc în buzunare, a spus:

– Adevărul e că la un moment dat…

Mi-am scărpinat brațul, așteptând. M-am gândit că eu voisem să știu, pe hol mi se păruse că trebuie să știu dacă Patrick mă iubea. Dar acum nu mai voiam. Mă simțeam stânjenită și voiam să plece pentru că eram convinsă – în mod irațional, dar convinsă totuși – că el credea că din clipa în care și-a pus mâinile pe talia mea și pentru jumătatea aia de secundă cât și le-a ținut acolo, mie îmi intrase în cap că mă iubește, așa cum spusese Oliver. Și că voiam să mi-o mărturisească pentru că poate credea că eu sunt de fapt îndrăgostită de el.

– La un moment dat… a spus el, foindu-se, am crezut că sunt… înțelegi tu.

– Când?

– Într-un an, după ce te-am văzut la mătușa și unchiul tău, de Crăciun.

Mi-a spus că probabil nu-mi amintesc.

– Eram adolescenți. Tu erai bolnavă și eu intrasem să…

– Mi-ai vorbit de mama ta.

Patrick a părut foarte surprins, de parcă nu credea că eram capabilă să îmi amintesc vreo conversație purtată cu el.

– Dar de ce ți s-a părut că ești îndrăgostit de mine?

– Probabil pentru că m-ai întrebat de ea. Nimeni nu m-a mai întrebat vreodată, asta dacă nu-l punem la socoteală pe Rowland care a vrut să știe cum a murit, atunci când am venit prima dată la voi.

M-a cuprins un tremur și mi-am încrucișat brațele, deși aerul care venea de afară nu era rece.

– Suntem niște oameni îngrozitori, Patrick.

El a spus:

– Nu-i adevărat. Nu sunteți. Oricum, ideea e că am crezut că te iubesc și probabil că i-am spus ceva lui Oliver, o prostie, a continuat el, scărpinându-și ceafa cu putere. Dar e clar că nu eram și mi-am dat și eu seama de asta mai încolo. Așa că nu-ți face griji, n-am fost niciodată îndrăgostit de tine. Apoi și-a luat seama și a spus: Scuze, asta sună prost…

– Nu-i nimic.

I-am spus că nu ar fi trebuit să îi pun asemenea întrebare.

– Hai, du-te.

– Dar te simți bine?

I-am răspuns cu un da sec.

– Da, Patrick, n-am nimic. A fost o zi plină de bărbați care m-au iubit cândva și apoi au încetat sau s-au gândit că mă iubesc și apoi și-au dat seama că de fapt le era foame.

Am intrat înapoi în casă, spunându-i că ne vedem mai încolo.

*

În loc să adorm, n-am putut să închid un ochi până dimineața, gândindu-mă când la Jonathan cum stătea la birou și se strâmba disprețuitor când mi-a spus că nu ar fi trebuit să fiu mamă, când la Patrick stând pe alee, apoi

întorcându-se la ușă. Jonathan era oribil, dar măcar retezase legătura rapid și brutal. Explicându-mi că nu mă iubise niciodată, că nu fusese decât un moment de confuzie adolescentină, Patrick fusese atât de atent să nu mă rănească, de parcă ar fi încercat să pigulească tifonul de pe rană prea încet, cu prea mare grijă, astfel că până să fie dezvelită rana vrei să intervii și să smulgi tu bandajul pe loc.

În noaptea aceea, pentru că m-am gândit atâta la amândoi, am ajuns să-i asociez pe Jonathan și pe Patrick în minte.

Și din cauză că amândoi mă respinseseră în aceeași zi, mai târziu, ori de câte ori mă gândeam la Jonathan și mariajul meu distrus, ajungeam să mă gândesc și la Patrick. Asta am decis în zilele următoare și asta am crezut o bună bucată de vreme.

Nicholas a apărut în bucătărie în dimineața următoare. Eu și tata stăteam la masă și citeam ziarele.

A întrebat dacă avem cutii goale pentru că se hotărâse să se mute la Oliver. Voia să fie mai aproape de centru. Voia să încerce să găsească o slujbă adevărată. A spus că frate-său vine să îl ia după-amiază.

Tata s-a ridicat și a spus că se duce să vadă ce găsește.

Nicholas a prăjit niște pâine și a adus-o la masă, așezându-se pe scaunul de vizavi. A început să vorbească despre planurile lui. Eu m-am sprijinit în cot și am continuat să citesc, cu mâna la frunte, proptindu-mi capul și ferindu-mi fața de el.

Nu am reacționat la nimic din ce-a spus el. Mă simțeam ca o școlăriță care încearcă să se ascundă, să nu vadă lumea că plânge în bancă pentru că exercițiile sunt prea grele. Încercam să nu plâng pentru că perspectiva plecării atât de bruște a lui Nicholas și ideea că voi rămâne doar eu cu părinții acolo erau greu de suportat. În timp ce tot spunea ceva, am încercat să nu mă concentrez decât la faptul că plecarea lui însemna că nu ne va mai vizita Patrick.

A vorbit câteva minute, apoi a renunțat și a tras spre el ziarul tatei, întorcând fiecare pagină fără să se oprească să citească nimic. Eu stăteam nemișcată în fața propriului ziar, citind fiecare cuvințel de pe foaia deschisă în fața mea, până când am epuizat toate articolele cu excepția circularei regale. Cu o zi înainte, prințesa Anne deschisese un centru de servicii pentru clienți la Consiliul Raional Selby, după care participase la o recepție. Mi-a părut rău de ea, dar și mai și de mine, mai ales odată ce Nicholas s-a ridicat, și-a pus farfuria în chiuvetă și a spus că probabil o s-o întindă.

În cele din urmă, am plecat și eu de acasă și m-am dus să mă plimb. În timp ce încercam să găsesc o ieșire din Holland Park, mi-a sunat telefonul. Era Peregrine. Scrisoarea mea de scuze și răspunsul lui fuseseră singurul nostru contact. Nu eram îndeajuns de vitează să propun să luăm prânzul, deși mi-era tare, tare dor de el.

Exact în acel moment, mi-a spus el, se afla într-o mașină care mergea în direcția vest și voia să știe eu unde sunt. Tocmai aflase – nu a vrut să spună prin ce mijloace – că mi se destrămase căsnicia și, dat fiind că nici nu trebuia să îi spun eu cine era de vină pentru asta, se simțea tare prost că nu-l sunasem în perioada aia.

I-am răspuns că sunt în Holland Park, iar Peregrine a zis: „Vai ce potrivеală“. O să-i spună șoferului să facă un detur.

– Fă un efort și vino la Oranjerie să ne întâlnim într-un sfert de oră.

I-am spus că sunt îmbrăcată în blugi. Știam că îi urăște cu pasiune, indiferent de ocazia în care erau purtați, și speram că o să renunțe să mă mai cheme. Voiam să îl văd, dar nu în momentul ăla.

L-am auzit dându-i instrucțiuni șoferului și apoi, revenind la receptor, mi-a spus că va trece de data asta cu vederea, căci se știe că standardele vestimentare sunt primele care se prăbușesc când ți-e inima frântă.

*

În loc de bună ziua, Peregrine mi-a spus:

– N-am înțeles niciodată de ce crede lumea că se bea șampanie când sărbătorești ceva în loc să se bea în scopuri medicinale.

În timpul ăla, o chelneriță turna de zor în pahare, bineînțeles într-un mod greșit, se vedea după privirea lui, și când a început să toarne în al doilea pahar, Peregrine i-a mulțumit și i-a spus că ne descurcăm noi. M-am așezat și el mi-a pus un pahar în mână:

– Senzațiile efervescente sunt absolut necesare când viața e ca o băutură trezită.

S-a uitat la mine cum sorb șampania, apoi a zis că, deși îl doare sufletul să-mi spună așa ceva, arăt ca moartea în vacanță.

– Și? m-a întrebat el, împreunându-și degetele. Ce-ai de gând să faci? Ai vreun plan?

M-am apucat să îi spun că locuiam cu ai mei și lucram într-un supermarket care vindea produse naturale, dar el a clătinat din cap.

– Nu, asta e doar ce faci în momentul ăsta. Nu-i un plan și nici nu văd cum o să reușești să îți faci unul dacă stai așa, ca o curcă plouată.

Am dus mâna la pahar într-o doară. O dâră de condens i s-a prelins pe picior.

Nu știam nici eu ce să zic.

Peregrine și-a desfăcut mâinile și le-a așezat pe masă. A spus: „Paris, Martha“.

– Te rog, du-te la Paris.

– De ce?

– Pentru că atunci când suferința e imposibil de evitat, singurul lucru pe care-l poți controla este locul unde suferi. Să bocești lângă Sena este una, să bocești în timp ce umbli haihui prin Hammersmith e alta.

Am râs, iar Peregrine a făcut o mutră necăjită.

– Nu fac pe grozavul, Martha. Când omul rămâne fără poftă de viață, singurul motiv care mai stă în picioare este frumusețea.

I-am spus că era o idee minunată, dar că nu credeam că am nici energia, nici banii să plec în străinătate.

El mi-a spus că în primul rând Paris e colea, la o aruncătură de băț.

– Și în al doilea rând, am eu un colțișor, cumpărat cu mulți ani în urmă, pentru fete. Mi le-am imaginat preumblându-se precum Zelda Fitzgerald[17] prin Montparnasse, sau măcar trecându-și timpul ca Jean Rhys[18] în vreo cameră întunecoasă, dar frumoasele și blestematele[19] mele au preferat suburbiile din Woking, așa că gol a rămas apartamentul meu mobilat.

A adăugat că, deși era în bună stare, interiorul putea fi descris doar ca unul care „întărește caracterul".

– Dar ți-l ofer din toată inima, Martha. Să îți fie cămin cât timp crezi tu că ai nevoie.

I-am spus că e tare frumos din partea lui și că am să mă gândesc la propunere.

– Păi tocmai asta nu e bine să faci, a spus el privindu-și ceasul. Trebuie să mă întorc la fabrică, dar îți trimit cheia în după-amiaza asta.

Gata, mi-a spus el, lucrurile erau hotărâte. Când ne-am despărțit la colțul parcului, Peregrine m-a sărutat pe ambii obraji și mi-a spus:

– Nemții au un cuvânt pentru inima frântă, Martha. Liebeskummer. Nu-i așa că-i oribil?

*

Ajunsă acasă, am căutat pe Google site-ul băncii și m-am apucat să îmi recuperez parola, ca să văd și eu de ce fonduri dispun.

De îndată ce ne căsătoriserăm, Jonathan începuse să îmi facă transferuri săptămânale în cont, sume care rămăseseră în cont pentru că erau atât de mari că nici nu avusesem timp să le cheltuiesc. Nu se știe cum, în timpul în care fusese plecat în acea călătorie de serviciu, reușise să-mi scoată toți banii din cont, așa că atunci când m-am întors acasă, n-aveam decât cele două inele și o garderobă pe care o donasem în întregime. La supermarketul

la care lucram, câștigam pe oră echivalentul prețului unui *smoothie* de cereale, pahar mic, fără nimic pe lângă. Dar nu cumpărasem mai nimic luni de zile – în afară de sendvișuri cu șuncă și sucuri pentru plimbările mele cu Nicholas.

Cheia a sosit pe la mijlocul amiezii. Adresa era scrisă pe o carte de vizită cu monogramă, iar deasupra scria: „Abandonată, Biata Căsătorită Descoperă, Emoționată, Fericirea, Gonind peste Hotare În Jeans…… etc. etc. și sună-mă imediat ce ajungi“. Aveam destui bani, așa că m-am dus.

Zelda Fitzgerald (1900–1948) a fost soția celebrului scriitor american F. Scott Fitzgerald (1896–1940), scriitoare și pictoriță.

Jean Rhys (1890–1979), scriitoare britanică născută în Insulele Caraibe, care a scris două romane: *Good Morning, Midnight* (netradus în română), a cărui acțiune se petrece la Paris, și *Wide Sargasso Sea* (*Întinsa mare a Sargaselor*), a cărui acțiune are loc înainte de evenimentele descrise de Charlotte Brontë (1816–1855) în celebrul roman victorian *Jane Eyre*.

Aluzie la romanul lui F. Scott Fitzgerald, intitulat *The Beautiful and Damned* (*Cei frumoși și blestemați*) și publicat în 1922

Am locuit la Paris patru ani și am lucrat în tot răstimpul ăsta la o librărie care vindea cărți în engleză lângă Notre Dame. Vindeam ghiduri turistice și romane de Hemingway în ediții broșate turiștilor care nu voiau de fapt decât să se pozeze în librărie.

Șeful meu era american și locuia în podul care fusese transformat în apartament.

Încerca să fie dramaturg. În prima zi mi-a arătat rostul fiecărui lucru, iar turul a culminat cu rafturile de lângă ușă. Unde el a spus:

– Toți autorii adevărați se găsesc aici.

L-am întrebat unde sunt autorii neadevărați atunci, iar el a plescăit din buze și i-a spus danezei care urma să îmi cedeze mie postul: „Văd că ne-am procopsit cu una care are păreri“. M-am culcat cu el trei ani și jumătate fără să simt nimic pentru el.

Înainte să pună anunțuri în care să interzică *le camera à l'intérieur* și mai apoi și *le iPhone* și *encore plus, le bâton de selfie*[20], am fost surprinsă în fundalul a mii de fotografii, șezând în spatele tejghelei și citind noile apariții sau uitându-mă la fâșia de râu vizibilă printre clădiri dacă noile apariții se dovedeau a fi polițiste sau romane ale realismului magic.

*

Peregrine a fost prima persoană care m-a vizitat la Paris și, în afară de Ingrid, persoana care m-a vizitat cel mai des, chiar dacă nu stătea mai mult de o zi, sosind înainte de prânz și plecând seara târziu. Ne întâlneam la un restaurant, Peregrine preferându-l pe cel care tocmai pierduse o steluță Michelin pentru că i se părea că e cel mai ușor mod de a se arăta caritabil și a susține pe cineva doar luând prânzul acolo și, spunea el, la Paris era singura garanție că vei fi servit cum trebuie. Indiferent de sezon, mergeam pe jos până la Tuileries după prânz și de-acolo în susul râului, până la Marais, ocolind Centre Pompidou, deoarece arhitectura sa îl deprima, apoi mai departe la Muzeul Picasso, unde rămâneam până când Peregrine spunea că e vremea să găsim un loc *louche*[21] ca să bem Dubonnet înainte de cină.

Îmi măsuram timpul la Paris prin vizitele lui Peregrine. Știa, probabil, asta, pentru că niciodată nu pleca fără să îmi spună când va reveni. Și întotdeauna venea în septembrie, în ziua în care aniversam concedierea mea, așa îi spunea el, referindu-se la concedierea mea de către Jonathan, nu de către revistă.

Eram fericită când eram cu el, chiar și la acele aniversări, cu excepția unui singur moment, și anume ziua când am împlinit treizeci de ani.

Intrând în curtea muzeului, Peregrine a spus că i se păruse că mă purtasem cam ciudat toată ziua. Așa că, în loc să intrăm în muzeu, sugera să ne întoarcem pe jos, timp în care avea să îmi povestească ce viață avusese el la vârsta mea; și, pentru că tabloul pe care avea să mi-l prezinte era destul de sumbru, poate că aveam să mă opresc să-mi mai plâng atâta de milă și să umblu pe stradă cu umerii prăvăliți de disperare.

Ajunși din nou în stradă, Peregrine și-a șters atent mânecile paltonului și a spus: „Bine atunci“, și ne-am pornit înapoi.

– Ia să vedem… Nevastă-mea tocmai mă dăduse pe ușă afară, descoperind ea că gusturile mele se îndreptau într-o direcție diferită și, în timp ce Diana se asigura că n-am să văd un bănuț din averea noastră sau pe vreunul dintre copii, m-am mutat la Londra, în cea mai îngrozitoare cameră cu chirie din Soho, m-am dedat diverselor substanțe narcotice și, în consecință, revista mi-a dat un picior în spate. M-am trezit fără para chioară și a trebuit să mă întorc la casa părintească, în Gloucestershire, unde numai binevenit nu am fost, atât din punct de vedere personal, cât și din punctul de vedere al apartenenței unei anumite minorități, după care m-am cufundat în depresie. Ei, ce zici?

I-am spus că da, tabloul era cum nu se poate mai sumbru și că îmi pare tare rău că trecuse prin așa ceva, și că îl întrebasem despre viața dinainte de cea pe care o avea acum.

La care el a încuviințat.

– Totuși, beneficiile exilului au fost acelea că a trebuit să mă dezbar de năravurile dobândite, pentru că în Tewkesbury anilor ’70 nu se găsea nici fir de somnifere.

– Cum nu se găsea nici pesto, am spus eu, îndreptându-mi umerii.

Peregrine m-a luat de braț și ne-am continuat drumul.

*

De obicei, ne despărțeam în fața Gării de Nord, dar pentru că nu voiam să plece, l-am rugat să mă lase să îl conduc pe peron și să așteptăm împreună trenul. Am stat într-o cafenea și i-am spus că, deși mi-era rușine să recunosc, uneori mi-era dor de Jonathan.

Nu mai spusesem nimănui asta.

El mi-a răspuns că nu e nici o rușine, absolut nici una.

– Și eu mă mai trezesc că îmi aduc aminte cu nostalgie de anii în care am fost căsătorit cu Diana, a spus el, sorbind din cafea, după care a pus ceașca jos și a continuat: Vezi definiția din limba greacă a cuvântului, care n-are absolut nici o legătură cu modul în care utilizează vorbitorii cuvântul „nostalgie“ când își amintesc de anii copilăriei.

Apoi Peregrine a aruncat o privire la ceas, a scos bani din buzunarul de la piept și i-a pus pe tejghea.

– *Nostos*, Martha, întoarcere acasă. *Algos*, durere. Nostalgia este suferința cauzată de neostoitul nostru dor de întoarcere. Indiferent dacă locul după care tânjim, a spus el, a existat vreodată.

Ajuns pe peron, m-a sărutat pe amândoi obrajii și mi-a spus:

– Noiembrie, iar eu mi-am dat seama că va veni de ziua mea.

*

Între aceste vizite: iubeam Parisul, vederea de la fereastra micului apartament, acoperișurile de zinc și hornurile de teracotă, sârmele electrice încurcate.

Îmi plăcea nespus să locuiesc de una singură după lunile petrecute la casa din Goldhawk Road. Vorbeam cu tata în weekenduri, iar cu Ingrid în fiecare dimineață, când mergeam la cafeneaua din colț pentru micul dejun. Începusem să scriu un alt roman.

Și uram Parisul, podeaua roșie acoperită cu linoleum din apartament și baia comună de la capătul holului întunecos. Mi-era tare urât fără tata, fără zarva vocilor lui Nicholas, și Oliver, și Patrick pe care le ascultam când încercam să adorm, fără Ingrid. Nu eram de multă vreme acolo când m-a sunat și mi-a spus că Patrick începuse să se întâlnească cu Jessamine, ceea ce i s-a părut tare caraghios, iar mie deloc, din motive pe care nu i le puteam explica. După aceea însă, romanul a continuat să se desfășoare la Goldhawk Road, iar protagonistul, pe care mi-l imaginasem bărbat, tocmai ca să nu fie vorba despre mine, a continuat să se metamorfozeze în Patrick. Și apoi a apărut și o fată. Tot ce i se întâmpla i se întâmpla în mod neașteptat, și, orice aș fi făcut, locul ei era întotdeauna pe scări.

Când i-am spus lui Peregrine că scriu o carte care făcea ce făcea și se transforma într-o poveste de dragoste care avea loc într-o casă urâtă, el mi-a zis:

– Primele romane sunt întotdeauna autobiografice și încearcă să împlinească niște dorințe neîmplinite. E firesc să vrei să te eliberezi de dezamăgiri și dorințe nematerializate înainte să scrii ceva mai de soi.

Am aruncat toate paginile când am ajuns acasă. Dar am încercat în fel și chip și am continuat să încerc, respectând astfel dorința lui Peregrine ca fiicele lui să fie niște adevărate Zelda Fitzgerald. M-am plimbat pe malul râului, m-am dus la târguri, am mâncat brânză luată cu mâna direct din ambalaj, în timp ce mă plimbam. Am vopsit pereții apartamentului și i-am acoperit podeaua. M-am dus singură la film și mi-am cumpărat bilete la repetiția cu costume de la spectacolul de balet. M-am apucat singură de fumat și de mâncat melci și am ieșit cu orice bărbat care m-a invitat.

Însă am căutat pe Wikipedia cealaltă scriitoare pe care o menționase el în ziua aceea la Oranjerie – la momentul acela nu auzisem încă de ea – și i-am citit cartea, cea care se petrece la Paris. Foarte des mă recunoșteam în personajul principal, o femeie care zace într-un apartament întunecos, gândindu-se la divorțul ei preț de 192 de pagini. Wikipedia menționa că romanul „fusese apreciat de critici, dar considerat prea deprimant".

Și uite așa am învățat și o franceză medicală, fără să mă străduiesc.

Je suis très misérable. Un antidépresseur s'il vous plaît. Ma prescription s-a epuizat *et c'est le week-end. Le docteur:* Cât de des vă simțiți *triste, sans a bonne raison? Toujours, parfois, rarement, jamais? Parfois, parfois.* Pe măsură ce timpul trecea, *toujours*[22].

*

M-am dus o dată acasă, cu vreo lună înainte să mă întorc de tot la Londra. Era ianuarie, umed și întunecos la Paris când m-am întors, iar librăria era pustie, cum era de obicei între Crăciun și Ziua Îndrăgostiților. Americanul plecase acasă de sărbători și la magazin nu rămăsesem decât eu, într-o stare de prostrație veșnică în spatele tejghelei, ore în șir, cu o carte necitită în poală.

Apoi s-a întors americanul, logodit pe nepusă masă cu un tip, și m-a concediat pentru că n-aveam cu ce plăti cărțile pe care le stricasem desfăcându-le prea tare și murdărindu-le paginile.

N-am mai vrut să mai stau la Paris. Motivul pentru care fusesem la Londra fusese înmormântarea lui Peregrine.

Căzuse pe scara principală de la Wallace Collection și murise când se lovise la cap de un stâlp de marmură de la piciorul scării. Una dintre fiicele lui rostise elogiul și păruse să fie sinceră când spusese că probabil așa și-ar fi dorit el să se stingă. Am plâns, dându-mi seama cât de mult îl iubeam, că era prietenul meu cel mai apropiat și că fiica lui avea dreptate. Dacă nu i s-ar fi întâmplat tocmai lui, Peregrine l-ar fi invidiat din suflet pe oricine ar fi reușit să moară dramatic, în public, înconjurat de mobilă aurită.

În ultima zi la Paris, am mâncat scoici la restaurantul căzut în dizgrație la care mă dusese el când împlinisem treizeci de ani. Plimbându-mă apoi, de la Tuileries la Muzeul Picasso, m-am gândit la momentul în care ne luaserăm la revedere în Gare du Nord. Era seară, iar cerul era violet. Peregrine purta o haină lungă și un fular de mătase, iar după ce mă sărutase pe amândoi obrajii, își pusese pălăria pe cap și se întorsese spre gară. Impresia pe care mi-o făcuse în acel moment, silueta lui îndreptându-se spre fațada înnegrită, mulțimea de oameni obișnuiți care se dădeau la o parte în fața lui, erau de un sublim care m-a îndemnat să-l strig pe nume, iar el a privit îndărăt. Deși mi-a părut rău din momentul în care am spus-o, i-am mărturisit:

– Ești foarte frumos.

Peregrine și-a atins borul pălăriei, și ultimul lucru pe care mi l-a spus a fost:

– Mă străduiesc și eu.

La muzeu, am stat vreme îndelungată în fața unei picturi care era favorita lui pentru că, spunea el, nu era o pictură tipică, prin urmare era neînțeleasă de mase. Înainte să plec, am scris pe spatele biletului de intrare și, când nu era atent paznicul, am strecurat biletul în spatele tabloului. Sper că mai este și acum acolo. Pe bilet scria: „Altul mai Bun Ca Dragul de El Firește nu se Găsește…etc. etc.“

Apoi fiicele lui au vândut apartamentul.

Aparatul foto în interior (...), telefonul mobil, ba și stickul pentru selfie (în limba franceză în original)

Dubios (în limba franceză în original)

Sunt foarte nefericită. Un antidepresiv, vă rog. Rețeta s-a epuizat și este weekend. Doctorul: Cât de des vă simțiți tristă fără motiv? Tot timpul, uneori, rareori, niciodată? Uneori, uneori. Pe măsură ce timpul trecea, tot timpul. (în limba franceză în original)

Ingrid, venită să mă întâmpine la aeroport, mi-a spus: „*Bonjour tristesse*“[23], apoi m-a ținut multă vreme în brațe.

– Doamne, mi s-au lungit urechile de atâta așteptat, a continuat ea și mi-a dat drumul din brațe. Hamish e în mașină.

În drum spre casă, mi-a dat vestea că în cele din urmă a dat Domnul și au stabilit data nunții, prin urmare, aveam cam două luni la dispoziție să mă îngraș cu vreo cinci kile, sau măcar jumătate și tot ar fi fost bine.

– Și nu e nevoie să-mi cumperi cadou de nuntă.

Potrivit unei consultări ulterioare a site-ului conceptioncalculator.com, Ingrid a rămas prima dată însărcinată între nunta ei din aprilie și petrecerea care a urmat apoi în Belgravia. Winsome a renovat imediat după aceea toate băile din casă, în ciuda faptului că numai într-una din ele i-a surprins la treabă pe Ingrid și pe Hamish.

Înainte, în momentul în care aștepta să intre în biserică, soră-mea s-a întors spre mine și mi-a zis:

– Am de gând să imit modul în care a mers spre altar prințesa Diana.

– Pe bune?

– Da. În halul ăsta am ajuns, Martha.

*

Ingrid îmi spusese că urma să vină și el și, deși în momentul în care am intrat cu sora mea în biserică toată congregația s-a întors spre noi, iar eu am mers spre altar privită de două sute de oameni, nevăzându-l pe el decât abia la final, n-am avut ochi decât pentru Patrick și ce simțeam eu în legătură cu Patrick; oare s-a uitat la mine și, dacă s-a uitat, cum s-a uitat? Postura mea, expresia mea, direcția privirii mele – toate erau pentru Patrick.

Pentru că. Odată cu trecerea timpului, începusem să mă gândesc din ce în ce mai puțin la Jonathan, realizând după doi ani la Paris că nu mă gândeam la el decât atunci când exista un stimul extern care să mă impulsioneze. Și acum nu-mi mai aminteam de el nici măcar când trecea pe lângă mine un bărbat care se dădea cu Acqua di Parma.

Dar la Patrick nu mă gândisem mai puțin. Aveam dreptate când spuneam că la început îl asociam cu Jonathan doar pentru a rememora, compara, pune în contrast metodele lor separate de respingere.

Apoi s-a combinat cu Jessamine și mi-a năvălit în roman, și momentele în care mă gândeam la el s-au îndesit. Apreciată individual, fără să aibă

legătură cu Jonathan, crima lui Patrick nu mai părea chiar o crimă, iar când am derulat-o din nou în cap, mi-am dat și eu seama cât de frumos și amabil se purtase. Eram mai tot timpul singură și îmi făcuse bine să îmi amintesc de Patrick ca de un om bun, să-mi imaginez că tot la fel era, să-mi imaginez că mă însoțea când umblam pe o stradă pustie sau îmi omoram timpul într-un magazin fără mușterii.

Din dorința de a mă îmbărbăta, din dorința de companie, de a-mi alunga plictiseala, dorul de casă – m-am tot gândit la el și nu am mai putut să pretind că făceam asta prin asociere cu Jonathan, realizând, după acești doi ani de zile, că mă gândeam la el și gata.

Stătea în mijlocul rândului destinat familiei, lângă Jessamine, l-am zărit când cele două persoane de lângă ei s-au despărțit pentru a vorbi cu vecinii de scaun din partea cealaltă. Purta un costum închis la culoare. Era singurul lucru care era clar diferit față de diversele imagini cu Patrick pe care mi le întipărisem în minte, în care el avea întotdeauna blugi și cămașă, prost călcată și pe jumătate ieșită din pantaloni. Fața îi era la fel; părul îi era încă negru și încă în mare nevoie de a fi tuns. Din punctul acesta de vedere era neschimbat. Dar avea un aer diferit, ușor de identificat, chiar dacă era departe de mine.

După ce a început primul imn, i-a pasat o ordine de zi lui Oliver, care era de cealaltă parte a lui Jessamine. Tranzacția necesita ca Patrick să întindă mâna pe la spatele ei, iar când a dat să și-o retragă, și-a lăsat-o pe talia ei. A spus ceva, iar ea și-a înclinat capul ca să audă mai bine și a părut că găsește replica foarte amuzantă. Apoi, cu aceeași mână, Patrick a luat din buzunarul de la piept niște ochelari, deschizându-i cu o mișcare bruscă, reflexă, înainte să își ia, degajat, propria ordine de zi. Patrick însă nu făcea nimic degajat. Nimic din lucrurile pe care le făcea nu venea de la sine. La cum îl știam eu, apropierea fizică de o femeie îl tulbura atât de tare că părea bolnav. În timp ce se termina imnul, mi s-a făcut semn să părăsesc altarul, așa că a trebuit să trec pe lângă el în drum spre locul care-mi fusese destinat. El mi-a făcut un semn, zâmbind și aranjându-și manșeta în același timp. Nu sunt sigură că am zâmbit și eu în timp ce continuam să mă îndrept spre locul meu, încercând să găsesc o frază care să descrie cum arăta, extrem de încurcată când mi-a venit una în cap, de parcă aș fi spus-o cu voce tare și-ar fi auzit-o întreaga lume din biserică. Patrick arăta foarte masculin.

Iar modul în care m-am simțit, văzându-l prima dată după patru ani, a fost același în care aveam să mă simt de fiecare dată când îl vedeam în public în toți anii în care am fost împreună. Dacă soseam și îl vedeam că deja mă așteaptă, sau că se îndreaptă spre mine, dacă discuta cu cineva de cealaltă parte a camerei – nu un fior simțeam eu, și nici o undă de afecțiune sau de plăcere. Atunci, în biserică, nu mi-am dat seama ce sentiment era ăla, așa că pe tot parcursul slujbei m-am perpelit să îmi dau seama ce e. La sfârșitul slujbei, Patrick mi-a mai zâmbit o dată în timp ce mă întorceam la altar și iar m-a trăsnit sentimentul acela, atât de intens, că aproape că n-am fost în stare să mă mai mișc, să îi urmez pe Ingrid și Hamish care ieșeau din biserică, să-l las pe Patrick din ce în ce mai în urma mea.

*

La recepție, Jessamine ne-a spus mie, lui Nicholas și lui Oliver, o poveste despre prima dată când a ieșit noaptea în oraș, în adolescență.

Winsome trebuia să vină s-o ia cu mașina la ora nouă, dar n-a apărut. La nouă și jumătate, toți prietenii lui Jessamine plecaseră deja acasă, iar ea rămăsese singură în mijlocul unei mulțimi în Leicester Square, jenată, apoi mânioasă, apoi speriată, pentru că singurul motiv pentru care Winsome ar fi putut întârzia era acela că murise.

Oliver a spus:

– Da, și chiar și-atunci tot ar fi făcut ea în așa fel încât să se prezinte la datorie.

Jessamine a spus: „Chiar așa“.

– Dar apoi, pe la zece, am văzut-o făcându-și loc printr-un grup de bețivani și efectiv mi-a venit să vomit și să izbucnesc în plâns, atât de ușurată m-am simțit. Adică, acum te simți singură și îngrozită, în mijlocul unei cete de indivizi dubioși, iar în secunda următoare știi că ești în perfectă siguranță.

Oliver a întrebat-o ce pățise mama lor, de ce nu venise.

Jessamine i-a răspuns că habar nu are.

– Tocmai aici voiam să ajung.

– Lungă poveste și fără nici o morală.

– Mai taci din gură, Oliver. Eu știu? a exclamat ea, scuturându-și pletele. E vorba de sentimentul ăla în care-ți spui: „Slavă Domnului“ când vezi persoana aia. Martha, tu înțelegi despre ce vorbesc?

I-am spus că da. „Slavă Domnului“ descria perfect ce simțisem eu când îl văzusem pe Patrick în ziua aceea.

Nici un fior, sau vreo undă de afecțiune, sau de plăcere. Ci o ușurare viscerală.

*

Mai târziu, după ce Ingrid și Hamish au plecat, după ce au plecat și musafirii, personalul a strâns tot, Winsome și Rowland s-au dus la culcare, și n-am rămas decât noi, verii mei, eu și cu Patrick, în grădină, pe întuneric, stând la o masă care nu fusese debarasată de sticle și pahare goale. În afară de Patrick, restul eram pe jumătate beți, în straie de nuntă și cu jachete pe care le împrumutaserăm din casă.

Aprinzându-și o țigară, Oliver l-a întrebat pe Patrick de ce de fiecare Crăciun când venise în vizită în adolescență refuzase să bea din alcoolul pe care-l furam din barul lui Rowland sau să urce pe acoperiș și să fumeze un joint de-al lui Nicholas și de ce, când eram trimiși să ne plimbăm în timpul discursului reginei, el se apuca să cutreiere parcurile conștiincios în timp ce noi, ceilalți, ne așezam pe o bancă, stăteam acolo o oră și apoi ne întorceam acasă. De ce trebuia mereu să se comporte ca un băiat cuminte când noi ne purtam ca niște zgâmboi nemernici.

Patrick i-a răspuns:

– Voi n-aveați nevoie să vă asigurați că veți primi o invitație și de Crăciunul următor.

Toți trei am spus la unison: „Doamne“, foarte încet.

*

Pentru că era dimineața devreme, dar încă nu se luminase de ziuă când am vrut să plec, Patrick s-a oferit să mă conducă el acasă cu mașina și în cele câteva minute care i-au fost necesare ca să intre înapoi înăuntru și să își pună o haină pe el, am rămas singură în mașină. Dacă aș fi putut să o sun pe soră-mea în momentul acela, zău c-aș fi sunat-o s-o întreb dacă nu vrea să-i descriu rapid cum arată mașina lui Patrick, iar ea ar fi zis și „mor, soro“ când i-aș fi povestit de șervețelele lui Patrick și monedele de o liră puse într-o mică tăviță, plus pachetul cu jeleuri deschis fără să rupă ambalajul și închis frumos la loc, după ce luase unul. „Martha, pe bune? Cine mănâncă numai unul?“ „Și“, aș fi zis eu, „în loc de mizeria pe care te

aștepți s-o vezi pe jos în mașina unui tânăr necăsătorit de douăzeci și șapte de ani, nu e nimic, cu excepția unor dâre lăsate de aspirator.“

Mi-am scos telefonul și m-am apucat să scriu un mesaj, dar nu l-am trimis, pentru că era cu Hamish și nu voiam să știe că eu stau într-o mașină la patru dimineața, singură și obosită, încercând să îmi alung tristețea la gândul că l-a preferat pe Hamish și scotocind prin torpedoul lui Patrick.

El a deschis ușa mașinii și a intrat exact când mă uitam la poza de pe permisul cu care avea acces în spital.

– Îmi dai voie să spun că în momentul în care mi s-a făcut poza asta eram treaz de douăzeci și șase de ore? De-aia arăt în halul ăsta. Scuze că a durat atât.

S-a aprins lumina când a pornit motorul, iar Patrick a privit în jos la schimbătorul de viteze. Privirea mea a urmat-o pe a lui și înainte să se facă iar întuneric, i-am zărit mâna și încheietura mâinii și modul în care s-au mișcat tendoanele când el a apucat maneta, iar când i-a dat drumul și și-a dus-o pe volan, lungimea antebrațului vizibil sub mâneca suflecată. Când și-a dat seama de asta și a încercat să spună ceva, am întins mâna și am apăsat toate butoanele de la radio până a început să cânte muzica. Un cântec country, care era aproape de sfârșit.

I-am spus:

– Măi frate, ce post de radio e ăsta?

La care el a spus, privind drept în față:

– E un CD.

Apoi a încercat să îl închidă pentru că m-a văzut că râd.

– Nu, nu-l închide. E minunat.

După ce s-a terminat, i-am spus că probabil va trebui să mai pună o dată melodia, pentru că nu prinsesem punctul culminant. Patrick a zis: „Bine“ și a apăsat pe buton.

Mi-a plăcut la nebunie, iar faptul că nu mai auzisem cântecul acela în viața mea nu m-a împiedicat să lălăi și eu. El mi-a spus ritos că nu apreciază versurile mele improvizate, dar a continuat să râdă. Melodia s-a terminat și am încercat să o mai pun o dată, dar n-am nimerit butonul. M-a surprins când Patrick mi-a luat mâna și mi-a așezat-o înapoi în poală. L-am întrebat dacă pot să mănânc un jeleu, deschizând deja pachetul în așa fel încât ambalajul s-a rupt, simțind încă atingerea mâinii lui.

El n-a vrut jeleu, iar eu, cu gura plină, i-am zis:

– Doar country asculți sau îți plac și alte genuri?

– De ce mă-ntrebi?

Mi-a spus că-i plăcea cum se schimbă tonalitatea melodiei. Mai târziu am aflat că odată, când era mic, a auzit melodia într-un aeroport, iar tatăl lui a spus în treacăt:

– Asta era melodia favorită a maică-tii.

El, unul, nu înțelegea cum o femeie atât de inteligentă ca mama lui era în stare să asculte ceva atât de siropos și de lălăit. Însă la un moment dat, până să se termine melodia, și-a dat seama că asculta cuvinte pe care probabil mama lui le-o fi știut pe de rost. Și-așa nu-și mai amintea nici măcar sunetul vocii ei, dar din acel moment, ori de câte ori asculta cântecul, Patrick avea impresia că o aude pe ea. Iată de ce încă mai asculta cântecul de fiecare dată când era singur în mașină.

M-am simțit dintr-odată istovită și înfometată și l-am rugat să îmi spună ce făcuse în ultimii patru ani, asigurându-l că ascult tot ce îmi spune chiar dacă stau cu ochii închiși.

El mi-a spus că se pregătea pentru specializare, că voise să facă ginecologie, dar apoi se hotărâse în ultima clipă la terapie intensivă, iar acum aplica pentru o slujbă peste hotare, undeva în Africa, pentru că ți se dădeau puncte în plus, ceva de genul ăsta.

Fără să deschid ochii, l-am întrebat:

– Mai ești cuplat cu Jessamine?

Deși știam că nu mai e. Ingrid mă sunase să-mi spună că se despărțiseră la vreo câteva săptămâni după ce mă sunase să mă anunțe că se cuplaseră.

La care el a spus:

– Poftim? Nu. A fost o chestie scurtă. Și regretabilă. Nu c-ar fi fost din cauza lui Jessamine. Pur și simplu, nu ne potrivim.

– Dar ce s-a întâmplat? am deschis ochii.

– S-a întâmplat când am început să mă gândesc să plec în Africa și când i-am spus de asta, mi-a zis că deși mă adoră, toată treaba asta à la Médecins Sans Frontières n-o coafează de fapt. Și m-a sfătuit să mă fac dermatolog.

– Unul celebru?

– Ideal, da. Cred că de-atunci n-a ieșit decât cu oameni de afaceri.

I-am spus:

– Și trei din cinci poartă numele de Rory.

– Deci știai deja că nu ne mai…

– Păi sunt patru ani de atunci, Patrick, normal că știam.

Bonjour tristesse (*Bonjour, tristețe*) este titlul unui roman franțuzesc scris de Françoise Sagan (1935–2004) și publicat în 1954. Ulterior, în 1958, romanul a fost ecranizat într-un film realizat în coproducție anglo-americană, cu Deborah Kerr și David Niven.

În filme, dacă cineva care pare fericit tușește, știi că data viitoare când îl vei vedea, va fi pe moarte, bolnav de cancer.

În viață însă, dacă o persoană își dă seama taman când mașina oprește în fața casei că n-are chef să se dea jos și știe că nu din cauza faptului că trebuie să intre în casă și să treacă pe lângă ușa închisă a dormitorului părinților în drum spre camera ei nu vrea ea să-și desfacă centura de siguranță; dacă știe că de fapt nu vrea să iasă din mașină pentru că nu vrea să-i spună la revedere celui care a condus-o acasă și că ar prefera să stea și să continue să-l asculte vorbind chiar dacă ce spune el sunt lucruri plictisitoare, de la serviciu; dacă pare că nici el nu vrea să o vadă ieșind din mașină din felul în care continuă să-i privească mâna, să vadă dacă s-a mișcat spre catarama centurii, înseamnă că următoarea dată când îl vei vedea, el va fi în drum spre o cafenea jalnică, dar deschisă, pe care ea i-a arătat-o la capătul străzii și i-a spus: „Dacă vrei, putem să luăm micul dejun acolo. Deși“, a adăugat ea, „o să ieșim de-acolo mirosind a prăjeală“, tocmai ca să-i dea lui un motiv s-o refuze dacă vrea.

El însă îi spune: „Sigur. Ce idee bună“ și își desface propria centură de siguranță, încercând să iasă înainte să se desfacă cum trebuie pentru că vrea să îi deschidă ei portiera, iar ea nu înțelege la început ce se întâmplă, de ce el a apărut netam-nesam pe partea ei dacă mânerul portierei funcționează, pentru că până acum nimeni nu i-a deschis portiera în viața ei, nici măcar în glumă. Iar el îi spune, după ce ea s-a dat jos din mașină: „Poate vrei să te schimbi mai întâi“, și ea se uită la haina cu care e îmbrăcată peste rochia de mătase de la nuntă și care e o haină pe care unchiul ei o folosește când plimbă câinele și spune totuși: „Nu, mi-e comod așa“, pentru că nu vrea să se despartă o clipă de el, care stă în picioare pe alee. Îi e teamă că o să dispară până se întoarce ea pentru că acolo i-a spus el că n-o iubește și că n-a iubit-o niciodată și știe că și el știe asta. Iar poate dacă îl lasă să o aștepte singur acolo câteva minute, cât îi ia ei să se schimbe, cine știe dacă el nu se va hotărî că nu vrea să facă asta – să mănânce ouă prăjite cu cineva care i-a pus întrebări de-astea. Și dacă ar aștepta-o, poate că ar aștepta-o doar ca să-i spună: „Știi ce, de fapt sunt obosit. Mai bine te las să te duci în casă“.

Iar ea nu vrea să fie lăsată să se ducă. Pentru că în ultima vreme ăsta a fost un laitmotiv în viața ei. Dimpotrivă, i-ar plăcea ca măcar o dată în viață să o rețină cineva. Și iată de ce atunci când ajung amândoi la cafenea și lui îi ia

o veșnicie să consulte meniul, ea nu se simte nici un pic iritată. Mai târziu obiceiul ăsta al lui o să ajungă să o irite atât de tare că într-o zi ea o să spună: „La naiba, aduceți-i o friptură“, și îi va smulge meniul din mână, după care i-l va da ostentativ chelnerului care va avea o mutră jenată pentru că știe deja de la el, când s-au așezat la masă, că e aniversarea lor de nuntă. Dar mai e până la momentul acela. Acum ea nu mai poate de fericire să vadă cât de mult îi ia lui să se decidă ce mănâncă, ba chiar simte că-i plesnește inima în piept de fericire când în cele din urmă el spune „Cred că o să comand omletă“, iar chelnerița care își tot trage nasul și se mută de pe un picior pe altul spune „Să știți că o să dureze cincisprezece minute până v-o face“, și el răspunde „Da? OK“, și se apucă să studieze iar meniul ca și cum ar fi cazul să aleagă altceva, dar ea îi spune că nu se grăbește, iar el zice atunci „Bine“, și îi spune chelneriței „Atunci dați-mi, vă rog, omleta“. Și, deși omletele sunt o mâncare scârboasă, comandă o omletă și ea, pentru că altfel mâncarea ei ar ajunge înaintea mâncării lui și ar fi aiurea, de parcă nu e destul de aiurea cum stau acolo față în față, prima dată când stau așa, doar ei doi, față în față la o masă de doi. Iată de ce, de cum s-au așezat la masă, ea i-a spus: „Mi se pare mie, sau parcă suntem la o întâlnire“, și amândoi au râs un pic jenați, bucuroși că a apărut chelnerița la momentul oportun ca să-i întrebe dacă doresc să le șteargă masa.

*

Până să zică Patrick că e timpul, probabil, să plece, am mâncat toată pâinea prăjită, marginile omletei și am băut o grămadă de cafea.

Ne-am întors împreună și, ajunși în fața casei, el s-a oprit și și-a vârât mâinile în buzunare, exact cum făcuse ultima dată.

– Ce e?

– Nimic, doar că… probabil că nu ți-aduci aminte…

– Ba da.

La care el a spus: „Ah!“

– Bine, cred că ar fi trebuit să îmi cer scuze…

Eu i-am spus că era vina mea.

– Ce-ai fi putut să zici altceva?

– Nu știu, dar nu trebuia să spun exact cuvintele alea. Te-am necăjit și apoi mi-a părut rău. M-am întors după aceea, am vrut să-ți spun lucrurile

astea, dar plecaseși deja la Paris. Așa că, măcar acum, chiar dacă poate-i prea târziu, aș vrea să-ți spun că-mi pare rău că te-am făcut să plângi.

Eu i-am răspuns:

– Nu din vina ta plângeam. Așa am crezut și eu, la momentul acela, dar de fapt plângeam din cauza lui Jonathan. Mă umilise atât de tare și de-aia am fost atât de bruscă cu tine. Și mie îmi pare rău, iată. Și-mi pare rău și dacă miroși acum a prăjeală.

Amândoi ne-am mirosit mâneca hainei. Patrick a exclamat: „Mamă!“

– Oricum, a spus el, scoțându-și cheile din buzunar, probabil trebuie să tragi un pui de somn.

Și-a descuiat mașina și mi-a mulțumit pentru micul dejun pe care-l plătise tot el. Era zece dimineața. Eu i-am zis:

– Noapte bună, Patrick.

Apoi l-am privit cum se suie în mașină și demarează, singură, în picioare, îmbrăcată în rochia mea de domnișoară de onoare și haina unchiului.

Patrick mi-a scris apoi. Tot în ziua nunții lui Ingrid, după-amiaza.

„Îți plac filmele lui Woody Allen?“

„Nu. Nimănui nu-i plac.“

„Vrei să mergi cu mine să vedem unul în seara asta?“

„Da.“

El a spus că o să vină să mă ia pe la șapte și zece.

„Vrei să știi la ce film mergem?“

Eu i-am răspuns: „Toate sunt la fel. O să ies pe la șapte și nouă“.

La cinema aveau un bar. Filmul a început, dar noi n-am intrat. La miezul nopții, un nene cu curățenia ne-a spus: „Îmi pare rău, copii“.

*

Tocmai începusem să lucrez la o editură minusculă specializată în biografii de război scrise de tipul care era proprietarul editurii. Era în vârstă și nu avea încredere în computere sau în femeile care veneau la serviciu îmbrăcate în pantaloni. La birou eram patru angajate, toate de aceeași vârstă și arătând cam la fel. Singurul lucru pe care trebuia să-l facem era să îi ducem o ceașcă de ceai la 11.30 și să închidem ușa când plecam.

Făceam cu rândul. Odată, când era rândul meu, l-am întrebat dacă aș putea să-i arăt poeziile tatei. I-am spus că pe vremuri fusese numit Sylvia Plath, varianta masculină. La care tipul a zis: „Sună oribil“ și „te rog nu o trânti“, arătând spre ușă.

Primăvara a trecut, apoi vara, iar noi am renunțat să ne mai prefacem că muncim și am început să ne petrecem zilele pe acoperiș, la soare; citeam reviste, cu fustele ridicate până la brâu, apoi date complet jos, împreună cu bluzele. Spitalul lui Patrick era vizibil de acolo, de sus, și era atât de aproape că sunetul sirenelor de ambulanțe era purtat peste acoperișuri și până în peticul de verdeață care era Russell Square.

Aici ne-am văzut, prima dată a fost o coincidență, pentru că amândoi ne grăbeam la metrou. Apoi am convenit să ne întâlnim acolo din când în când, după care am început să ne vedem zilnic. Înainte de serviciu, când parcul era gol și aerul încă rece, la prânz, când era cald și aglomerat și mizerie pe jos, apoi după serviciu, când stăteam pe o bancă până se ducea lumina soarelui și nu mai trecea nici un funcționar prin parc în drum spre casă și nu ne mai ciocneam de nici un turist, iar măturătorii terminau de măturat și nu rămâneam decât noi acolo. Apoi, la un moment dat, el spunea: „Hai să te

conduc până la metrou. E târziu și se presupune că te-ntorci aici mâine devreme, la nouă și jumătate“.

Uneori întârzia și era tare necăjit din cauza asta, deși pe mine nu mă deranja să îl aștept. Uneori era încă îmbrăcat în hainele de spital și pantofii lui ortopedici de medic rezident, de care mă legam mereu, ca să maschez de fapt cât de dragi mi-erau, cu tot cu talpa lor pufoasă și petele vinețiii asortate, cum ziceam eu.

Odată, la prânz, Patrick a întins mâna după un sendviș pe care i-l adusesem și amândoi am observat pe antebrațul său o pată care părea a fi de sânge.

El și-a cerut scuze și s-a dus la o țâșnitoare să se spele, apoi iar și-a cerut scuze și s-a așezat.

I-am spus că trebuie să fie ciudat să ai un serviciu în care lumea din jur moare.

– E clar că nu te plictisești, cum pățesc eu. Ce e cel mai greu de suportat? Copiii?

La care el a spus:

– Mamele.

Mi-am luat cafeaua, jenată de intensitatea slujbei lui, în comparație cu slujba mea stupidă. Și am spus:

– Oricum, vrei să știi care-i partea cea mai nasoală la slujba mea?

Patrick mi-a răspuns că lui, unuia, i se părea că deja le aflase pe toate.

– Doar dacă sunt unele de care nu mi-ai spus încă.

– Atunci întreabă-mă altceva.

Tocmai se pregătea să muște din sendviș, dar s-a oprit, l-a pus înapoi în cutie și cutia pe bancă.

– Ce te-a deranjat cel mai rău la Jonathan?

Mi-am acoperit gura cu mâna, pentru că tocmai sorbisem din cafea și mă șocase întrebarea, apoi am început să râd și n-am putut să o mai înghit. Patrick mi-a dat un șervețel și m-a așteptat să îi răspund.

I-am spus că în primul rând toate lucrurile alea prostești: părul lui care părea mereu ud, modul în care se îmbrăca. Faptul că nu aștepta niciodată să ies din mașină și o lua înainte de unul singur, că nu știa cum o cheamă pe femeia care-i făcea curățenie deși lucra la el de șapte ani. I-am spus și de camera din apartamentul lui Jonathan care n-avea nimic în ea decât un set de tobe și un perete tapetat cu oglinzi. Apoi am scos capacul de la paharul

cu cafea și am zis: „Cel mai rău lucru e că am crezut că are haz pentru că tot ce spunea părea o glumă“.

– Dar el vorbea serios. Apoi se răzgândea și spunea exact invers. Mi-a spus de pildă că sunt frumoasă și deșteaptă, apoi mi-a spus că sunt nebună, iar eu am crezut tot ce mi-a spus.

M-am uitat lung la cafeaua din pahar și mi-am dorit să mă fi oprit când am văzut peretele acela acoperit cu oglinzi.

Patrick și-a frecat bărbia.

– Pentru mine, cred că cel mai rău lucru era bronzul lui.

Am râs și l-am privit cum zâmbea și apoi cum i se șterge zâmbetul de pe față când a spus:

– Și că am fost acolo când te-a cerut în căsătorie.

Un fior, ca atunci când apropii mâna de o băutură acidulată, mi-a săgetat ceafa.

– Că te-am văzut spunând da și n-am fost în stare să te opresc.

Fiorul acela s-a extins peste umeri, în josul brațelor, în sus, pe pielea capului.

Mi-a sunat telefonul. N-apucasem să zic nimic. Patrick mi-a spus să nu-mi fac griji și să răspund.

Era Ingrid. Care mi-a spus că era într-o toaletă stricată din Starbucks, în Hammersmith, și că era însărcinată. Tocmai făcuse testul.

Și pentru că vorbea atât de tare, Patrick a auzit și a ridicat degetul mare în semn de încurajare, apoi a făcut semn către ceas și s-a ridicat, mimând că o să se întoarcă la serviciu și că îmi scrie mai încolo. Am mimat și eu că o să duc mizeria la gunoi, dar cu voce tare i-am spus la revedere.

Ingrid m-a întrebat cu cine vorbesc.

– Patrick.

– Ce? Da’ ce cauți tu cu Patrick?

I-am spus:

– Se întâmplă ceva ciudat. Dar să ne întoarcem la subiect: ești însărcinată. Sunt tare încântată. Știi cine-i tatăl?

Am lăsat-o să vorbească îndelung despre asta, despre bebe, despre grețurile matinale, despre nume, apoi i-am zis:

– Îmi pare tare rău, dar trebuie să mă întorc la birou. Am de inventat atâta treabă…

Ingrid a zis: „Bine“.

– Nu te eterniza pe-acolo. Să n-ajungi să te prindă acolo ora cinci într-o zi de vineri.

Mă bucuram atât de mult pentru ea că nici nu știam cum o să îndur bucuria asta atât de mare.

*

A doua zi n-am vrut să mă văd cu nimeni. Trebuia să mă întâlnesc cu Patrick, să mergem undeva. Dăduse deja banii pe bilete. De dimineață când mi-a scris i-am spus că nu pot să merg și, pentru că el mi-a spus că nu e nici o problemă și nu m-a făcut să mă simt vinovată, i-am spus că totuși o să fac în așa fel să merg.

Era o expoziție la Galeriile Tate, o expoziție de fotografii făcute de un fotograf care părea că nu își face poze decât sieși, la el în baie.

Patrick începuse să dispere când am intrat în a treia cameră cu astfel de poze.

Ne uitam amândoi la o fotografie înfățișându-l pe artist în picioare la el în cadă, purtând un maiou și cam atât.

Eu i-am spus:

– Nu mă prea pricep la artă, dar ce știu eu acum e că aș prefera să fiu în magazinul de suvenire.

Patrick a zis: „Îmi pare tare rău“.

– Cineva de la serviciu a spus că e grozav tipul. Am crezut că o să fie ceva care o să îți placă.

Mi-am pus mâna pe brațul lui și am lăsat-o acolo.

– Patrick, mie nu-mi place decât să stau jos, să beau ceai, sau alte lichide, să vorbesc, ba și mai bine, să nu vorbesc deloc. Ăsta-i singurul lucru pe care vreau să-l fac.

Iar el a spus: „Bine, OK, s-a notat“.

– Cred că au o cafenea și aici. Sus, la etaj.

*

În lift, el mi-a spus:

– Cred că ești tare bucuroasă pentru Ingrid.

I-am zis că da, fericită că se deschid ușile. Ne-am așezat la o masă lângă fereastră, privind când la râu, când unul la altul, și am băut ceai, sau altceva, vorbind îndelung despre tot felul de lucruri, mai puțin de faptul că

Ingrid e însărcinată. Patrick a vorbit despre cum a fost singur la părinți și cât de mult îl invidia pe Oliver pentru că avea frate, apoi și-a amintit cum ne-a văzut pe mine și pe Ingrid prima dată, cât de greu de înțeles i s-a părut relația noastră multă vreme după aceea. Mi-a spus că până în momentul acela nu știuse că două persoane separate pot fi atât de legate una de cealaltă. Că arătam la fel și vorbeam la fel și, după câte își amintea el, eram nedespărțite, de parcă în jurul nostru era un câmp de forțe care era imposibil de pătruns de către alte persoane.

Nu purtaserăm amândouă aceleași hanorac cu nu știu ce cuvânt ciudat scris pe partea din față?

Ba da, am răspuns eu, încă-l mai aveam pe al meu, dar acum nu mai rămăsese pe piept decât „nivers“ și niște fărâme de vopsea albă.

Mi-a spus că-și amintea că de fiecare dată când venea la Goldhawk Road eram îmbrăcată cu el în lunile cât am locuit acolo.

Ingrid și cu mine eram conștiente de câmpul acela de forțe, i-am spus eu, și uneori încă aveam impresia că este acolo, dar știam că n-o să mai fie la fel după ce ea va fi mamă, iar eu nu.

– De-aia nici n-am prea multe prietene, pentru că toate au acum copii, iar eu…

N-am mai continuat propoziția și am mutat zahărul.

– Bine, dar lucrurile o să se schimbe, nu, odată ce faci și tu copii.

– Nu vreau să am copii.

Dintr-odată gândul mi-a zburat la Jonathan, hăt departe, și n-am mai auzit ce mi-a răspuns atunci Patrick; abia seara târziu, derulând în minte conversația noastră în timp ce stăteam trează, mi-am amintit. El nu mă întrebase de ce. Nu spusese decât: „Hm, interesant. Întotdeauna mi-am închipuit că o să am copii. Dar presupun că așa își închipuie toată lumea“.

*

Era sâmbătă seara când am ieșit din galerie și nu voiam decât să ajung acasă.

Părinții mei organizau un fel de salon literar și întrucât mama făcea lista cu invitați, livingul gemea de artiști mai puțin importanți decât mama și scriitori mai realizați decât tata. Cu toții dădeau pe gât sticle de Prosecco de la supermarket și așteptau să le vină rândul să vorbească despre sine. Pentru că nu am fost în stare să-i spun unde-aș fi vrut să merg când Patrick

m-a întrebat, am traversat râul și ne-am apucat să ne plimbăm de-a lungul falezei până ce s-a aglomerat atât de rău că ne-am trezit despărțiți de tot felul de cete de oameni care veneau din direcția opusă.

Mi-am dat seama că asta îl deranja pe Patrick – faptul că trebuia să ne tot despărțim și să ne regăsim apoi.

Pentru mine însă era ca o salvă de mici explozii de ușurare, în care de fiecare dată îmi spuneam: „Slavă Cerului“, prin urmare nu mă deranja să continui să mă plimb. În cele din urmă, în momentul în care a văzut îndreptându-se spre noi un cuplu care era clar că ținea morțiș să meargă cu rolele ținându-se de mână pe malul Tamisei, m-a apucat de mână și m-a tras într-o parte. Și mi-a zis:

– Martha, avem nevoie de un obiectiv. Mi-e foarte teamă că ne riscăm viețile doar pentru a ajunge la Pizza Express, unde te vei întrista dacă nu-i nimeni și te va apuca anxietatea dacă e aglomerat.

Habar n-aveam cum de știa atâtea despre mine.

– Nu mai bine ne întoarcem la tine acasă?

După care mi-a explicat că ce voia să spună era să-l las să mă conducă cu metroul până la Goldhawk Road, pe post de însoțitor, apoi să mă lase în fața ușii.

M-am gândit la asta și i-am spus:

– Știi ce-i mai amuzant? Că te de cunosc de un car de ani și nu ți-am văzut niciodată casa.

Când Patrick m-a tras de pe mijlocul trotuarului, am ajuns proptită cu spatele de soclul unei statui, iar când tipii cu role s-au întors și au venit iar spre noi, uniți în continuare și scăpați de sub control, a fost nevoit să facă un pas spre mine, așa că am ajuns unul în fața celuilalt și îndeajuns de aproape ca să ne simțim răsuflarea. M-am întrebat dacă și Patrick își dă seama de asta, dacă simte senzația aceea de tensiune, apoi el a spus: „Hai pe-aici“ și m-a condus spre apartamentul lui.

*

În timp ce deschidea ușa și se dădea deoparte să mă lase să pășesc înăuntru, Patrick m-a asigurat că de obicei era mult mai curat. Apartamentul lui era la etajul trei al unei case victoriene din Clapham, pe colț, așa că livingul dădea spre un parc ce putea fi observat pe ferestrele înalte,

neogotice. Îl cumpărase după ce absolvise facultatea și îl împărțea cu o colegă pe nume Heather, care era și ea medic.

Pe brațul canapelei trona o cană de cafea, probabil la asta se referise Patrick când vorbise despre mizeria din casă. Întrucât pe buza cănii se vedeau niște urme de ruj, am tras concluzia că Heather era făptașul.

A apărut și ea tocmai când Patrick îmi făcea un sendviș cu bacon. A intrat în bucătărie și a venit în spatele lui, a întins mâna și a înhățat o bucățică de bacon arsă din tigaia pe care-o ținea el. A mâncat-o de parcă ar fi savurat un dulce delicios, apoi a plutit către bufet, de unde a scos ceva cu un gest suveran care dădea de înțeles că știe unde e fiecare lucrușor și că ea fusese prima acolo. Niciodată nu mi s-a părut că urăsc o ființă cum am urât-o pe ea.

După ce am mâncat, l-am privit cum spală vasele. Îi plăcea să șteargă farfuriile. I-am spus că dacă le lasă pe uscător, legile fizicii își vor face datoria. El mi-a răspuns că nu e convins că de fizică e vorba.

– Nu mă deranjează să le șterg. Nu-mi place să las treburile neterminate, așa sunt eu. Un minut și sunt gata. Știi să joci table?

I-am spus că nu știu și l-am lăsat să mă învețe. Ne-am întors în living și în timp ce desfăcea cutia cu piesele, Patrick mi-a spus:

– Am uitat să-ți spun, plec în Uganda.

M-am încruntat și l-am întrebat de ce.

– Cu serviciul, doar ți-am spus că aplic. Aștept de ceva vreme.

– Da, îmi amintesc. Doar că nu mi-am închipuit că o să mai vrei să…

Nu eram nici eu convinsă ce vroiam să spun, după care mi-am dat seama ce încercam să îi sugerez și m-am oprit.

– Să ce…?

Voiam să spun că nu îmi închipuisem că va mai dori să plece, pentru că acum mă avea pe mine. I-am răspuns:

– Pur și simplu nu mi-am dat seama că mai e de actualitate.

Patrick m-a întrebat dacă mă supăr. Glumea, dar eu m-am simțit vulnerabilă și am răspuns repede că nu.

– De ce să mă supăr? Ar fi aiurea.

Am luat una dintre piese și am întors-o.

– Când pleci?

„Peste trei săptămâni“, mi-a spus el.

– Pe zece. Mă întorc de Crăciun. Cu o zi înainte, cred.

– Asta înseamnă cinci luni.

Patrick mi-a răspuns: „Cinci și jumătate“, după care a terminat de așezat piesele. Am încercat să mă concentrez să înțeleg regulile pe care mi le explica, dar eram atât de preocupată de ideea că pleacă atât de multă vreme, că ori de câte ori îmi atrăgea atenția că e rândul meu, îi spuneam:

– Dă tu cu zarul pentru mine, eu prefer să privesc.

De câtă vreme stătea bărbatul acela acolo nu aș ști să spun, dar când mi-am ridicat capul pentru că am auzit o voce spunând: „Bună“, mi-am dat seama că probabil o mai spusese de câteva ori. Era octombrie și era frig. Eram la Hampstead Heath, stăteam pe jos, pe un petic de iarbă uscată, între aleea cu pietriș și un pârâu îngust, aveam fruntea sprijinită pe genunchi și mâinile în jurul gambelor. Plânsesem atât de mult că pielea de pe obraji era sensibilă și întinsă de parcă o săpunisem și o frecasem îndelung.

Bărbatul, într-o pelerină de ploaie și o pălărie de tweed, zâmbea precaut. Avea un câine în lesă, un labrador uriaș care ședea ascultător lângă el, lovindu-i piciorul cu coada.

Am zâmbit și eu, fără să vreau, ca o persoană la o petrecere care a fost bătută pe umăr și se întoarce fericită să vadă cine e și ce lucruri minunate are să audă.

– V-am văzut stând aici, singură, mi-a spus el pe un ton părintesc. Nu am avut intenția să vă deranjez, dar mi-am spus că, dacă mai sunteți aici când mă întorc…

Apoi a încuviințat din cap, în semn că da, încă mai eram acolo, și m-a întrebat dacă am pățit ceva.

Mi-a părut rău și am vrut să îmi cer scuze că i-am tulburat după-amiaza, că i-am dat peste cap plimbarea și l-am obligat să-și facă griji în legătură cu cineva. Câinele a plecat botul și m-a mirosit, apropiindu-se atât cât îi permitea lesa. Am întins mâna, iar bărbatul a slăbit lesa, și animalul și-a lăsat botul în palma mea.

– Ah, uite, vă place. E bătrânică, nu îi place de oricine.

Am ridicat privirea spre el. Am vrut să îi spun că tocmai îmi murise mama, ca să explic cumva de ce plânsesem cu atâta poftă în văzul tuturor. Dar ar fi fost o povară prea grea pentru bietul om. Am dat să îi spun că mi-am scăpat telefonul în pârâu, dar apoi m-am gândit că o să mă creadă ultima proastă, sau, mai rău, o să se ofere să mi-l recupereze.

I-am spus:

– Mă simt singură.

Era adevărul adevărat. Urmat de câteva minciuni, ca să-l liniștesc totuși.

– Mă simt singură acum, astăzi. Nu în general. În general, n-am nici o problemă.

– Păi se spune că Londra este un oraș cu opt milioane de oameni singuri, nu-i așa?

Omul a tras cu blândețe de lesă, chemându-și câinele.
– O să treacă și asta. E o altă vorbă din popor.
Mi-a făcut semn cu capul și s-a îndepărtat pe alee.

*

Când eram mică, ori de câte ori vedeam la știri sau ascultam cu tata la radio, mă gândeam când cineva spunea „corpul neînsuflețit a fost descoperit de un trecător care-și plimba câinele“, că trebuie să fie vorba mereu de același trecător. Încă mi-l pot imagina, cum își pune pantofii la plecare, găsește lesa, îl apucă obișnuita groază când îi prinde câinelui lesa, dar n-are încotro, trebuie să iasă, în speranța că azi n-o să dea de un cadavru. Însă, după douăzeci de minute, Doamne sfinte, iată-l.

*

Am rămas șezând lângă pârâu după ce a plecat el, dar nu mi-am mai pus capul pe genunchi, ca să nu mai atrag și alți binevoitori. Din momentul în care Patrick plecase, nu îmi mai găsisem liniștea. Cum stăteam acolo, mă gândeam la alte momente când mă simțisem la fel de rău – în lunile în care fusesem cu Jonathan, din când în când în perioada cât stătusem la Paris, în ultimele săptămâni – clipele cele mai grele din viața mea de adult erau strâns legate de momentele lui de absență. Era atât de clar! Și existase acel moment în timpul verii – m-am ridicat în picioare și mi-am scuturat pantalonii. Atunci am început să mă gândesc la Patrick ca la o salvare. Spre sfârșitul căsniciei noastre, ajunsesem să-l văd ca pe o cauză.

Am plecat la aeroport să mă întâlnesc cu Patrick dis-de-dimineață, în ziua dinaintea Crăciunului. Ne-am îmbrățișat ca doi oameni care n-au cine știe ce experiență cu astfel de gesturi, care parcă învățaseră lucrurile astea dintr-un manual prost scris.

Nu mirosea prea grozav. Și avea o barbă cam jalnică.

Dar, i-am zis, în afară de asta, mă bucuram tare mult că-l văd. Nu am zis că mă bucuram peste poate, neînchipuit de mult.

Patrick a zis că și el. Și numele meu.

– Și eu, Martha.

În fața automatului care vindea bilete, m-a întrebat dacă voiam să vin cu el, la el acasă. A sunat ca o piatră care cade – ce mai dezamăgire – când a precizat: „Nu în sensul acela, bineînțeles“ și a râs. I-am spus că vreau, nu în sensul acela, firește.

Apartamentul era tăcut, avea aerul acela de casă nelocuită, și era curat, deși Heather se presupune că locuia încă acolo. Patrick a deschis ferestrele și m-a întrebat ce vreau să fac. I-am spus: „Hai să radem barba aia“ și m-am așezat pe capacul closetului cât s-a bărbierit el, urmărind transformarea amuzantă a feței lui – mai întâi Charles Darwin, apoi un individ suspect, apoi domnul Bennet, din adaptarea BBC[24].

Apoi am ieșit ca să îl las să-și facă un duș și am stat în living, frunzărind o carte pe care o găsisem pe măsuță, încercând să nu mă gândesc la sunetul apei care curge, la abur, la mirosul de săpun care ori ieșea pe sub ușa băii, ori se producea în imaginația mea. M-am întrebat oare ce face, încercând să îmi imaginez cu exactitate fiecare mișcare, apoi am plecat din casă să cumpăr micul dejun și niște provizii și am tras de timp până am fost sigură că a terminat.

Am stat de vorbă până s-a făcut prea târziu ca să mă întorc acasă; Patrick mi-a dat patul lui și el a dormit pe canapea.

*

De dimineață ne-am dus pe jos până în Belgravia, traversând Battersea Park și Chelsea Bridge. Winsome a deschis ușa și a părut surprinsă să ne vadă împreună. Când ne-am dat jos hainele, a părut gata să spună ceva, însă nu ce bine îmi stă coafura, cum a sfârșit prin a spune.

Înainte de prânz am intrat în sufragerie și am găsit-o rearanjând plăcuțele cu numele noastre pentru că, a spus ea, acum că o văzuse pe Ingrid, își

dăduse seama că poate era mai bine s-o pună în capul mesei, ca să-i fie mai ușor să se așeze sau să se ridice. Soră-mea era gravidă în a treizeci și șasea săptămână și se rotunjise bine de la ciocolatele Toblerone pe care le mânca.

Acum, a continuat Winsome, se întreba dacă nu cumva lui Ingrid i-ar conveni să stea pe o alternativă mai zdravănă decât scaunele de la masă care, a adăugat ea, aveau niște picioare atât de subțirele.

Poate că nu strica să o întreb eu.

– Sper că n-o să-i pice prost, hm? m-a întrebat mătușă-mea, ducându-și mâna la șiragul de perle.

Ingrid s-a simțit jignită și n-a vrut alternativa mai zdravănă, în ciuda faptului că ar fi venit însoțită de o pernuță moale.

După ce ne-am așezat, ne-a spus că avea de gând să se opintească să-și elimine dopul gelatinos numai de dragul de a nenoroci frumusețea de tapițerie de pe scaunul cu picioare subțiri pe care i-l cedase Hamish. Acesta stătea lângă Patrick și îi tot arunca priviri în speranța că îl va susține după ce-i sugerase sor-mii că poate opinteala aia imaginară nu era cea mai bună idee, chiar dacă nouă ni se părea extrem de amuzantă.

Pe ea a umflat-o râsul.

– Chiar crezi că poți să elimini dopul gelatinos când ai tu chef?

La care el s-a uitat iar la Patrick și l-a întrebat dacă așa e.

Ingrid i-a spus:

– N-are nici zece minute de când s-a făcut doctor, Hamish. Mă îndoiesc că știe. Fără supărare, Patrick.

– Își dă rezidențiatul, dragă.

– Ce știu eu care-i diferența, dar, hai, treacă de la mine, o să îmi las *in situ* dopul gelatinos.

Jessamine, care stătea lângă ea, a zis:

– Doamne, ce moment frumos va fi când ne vom opri din a repeta „dop gelatinos“.

După care s-a ridicat în picioare.

N-a trecut mult și a apărut Rowland, care i-a luat locul. Tocmai își luase doi pui de ogar care să-l înlocuiască pe Wagner, ce fusese ținut în viață mult mai mult decât intenționase Dumnezeu, cu ședințe multiple de chimio-terapie, dializă pentru câini și o pleiadă de operații de ultimă oră cu costuri care numai din perspectiva lui ilogică nu păreau uriașe.

Acum spera ca Patrick să-i dea un sfat în legătură cu vezica iritabilă, „în calitatea ta de medic“, după cum s-a exprimat el.

Ingrid i-a spus că abia își dă rezidențiatul și s-a ridicat, anunțând pe toată lumea de la masă că are de gând să se ducă la etaj și să se întindă pentru că se simțea un pic rău. M-am dus și eu cu ea și am rămas până a adormit. Când am coborât, toată lumea plecase deja la plimbare. Stăteam așezată la pianul lui Winsome și încercam să cânt ceva când am primit mesaj de la ea: „Pzd mă-sii, vino repede sus și sună-l pe Hamish“.

Am găsit-o în baia lui Jessamine, îngenuncheată în fața chiuvetei și cu mâinile încleștate pe margine de parcă încerca s-o smulgă din perete. Podeaua era udă sub ea, iar ea plângea.

A dat cu ochii de mine și mi-a zis:

– Te rog, nu te supăra pe mine. Am glumit. Am glumit.

M-am dus și am îngenuncheat lângă ea. A dat drumul chiuvetei și s-a lungit pe o parte, apoi mi-a pus capul în poală. L-am sunat pe Hamish.

El a zis: „OK, OK, OK, OK“, până i-am spus că trebuie să închid. Începea o contracție. Corpul soră-mii a înțepenit, de parcă era electrocutată. Cu falca încleștată, mi-a spus:

– Martha, fă ceva să le oprești. Nu mă simt pregătită. O să iasă copilul nedezvoltat.

De îndată ce a trecut contracția, m-a rugat să mă duc să caut pe Google să văd cum se păstrează copilul înăuntru.

– O să aibă o zi de naștere de tot căcatul, Martha. În timp ce râdea, sau plângea, mi-a spus: Nu pot să cred că primesc un cadou dublu de la Moșu’.

Pe Wikipedia nu era nici o informație. Am întrebat-o dacă nu vrea să îi distrag atenția citindu-i cu voce tare noutățile despre celebrități din *Daily Mail*. Mi-a azvârlit telefonul din mână și mi-a zis să crăp, apoi a urlat la mine să îl iau imediat înapoi pentru că vine încă una și trebuie să le cronometrez din câte știe ea.

Am stat așa minute fără număr. I-am spus că totul se va sfârși cu bine, sperând în sinea mea să se adeverească ce spun, îngrozită că s-ar putea întâmpla ceva cu sora mea și bebelușul ei. Contracțiile s-au întețit, apoi au început să se succeadă cu rapiditate, până ce Ingrid a început să hohotească și să spună că o să moară. Tocmai când se chinuia să se ridice în patru labe și țipa că iese ceva din ea, a intrat pe ușă și Hamish.

Nu mi-a dat prin cap că o să vină și Patrick cu el, dar el a intrat primul. M-am dat deoparte și am rămas în picioare lângă Hamish, care se oprise în cadrul ușii pentru că din clipa în care a dat ochii cu el, Ingrid a spus că nu-l vrea acolo.

Patrick i-a spus că trebuie să verifice care e situația.

Ingrid i-a zis:

– Du-te-n pizda mă-tii, Patrick. N-am de gând să las un prieten de familie să mi se chiorască între picioare.

Probabil, a spus Hamish, n-ar fi fost cel mai rău lucru să lase totuși pe cineva să arunce un ochi, mai ales că nu-i dăduse prin cap să cheme salvarea.

Patrick o chemase, dar i-a spus soră-mii că dacă zice că simte ceva, șansele erau ca salvarea să nu ajungă la timp.

– Să se uite ea atunci, a spus Ingrid. Să se uite Martha. Spune-i ce să facă.

I-am aruncat lui Patrick o privire, sperând că o să clatine din cap, pentru că tare nu voiam să evaluez un cervix, însă avea pe chip o expresie atât de autoritară, că m-am trezit că mă duc ca teleghidată spre el.

Patrick i-a spus lui Hamish să se ducă să facă rost de foarfecă, apoi a asigurat-o pe soră-mea că nu e nevoie de foarfecă pentru a face o cezariană pe loc, așa cum credea ea, adică direct pe podele și fără anestezie.

Era clar că iese din ea ceva. Am început să descriu cum arată, până ce ea mi-a spus, între icnete, că Patrick n-avea nevoie să îi zugrăvesc cu lux de amănunte și apoi mi-a zis să mă dau de-acolo.

A fost ultimul lucru pe care l-a mai spus Ingrid înainte să se împingă în mâini și să scoată un muget prelung. Hamish a venit la țanc ca să o vadă dând naștere unui copil imposibil de mic și supărat, pe care l-a prins în propriile mâini. El s-a făcut palid și s-a sprijinit de perete, nerăspunzând imediat rugăminții lui Patrick de a-i întinde foarfeca.

Și-a cerut scuze, spunând că asta e tot ce putuse să găsească.

– Din camera unde coase Winsome.

Ingrid, prăvălită, cu copilul în brațe, a spus:

– Doamne, Dumnezeule, Hamish. Nu e bună. Asta are lama zimțată. Patrick?

Patrick a spus că se descurcă.

Ea mi-a aruncat o privire rugătoare. I-am spus că o să se obțină un efect încântător și am dat să mă întorc cu spatele, copleșită de cantitatea de sânge

de pe podea, dar apoi Patrick a întins mâinile și a luat copilul, a tăiat cordonul ombilical, după care i l-a pus înapoi în brațe soră-mii cu o serie de mișcări atât de rapide și tăcute că mi s-a părut că e un număr îndelung exersat pe care-l execută împreună. Am rămas atât de vrăjită, că abia dacă l-am auzit pe Patrick spunându-mi să mai aduc prosoape. Până la urmă m-am dus și am adus tot ce am putut să găsesc.

Ingrid a încercat să înfețe bebelușul într-unul din ele și a început să plângă. I-a spus lui Patrick:

– Nu crezi că-i fac rău? E prea mic, n-ar fi trebuit să iasă încă. Îmi pare atât de rău, îmi pare atât de rău, a continuat apoi, privind când la mine, când la Hamish, de parcă păcătuise împotriva fiecăruia dintre noi.

Am simțit că-mi dau lacrimile când am văzut-o privind în jos și cerându-i scuze copilului.

Patrick i-a spus:

– Ingrid, tot avea să vină până la urmă. Nu ai făcut tu nimic rău.

Ea a dat din cap, dar n-a vrut să-l privească.

Patrick a spus:

– Ingrid?

– Da, a răspuns ea, ridicând capul.

– Mă crezi?

– Da.

– Bine.

Patrick a luat restul de prosoape pe care le țineam în mână și i le-a pus pe umeri și pe picioare. Sora mea, pe care n-am iubit-o niciodată mai mult ca în acel moment, și-a șters un obraz, a încercat să zâmbească și a spus:

– Martha, sper că sunt prosoapele cele bune ale lui Winsome.

Încă mai plângea, dar tonul se schimbase, de parcă totul era dintr-odată în regulă.

*

Patrick și cu mine am rămas cu ea în timp ce Hamish s-a dus să întâmpine salvarea. I-am spus nu, dar m-a convins să țin în brațe bebelușul și m-am lăsat obliterată de intensitatea dragostei pe care o simțeam pentru acest lucrușor care părea aproape imponderabil. De față cu Patrick, a spus:

– Ești sigură că nu vrei și tu unul?

– Îl vreau pe ăsta. Dar e al tău, așa că va trebui să mă mulțumesc fără.

Privind bebelușul din brațele ei, Patrick a spus:

– E un scump, Ingrid.

*

Hamish s-a întors însoțit de un bărbat și o femeie în uniforme de un verde închis, care duceau o targă. Ne-a descris starea celor de la parter, acum că se întorseseră cu toții de la plimbare, ca pe un fel de haos ținut sub control, adăugând că nimic nu se compara cu starea lucrurilor de sus din baie care, a spus el, te lovea în moalele capului odată ce te întorceai acolo.

A venit la noi și i-a atins cu blândețe fruntea fiului său, apoi i-a spus lui Ingrid care era deja întinsă pe targă:

– Presupun că acum trebuie să îi spunem Patrick.

Ingrid și-a întors capul pe pernă și s-a uitat la Patrick care tot împingea cu piciorul un prosop ud, mânjind cu sânge gresia. Apoi, lui Hamish, i-a zis că i-ar fi spus așa dacă ar fi suportat numele de Patrick, dar că nu-l suporta din păcate. Oamenii de la salvare au început s-o împingă spre ușă. În timp ce trecea pe lângă el, Ingrid a întins mâna și l-a prins de braț pe Patrick. O secundă n-a făcut decât să-l țină strâns, de parcă nu-și găsea cuvintele, apoi a spus:

– Ai făcut o treabă excelentă cu podeaua.

*

Apoi am rămas singuri. M-am așezat pe marginea căzii și i-am spus să înceteze – arăta în continuare de parcă explodase un boiler acolo și Winsome oricum avea să scoată toată gresia de pe jos.

Patrick a venit și s-a așezat. L-am întrebat dacă-i fusese frică să aducă pe lume un bebeluș în asemenea circumstanțe.

El mi-a spus că nu circumstanțele erau problema.

– Ci faptul că am văzut o grămadă de nașteri, bineînțeles, dar niciodată, mi-a spus el, n-am… participat la una.

În timp ce vorbeam, Winsome a ciocănit în ușa deschisă și, băgând capul înăuntru, a spus că baia arată ca un teren de luptă după un război civil extrem de sângeros. Ne-a spus că avem haine de schimb în alte băi, „și prosoape et cetera“, apoi a spus că trebuie să se ducă să ia mănușile de cauciuc și, cu o privire tristă spre podea, un sac de gunoi în care să pună ceea ce până acum câteva minute fuseseră prosoapele ei bune.

*

Mi-a luat o grămadă de timp să fac duș, apoi și mai mult să mă schimb cu hainele pe care le-am găsit împăturite pe spătarul unui scaun din baie, după care am petrecut o groază de timp scriindu-i lui Ingrid, neașteptând nici un răspuns, până când, în cele din urmă, am coborât. Toată lumea era în bucătărie. Acel haos adus sub control pe care-l descrisese Hamish era absolut. Tata și Rowland purtau o conversație din puncte opuse ale camerei, iar eu nu am reușit să înțeleg care era subiectul acestei conversații. Era clar că tata era supărat, iar unchiu-meu iritat. Câinii schelălăiau și făceau ocol în jurul gleznelor lui Rowland.

Winsome spăla cratițe, iar Jessamine punea farfuriile în mașina de spălat vase fără să stea îndeajuns de aproape de ea, ceea ce le făcea să ridice vocea din ce în ce mai tare ca să acopere zgomotul de porțelan. Nicholas și Oliver erau afară, în grădină, fumând. Din când în când, Jessamine striga la ei să vină să dea o mână de ajutor. De fiecare dată se străduia să deschidă fereastra de deasupra chiuvetei cu mâinile ude, apoi o lovea cu pumnul când vedea că nu reușește. Mama stătea în stilul Lizei Minnelli pe un scaun de bucătărie, făcând un soi de reprezentație, nepăsându-i că nimeni, în afară de mine, nu se uita la ea.

Patrick nu era acolo. M-am dus la Winsome, care mi-a spus că arăt ca nouă și am întrebat-o dacă știe unde este. Mi-a spus că a plecat; dar unde, nu știa să spună.

Am luat taxiul și m-am dus la el la apartament, neștiind dacă-l găsesc acolo și nici ce o să-i spun dacă dau de el. Însă știam că era singura persoană în preajma căreia voiam să fiu.

Domnul Bennet este un personaj din romanul *Pride and Prejudice* (*Mândrie și prejudecată*) al scriitoarei britanice Jane Austen (1775–1817), ecranizat de trei ori de către BBC. Autoarea se referă probabil la adaptarea din 1995, în care rolul domnului Bennet a fost interpretat de Benjamin Whitrow.

Am ajuns acolo, îmbrăcată cu hainele lui Winsome, iar Patrick a deschis ușa, îmbrăcat în continuare ca Rowland. M-a întrebat dacă nu vreau un ceai. I-am spus că da și în timp ce am așteptat să fiarbă apa, i-am spus că îl iubesc. Patrick s-a întors și s-a sprijinit de bufet, și-a încrucișat brațele și m-a cerut în căsătorie.

I-am spus nu.

– Nu despre asta e vorba. Îți spun doar pentru că nu cred că ar trebui să mai petrecem atât de mult timp împreună cum am făcut până să pleci. M-am simțit ca și cum eram iubita ta și nu-i corect să stau cu tine tot timpul pentru că și dacă aș fi iubita ta, eu n-aș putea pleca nicăieri. Chiar dacă de fapt asta vreau, am spus eu, încleștându-mi mâinile pe marginea mesei, să fiu cu tine tot timpul.

Patrick a rămas în aceeași poziție.

– Asta vreau și eu, să fii cu mine tot timpul.

Modul în care a spus-o m-a făcut să mă simt dintr-odată cuprinsă de un val plăcut de căldură.

– Caz în care, a continuat el, lucrurile sunt destul de simple.

– Nu e așa de simplu pentru că ți-am spus, nu pot să mă căsătoresc cu tine.

M-a întrebat de ce nu pot. Nu părea tulburat, căci a dus mâna la spate și și-a băgat poala cămășii în pantaloni.

– Pentru că vrei să ai copii, iar eu nu vreau copii.

– De unde știi că vreau copii? N-am vorbit niciodată despre asta.

– Mi-ai spus la Tate că ți-ai închipuit că o să ai copii.

– Asta nu-i totuna cu a-ți dori să faci copii.

– Tocmai te-am văzut aducând pe lume un copil, Patrick. E limpede. Îți dorești, iar eu te-aș forța să faci alegeri imposibile, exact ca-n *Alegerea Sofiei*[25], pentru că ar însemna ori să te căsătorești cu mine, ori să te duci și să faci copii cu alta, am spus eu repede, ca nu cumva să îmi spună lucrurile pe care mi le spuneau de obicei persoanele care mă cunoșteau și alea care nu mă cunoșteau. N-am să mă răzgândesc, să știi. N-am de gând, întrucât nu vreau să fiu eu motivul pentru care n-o să ai parte de copii.

La care Patrick a zis: „Interesant, bine“, apoi a continuat să se ocupe de ceai. Mi-a adus ceașca și mi-a pus-o în față. Scosese pliculețul din ea pentru că știa că dacă-l lasă acolo o să mă simt ca și cum aș încerca să beau din Gange fără să las să-mi intre în gură mizerii plutitoare.

I-am mulțumit și m-am întors la discuția noastră.

Sprijinindu-se iar de bufet, cu mâinile încrucișate, degajat, Patrick mi-a spus:

– Faza e că nici eu n-am de gând să mă răzgândesc în legătură cu tine.

Mi-a spus că nu citise *Alegerea Sofiei*, dar că înțelegea ce încercam să-i spun.

– Plus că nu-i vorba de o decizie imposibilă, Martha. Nu-i vorba de nici o decizie. Indiferent c-aș vrea sau nu să am copii, pe tine te vreau mai tare.

Eu i-am spus atunci:

– Bine, dacă așa vezi lucrurile…

Apoi mi-am atins marginea cănii. Era straniu să fiu atât de dorită de cineva. Am repetat cuvântul „bine“.

– Și mai e și problema predispoziției mele.

– Ce predispoziție?

– Spre nebunie.

El a spus: „Martha“ și pentru prima dată mi s-a părut că sună nefericit.

Am ridicat privirea.

– Nu ești nebună.

– Nu, momentan nu-s. Dar ai avut ocazia să mă vezi într-una din perioadele alea.

În ziua aceea de vară: venise să mă ia cu mașina de la Goldhawk Road, să mâncăm de prânz în oraș. Eu eram încă în pat pentru că visele mele grotești continuau să stăruie după trezire asemenea unei prezențe fizice în cameră, paralizându-mă de frică. Știam că sunt pe cale să o pățesc.

Patrick ciocănise și mă întrebase dacă poate intra. Plângeam și n-am fost în stare nici măcar să rostesc un cuvânt.

El a venit la mine, mi-a pus mâna pe frunte, apoi a spus că se duce să îmi aducă un pahar cu apă. Când s-a întors, m-a întrebat dacă voiam să mă uit la un film și – îmi aduc bine aminte – dacă mă deranja să se așeze lângă mine pe pat, „cu picioarele ridicate pe pat, adică“, a precizat el.

M-am dat nițel mai încolo și, în timp ce el alegea ceva de pe laptop, mi-a spus:

– Îmi pare rău că nu te simți prea grozav.

Îl știam pe Patrick de multă vreme. Aproape tot timpul – chiar și în perioada aceea – simpla mea prezență îl tulbura. Dar acum era atât de calm!

A stat cu mine toată ziua și noaptea s-a culcat pe podea.

De dimineață m-am simțit normală. Trecusem de criză. Ne-am dus la un bazin. Patrick a înotat câteva ture și eu l-am privit, ținând o carte, vrăjită de mișcarea continuă a brațelor lui, de modul în care își întorcea capul, de înaintarea lui continuă prin apă.

După aceea m-a condus acasă și eu mi-am cerut scuze pentru că mă purtasem ciudat.

El mi-a spus:

– Toată lumea are și zile proaste.

Nu știu dacă a făcut asta intenționat, dar asta mi-a repetat și acolo, în bucătărie: „Toată lumea are zile proaste“.

– Și n-aș avea nimic împotriva lucrului acestuia. Chiar dacă ar fi adevărat. Vreau să spun, nebunia nu este un motiv de despărțire, a zis el. Când e vorba de tine.

M-am uitat în jos și am strâns din nou marginea mesei cu mâinile.

– Îmi dai un biscuit, te rog?

Mi-a răspuns:

– Sigur, imediat. Poți totuși să mă privești în ochi, Martha?

Am ridicat privirea.

Am repetat conversația. Eu i-am spus că n-ar trebui să ne mai vedem, iar el m-a cerut în căsătorie. De data asta a făcut-o cu mâinile în buzunare, postura lui obișnuită, iar eu am început să râd pentru că era tipic Patrick.

I-am spus:

– Dacă vorbești serios, atunci de ce nu îngenunchezi?

– Pentru că nu ți-ar plăcea deloc.

Așa era.

– Bine.

– Bine, ce?

– Bine, mă mărit cu tine.

Patrick a spus: „E în regulă atunci“, surprins și fără să schițeze o mișcare. A trebuit să mă ridic în picioare până să reacționeze și atunci, postându-se în fața mea, m-a întrebat ce-aș zice dacă, mă-nțelegi… prin asta voind să spună dacă m-ar săruta.

I-am spus că m-aș simți foarte jenată.

– Grozav. Și eu. Hai să…

– Of, dă-i drumul odată.

L-am sărutat. A fost straniu și extraordinar și a durat ceva.

Când ne-am despărțit, Patrick a zis:

– Eu voiam să propun să dăm noroc.

E greu să te uiți direct în ochii cuiva. Chiar și atunci când ești îndrăgostită de acel cineva, tot e greu să-i susții privirea, pentru că ai senzația că te citește. Că te demască, într-un fel. Dar, câtă vreme a durat acel sărut, nu m-am simțit o clipă vinovată că am zis da și că mă simțeam atât de fericită când tocmai îi luasem lui Patrick ceva ca să primesc eu ce-mi doream.

M-a întrebat dacă mai vreau biscuitul ăla. I-am spus că nu.

– Atunci haide cu mine. Am ceva pentru tine.

Mi-a spus că aștepta de multă vreme să mi-l dea și că acum, că-l făcusem cel mai fericit om zicând: „Bine“, avea să se ducă să-l aducă.

L-am lăsat să mă ia de mână și să mă tragă după el în dormitor. Știam că e vorba de inelul de căsătorie al mamei lui. Am rămas acolo și am așteptat cât l-a căutat în sertar cu un sentiment din ce în ce mai viu că nu mi-l doresc.

Mi-a spus:

– Se poate să nu fie în cea mai bună stare. Nu l-am mai scos de multă vreme. Poate nici nu ți-e bun.

Eu îmi țineam mâinile împreunate și am irosit ultimele secunde în care aș fi putut să-i spun: „Te rog, păstrează-l“ – un lucru atât de prețios, care aparținuse unei femei pe care o iubea și care nu puteam decât să ne închipuim că pe mine m-ar fi detestat –, frecându-mi dosul palmei stângi de parcă deja aveam pe mână inelul și încercam să-l șterg până dispare.

A găsit cutia și a scos suportul de cauciuc din ea. Mi l-a întins, ținându-l cu două degete. A fost ceva extraordinar. El mi-a spus:

– Realitatea e, Martha, că în ciuda a ceea ce am zis altă dată, te iubesc de cincisprezece ani. Din clipa în care mi-ai scuipat asta pe braț.

Era bucățica de cauciuc de la aparatul meu dentar.

Mi-a luat mâna și a încercat să mi-o strecoare pe deget, dar a sfârșit prin a o întinde până mi-a intrat pe inelar. M-am uitat la mână și i-am spus că n-am s-o mai dau niciodată jos, deși deja simțeam că îmi împiedică circulația.

M-a sărutat din nou. Apoi i-am spus:

– Deci, ca să știm o chestie. Când te-am întrebat atunci, dacă ești îndrăgostit de mine…

– Eram, a spus el. Eram îndrăgostit de tine până peste urechi.

*

I-am spus lui Patrick că nu pot să stau la el în noaptea aceea pentru că Heather trebuia să se întoarcă acasă, iar eu nu voiam să o știu în camera alăturată. El mi-a spus că era mai bine așa, pentru că el, unul, se păstra pentru persoana potrivită și s-a oferit să mă conducă acasă.

În mașină, în timp ce-și punea centura, Patrick mi-a spus:

– Oricum o să fie destul de nasol prima dată. Ești conștientă de aspectul ăsta, da?

– Sunt.

– Pentru că am avut un deceniu și mai bine timp să mă gândesc și să mă răs-gândesc la asta.

I-am spus că nu vreau să mai aud expresia aia, pentru că mereu se găsea cineva să mi-o scoată pe nas.

– Eu una cred că e cazul de ne-gândire, dacă mă întrebi pe mine. Dar mă abțin să spun asta, ca să nu fiu nepoliticoasă.

Patrick a zis: „Da, bine“.

– E într-adevăr esențial să cădem de acord asupra trebii ăsteia, cred că e mai important decât să discutăm viitoarea noastră viață sexuală, a spus el și a pornit motorul.

– Nu pot să sufăr nici expresia asta.

– Păi, nici eu, a zis el. Nici nu știu de ce mi-a ieșit pe gură.

*

Într-o zi, la mulți ani după momentul acesta, mama avea să-mi spună că lumea exterioară nu vede nici o căsătorie ca pe un lucru cu sens din simplul motiv, avea să-mi zică ea, că o căsătorie este o lume în sine. Iar eu n-aveam s-o iau în seamă pentru că la data aceea căsnicia mea se va fi încheiat. Dar exact așa m-am simțit, imediat înainte să ne luăm la revedere în fața casei alor mei, cu brațele lui Patrick în jurul meu și cu fața ascunsă în scobitura gâtului său.

Nu-i spusesem că îl iubesc, așa cum apucasem să-i spun mai devreme, dar asta voiam de fapt să îi transmit când i-am zis: „Mulțumesc, Patrick“, și am intrat în casă.

Sophie's Choice (*Alegerea Sofiei*), roman publicat în 1979 de scriitorul american William Styron (1925–2006) și premiat în 1980 cu National Book Award. Personajul principal, Sofia, este obligată să facă o alegere imposibilă, care îi va marca destinul.

Am plecat la spital a doua zi ca s-o văd pe Ingrid. Părinții mei și Winsome cu Rowland erau deja acolo cu Hamish, înghesuiți într-o cămăruță mult prea neîncăpătoare și ticsită cu scaune.

În timp ce ne pregăteam de plecare, Patrick a zis:

– Anunț rapid, oameni buni. Am cerut-o pe Martha în căsătorie seara trecută și mi-a zis că bine.

Ingrid a exclamat: „Mamă, Doamne, în sfârșit".

– Stăteam ca pe ghimpi, drept să zic. O s-o ceară sau nu?

Tata a făcut o mișcare triumfătoare, ridicând amândoi pumnii, de parcă tocmai descoperise că era câștigător la un concurs, apoi a încercat să vină la noi, înotând prin marea de scaune.

– M-am împotmolit, Rowland, mișcă-te, vreau să-i strâng mâna ginerelui meu.

Patrick s-a dus spre tata și, o secundă, am rămas singură.

Ingrid a zis atunci:

– Hamish, îmbrățișeaz-o pe Martha. Eu nu pot să mă ridic.

În timp ce eram îmbrățișată cu stângăcie de soțul surorii mele, am auzit-o pe mama zicând:

– Dar credeam că-s logodiți deja. Oare de ce-oi fi crezut asta?

Hamish mi-a dat drumul și tata a spus:

– Parcă mai contează? Iată că sunt logodiți acum. Ce părere ai, Winsome, despre asta?

Mătușa mea a zis că e ceva minunat pentru că era foarte convenabil și firesc.

Și că eram bineveniți, a continuat ea, să ne ținem nunta în casa din Belgravia, dacă doream. Rowland, care era lângă ea, a spus:

– Sper că ai 50 000 de lire, Patrick, băiete. Nunțile astea costă cât nici cu gândul nu gândești.

Când tata a ajuns în final lângă mine, m-a luat în brațe și m-a strâns zdravăn, apoi nu mi-a mai dat drumul până când Ingrid n-a spus:

– Acum plecați odată?

Iar Hamish ne-a dat pe ușă afară.

*

Patrick și cu mine ne-am întors la el la apartament. Pe masă era un bilet de la Heather, care-i amintea că a plecat și că nu se întoarce decât în

weekend. Am citit biletul peste umărul lui.

Patrick mi-a spus:

– Asta n-a fost ideea mea. Vrei să-ți fac un ceai?

I-am spus că mai bine după, ca să avem cu ce să ne răsplătim, apoi mi-am tras repede tricoul de pe mine.

*

Patrick s-a întrebat dacă n-a fost cea mai mizeră partidă de sex pe care au putut s-o aibă doi cetățeni englezi de când e lumea lume. Pentru cele câteva minute cât a durat, el a avut pe chip o expresie stoică, de om care încearcă să suporte o intervenție medicală minoră fără anestezie. Iar eu n-am putut să mă opresc din trăncănit. Apoi ne-am ridicat repede din pat și ne-am îmbrăcat unul cu spatele la celălalt.

În bucătărie, în timp ce beam ceai, i-am spus lui Patrick că fusese ca o petrecere ratată.

El m-a întrebat dacă era o petrecere la care te gândișești cu multe speranțe și care apoi te-a dezamăgit.

Eu i-am răspuns că nu.

– Oricum, era o petrecere pentru o singură persoană.

A doua oară când s-a întâmplat, am convenit că existau motive să mai încercăm o dată.

A treia oară, am avut senzația că ne-am topit și ne-am combinat iar, creând un lucru complet nou. Am stat întinși unul lângă altul atâta vreme după aceea, privindu-ne în întuneric, fără să vorbim, cu respirația la unison, lipiți unul de altul. Am adormit așa și ne-am trezit tot așa. A fost momentul cel mai fericit din viața mea.

*

Dimineața, după ce iese de la duș, Patrick își pune ceasul la mână. E primul lucru pe care-l face. Apoi se usucă în baie și lasă prosopul acolo. Este mai eficient, spune el, să nu se întoarcă după el numai ca să-l pună la uscat. Eu eram încă în pat prima dată când a executat această rutină în fața mea, ieșind din cameră, trecând de la sertare la șifonier. Gol-goluț, cu excepția ceasului de la mână. L-am urmărit cât de mult am putut până să-și dea seama că mă uit la el și să mă întrebe ce mi se pare așa haios.

I-am spus:

– Știi cumva cât e ceasul, Patrick dragă?

El a zis sigur că da și s-a întors la sertarele lui.

Când vorbesc despre ei, bărbații au obiceiul să spună: „Mie-mi plac la o femeie picioarele. Sau îmi plac țâțele“. Eu una am descoperit datorită lui Patrick că mie la un bărbat îmi plac umerii. Ador o pereche sănătoasă de deltoizi.

A patra oară, a cincea oară…

*

Ingrid a vrut să știe cum a fost să mă culc cu Patrick.

Ne plimbam prin parcul din apropierea casei ei. Era îngrozitor de frig, dar ea nu ieșise din casă de când fusese externată și începuse să aibă halucinații, mi-a spus, probabil din cauza lipsei de oxigen. Împingea în fața ei căruțul. Eu căram ditamai perna de la canapeaua ei pentru că trebuia să-i dea bebelușului să mănânce și singurul mod în care nu o dureau toate era dacă punea perna – numai această pernă se califica – sub el. Găsiserăm o bancă pe care să ne așezăm și în timp ce se pregătea, mi-a spus:

– Hai, dă-mi măcar un amănunt. Te rog.

Am refuzat, apoi m-am înmuiat pentru că m-a tot bătut la cap.

– N-am știut că poate fi așa. I-am spus că n-avusesem idee care e finalitatea. Felul în care te simți după. Momentul de după este motivul pentru care există sexul.

Ea a spus: „Ce drăguț!“

– Dar eu voiam să-mi dai un amănunt concret.

În drum spre casă, Ingrid mi-a spus:

– Știi ce mă scoate cel mai tare din minți? Dacă aș fi lovită de o mașină în timp ce traversăm și aș muri, în ziar ar apărea că o mamă a unui nou-născut a fost ucisă la o intersecție binecunoscută. De ce să nu scrie că o ființă umană care, printre altele, a dat naștere unui bebeluș, a fost ucisă la o intersecție binecunoscută?

– Pentru că e mult mai trist, am zis eu, dacă-i vorba de o mamă.

– N-are cum să fie mai trist, a zis Ingrid. Sunt moartă. Ce poate fi mai trist de-atât? Dar se pare că nu mai exist decât în legătură cu cei din jur, și singurul care mai are dreptul să fie o persoană e Hamish. Mersi. Nu-i culmea?

Am ajutat-o să bage cărucțul înăuntru, am repus în drepturi canapeaua și m-am dus să fac ceai. Bebelușul primea de mâncare iar când am venit de la bucătărie. Ea i-a sărutat căpșorul și a ridicat privirea. Am văzut-o ezitând înainte să-mi spună:

– Cred că ar trebui să faceți copii, tu și Patrick. Îmi pare rău. Știu că ești contra, dar asta cred. El nu e Jonathan. Nu crezi că cu el…

– Ingrid!

– Zic și eu. Ar fi un tată așa de…

– Ingrid!

– Și știu că ai putea cu el. Știu sigur. Nici nu-i chiar așa greu. Uită-te la mine.

Privirea i-a fugit la hainele ei pătate, la pieptul umflat, la pernele pline de dâre umede și i-a venit să râdă, apoi i-a venit să plângă, apoi a părut sfârșită.

Am întrebat-o ce voia să îi cumpăr de ziua ei.

Ingrid mi-a spus:

– Când e?

– Mâine, i-am zis eu.

– În cazul acesta, ia-mi niște bomboane de lemn-dulce sărate. Cum se vând la Ikea.

Bebelușul s-a foit și a scăpat sfârcul din gură. Ingrid a scos un mic țipăt și și-a acoperit sânul. Am ajutat-o să potrivească perna din nou și de îndată ce l-a reașezat pe pernă la sân, am întrebat-o dacă n-ar vrea bomboane de lemn-dulce din soiul care nu necesitau o călătorie până la Croydon. Atunci a început să plângă și să-mi zică printre lacrimi că dacă aș înțelege ce înseamnă să fii trezit de cincizeci de ori pe noapte și să-i dai mâncare bebelușului din două în două ore când toată treaba durează o oră și cincizeci și nouă de minute și te lasă cu senzația că ai fost înjunghiată în sfârc cu patru sute de cuțite, atunci poate că aș zice și eu: „Știi ce? Mă duc să-i cumpăr sor-mii niște bomboane de lemn-dulce de care-i plac ei“.

De la ea de acasă am mers cu mașina direct la Croydon și i-am lăsat în fața ușii o pungă albastră cu bomboane de lemn-dulce de 95 de lire și o felicitare care spunea: „La mulți ani celei mai grozave mame, fiice, neveste de funcționar public, vecine, cumpărătoare, angajate, contribuabile, trecătoare pe verde, recent internate, care e întregul univers al surorii dumisale“.

După câteva zile, Ingrid mi-a scris să-mi spună că, după al treilea rând de bomboane, i s-a aplecat. Apoi mi-a trimis o poză cu mâna ei care ținea un pahar Starbucks. În loc să-i ceară numele, persoana care îi luase comanda scrisese pe pahar pur și simplu DOAMNA CU CĂRUȚUL.

Ne-am căsătorit în martie. La nunta noastră, primul lucru pe care l-a spus preotul când am ajuns la altar și m-am oprit lângă Patrick a fost: „Dacă vrea cineva să se ducă la baie, intrați în sacristie și luați-o la dreapta“. A făcut un gest de steward de cabină care indică ieșirea laterală. Patrick și-a înclinat capul spre mine și mi-a șoptit:

– Cred c-am să încerc să mă țin.

Al doilea lucru pe care l-a spus preotul a fost:

– Cred că se cocea de mult momentul ăsta.

*

Am purtat o rochie cu mâneci și guler pe gât. Era făcută din dantelă, arăta vintage și venea de la Topshop[26]. Ingrid m-a ajutat să mă dichisesc și mi-a spus că arăt ca Miss Havisham[27] înainte ca marea zi să se transforme în cel mai mare dezastru. Mi-a dat o felicitare pe care scria „Patrick o iubește pe Martha“. La pachet cu un cadou, *Hiturile anului ’93*.

*

Când verii mei erau adolescenți, Winsome le corecta modul în care stăteau la masă, atrăgându-le atenția în tăcere. Odată ce se uitau la ea, ea ridica brațul și prindea o sfoară imaginară legată de creștetul capului. Și, în timp ce o priveau, trăgea de sfoară în sus, lungind gâtul și trăgându-și în jos umerii într-un mod pe care nu se puteau înfrâna să nu-l imite. Dacă stăteau la masă cu gura întredeschisă, Winsome își împingea în sus cu dosul palmei falca de jos, iar dacă nu zâmbeau când li se vorbea, ea le adresa un zâmbet dur, artificial, de dirijoare de cor, care le amintea elevilor ei că trebuie să cânte cu zâmbetul pe buze.

La recepție, mama s-a ridicat în mijlocul discursului tatei și a spus:

– Fergie, las că zic eu mai departe.

Ținea în mână un pahar pântecos cu coniac, echivalentul a nenumărate păhărele, și, de fiecare dată când îl ridica pentru a ține un toast, conținutul se revărsa peste buza paharului. Când, la un moment dat, a ridicat paharul până la frunte pentru a linge coniacul care i se scursese pe încheietura mâinii, m-am uitat în altă parte și am văzut-o pe Winsome lângă ea, săgetându-mă cu privirea. În timp ce priveam, mâna i s-a îndreptat spre creștetul capului, apoi a tras de sfoara invizibilă și am simțit cum mă ridic, la unison, pe vârfuri, când a tras de sfoară în sus.

Îmi zâmbea, dar nu ca o dirijoare de cor, ci ca o mătușă dragă care-mi dă de înțeles că vom fi dârze.

Într-o secundă însă, mama s-a apucat să spună ceva despre sex; de îndată, Winsome și-a coborât mâna și și-a dărâmat paharul. Vinul a inundat toată masa și a început să se scurgă pe covor. Sărind de pe scaun, ea a început să strige:

– Celia, dă-mi repede un șervețel, repetând încontinuu rugămintea până ce mama a fost nevoită să se oprească din vorbit.

Până să se termine spectacolul ștergerii vinului, mama își uitase ideea.

*

Jessamine a fost singura persoană în afară de mama care a băut vârtos la recepție. Când Patrick și cu mine ne-am îndreptat spre ieșire, mi-a înconjurat gâtul cu brațele, m-a sărutat și mi-a șoptit zgomotos în ureche că mă iubește și că era tare, tare bucuroasă că mă căsătoresc cu Patrick. Probabil – nu, mai mult ca sigur – era încă îndrăgostită de el, dar era în regulă, pentru că era posibil să mă plictisesc de un tip așa obișnuit, așa bun la suflet, așa arătos, deci și l-ar fi primit înapoi. M-a sărutat din nou, apoi și-a cerut scuze că trebuie s-o șteargă să vomite în closet. Patrick a crezut că așa s-a întâmplat, dar nu că ar fi fost adevărat; Ingrid a crezut și una, și alta.

*

Tatăl lui n-a venit la nunta noastră pentru că era în mijlocul divorțului cu Cynthia. I-am spus lui Patrick că poate ar trebui să ne ducem noi la Hong Kong și să stăm cu el. El mi-a răspuns:

– Ba poate n-ar trebui.

Nu l-am cunoscut pe Christopher Friel decât mult mai târziu, când a făcut un mic atac de cord și Patrick a cedat și a acceptat să mergem. N-au trecut nici zece minute de când îl cunoscusem și mi-am dat seama că nu îl pot suferi. Patrick fusese foarte indulgent când vorbise de el.

Nimic din apartamentul lui Christopher nu indica faptul că ar fi avut un fiu. L-am întrebat dacă păstrase vreun lucrușor din copilăria lui Patrick la care m-aș fi putut uita, dar el mi-a răspuns că scăpase de ele cu ani în urmă.

Iar tonul îi era încărcat de mândrie. Însă, în timp ce ne făceam bagajele să plecăm, a adus câteva scrisori scrise de Patrick mamei lui în timp ce aceasta

fusese plecată în străinătate vreo câteva săptămâni. Nu se știe cum, supraviețuiseră epurării, a spus Christopher, și mi le-a oferit mie, cu tot cu punga etanșă în care se aflau, îndemnându-mă să le păstrez.

Le-am citit în avion, în drum spre casă. Lumina din avion era slabă, iar Patrick dormea cu brațele încrucișate și umerii ridicați. Avea șase ani când le scrisese. Le semnase pe toate cu „Te iubesc mut, Paddy“. I-am atins mâna. El a tresărit, dar nu s-a trezit. Am vrut să-i spun: „Dacă-mi scrii vreodată o scrisoare, așa să o închei, te rog: Te iubesc mut, Paddy“.

*

El a ales să mergem la Sankt-Petersburg în luna de miere, iar hotelul tot el l-a ales, pentru că eu spusesem că am să mă ocup, dar la primul hop m-am poticnit, și anume atunci când am dat cu ochii de fotografiile puse pe TripAdvisor: era o infinitate de prosoape fluturânde, platouri cu fructe de mare și plete în vânt, complet inacceptabile.

În avion, m-a întrebat dacă aveam de gând să îmi schimb numele.

Tocmai terminase rebusul din revista oferită de compania de zbor, început de pasagerul de la cursa anterioară.

I-am spus că n-am de gând.

– De ce? E prea ne-feminist?

– E prea multă hârțogărie.

Patrick a cerut un șervețel și mi-a spus că o să facă o listă cu argumente pro și contra schimbării numelui. Mi-a citit-o peste zece minute. Pe ea nu se găsea nici un argument contra. I-am spus că găsesc eu câteva și i-am luat pixul din mână. La care el mi-a zis că dacă-s așa pro(fesionistă) la găsit argumente contra, n-am decât să chem stewardesa să-mi aducă și mie niște șervețele.

*

Ne-am pierdut unul de altul la Muzeul Ermitaj chiar din prima dimineață. M-am dus jos la cafenea și am comandat ceai de iasomie, apoi l-am așteptat să mă găsească. Înainte să vină ceaiul, i-am auzit vocea la megafon.

„Doamna Martha Friel, născută Russell. Soțul dumneavoastră vă așteaptă în holul principal.“

Lângă recepție, lângă un stand cu ghiduri, aranjându-și gulerul – Slavă Celui de Sus!

*

Pe Nevski Prospekt, Patrick mi-a cumpărat o figurină în formă de cal de la o adolescentă care le vindea. Și care avea cu ea un bebeluș.

În timp ce-l așteptam să aleagă, am simțit că n-am aer, atât de tare m-a copleșit tristețea când i-am văzut zâmbetul, modul în care-și apuca piciorușele în același timp, fericit, chiar dacă viața lui însemna să stea ore în șir în fiecare zi într-un căruț de metal cu roți albe și murdare în timp ce maică-sa vindea cai.

Patrick a plătit cincizeci de lire pentru cel mai urât dintre ei, în loc de cei cincizeci de penny pe care îi ceruse ea, prefăcându-se că nu-și dă seama că a greșit. Am plecat mai departe și el mi-a dat calul. M-a întrebat ce nume am de gând să-i pun.

I-am spus că Troțki, apoi am izbucnit în lacrimi. După aia mi-am cerut scuze că nu sunt mai binedispusă. Patrick mi-a răspuns că dacă aș fi fost binedispusă după așa ceva, el, unul, s-ar fi îngrijorat de-a binelea.

*

În noaptea aceea a nins mult prea tare ca să mai ieșim. Am mâncat la restaurantul hotelului. În loc să intrăm în restaurant din holul mare, m-a scos în stradă. Aerul era atât de rece, că mi-am acoperit ochii cu mâinile. El m-a luat de cot și am alergat pe fâșia scurtă de trotuar până la o ușă. După ce-am intrat, Patrick mi-a spus:

– Restaurant complet independent.

Nu-mi mai aminteam dacă sau când îi spusesem că reacția mea la restaurantele de hotel era una de plictiseală amestecată cu disperare.

Am terminat de citit meniul și i-am spus lui Patrick, care era abia la pagina a doua, că îmi voi schimba numele cu al lui.

El a ridicat privirea și a întrebat:

– De ce?

– Pentru că, am spus eu, mulțumită mamei, bineînțeles, sunt expertă în forme de agresivitate pasivă și nu pot să las un astfel de anunț public profund manipulator să treacă nerăsplătit.

El s-a aplecat peste masă și m-a sărutat, chiar dacă aveam o bucată de pâine în gură. A spus: „Îmi pare atât de bine, Martha!“

– A trebuit să îi dau unui tip o sută de dolari ca să-mi dea voie să vorbesc la microfon. Dolari americani.

Am simțit un nod în gât.

– Închisoare siberiană scrie pe fruntea ta.

La care el mi-a răspuns că meritase din plin și s-a întors la meniu.

Cu voce tare, pentru că oricum n-aveam ceva mai bun de făcut, am analizat tristețea restaurantelor de hotel. Am spus că poate motivul pentru care începeam să pun totul sub semnul întrebării era sistemul de iluminat, sau veșnica mochetă, sau procentul ridicat de oameni care mâncau singuri, sau pur și simplu conceptul de omlete făcute pe loc.

Patrick m-a așteptat să închei, apoi m-a întrebat dacă gustasem vreodată borș rusesc.

I-am spus:

– Te iubesc atât de mult!

Apoi un chelner-șef a apărut cu două sticle verzi și ne-a întrebat:

– Apă gazoasă sau plată?

*

La Heathrow, în timp ce ne așteptam bagajele, Patrick mi-a spus:

– Ți-aduci aminte ce nuntă am avut?

Eu tocmai îl întrebasem cum avea de gând să ne transporte înapoi la apartamentul lui. El mă ținea cu o mână pe după umeri și m-a sărutat pe obraz. I-am spus:

– Îmi pare rău. Sunt atât de obosită!

Fusese un mare efort pentru mine să mă conving că întoarcerea din luna de miere este momentul când începe, nu se termină, o căsnicie.

Nu știam cum să fiu nevastă. Eram atât de speriată! Patrick arăta atât de fericit!

Lanț de magazine în Regatul Unit celebru pentru colecțiile de modă rafinate

Personaj din romanul *Great Expectations* (*Marile speranțe*) al scriitorului britanic victorian Charles Dickens (1812–1870). Miss Havisham este o femeie înstărită care se îmbracă încontinuu în aceeași rochie de mireasă pe care o purta în ziua nunții, când fusese părăsită de mire.

În taxi și apoi în timp ce îl urmam în sus pe scări, Patrick mi-a spus că puteam să aranjez apartamentul cum doream eu, ca să mă simt ca acasă. Era vineri. Sâmbătă a plecat la lucru, iar eu am scos totul din dulapurile din bucătărie și am mutat lucrurile dintr-un dulap într-altul, astfel încât să nu mai știe Heather unde sunt, când avea să vină în vizită. Altceva nu mi-a dat prin cap.

Mă hotărâsem să fiu ordonată, ceea ce am și reușit vreo câteva zile. Dar Patrick prefera cum era acum, mi-a zis el, cu haine aruncate pe podea, cu reviste și elastice de păr, un număr impresionant de pahare, cu toate lucrurile accesibile, căci dulapurile și sertarele nu se mai închideau deloc. Modul în care râdea în timp ce spunea toate lucrurile astea nu mă făcea să mă simt vinovată, iar el n-a făcut nici un efort să mute nimic. Poate de-asta m-am simțit atât de repede ca la mine acasă în apartamentul lui.

Singurul lucru pe care m-a rugat să-l fac, vreo câteva săptămâni mai târziu, a fost să nu las pastile peste tot – mi-a spus „deformare profesională“ – și să încerc să folosesc foaia de calcul pe care mi-o făcuse el în computer pentru cheltuieli, în loc de metoda mea, care era să îndes toate bonurile într-un plic mare și răpciugos, apoi să-l pierd în secunda următoare.

Mi-a deschis un program în computer ca să mă învețe cum funcționează. I-am spus că vederea unui număr atât de mare de cifre îmi scoate la iveală o a treia pleoapă, orbindu-mă până dispar cifrele alea. Erau multe categorii. Una dintre ele se chema Cheltuielile neprevăzute ale Marthei.

I-am spus că nu mă așteptam să fie așa gestapovist când venea vorba de contabilizarea cheltuielilor. Mi-a spus că nu și-a închipuit că ar putea cineva să sugereze folosirea calculatorului din telefon și un document Word în loc de o foaie de calcul. I-am spus că o să încerc, dar că o voi face în spiritul negării de sine. Patrick a comentat ulterior că i se pare de-a dreptul incredibil câte neprevăzute poate atrage o persoană.

*

În pat, în nopțile în care nu lucra, Patrick făcea un sudoku dificil dintr-o carte cu sudoku cu grad ridicat de dificultate și eu îl întrebam când stinge lumina aia odată. I-am spus că ăla era momentul când mă simțeam cel mai căsătorită.

Când termina, punea deoparte cartea cu sudoku și citea articole medicale din reviste de specialitate. Dacă stăteam cu spatele la el, Patrick începea, absent, să îmi apese cu degetul mare diverse puncte dureroase de la baza șirei spinării. A cumpărat ulei de masaj de nu știu unde și când a descoperit că tot ce avea parfum artificial îmi dădea senzația de asfixiere lentă, a cumpărat ulei de cocos, de la supermarket, într-un borcan mare, care, spunea pe etichetă, avea un punct de ardere înalt, prin urmare era potrivit pentru orice tip de prăjeală. Chiar și atunci când punea deoparte revista de specialitate, continua să mă maseze. Uneori, toată ora de știri, alteori și după ce stingea lumina.

Ăla era momentul când mă simțeam cel mai iubită.

Într-o seară, m-am răsucit pe o parte în întuneric și l-am întrebat dacă nu i s-a tocit degetul mare de tot.

– Cum reziști să mă masezi atât de mult? i-am spus eu.

La care el a zis:

– Păi sper și eu că la un moment dat o să ia o întorsătură sexuală.

I-am spus: „Ce păcat!“

– Eu sper că ia o întorsătură soporifică.

Am auzit cum deschide capacul borcanului.

Patrick a răspuns:

– Fie ca cel mai bun să câștige.

Cearșafurile noastre miroseau a ciocolată Bounty.

*

Apoi Patrick s-a mutat la alt spital, de cealaltă parte a Londrei. Mi se părea că nu mai dă pe acasă. Eu lucram încă la editură. Deși era primăvară, era frig și veșnic cenușiu, și când nu se putea petrece nici o parte din ziua de lucru pe acoperiș cu singura fată care mai rămăsese la editură în afară de mine, era imposibil să mai fac ceva după prânz.

Redactorul începuse să ne zică să ne ducem acasă dacă n-avem nimic de făcut pentru că nu putea să sufere prânzurile noastre cu salată și sunetul vocilor de femei, trăncănind încontinuu. Așa că mi se părea că sunt tot timpul acasă.

O invitam pe Ingrid să vină în vizită la mine sau o întrebam dacă mă primește la ea. Ea zicea da întotdeauna, dar dacă bebelușul nu dormise sau dormea, sau era pe cale să adoarmă, îmi scria și amâna în ultimul moment.

Sau mă duceam, iar ea trebuia să îi dea să mănânce în cealaltă cameră, pentru că era ușor de distras, sau se plângea și vorbea întruna de femeile din grupul ei de mame, iar eu plecam acasă simțindu-mă super vinovată că nici nu sosisem bine și imediat nu mă gândeam decât cum să plec mai repede.

În pat, în nopțile în care Patrick era la serviciu, iar eu nu văzusem nici un suflet de om toată ziua, îmi era atât de dor de el, că mă înfuriam.

Stăteam până târziu, citind romane de Lee Child, pe care le cumpăram pe Kindle-ul lui și compuneam în cap ce-am să-i spun când se întoarce acasă.

I-am spus că nu mă mai simt căsătorită. I-am spus că nu mă simt iubită, caz în care ce sens mai avea?

Acela a fost momentul când am început să arunc cu lucruri. Prima dată a fost o furculiță pe care am aruncat-o după el pentru că a plecat de lângă mine când eram supărată. O ceartă pornită din nimic – se pregătea să plece la lucru și a menționat faptul că primise încă două facturi de la Amazon și pentru că apucasem să îi spun că am de gând să citesc toate operele lui James Joyce, inclusiv pe alea imposibile, până la sfârșitul verii, mi-a spus că începe să își facă griji că romanele cu Jack Reacher nu sunt decât un strigăt după ajutor.

Îmi aduc aminte că s-a oprit când o furculiță i-a lovit spatele piciorului și a căzut cu clinchet pe podea; s-a uitat în spate și a început să râdă, șocat. Am râs și eu și am transformat-o într-o glumă. Eu făcând pe nevasta care înnebunește de singurătate, ce haios! El a zis: „Ha, bine“.

– Poate ar fi cazul să plec atunci.

Iar eu am mai aruncat cu ceva în ușă în timp ce el a închis-o și n-a mai râs nimeni.

Ziua următoare, Patrick a făcut pe soțul în care nu se aruncaseră lucruri în seara anterioară. Am tot așteptat să pomenească de asta. Nimic. La cină, i-am spus:

– Vorbim sau nu vorbim de furculița aia?

Iar el a zis:

– Nu îți face griji, știu că nu te simțeai bine.

Am zis: „Bine, dacă nu vrei“. Aveam un ton furios, dar de fapt eram recunoscătoare că nu mă pusese să îmi cer scuze sau să explic de ce am reacționat așa urât la o glumă, pentru că nu știam nici eu de ce.

Am zis:

– Oricum, îmi pare rău, apoi i-am spus că n-o să se mai repete, e de la sine înțeles.

Dar am continuat să arunc cu lucruri, în momente de mânie care erau neprevăzute și disproporționate față de ce se întâmplase.

O singură dată n-a fost așa – când am aruncat cu un uscător de păr și l-am lovit îndeajuns de tare ca să-i fac o vânătaie, pentru că mă plânsesem că mă simt singură, iar el spusese, râzând, că poate ar trebui să fac un copil, ca să am și eu ceva de făcut.

De îndată ce o comiteam, plecam din cameră, lăsând obiectele sfărâmate să zacă pe podea. Până mă întorceam eu, invariabil, dispăreau.

Când era adolescentă, de câte ori se pregătea să iasă în oraș, Ingrid făcea o scenă, plângându-se că n-are ce pune pe ea, isterizându-se atât de repede că parcă era o altă persoană. Scotea rânduri de compleuri din șifonier, le încerca, le smulgea de pe ea, hohotea de plâns, înjura, țipa că e prea grasă, le spunea părinților că îi urăște și că vrea să-i vadă morți, scotea sertarele din lăcașul lor până când toate lucrurile ei se înșirau pe podea. Apoi găsea ceva și totul se liniștea.

Mai târziu, adultă fiind, mi-a povestit că momentele alea erau atât de reale că după aia nu-i venea nici ei să creadă că s-a înfuriat așa de rău și se gândea că n-o să mai facă așa a doua oară. Niciodată nu-și cerea scuze, iar părinții mei n-o obligau. Dar, mi-a spus ea, n-avea importanță, știa că se gândesc în continuare la ce făcuse și se simțea rușinată că se înfuria și mai rău pe noi.

– În loc să mă detest pe mine.

Așa e și când arunci cu lucruri în soțul tău. Eram atât de rușinată după aceea, că mă înfuriam și mai rău pe Patrick decât fusesem înainte, când mă supărasem că nu-i niciodată acasă.

*

Când ești o femeie trecută de treizeci de ani, căsătorită, dar fără copii, celelalte cupluri de la petrecerile la care mergi vor întotdeauna să afle de ce n-ai copii.

Cu toții sunt de acord că a avea copii e cea mai mare realizare a vieții lor. Soțul spune că trebuie să te mobilizezi. Iar soția zice că nu-i bine să amâni lucrurile astea.

În sinea lor, cu toții se întreabă ce-o fi în neregulă cu tine, din punct de vedere medical. Își doresc să te poată întreba direct. Poate, dacă reușesc să se abțină îndeajuns de mult, o să le spui tu singur, de bună voie. Până la urmă, soția nu mai rezistă – trebuie neapărat să-ți povestească de o prietenă de-a ei căreia i s-a spus și ei că n-o să poată avea copii, dar nici n-a renunțat bine la visul ei că… bingo, completează soțul.

La început le spuneam străinilor că nu pot avea copii pentru că mă gândisem că n-o să mai continue cu întrebările. E mai bine însă să spui că nu-ți dorești să ai. Atunci știu de la bun început că e ceva în neregulă cu tine, dar măcar nu în sens medical. Așa că soțul poate spune: ei, asta-i, bravo ție, te concentrezi pe carieră, chiar dacă până în acel moment n-au fost nici un fel de semne că ar exista vreo carieră pe care să te poți concentra.

Soția nu zice nimic, deja privește în toate părțile.

*

Până la sosirea verii citisem doar vreo patru pagini și jumătate din *Ulise*[28]. Citisem, în schimb, toate operele lui Lee Child. Patrick m-a scos la cină să sărbătorim. I-am spus că până la urmă se dovedise că toate operele lui James Joyce erau imposibile. În timpul desertului, mi-a dăruit un permis de bibliotecă. Mi-a spus că era un cadou care se potrivea de minune cu romanele cu Jack Reacher în valoare de 144 lire pe care mi le dăruise deja.

N-am împrumutat decât o singură carte. Scrisă de Ian McEwan. Crezusem că e roman și am băgat-o într-un sertar când am văzut că e o culegere de nuvele. Am sunat-o pe Ingrid și i-am spus că investisem fără să vreau în două personaje care aveau să moară după șaisprezece pagini.

– Pe bune? a zis ea. Da’ cine are timp de așa ceva?

Ulysses (*Ulise*), roman celebru al scriitorului irlandez James Joyce (1882–1941), publicat în 1922

Deși de la șaisprezece ani fuma în fiecare zi la capătul terenului de sport de la liceu și era mereu surprinsă de un profesor, Ingrid a reușit să termine liceul fără să fie oprită după ore la școală. Îi venea foarte ușor să-i aiurească pe profesori.

Deși de la șaptesprezece ani până în acea vară avusesem regulat căderi nervoase, nu fusesem niciodată internată în spital. Îmi venea foarte ușor să-i aiuresc pe cei din jur.

Era sfârșit de august, aproape septembrie. Patrick a plecat la Hong Kong la cea de-a treia nuntă a tatălui său, care se căsătorea cu fiica de douăzeci și patru de ani a unui coleg de-ai lui. De săptămâni întregi gemeau ziarele de titluri despre vreme, despre faptul că Londra era mai toridă decât torida Grecie și mai arzătoare decât Costa del Sol. Nu am plecat cu el pentru că începusem iar să mă simt rău. La două zile după ce a plecat el, m-am trezit și am descoperit că totul era negru.

Am încercat să mă culc la loc, moartă de căldură, năclăită de sudoare, bolnavă de vinovăție că nu mă scol să mă duc la lucru. În apartamentul de sub noi lătra un câine, iar undeva afară niște muncitori săpau cu picamerul în stradă. Am ascultat vacarmul necruțător și am simțit cum mă ofilesc. Nu se oprea și pace.

Pe măsură ce zgomotul se întețea, am avut impresia – mereu păteam așa – că îmi plesnește țeasta, de parcă cineva ar fi pompat aer înăuntru, fără încetare, până când ți se umflă capul ca o anvelopă, dar aerul continuă să fie pompat înăuntru și începe să te doară atât de rău, o durere sfâșietoare, o migrenă, că începi să țipi și îți imaginezi o fisură în osul dur, o fisură care se lărgește și apoi aerul țâșnește afară și nu mai doare, în sfârșit nu mai doare. Ești îngrozit. Ești pe cale să vomiți. Nu mai intră aer în plămâni. Încăperea se învârtește cu tine. Urmează să se întâmple ceva rău. E deja cu tine în cameră. Prezența sa îți îngheață spatele. Aștepți, aștepți minute lungi și nu se întâmplă. Cumplita prezență a părăsit camera și te-a lăsat în urmă. Nu se mai termină. Ziua și noaptea se contopesc. Nu mai există timp. Doar durere, presiune și teroarea, asemenea unui cordon răsucit de-a lungul axei centrale a trupului tău.

Mai târziu, când se făcuse deja amiază, m-am dat jos din pat și m-am dus la bucătărie. Am încercat să mănânc ceva, dar n-am reușit. Până și apa îmi făcea greață. Șoldurile mă dureau pentru că zăcusem făcută ghem în pat. Patrick m-a sunat, iar eu am plâns la telefon și am continuat să spun: „Îmi

pare rău, îmi pare rău“. El a zis că o să își mute zborul, să vină mai repede. Mi-a spus:

– Crezi că poți să încerci să ieși? Du-te la Ladies’ Pond să înoți. Du-te cu taxiul. Martha, mi-a spus el, te iubesc atât de mult!

Am închis, promițând că o s-o sun pe Ingrid, dar mi-a fost prea rușine după ce am terminat convorbirea, căci mi-am imaginat cum o să vină la mine și o să mă găsească în halul acela.

Dintr-un punct de deasupra mea, m-am privit cum mă ridic din pat și mă mișc lent prin apartament, de parcă aș fi fost o femeie bătrână la sfârșitul vieții. Mi-am tras pe mine costumul de baie, mi-am pus niște haine pe deasupra, am pus pastă de dinți în gură, am părăsit apartamentul. Efortul de a deschide ușa grea a clădirii aproape că mi-a curmat răsuflarea.

Era mult prea mult zgomot, o căldură insuportabilă, prea mulți oameni care veneau spre mine, prea multe autobuze care treceau ca niște bolizi pe lângă mine, luând curba atât de scurt, că până la urmă am intrat înapoi în casă. Patrick m-a sunat, iar eu am plâns la telefon. Mi-a spus că avionul decolează într-o oră, că se întoarce repede.

L-am rugat să stea cu mine la telefon și să-mi vorbească, să mă lase să-i aud vocea. I-am spus că sunt foarte speriată.

– De cine?

– De mine.

– Nu ai de gând să faci vreun gest necugetat, sper, mi-a spus el.

M-a pus să îi promit. I-am spus că nu pot. „În cazul acesta, Martha, te rog mult, du-te la spital imediat.“

Știam că n-am să mă duc. Dar, pe măsură ce s-a întunecat din nou, am început să mă simt înspăimântată de apartament, de tăcerea răsunătoare, de aerul mort. Patrick era în aer acum, n-aveam cum să vorbesc cu el. M-am târât în patru labe până la ușă și am așteptat afară un taxi, cu spatele lipit de un zid de cărămidă. Creierul meu râdea de mine: „Uite ce proastă ești, cum te târăști pe jos, uite ce frică ți-e să ieși afară“.

*

Doctorul de la urgențe a zis:

– De ce ați venit aici, doamnă?

Nici nu s-a așezat jos.

Aveam părul în ochi, șuvițe mi se lipeau de fața udă, iar nasul îmi curgea ca un pârâu, dar n-aveam energia să îmi ridic brațul și să îmi dau părul din ochi. I-am spus că am venit acolo pentru că eram istovită, atât de istovită!

Mi-a spus să vorbesc mai tare, apoi m-a întrebat dacă aveam gânduri negre, dacă voiam să-mi fac rău. I-am spus că nu voiam să-mi fac rău, nu voiam decât să nu mai exist și l-am întrebat dacă nu putea să-mi dea ceva care să alunge starea asta, să nu cumva să fac vreo nefăcută. Apoi m-am oprit din vorbit când l-am auzit spunându-mi pe un ton frustrat că mă crede totuși o femeie inteligentă.

Deși n-am ridicat privirea de la podeaua pe care o fixam de când fusesem băgată în camera aceea, l-am simțit că îmi citește dosarul, apoi am auzit cum se deschide ușa, hârșâitul ei pe linoleum, apoi cum se închide. A lipsit atât de mult încât am început să cred că s-a închis spitalul și m-au uitat acolo, singură, încuiată în cameră. Am început să mă scarpin pe încheietura mâinilor și am continuat să fixez podeaua. Până la urmă s-a întors, mi s-a părut că a durat ore. Era și Patrick cu el. Nu îmi dau seama cum de-a știut unde să mă găsească și m-am simțit rușinată pentru că a trebuit să vină mai devreme acasă din cauza mea, a nefericitei lui neveste prăbușite într-un scaun de spital, incapabilă să-și țină măcar capul ridicat.

Au vorbit amândoi despre mine. Am auzit doctorul spunând:

– Ascultă, pot să-i găsesc un pat, dar nu o să fie ca la un spital privat. Apoi a continuat pe un ton mai scăzut: Știi și tu cum e la spitalul de stat, mai ales când vine vorba de secția bolnavilor mintal. Nu-i prea plăcut. Eu n-am vrut să îi întrerup. Dacă mă-ntrebi pe mine, tot mai bine i-ar fi acasă. Pot să-i dau un calmant și om vedea mâine ce mai e de făcut.

Patrick s-a ghemuit pe vine lângă scaunul meu, ținându-se de brațul scaunului, apoi mi-a dat părul la o parte de pe față. M-a întrebat dacă cred că ar fi bine să fiu internată, pentru o perioadă scurtă. Mi-a spus că eu decid. I-am spus: „Mai bine nu“. Întotdeauna mă temusem să stau printre astfel de oameni. Ce s-ar fi întâmplat dacă m-ar fi recunoscut ca pe una de-a lor? Și dacă apoi doctorii nu mi-ar mai fi dat drumul? Voiam să mă împingă Patrick, să mă înșface de mâini și să mă târască acolo, ca să nu fiu eu nevoită să decid. Voiam să nu mă creadă pe cuvânt când îi spun că n-am nimic.

– Ești sigură?

Am zis da, apoi mi-am dat părul de pe față și m-am ridicat în picioare. I-am spus că nu-i cazul să își facă atâtea griji, nu trebuia decât să dorm un pic.

Doctorul a spus:

– Uite, vezi? Deja începe să-și revină.

Patrick a condus mașina până acasă în tăcere. Avea o expresie indescifrabilă. Ajuns acasă, nu a reușit să nimerească gaura cheii și l-am văzut că își iese și el o dată din fire și lovește cu piciorul în ușă. A fost cel mai violent gest pe care l-am văzut vreodată făcându-l.

În baie, am luat tot ce-mi dăduse doctorul, fără să citesc dozajul, mi-am scos hainele și costumul de baie, care îmi lăsase dungi roșii pe tot corpul, apoi am dormit douăzeci și trei de ore. În scurtele momente de trezie, am deschis ochii și l-am văzut pe Patrick stând pe scaun în colțul camerei. Și-am văzut și farfuria cu pâine prăjită pusă pe noptieră.

Mai târziu, am văzut că luase farfuria de acolo. Am spus că-mi pare rău, dar nu știu dacă s-a auzit ce-am spus.

Când în sfârșit m-am trezit, el era în living. M-am dus să-l caut. Afară era întuneric. El mi-a spus:

– Tocmai voiam să comand o pizza.

– OK.

M-am așezat pe canapea. Patrick și-a deschis brațul și m-a cuprins cu el, privindu-mă cum stăteam ghemuită la pieptul lui. Nu voiam să fiu altundeva. Numai acolo.

Patrick, cu mine în brațe, s-a apucat și a telefonat la pizzerie.

Am mâncat. M-am simțit un picușor mai bine. Ne-am uitat la un film. I-am spus că-mi pare rău pentru ce s-a întâmplat. El mi-a spus că nu-i nimic, oricui i se poate întâmpla să… etc.

*

M-am întâlnit cu Ingrid la prânz în Primrose Hill. Era prima dată când plecase de lângă bebeluș, chiar dacă acesta avea opt luni. Am întrebat-o dacă nu-i e dor de el deja. Ea mi-a răspuns că se simțea ca și cum abia i se dăduse drumul dintr-o închisoare de maximă securitate.

Ne-am făcut manichiura, ne-am dus la film și am trăncănit încontinuu până când un tip din rândul din față ne-a făcut observație să ne ținem gura.

Am mers până la Heath, ne-am uitat la Ladies' Pond, am înotat îmbrăcate în chiloți. Am râs de n-am mai putut.

Când ne întorceam prin parc, un băiețandru s-a apropiat de noi și ne-a spus:

– Nu sunteți voi surorile din formația aia?

Ingrid a zis ca da, noi suntem. La care el a spus:

– Păi haide, nu cântați și voi ceva?

Iar ea i-a spus că facem repaus vocal.

M-am simțit grozav. Nu i-am spus lui Ingrid că exact cu o săptămână înainte fusesem la spital, pentru că deja uitasem de acest episod.

Patrick nu l-a mai pomenit niciodată, însă la scurtă vreme după aceea a propus să plecăm din Londra, căci se gândea că poate Londra e de vină.

La începutul iernii am închiriat apartamentul și ne-am mutat în reședința directorială.

În timp ce ne îndepărtam de Londra, urmând camionul pentru mutări, Patrick m-a întrebat dacă o să încerc să îmi fac prieteni la Oxford. Chiar dacă nu doream asta și încercam să o fac doar de dragul lui, s-ar fi bucurat. Nu voia să vadă că nici nu ne-am mutat bine și îmi displace locul.

Mi-a spus: „Hai măcar să rezistăm până am descărcat camionul".

Eu eram pe locul din față, lângă șofer, și mă uitam în telefon la fotografii cu Kate Moss beată, ca să i le trimit lui Ingrid, pentru că la acea dată cam acesta era principalul nostru mijloc de comunicare. Era iar însărcinată, în patru săptămâni, nu că ar fi plănuit una ca asta, și spunea că singurul lucru care o ajuta să își treacă zilele era să vadă poze în care Kate Moss era surprinsă cum se împleticește afară din localul Annabel's cu privirea încețoșată.

I-am spus lui Patrick că așa o să fac, deși habar n-aveam cum o să reușesc.

– Poate, eu știu, te duci la un club, nu un club de lectură, dar ceva de genul ăsta, a zis el. Nu trebuie să îți găsești imediat ceva de lucru dacă…

Eu am spus că oricum nu se găseau slujbe, că mă uitasem deja.

– Păi, vezi, în cazul ăsta e cu atât mai important să te concentrezi pe găsirea unor prieteni. Și poate că vei descoperi și alte variante de slujbe, dacă vrei. Sau, știu eu, du-te și fă un master.

– Ce master?

– Nu știu. Un master.

În timpul acesta trimiteam o poză cu Kate Moss îmbrăcată într-o haină de blană și scuturând scrum dintr-o țigară în grădina unui hotel.

– Mă bate gândul să mă recalific. Mă fac prostituată.

Exact în momentul ăla, când încerca să depășească o rulotă, Patrick mi-a aruncat o privire.

– OK. În primul și-n primul rând, nu mai folosește nimeni cuvântul ăsta. În al doilea rând, știi că locul unde ne mutăm e o fundătură. N-o să treacă absolut nimeni pe acolo.

Eu mi-am vârât înapoi nasul în telefon.

Aproape de Oxford m-a întrebat dacă voiam să trecem să vedem lotul de grădină pentru care făcuse cerere. I-am spus că din nenorocire n-avea rost pentru că era iarnă și probabil că n-aveam ce vedea decât o bucățică de pământ noroios și negru. Mi-a spus că am să văd eu la vară, cum n-o să mai aibă nevoie să își cumpere salată verde.

În noaptea aceea am dormit pe saltele în living, înconjurați de cutii, pe care le deschisesem și care mă zăpăciseră complet, întrucât în nici una nu păreau să fie prosoape.

Căldura era dată prea tare și n-am putut adormi, așa că am trecut în revistă toate lucrurile oribile pe care le făcusem și le spusesem, apoi lucrurile și mai oribile pe care le gândisem.

L-am trezit pe Patrick și i-am dat câteva exemple. Cum uneori îmi doream ca părinții mei să nu se fi întâlnit niciodată. Cum uneori îmi doream ca Ingrid să nu rămână mereu însărcinată și ca diverși pe care-i cunoșteam să nu aibă atâția bani. El m-a ascultat fără să deschidă ochii și apoi a spus:

– Martha, doar nu-ți imaginezi că ești singura care gândește așa. Toată lumea are gânduri oribile.

– Nu-i adevărat. Tu nu ești așa.

– O, ba da.

Apoi s-a întors cu spatele și a adormit la loc.

Eu m-am trezit și am aprins lumina mare. M-am pus la loc pe saltea, lângă el și i-am spus:

– Spune-mi și mie care e cel mai urât gând pe care l-ai avut. Pun gâtul că nu e nici pe jumătate așa șocant ca ale mele.

Patrick s-a întors cu fața în sus și și-a acoperit ochii cu brațul.

– Bine. În urmă cu ceva vreme au adus la spital un bătrân, cred că avea vreo nouăzeci de ani. Nu mai avea activitate cerebrală pentru că suferise un accident vascular și când a sosit familia lui, le-am explicat că nu mai există șanse de recuperare. Prin urmare, întrebarea era cât mai doreau să-l țină conectat la aparate. Nevasta lui și fiul au fost de acord să îl lase să se stingă, dar fiică-sa a refuzat și a zis că trebuie să aștepte, poate se întâmplă un miracol. Era tare necăjită, dar era miezul nopții, iar eu eram acolo de la cinci dimineața și nu m-am putut gândi în sinea mea decât: „Hai odată, femeie, semnează formularul ăla să mă pot duce și eu acasă“.

– Aoleu! Asta chiar sună rău.

La care el a spus:

– Știu.

– Să nu-mi spui că le-ai zis minunea asta cu voce tare?

El mi-a răspuns: „OK, să nu mai vorbim de asta“ și s-a apucat să-și caute pe jos telefonul. A pus Radio Patru la telefon. Știrile. Actualitatea în transportul maritim.

– Garantez că până să ajungă la Insulele Scilly, o să dormi ca un bebeluș. Te rog mult, stinge lumina.

Am stins-o, apoi am rămas cu privirea pironită în tavanul nefamiliar, ascultând un tip care spunea „Fisher, Dogger, Cromaty. Vremea e pe cale să se schimbe“. Apoi spunea: „Insula Fair, Faeoro, Insulele Hebride. Ciclon, mare din ce în ce mai agitată. Perioade de vreme bună“.

Mi-am întors perna pe partea cealaltă și l-am întrebat pe Patrick dacă el crede că buletinul meteo pentru Hebride nu e cumva o adevărată metaforă pentru starea mea interioară, dar el dormea deja pe unde lungi. Am închis ochii și am ascultat până au cântat imnul Angliei și s-a terminat emisiunea.

Dimineața următoare, când căuta ceainicul în bucătărie, i-am zis:

– Până la urmă cum te-ai descurcat cu bătrânul ăla?

– Am rămas acolo încă șase ore, până când fiică-sa s-a răzgândit, apoi l-am lăsat să se stingă. Martha, de ce ai scris pe fiecare cutie Diverse?

*

La capătul zonei cu reședințe directoriale era o poartă care dădea acces spre drumul de tractare, de-a lungul canalului. Ne-am plimbat pe el toată după-amiaza. Pe partea cealaltă a canalului, Port Meadow era o întindere argintie mărginită în depărtare de o linie neagră de copaci, în spatele cărora se zăreau contururile unor acoperișuri țuguiate. Pe jumătate ascunși în ceață pășteau niște cai. Nu știu ai cui erau.

La capăt, drumul de tractare dădea într-o stradă din oraș, pe care am continuat să mergem. Patrick i-a arătat un permis unui tip de la poarta Colegiului Magdalen și am intrat înăuntru. Mi-a promis că o să văd căprioare de aproape, dar ele erau cu toatele adunate într-un colț îndepărtat al parcului și singurii care umblau liberi prin iarbă erau niște tineri zdraveni și plini de viață, studenți care se strigau unii pe alții, o luau la fugă fără motiv, existau ca și cum nimic rău nu li se întâmplase sau n-avea să li se întâmple vreodată.

*

Am găsit un club de lectură și m-am dus. Era la cineva acasă. Femeile aveau toate doctorat și le-am văzut că nu știu ce să spună când le-am mărturisit că eu n-aveam, de parcă aș fi recunoscut că n-am nici o rudă rămasă în viață, sau că am o boală care m-a marcat pe tot restul vieții.

Am găsit alt club de lectură, într-o bibliotecă. Și-acolo toate femeile aveau doctorat. Le-am spus că al meu era despre Foametea bumbacului[29] din Lancashire din 1861 pentru că tocmai ascultasem un podcast BBC despre asta în timp ce mă îndreptam spre ele. O femeie cu care am stat apoi de vorbă mi-a spus că abia așteaptă să audă mai multe despre asta săptămâna viitoare, dar eu deja îi povestisem tot ce reușisem să rețin. Am plecat conștientă că n-am cum să mă întorc acolo pentru că însemna să mai ascult podcastul ăla o dată, iar unul dintre cei trei experți își dresese glasul pe tot parcursul emisiunii și nu o întrerupsese decât pe singura femeie invitată.

*

Uneori, în timpul ședерii noastre acolo, mă postam la fereastra din față a reședinței directoriale și mă chioram la reședința directorială de vizavi, încercând să-mi imaginez cum ar fi să locuiesc acolo, ca o imagine în oglindă exactă a vieții mele.

Femeia care locuia acolo de fapt avea gemeni, un băiat și o fată, și un bărbat care, potrivit anunțurilor pe care le punea pe ușile mașinii dimineața și le scotea în timpul nopții, era Fizioterapeutul Care Vine la Domiciliu.

Într-o zi ea ne-a ciocănit la ușă și s-a scuzat că n-a venit mai devreme. Eram îmbrăcate cu tricouri identice și când a văzut asta, a râs, iar eu am observat că purta aparat dentar. În timp ce vorbea, mi-am imaginat cum ar fi să mă împrietenesc cu ea. Dacă ne-am vizita fără să ne dăm mesaje, dacă am bea vin una în bucătăria celeilalte, dacă i-aș spune despre viața mea și ea și-ar povesti copilăria în care nu putuse să poarte aparat dentar.

Ea a spus că nu văzuse să avem vreun copil și m-a întrebat cu ce mă ocup. I-am spus că scriu. Atunci a spus că are un blog și s-a înroșit când a trebuit să-i dea numele. Cu observații amuzante despre viață, cu rețete, nu era nevoie să citesc eu așa ceva.

Ce-o interesa pe ea era să afle: ce cred eu despre casă? Am zis: „Aoleu, stai să vezi“, de parcă eram prietene care vorbeau de-o oră și abia acum ajunseserăm la subiectul cu adevărat interesant.

– Mă simt de parcă aș avea fugă disociativă de când am intrat pe poartă.

I-am povestit că nu locuisem decât în Londra și Paris și că nu știusem că există asemenea locuri.

– Nu știu, ai zice că e ca Bath în timpul Regenței[30], în ciuda antenelor de satelit…

Aveam un debit verbal ieșit din comun pentru că Patrick fusese singura persoană cu care comunicasem în ultimele zile, însă mă gândeam că sunt spirituală și amuzantă din modul în care îmi zâmbea ea și dădea cu ardoare din cap.

– Am venit de vreo zece ori acasă, am dat să intru și apoi mi-am dat seama că stăteam în dreptul casei greșite.

Am făcut o glumă despre natura enervantă a mochetei căcănii și am spus apoi, ca să spun și ceva pozitiv, că dacă i se părea că ar avea cinșpe mii de aparate electrice cu prize ciudate și că vrea să le pună în funcțiune pe toate odată, era liberă să vină cu prelungitorul peste strada fals pietruită. La asta am văzut cum îi dispare zâmbetul. A tușit jenată și a zis că atunci era bine că doar închiriasem, după care s-a întors la ea acasă.

N-am înțeles de ce apoi făcea tot posibilul să îmi evite privirea, până când nu i-am povestit lui Patrick conversația și el a remarcat că probabil femeia cumpărase casa și o iubea și probabil că o necăjise să audă că o casă identică cu a ei e pictată în culori așa cenușii.

I-am găsit blogul. Se numea Viața în Fundătură și avea o poză cu casa noastră, sau a ei, etajul superior. De vreme ce era clar că nu vom fi prietene, am fost dezamăgită să aflu că scria bine și că observațiile ei amuzante chiar erau amuzante. Am început să-l citesc zilnic. La început am făcut-o pentru că încercam să mă ancorez în realitate, apoi pentru că scria o versiune în oglindă a vieții mele, aia în care debaraua cu aspiratorul e pe stânga și am copii gemeni și un soț care ajunge acasă în jurul orei opt aproape în fiecare seară, prin urmare eu și copiii mâncăm la ora cinci și pe cuvânt dacă nu avem următoarea conversație în fiecare seară dată de Dumnezeu:

Privire către farfuria cu cina pusă pe cuptorul cu microunde

Pe biletul lipit de farfurie: „cina ta“

El: Asta-i cina mea?

Eu: Da. Să ți-o încălzesc?

El: Da.

Pauză lungă

Eu: Cât timp?

Când o fi încetat omul ăsta să fie un adult capabil să aibă grijă de el?!

*

Am primit o scrisoare de la bibliotecă, re-expediată de către chiriașii noștri. În ea mi se cerea să returnez cartea de Ian McEwan și să plătesc 92 de lire amendă.

Pentru că la vremea aceea nu era nici un ban în Neprevăzutele Marthei, am sunat și le-am spus că din păcate Martha Friel era dată dispărută, dar dacă va fi vreodată găsită, o s-o întreb de carte.

*

Am început să mă duc la lotul de grădină cu Patrick, uneori în week-enduri, cu condiția să nu fiu nevoită să-l ajut. Am spus:

– Adicătelea, aici se odihnește Martha, a murit făcând ce-i plăcea.

El a cumpărat un scaun pliant și un loc de depozitare, așa că mă puteam așeza, să citesc sau să-l privesc, cu picioarele ridicate pe un trunchi de copac uscat care era hotarul dintre morcovii noștri firavi și morcovii rotofei ai vecinului. Odată, când nu știu ce tot meșterea cu o săpăligă care mai avea încă prețul atârnat de mâner, mi-am coborât cartea și am spus că știam că o să coste ceva inscripția de pe piatra mea funerară, dar că iată ce voiam să scrie pe ea: „La Ferma Haz de Necaz. Cineva tocmai a întrebat eroina ce-i place ei. Și ea a răspuns: «Nu știam nici eu, dar, în mare, credeam că-mi place să fie totul liniștit și așezat în jur, să n-am nimic de făcut, să râd la glumele pe care nimeni nu le crede amuzante, să merg la plimbare și să nu mi se ceară să-mi dau cu părerea despre lucrurile care-mi plac mie cel mai mult, și să spun dacă nu cumva Cutărelu' nu-i un om sucit»".

Patrick a zis atunci:

– Martha, să-ți dai cu părerea despre oamenii suciți este exact ce-ți place ție mai mult. Și nici nu-i nevoie să ți-o ceară cineva.

*

În decembrie mi-am luat o slujbă cu jumătate de normă la magazinul de suvenire al Bibliotecii Bodleiene[31], unde vindeam căni, și brelocuri, și sacoșe de pânză cu emblemă turiștilor, pentru că însemna că pot să petrec opt ore stând pe un scăunel fără să vorbesc aproape deloc.

O femeie care purta un hanorac cu emblemă a intrat în magazin și am văzut-o cum și-a ascuns în mânecă un mănunchi de creioane. Când a venit la tejghea să plătească altceva, am întrebat-o dacă nu dorește să-i împachetez cu hârtie de cadouri și creioanele. I-am spus că hârtia de

cadouri e gratis. Ea s-a înroșit și mi-a zis că nu înțelege despre ce vorbesc. A spus că nu mai vrea să cumpere ce pusese pe tejghea. Când s-a întors să plece, am zis:

– N-au mai rămas decât cinci zile de furat până la Crăciun.

Am rămas așezată pe scăunel.

I-am povestit asta lui Patrick, care mi-a spus că probabil nu sunt făcută să fiu vânzătoare. După Crăciun m-au înlocuit cu o femeie mai în vârstă care n-avea o problemă să se ridice de pe scaun.

N-a trecut mult și am primit un e-mail de la un necunoscut. Mi-a spus că ne știam de la *World of Interiors*.

– Erai o tipă cu umor. Tocmai te căsătorișești sau urma să te căsătorești, nu mai știu. Eu făceam un stagiu acolo.

Acum, mi-a povestit el, ajunsese redactor la revista *Waitrose* și avea o idee.

*

Am început să mă duc la o psihologă, pentru că nu Londra era problema.

Să fii trist e exact ca scrierea unei rubrici amuzante despre mâncare, e ceva ce știu să fac cu ochii închiși. Am găsit-o pe findatherapist.co.uk. Pe site-ul ei, pe home page, era un buton care zicea Ce problemă ai? cu litere albe pe un fundal *bleu ciel*. Am apăsat pe el și a apărut un meniu unde am selectat Altele.

Titlul sub care apărea era Julie Female. Am ales-o pentru că era la mai puțin de cinci mile de centru și pentru că mi s-a părut că are o poză interesantă. Purta o pălărie. Am făcut o poză la ecran cu telefonul și i-am trimis-o lui Ingrid. Care a spus: „Poză cu pălărie înseamnă sută la sută semnale de alarmă“.

Julie Female și cu mine am lucrat împreună luni de zile. Ea spunea că facem treabă bună. A avut mare grijă să nu dezvăluie amănunte din viața ei personală, de parcă urma să mă duc la ea acasă într-o zi în care n-aveam programare și să stau afară în mașină urmărind-o de îndată ce aflam că îi place să înoate și are un fiu adult în armată.

Apoi, într-o zi, în mijlocul unei ședințe, a zis: „Bla bla, fostul meu soț“. M-am uitat la mâna ei stângă. La momentul acela îi învățasem pe de rost bijuteriile, și cănile, și fustele și diversele perechi de cizme cu vârf ascuțit.

Cele două inele dispăruseră de pe inelar, care arăta dezgolit și mai subțire decât celelalte degete.

Căsnicia lui Julie Female se destrămase în timp ce noi stăteam în camera ei transformată în birou și făceam treabă bună. La sfârșit, i-am spus că mi-am amintit că nu o să fiu în stare să vin săptămâna următoare.

Patrick era acasă când m-am întors, în bucătărie, tocmai se ștergea pe cot cu buretele de vase. I-am povestit ce se întâmplase.

El mi-a spus:

– Nu poți să încetezi să te mai duci așa, dintr-odată. Apoi mi-a sugerat să o sun. S-ar putea să te răzgândești și să vrei să te vezi din nou cu ea.

– Nu, am spus eu. E ca și cum ai avea un antrenor gras.

L-am văzut cum se încruntă.

– Îmi pare rău, dar așa e. Nu vreau să fiu rea. Pur și simplu nu înțelegi ce urmăresc eu.

Patrick a pus buretele jos, s-a dus la frigider și a scos de acolo o bere. Deschizând-o, a zis:

– Măcar îi scrii o scrisoare?

– Probabil că nu.

Acum îmi doresc ca Julie Female să-mi fi spus să pun într-un cont de economii câte 95 de lire de două ori pe săptămână și să mă duc mai bine să mă plimb.

Cunoscută și sub numele Panica bumbacului, Foametea bumbacului a fost o situație de criză în perioada 1861−1865 care a avut loc în orașul Lancashire din nord-vestul Angliei în industria textilă, provocată de supraproducție.

Regența (1811−1820) a fost perioada în care fiul regelui George al III-lea al Angliei a fost prinț regent și a condus regatul deoarece regele era bolnav.

Cea mai mare și mai importantă bibliotecă din Oxford și una dintre cele mai vechi biblioteci ale Europei, numită după Thomas Bodley, diplomat și cărturar din secolul al XVI-lea

Ingrid n-a avut niciodată depresie postnatală, dar, în mod inexplicabil, după ce l-a născut pe al doilea bebeluș, s-a apucat să-și facă injecții cu botox. Mii de lire băgate în fața ei perfectă, de treizeci și doi de ani.

Hamish a întrebat-o de ce, după o ședință care i-a imobilizat zona centrală a frunții. Ea i-a răspuns că: unu, era sătulă să arate ca moartea în vacanță, și doi, paralizia feței o oprea să comunice mânia cumplită pe care o simțea față de prăpăditul ei de soț când dădea cu ochii de el.

În acest caz, a zis el, ce-ar fi să se ducă amândoi la un terapeut de cuplu? Ingrid a răspuns că e gata să meargă o dată, dar în nici un caz săptămânal.

Nu avea nevoie de terapeut ca să își identifice problemele în timp ce aparatul de taxat al bonei marca cinci lire pe minut, deoarece știa deja că problema era că are doi copchii care, ce să vezi, nu împliniseră doi ani.

Singura variantă pe care a putut Hamish s-o găsească astfel încât să se ducă doar o dată a fost un atelier de grup. În modulul de rezolvare a conflictelor, facilitatorul le-a explicat că uneori, când se încinge cearta, el sau perechea lui se opresc și spun: „Hei, ia să facem o pauză! Hai să mergem să mâncăm niște hamburgeri!“ Le-a spus că metoda asta funcționa aproape de fiecare dată, mai ales dacă erai pregătit să recunoști și punctul de vedere al celuilalt. Apoi i-a încurajat să pună întrebări.

Ingrid a ridicat mâna și, fără să mai aștepte, a întrebat dacă, să zicem, un soț își lăsa mereu nevasta însărcinată – și-i făcea mereu băieți – și era de tot atât de mult ajutor în casă precum un bărbat care avea o a doua familie secretă, și dacă singurul răgaz să-și adune mințile pe care l-a avut soția în ultimele paisprezece luni a fost în timpul unui RMN, în timp ce singura preocupare a soțului e cât botox își injectează ea, nu că ar fi fost atât de epuizată și nefericită încât să nu viseze necontenit la un al doilea RMN, și dacă cei doi soți se ceartă încontinuu, ce crede el, o să funcționeze și la ei tertipul cu hamburgerii?

Hamish a început apoi să citească cărți cu sfaturi practice.

*

Ingrid l-a părăsit când cel de-al doilea fiu al lor avea șase luni. Bebelușul era cu ea, chirăind în port-bebe, când a ciocănit la ușa reședinței directoriale într-o seară de vineri. Patrick și cu mine ne culcaserăm deja. De îndată ce a intrat în casă, și-a trântit geanta pe jos și mi-a spus că nu mai poate.

Ne-am așezat pe canapea, ținând paharul de vin pe care îmi spusese să mi-l torn, așa încât să bea ea din el fără să se simtă vinovată că bea în timp ce alăptează.

Mi-a spus că nu mai era în stare să-l vadă pe Hamish ca pe o persoană.

Nu-l vedea decât ca pe o sursă de haine pe care trebuia să le calce și ca pe o pacoste veșnic doritoare de sex, pentru că omul încă voia să facă sex cu ea. I-ar fi plăcut grozav să nu mai facă sex în viața ei, iar dacă n-avea încotro, atunci măcar să nu fie cu el. Am ascultat-o și, ceva mai târziu, în timp ce Ingrid continua să vorbească, a apărut Patrick din dormitor și a spus: „Nu sunt aici“, după care s-a dus la serviciu. Am îndemnat-o pe Ingrid să se ducă la noi în pat să doarmă cu bebelușul.

Ea s-a uitat la ceasul telefonului.

– Nu-ți bate capul. Tre’ să plec.

– Unde?

– Acasă.

A oftat înainte să se ridice în picioare.

– Dar abia ai șters-o de acolo.

Ea a golit paharul cu vin dintr-o înghițitură și apoi a zis:

– Martha. De parcă aș fi în stare să-l părăsesc pe Hamish. A înconjurat cu mâna port-bebeul. De parcă aș putea să mă descurc de una singură cu ăștia mici.

– Dar tu singură ai spus că nu-l mai vezi ca pe o persoană.

– Știu, dar asta nu înseamnă că trebuie să ne stricăm weekendul.

Știam că glumește, dar n-am râs.

De fapt, mi-a spus ea, totul se reducea la a învăța să nu te dai bătut pentru următorii patruzeci de ani.

I-am spus să fie serioasă, zău!

– Îl părăsești sau nu pe Hamish?

Ingrid s-a oprit din zâmbit și a spus:

– Nu. Nu-l părăsesc. Un soț nu se părăsește așa, Martha. Nu se poate să faci așa ceva dacă n-ai un motiv foarte bun sau dacă nu ești mama noastră și nu-ți pasă de absolut nimeni decât de fundul tău.

– Dar dacă ești nefericită?

– Nu contează dacă ești nefericită. Ăsta nu-i un motiv valabil. Ce dacă ești plictisită și ți-e cam greu și simți că nu-l mai iubești destul? Parcă interesează asta pe cineva. Ai semnat un contract.

S-a ridicat și și-a potrivit port-bebeul. Am condus-o la ușă și, în timp ce mă aștepta să i-o deschid, mi-a spus:

– Știu că probabil asta nu înseamnă nimic pentru tine, întrucât nu ai de gând să faci copii, dar cel mai bun lucru pe care-l poate face o mamă pentru copiii ei e să îl iubească pe tatăl lor.

Nu suna ca și cum ar fi fost o idee de-a soră-mii, așa că am întrebat-o cine a spus așa ceva.

– Eu.

– Bine, bine, dar cine ți-a spus-o?

– Winsome.

Atunci am întrebat-o:

– Da' de când vorbești tu cu Winsome?

Ne-am uitat una la alta, căci nici uneia dintre noi nu îi venea să creadă. În general, vorbeam cu mătușă-mea o dată în aprilie, când mă suna să discute aranjamentele pentru Crăciunul următor, după care ne auzeam din nou abia cu două săptămâni înainte de Crăciun, când suna să reînnoiască acele aranjamente.

Ingrid a zis: „Poftim?“ și m-a privit bănuitor.

– Vorbesc cu ea de vreo cincizeci de ori pe zi. Asta dacă nu e deja la mine acasă, împăturind rufele și făcând plăcinte și tot felul de alte lucruri pe care ar trebui să le facă propria mea mamă, dar nu le face pentru că e mult prea ocupată să creeze căcaturi din furculițe.

Avea o mină atât de obosită spunând lucrurile astea! M-am uitat la ea cum își freacă ochiul cu podul palmei.

– Dar nu poți s-o suferi, i-am spus. Ai născut la ea pe podea din răzbunare, pentru că ți-a oferit un scaun cu pernuță. Niciodată n-ai putut s-o suferi.

– N-am putut s-o sufăr pentru că așa aveam ordin de la stăpânire. Eu, personal, n-am avut niciodată nimic cu ea, și chiar dacă aș fi avut, mi-ar fi tare greu să antipatizez singura persoană care mi-a oferit ajutor fără să i-l cer.

– Și chiar te ajută? Îți e de folos s-o ai în preajmă?

– Poftim? Păi sigur că da.

Nu mi-o puteam închipui pe Winsome acasă la sora mea. Gândul că era acolo și că amândouă aveau o relație strânsă, numai a lor, în care Ingrid se

baza pe ea în loc să se bazeze pe mine, m-a făcut să mă simt dată deoparte, geloasă pe apropierea dintre ele, acum, că stăteam la Oxford.

Ea mi-a spus:

– Nu face mutra asta, Martha. Știi că întotdeauna când sunt cu tine mă binedispun, dar ajutor de la tine n-am cum să primesc. Preț de o secundă am văzut-o cum se gândește la o amintire intimă și apoi spune: Nu știam că o să fie așa greu. Chiar tre' să plec.

Am ținut ușa deschisă și Ingrid a ieșit pe ea înaintea mea.

M-a îmbrățișat și apoi, oprindu-se o clipă, a zis:

– Acesta e un alt motiv pentru care n-aș putea să-mi părăsesc soțul, Martha. Pentru că ar însemna să mă conving mai întâi că ne privește doar pe noi doi, că nu le datorez nimic celor din jur. M-a privit într-un mod care m-a făcut să mă simt foarte prost. Și eu n-aș putea niciodată să fac una ca asta.

Am privit-o cum se duce la mașină și așază bebelușul atent în scaun, ei doi, într-un mic cerc de lumină. Peste un minut a demarat și s-a împăcat cu Hamish după despărțirea lor de trei ore și jumătate.

*

Nu mult după aceea, au plecat și ei din Londra, pentru că Ingrid a spus că s-a săturat de gropi cu nisip pline de caca de pisică și de prezervative folosite. S-au mutat într-un sat în care toată lumea pretinde că Swindon[32] nu e la o aruncătură de băț.

M-a sunat în timp ce se uita cum îi este scoasă mobila din camion și mi-a spus că deja detesta aproape tot, mai ales oamenii și tot ce însemnau ei, dar că se hotărâse să suporte pentru că asta însemna că vom fi la doar patruzeci de minute depărtare.

Am mers cu mașina să o văd a doua zi și m-am așezat lângă insula ei de bucătărie care fusese descrisă de agentul imobiliar ca „ultra-modernă" în loc de viitorul loc de depozitare a tuturor prostiilor din buzunare, inclusiv a portofelelor, după cum s-a exprimat Ingrid. Am colorat cu fiul ei în timp ce ea așeza cumpărăturile și alăpta și bebelușul, deși era destul de măricel acum.

A tras un șut unui pachet de hârtie igienică și l-a proiectat în ușa spălătoriei, după care a spus că dacă ar fi să-și caracterizeze acest moment din viață pe loc, ar zice că dă două sute de lire pe săptămână pe produse din

hârtie: prosop de bucătărie, hârtie igienică, tampoane, scutece, toate într-o asemenea cantitate că i se umple cărucțul numai cu ele și nu mai are unde pune restul cumpărăturilor. M-am oprit din desenat și am privit-o cum ia de pe jos o sticlă grea de lapte, deschide frigiderul cu cotul și o aruncă pe ușă fără să deranjeze bebelușul.

– Dacă la Sainsbury's ar avea un raion care să combine ingrediente pentru cină și absorbante, aș ieși de-acolo în două minute cu cumpărăturile făcute.

Fiul ei încerca să-mi bage un creion de colorat în mână ca să continui să fac ce făceam. Ingrid continua să vorbească. Am luat creionul și m-am uitat la pagină, ca să nu-mi vadă fața.

– Habar n-ai ce invidioasă sunt că tu faci cumpărături doar pentru două persoane, a spus ea. Doamne sfinte! Probabil te duci în magazin cu un coș, atât! Nici nu știi că există pachete cu patruzeci și opt de suluri de hârtie igienică.

Mai târziu, când eram la ușă, m-a întrebat ce cred, o să se descurce cu casa, cu statul în satul ăla?

– Ție îți place?

Avea în brațe copilul care încerca să o convingă să se uite la mașinuța de plastic pe care o ținea în mână, băgându-i-o în ochi. Ea îi tot dădea mânuța la o parte.

– Adică, ai reușit să te acomodezi, nu? A fost o idee bună, pentru că uite, îți merge bine, vă merge bine ție și lui Patrick.

La sfârșit am auzit întrebarea din voce. Avea nevoie să mă audă că încuviințez.

Când băiețelul i-a vârât iar mașina sub ochi, Ingrid i-a luat-o. El a început să plângă și a încercat, cu mânuța lui mică, să o lovească peste față.

Ea i-a prins mâna și i-a ținut-o. Atunci fiul ei a început să se zvârcolească și să dea din picioare, trăgând-o de păr cu cealaltă mână.

Ingrid a continuat, netulburată.

– Deci e clar, Oxford e o variantă mult mai bună. E diferit, știu, dar în mare… îți place, da?

Am zis da.

– O să vezi că o să fie totul bine. A fost o idee bună. Ți-e bine, da?

Am zis: „Sigur că da".

– Deci n-avem subiecte de discutat pe podeaua din baie.

Asta era o altă întrebare. Sau o instrucțiune, o avertizare, sau poate o speranță din partea ei.

Am spus nu, ca să pot pleca și Ingrid să-și poată depozita fiul, care dădea în continuare din mâini și din picioare, în scaunul pentru copii.

*

Era oare o variantă mai bună, în mare, cum zicea ea? În mașină, în drum spre casă, m-am gândit la viața noastră din Oxford, cu plimbările din weekend, cu cinele și vernisajele, cu minivacanțele și expozițiile, cu munca importantă a lui Patrick și munca mea măruntă.

Nu-mi plăcea nici mai mult și nici mai puțin decât viața noastră din Londra. Erau aproape doi ani. În singurul mod care conta, Oxford nu era diferit sau o variantă mai bună. Existau în continuare subiecte de discutat pe podeaua din baie – Ingrid se referea la momentele în care eram mult prea speriată sau prea căzută, prea secătuită de depresia mea, ca să mă mai mișc din cotlonul în care mă ascunsesem, până nu venea Patrick să-mi întindă mâna și să mă scoată de acolo. Apoi, ca de obicei, într-o zi, într-o săptămână, într-un timp oarecare, mă duceam bine mersi în baie și nu-mi aminteam deloc de colțișorul în care stătusem tremurând, plângând, mușcându-mi buzele, implorând. Nu vedeam decât că podeaua ar trebui spălată nițel.

Dintr-un compartiment de sub radio se vedea un colț de rețetă. O pusesem acolo înainte să plec, ca să dau cu ochii de ea și să îmi amintesc să mă duc la farmacie înainte să ajung acasă. La un semafor, am scos-o de acolo. Din cine știe ce motiv, compania farmaceutică optase să producă cel mai puternic antidepresiv pe care-l aveau sub formă de comprimate care se mestecau – erau făcute în așa fel încât se dizolvau imediat ce ajungeau pe limba adulților suferinzi, iar gustul care-ți rămânea în gură era unul de ananas, apoi simțeai niște reziduuri ca niște grăunțe de nisip care-ți răneau gingiile, după care totul se transforma într-o clisă care te ardea pe esofag.

Le luam de atât de multă vreme! Le luam încă dinainte să mă căsătoresc cu Patrick. Le luasem și atunci când începusem să arunc cu obiecte și când mă dusesem la spital. Le luam și acum. Nu mă simțeam nici diferit, nici mai bine.

În seara aceea, i-am spus lui Patrick că nu le mai iau, pentru că nu mă ajută cu nimic. I-am spus:

– Nu mai văd rostul. Nu mă ajută cu nimic.

Îl priveam cum pregătește cina.

Patrick mi-a spus:

– Vrei să te programez la doctor, să te îndrume cum să renunți treptat la ele?

– Nu. Dacă vrei să renunți la ele, nu le mai iei și gata.

Patrick s-a oprit cu cuțitul înfipt pe jumătate într-o ceapă și l-a lăsat pe fundul de lemn.

I-am zis că nu-i mare chestie.

– Am făcut asta de milioane de ori. Și nu vreau să mai văd nici un doctor. Vreau doar să îmi văd de viața mea. Sunt așa de obosită, Patrick. Aveam șaptesprezece ani, am continuat eu, strângând din pleoape ca să nu izbucnesc în plâns. Și acum am treizeci și patru.

El mi-a răspuns că mă înțelege, că e într-adevăr o grămadă de timp, apoi a venit la mine, m-a luat în brațe și m-a lăsat să stau așa multă vreme.

Cu fața lipită de umărul lui, am spus:

– Nu mai vreau să mai iau nici anticoncepționale. Nu mai suport să mai înghit pastile.

Nu știu de ce am spus: „Te rog“.

Patrick mi-a pus mâna pe cap. A zis sigur, nu era nici o problemă. Ar fi preferat să mă las de antidepresive treptat, sub supraveghere, dar acum își dădea seama că nu mai voiam să iau nici un medicament dacă nu mă ajută.

– Cine știe? a zis el. Poate așa ești tu.

*

Am întrebat-o pe Ingrid cu ce să înlocuiesc anticoncepționalele. Ea a zis că există o chestie, un implant. Dacă îmi atingeam interiorul brațului, îl simțeam pe sub piele.

*

Anul care a urmat n-a fost cu nimic diferit de cele dinainte. Către sfârșit, Ingrid m-a sunat și mi-a zis:

– De ce naiba oi fi ajungând mereu să fac teste de sarcină în baia de la Starbucks?

Unde mai pui, a adăugat ea, că era o baie de la Starbucksul din Swindon, ceea ce făcea situația și mai scârboasă.

– Și? Ai rămas?
– Tu ce crezi?
– Păi nu ți-ai pus chestia, implantul?
– N-am apucat.

Când a izbucnit în lacrimi s-a auzit un zgomot ca și cum ar fi cedat telefonul, apoi am auzit-o spunând:

– Trei copchii, Doamne iartă-mă, și, ce să vezi, nici unul n-a împlinit cinci ani, Martha.

Oraș mare în sud-vestul Regatului Unit, la 114 kilometri de Londra

Casa părintească a lui Hamish era în Wales. Odată ce s-a pricopsit cu cei trei copchii care nu împliniseră nici cinci ani, Ingrid a început să mă târască cu ea acolo ori de câte ori Hamish pleca cu serviciul, deși asta ne deprima pe amândouă. Pentru că nu era nici o distracție acolo. Cel mai apropiat oraș avea un supermarket Morrisons, o piscină și o haldă de steril.

Bebelușul avea o lună prima dată când ne-am dus. Pentru că toți trei dormeau în spate cât am mers cu mașina, n-am putut să oprim. Ingrid a propus să dăm roată în jurul haldei de steril până ce se termina și această mică și minunată ieșire.

– Nu ți se pare – a zis ea în timp ce semnaliza – că simpla expresie *haldă de steril* e mai amuzantă decât dacă ai face o glumă despre ea?

La care eu am replicat că era cel mai bun exemplu de corelativ obiectiv pe care-l auzisem.

Atunci ea și-a mutat privirea de la volan și a făcut o mutră scârbită.

– Poți, te rog, să te abții să spui lucruri pe care știi că nu le înțeleg? Și-așa am câlți în loc de creier în perioada asta.

– E vorba de două lucruri pe care le asociezi într-o poezie și care îi stârnesc cititorului emoția pe care vrei să i-o trezești fără să spui direct numele emoției respective. Ca de pildă, dacă pui în poezie expresia *haldă de steril*, ești scutit să mai scrii *disperare existențială morbidă*.

– Nu te-am rugat să îmi explici ce înseamnă, dar e bine și-așa, a zis ea, trăgându-se de părul făcut coadă. Tata știe de treaba asta? Că pare un loz câștigător.

Unul dintre copii a mormăit ceva în somn, iar Ingrid a coborât imediat vocea.

– Dacă reușești să strecori expresia *haldă de steril* în revista *Waitrose*, îți dau o mie de lire.

– E musai să fie exact în forma asta, sau pot să pun cuvintele disparate?

– Dacă reușești să o pui exact în forma asta, îți dau o mie de lire, plus un copil din cei trei, la alegere. Dar nu pe ăla mic de tot, că nu e încă în stare să vorbească.

Ăla mare s-a trezit exact când treceam pe lângă piscină pentru a doua oară și a început să plângă, din ce în ce mai tare, pentru că voia să meargă să înoate. Ingrid a început să plângă și ea pentru că era prea obosită și nu mai avea forță să îi spună nu a doua oară. În timp ce parca mașina, mi-a spus:

– Aici s-a inventat stafilococul auriu rezistent la antibiotice.

Am început să respir pe gură de îndată ce am intrat înăuntru.

În vestiar erau trei fetițe care stăteau în mijlocul camerei, pe podeaua udă, încercând să se îmbrace la loc cu uniformele. Nu reușeau să-și tragă pe ele dresul și spuneau pe rând în ce belea o să intre dacă nu se grăbesc. Le-am privit cât am stat cu sacoșa lui Ingrid în mână și am văzut-o pe cea mai mică renunțând și lăsându-și descurajată capul în palme.

Am vrut să mă duc la ea s-o ajut, dar Ingrid a spus că dacă mă duc să vorbesc cu un copil în contextul unui vestiar dintr-o piscină publică risc să fiu declarată infractor pedofil.

– Mai bine mă ajuți pe mine. Ia asta.

Mi-a dat să țin un scutec special și mi-a zis să i-l pun bebelușului.

La un moment dat, a apărut o profesoară care s-a postat în prag, cu mâinile în șolduri. Era îmbrăcată straniu, avea o rochiță mulată și pantofi cu toc cui, înfășurați în niște pungi de supermarket legate în jurul gleznelor, ca să nu se ude de la apa piscinei. Ingrid și cu mine ne-am oprit din ce făceam când a început să zbiere. Fetițele au înghețat și ele cât a stat acolo, apoi, când a dispărut, au început să se agite frenetic în graba de a se îmbrăca, spunând că o să rămână în urmă, o să rămânem ultimele. Iar cea mai mică a izbucnit în lacrimi.

Am pus bebelușul în căruț. Ingrid mi-a spus: „Nu faci bine ce faci“ când m-a văzut că mă duc la ele și, lăsându-mă pe vine, am întrebat-o pe aia mică dacă vrea să o ajut cu dresul. Ea a ridicat privirea și a dat încet din cap. Dresul ei era ud și cenușiu. I-am spus că e greu să te îmbraci repede și ea a spus că de la apa piscinei i se lipește de picioare. Avea niște glezne imposibil de subțiri; părea imposibil de fragilă. De îndată ce am terminat, a sărit în picioare și a alergat să-și prindă din urmă prietenele.

M-am întors la Ingrid, care băga tot felul de lucruri sub căruț. Ingrid mi-a spus:

– Ei, acum c-ai fost trecută în categoria infractorilor, nu trebuie să mai vii cu mine la terenurile de joacă.

Dar se vedea că zâmbește. A deblocat cărucțul cu piciorul.

– Da’ drăgălașe mai erau, mititelele!

Soarele cobora de cealaltă parte a haldei de steril când ne-am întors cu mașina spre casă. Privind pe fereastră, Ingrid a zis:

– Fiii mei, indiferent ce i se va întâmpla familiei noastre, în veci n-am să-l las pe tatăl vostru să ne mute la Merthyr Tydfil.

*

Mai târziu, după ce culcase copiii, am stat amândouă pe canapea și am băut gin cu tonic la doză, am privit focul care începuse să se stingă din momentul în care-l aprinseserăm.

– Când ai un copil, am zis eu, te transformi automat în cineva care poate suporta să audă o femeie cu pungi în picioare zbierând la o fetiță care nu-i a ei? Adică, brusc te întărești și nu te mai deranjează o lume în care e permis așa ceva?

Ingrid a înghițit în sec și a spus că nu.

– Dimpotrivă, e mai rău, pentru că de îndată ce devii mamă, îți dai seama că fiecare copil a fost un bebeluș cu cinci secunde în urmă, și cum e posibil să țipe cineva la un bebeluș? Dar apoi realizezi că și tu țipi la al tău și că trebuie să fii o persoană îngrozitoare dacă faci așa ceva. Înainte să ai copii, îți permiteai să crezi despre tine că ești un om bun, prin urmare ajungi să îi învinuiești în secret că din cauza lor ți-ai dat seama că de fapt ești un monstru.

– Eu, una, știu deja că sunt un monstru.

Aș fi vrut să îmi spună că nu sunt.

Ea a deschis televizorul.

– Înseamnă că te-ai scutit de o neplăcere în plus.

Era un film pe care-l mai văzuserăm înainte, cu o actriță care în scena de pe ecran încerca să-și bage toate pungile cu cumpărături în portbagajul unui taxi. În realitate, tocmai sărise de pe un acoperiș. În timpul pauzei pentru reclame, Ingrid a spus ce spune lumea de obicei. Că nu înțelege cum ar putea să se simtă cineva așa de deprimat încât să vrea să facă una ca asta. Eu tocmai râcâiam ceva cu unghia de pe blugi și nu ascultam cu atenție, așa că am spus fără să îmi dau seama că eu înțeleg foarte bine.

– Păi e imposibil, să te simți atât de rău încât chiar să vrei să mori.

Am râs, apoi am ridicat privirea să văd de ce închisese televizorul deodată. Ingrid mă privea fix.

– Ce e?

– Când ești deprimată, așa… așa te simți și tu, vrei să mori? Ți s-a întâmplat vreodată?

Am întrebat-o dacă vorbește serios.

– Bineînțeles, așa mă simt de fiecare dată.

Ingrid a spus atunci:

– Martha! Nu se poate!

Am zis: „Bine, cum zici tu“.

– Nu poți să spui una ca asta. Adică cum: „Bine, cum zici tu“? Adică de fapt nu te simți așa?

– Nu… bine, cum zici tu, nu-i nevoie să mă crezi dacă nu vrei.

Ea a aruncat pe podea toate pernuțele de pe canapea care stăteau între noi și m-a făcut să-mi dau la o parte picioarele, ca să se așeze aproape de mine. Mi-a spus că dacă așa stau lucrurile, trebuie să stăm de vorbă. Eu am zis că nu trebuie.

– Dar vreau să înțeleg și eu ce simți în momentele alea. De ajungi să vrei să faci așa ceva.

Am încercat. Pentru prima dată, i-am spus despre noaptea aceea de pe balcon, de acasă. Despre cum m-am simțit să stau acolo, să mă uit la grădina întunecată, apoi m-am oprit pentru că arăta descompusă. Avea ochii mari și sticloși.

I-am spus că nu poți explica așa ceva cuiva care n-a simțit asta niciodată.

Ea a scos un țipăt, un singur țipăt plin de jale, apoi a spus că-i pare rău și a încercat să zâmbească.

– Presupun că e o experiență de-aia, pe care n-o poți înțelege dacă n-o trăiești pe pielea ta.

Am stat așa o vreme, cu soră-mea ținându-mă de mână, până când i-am spus că trebuie să se ducă la culcare.

*

Am auzit-o sculându-se în timpul nopții și ducându-se la ea în cameră. Ședea pe pat, alăptând bebelușul, beatifică în lumina difuză a lămpii pe care o acoperise cu un prosop încă ud de la piscină.

Mi-a spus:

– Hai și ține-mi de urât, să nu adorm. M-am suit în pat lângă ea. Spune-mi ceva amuzant.

I-am povestit de perioada în care eram amândouă adolescente, când casa noastră – din te miri ce motiv, parcă împinsă de o forță nevăzută – începuse să se umple cu artă africană tribală, măști, pălării juju, într-o asemenea cantitate, că parterul din Goldhawk Road începuse să arate ca un magazin de suvenire de la aeroportul internațional din Nairobi. I-am spus că singura

piesă pe care mi-o puteam aminti cu exactitate era o statuetă a fertilității, un bronz care a stat în hol o vreme, direct în fața ușii de la intrare. Mi-o aminteam bine pentru că ea remarcase atunci că, din cauza falusului pronunțat, când era întoarsă la nouăzeci de grade, ziceai că e o barieră.

Ingrid a spus că și-o amintește și ea.

– Începusem să-mi agăț de el sacul cu echipamentul de sport.

Nici una dintre noi nu mai știa când și cum dispăruse. Pur și simplu, într-o zi nu mai era acolo. Bebelușul a sughițat, iar soră-mea a râs.

– Care e partea cea mai frumoasă? am întrebat-o eu.

Fără să-și dezlipească ochii de la fiul ei, ea mi-a răspuns:

– Asta. De fapt totul. Da, îți vine să-ți iei câmpii, dar tot e frumos. Mai ales, a zis ea căscând, intervalul acela de timp între momentul în care ai aflat că ești însărcinată și momentul în care spui cuiva, inclusiv soțului tău. Chiar și dacă e vorba de o săptămână sau un minut, cum e cazul meu. Nimeni nu vorbește despre partea aia.

A povestit apoi ce sentiment special și plin de extaz te încearcă, cum dorești din suflet să spui cuiva, dar parcă nu-ți vine.

– Te simți superioară cu toată ființa ta, pentru că nimeni din jur habar n-are că în interiorul tău există o comoară. Și o perioadă umbli printre cei din jur cu sentimentul că ești mai bună decât restul lumii.

A căscat din nou și mi-a dat să țin bebelușul în timp ce ea își punea bluza la loc.

– Știai că de-asta zâmbește așa Mona Lisa? Adică zâmbește cu superioritate. Pentru că tocmai a făcut un test de sarcină în closetul atelierului de pictură și i s-au arătat cele două linii exact înainte să pozeze, iar el o studiază zece ore pe zi și în tot timpul ăla ea își spune: „Ha! Habar n-are că-s însărcinată“.

Am întrebat-o care sunt indiciile că așa stau lucrurile, dar mi-a spus că nu-și aduce aminte, parcă e vorba de o umbră pe care i-a trasat-o pe gât, care se leagă de o glandă care e proeminentă numai dacă ești însărcinată, n-am decât să mă uit pe Google mai încolo.

Cu picioarele încrucișate apoi, Ingrid a așternut un pătrat de muselină în fața ei și a luat înapoi bebelușul, l-a culcat pe el și l-a înfășat bine. Nu l-a ridicat, ci l-a privit și a netezit un pliu al materialului, zicând apoi:

– Uneori îmi pare rău că n-ai vrut și tu copii. Mă gândesc că ar fi fost frumos să îi facem în același timp.

I-am spus că poate aș fi vrut copii și eu, dar că mă descurajez la gândul piscinelor, care par un punct esențial al acestei îndeletniciri.

Ingrid a luat în brațe bebelușul și mi l-a întins mie.

– Pune-l la loc în pătuț, te rog.

M-am ridicat și l-am dus sprijinit pe umăr. Am simțit cum mă urmărește când l-am culcat binișor pe salteaua lui mică și mi-am tras mâinile de sub el.

– Martha? a spus ea. Sper că nu ai ales să nu faci copii întrucât chiar crezi că ești un monstru.

L-am acoperit cu o păturică, am petrecut ambele margini sub el și am rugat-o pe soră-mea să nu mai vorbim despre asta.

*

De dimineață m-am trezit și le-am făcut celor mari micul dejun ca s-o las pe ea să mai doarmă. Cel mai mare m-a rugat să-i fac ouă fierte. Mijlociul mi-a zis: „Eu nu vreau ouă fierte“ și a început să plângă. A zis că el vrea clătită.

I-am spus că au voie să mănânce lucruri diferite.

– Ba n-avem.

L-am întrebat de ce.

Mi-a spus că bucătăria lor nu e restaurant.

În timp ce aștepta să primească clătită, mi-a povestit un vis pe care îl avusese când era mult mai mic, despre un om rău care voia să-l bea. A spus că nu i se mai părea atât de înspăimântător. Numai uneori, când își aducea aminte de el.

Lângă treptele bazilicii San Marco, am vărsat într-o scrumieră. Patrick și cu mine eram la Veneția, unde ne sărbătoream a cincea aniversare a căsătoriei. De două săptămâni mă tot întreba dacă nu vreau să anuleze călătoria, pentru că era clar că mă simt rău. I-am spus:

– Dar, de data asta, în mod surprinzător și neașteptat, mă simt rău la trup, nu la minte, așa că e în regulă.

De fapt voiam cu disperare să anulez. Dar el își cumpărase un ghid de călătorie.

Îl citea în pat în fiecare seară și, pe cât de rău mi-era, pe cât de speriată mă simțeam, nu aveam inima să dezamăgesc pe cineva care avea dorințe atât de modeste încât puteau fi încercuite cu creionul.

Patrick a găsit un loc să stăm jos. A spus că ar trebui să mă duc din nou la doctor de îndată ce ne întoarcem la Oxford, să nu cumva să fie ceva mai grav decât un virus. I-am spus că probabil că, dacă înainte de asta nu vomitasem, era clar că asta era o reacție separată, psihosomatică, la faptul că arătam atât de mult ca niște turiști din cauza rucsacului său.

Eram însărcinată. Știam de două săptămâni și nu-i spusesem. Doctorul care îmi confirmase recunoscuse că n-are idee cum se întâmplase, în ciuda implantului din braț.

– Nimic nu e sigur sută la sută. Oricum, după calcule, sunteți în cinci săptămâni.

Patrick s-a ridicat și a spus:

– Hai să ne întoarcem la hotel. Tu te bagi în pat, și eu rezerv alt zbor de întoarcere.

L-am lăsat să mă ajute să mă ridic.

– Dar îți doreai să vezi podul acela. Ponte cum se cheamă.

– Nu contează, a zis el. Ne întoarcem altă dată.

Drumul spre hotel ne-a condus oricum în direcția podului. Patrick și-a scos ghidul și a citit de pe o pagină cu colțul îndoit.

– De ce se numește Puntea Suspinelor?

Mi-a spus că e o poveste interesantă.

– Stai să vezi. În secolul al șaptesprezecelea…

Ascultându-l cum citește, m-am simțit copleșită de tristețe. Nu pentru că et cetera, et cetera, din bătrâni se povestea cum condamnații duși la închisoarea de pe partea opusă suspinau că vedeau pentru ultima oară Veneția prin ferestrele podului, într-un stil tipic baroc. Ci pentru că Patrick

se tot uita la pagină, apoi la mine, ca să vadă dacă îl ascultam, apoi a spus: „Vai!“ după ce a terminat.

– Ce deprimant!

Am luat avionul înapoi spre casă a doua zi.

*

I-am spus la lot. În fiecare zi de când aflasem, înainte de Veneția, în Veneția, toată săptămâna care trecuse între timp, îmi propusesem să îi spun, însă de fiecare dată găsisem un alt motiv să amân. Că era obosit, că vorbea la telefon, că purta un pulover care nu-mi plăcea. Că era prea mulțumit de ce făcea. În ziua aceea, o zi de duminică, m-am trezit și am citit biletul pe care mi-l lăsase. M-am îmbrăcat și m-am dus să-l caut.

Stătea pe bușteanul căzut și ținea ceva în mână. Nu am crezut că o să fiu în stare să duc la bun sfârșit ceea ce îmi propusesem în momentul în care m-am apropiat și am văzut ce ținea. Nu puteam să-i distrug existența, să îi dezvălui că îl mințisem și să îi scindez viitorul exact în timp ce ținea în mână un termos.

Mereu se găsea câte un motiv. Odată ce aveam să îi spun, totul avea să devină realitate și va trebui să rezolv. Nu mai era timp de pierdut. Așa că i-am spus și gata.

În perioada în care trăsesem de timp îmi închipuisem toate reacțiile pe care ar fi putut Patrick să le aibă, însă reacția lui a fost mult mai cumplită decât ce-aș fi putut eu inventa – soțul meu m-a întrebat în ce lună sunt. Era o expresie mult prea specifică unei experiențe pe care noi nu o împărtășiserăm niciodată, ori una pe care nu aveam voie să o folosim în propria noastră versiune.

I-am spus:

– Opt săptămâni.

El nu m-a întrebat de când știam. Era evident.

– Nu știu cum de nu mi-am dat seama, a remarcat el, de parcă ar fi fost vina lui. Apoi, cum stătea cu coatele pe genunchi și privirea în pământ, a zis: Nu decidem acum ce e de făcut.

– Nu, am venit doar să-ți spun.

– Deci nu ne grăbește nimic.

– Nu. Dar n-am de gând să aștept fără motiv.

El a spus: „Bine“.

– E logic.

Am turnat ceai și i-am întins ceașca.

– Plec acum. Ne vedem acasă.

– Martha?

– Da?

– Am dreptul la câteva zile de răgaz?

I-am spus că încă nu-mi făcusem programare. Deci aveam acel răgaz.

*

Patrick n-a pomenit nimic când a ajuns acasă sau în zilele care au urmat, însă se mișca diferit. Venea mai devreme acasă. Nu mă lăsa să fac nimic. Era mereu prezent dimineața, dar ori de câte ori mă trezeam în timpul nopții, lipsea. Știam că nu se gândește decât la asta.

În următoarea duminică a intrat în baie când eu eram în cadă și s-a așezat pe margine. Mi-a spus:

– Îmi pare rău că a durat atât. M-am tot gândit. Nu vrei să-l păstrezi, nu-i așa?

I-am spus că nu vreau.

– Nu simți nici măcar un pic că am putea să-l păstrăm, pentru că sincer cred că ai fi o mamă…

– Te rog mult, Patrick, nu spune asta.

– Bine atunci. Doar că nu vreau să considerăm mai târziu că poate ar fi trebuit să ne gândim mai mult la asta.

Am făcut valuri în apă cu piciorul.

– Patrick!

– Bine, bine. Îmi pare rău, a spus el ridicându-se și aruncând un prosop pe podeaua udă. Îți fac rost de trimitere.

Își udase rău poala cămășii și cracul pantalonului.

În timp ce ieșea din baie, i-am spus:

– N-ar fi trebuit să se întâmple așa ceva.

Am continuat prin a-i aminti că știa de la început că nu se poate. Dar el nu s-a întors spre mine, n-a făcut decât să zică: „Bine, da“.

M-am scufundat în apă de îndată ce a închis ușa.

*

Oricum, a fost un avort spontan.

A început în dimineața în care făcusem programarea, exact când am dat să-mi împing bicicleta pe aleea abruptă. Știam ce se întâmplă, dar am continuat să merg. Ajunsă acasă, l-am sunat pe Patrick la lucru și am așteptat în baie până s-a terminat. Fusese atât de frig afară că încă eram îmbrăcată cu pardesiul când a intrat el.

M-a dus la spital și și-a cerut apoi scuze, când ne întorceam acasă, câteva ore mai târziu, pentru că nu fusese în stare să spună ceva potrivit.

I-am spus că nu-i nimic, nici eu nu voiam să discut despre asta.

N-am povestit nimănui ce s-a întâmplat și după aceea am plâns numai când lipsea Patrick de acasă – de îndată ce pleca, de prea multă sforțare să mă abțin. Pe scurt, aveam episoade violente de plâns când îmi aminteam ce plănuisem să fac. Minute în șir, în timp ce mă mișcam prin casă, plângeam de recunoștință că ea îmi dăduse prima drumul.

*

Mai târziu – mult mai târziu –, când Patrick și cu mine am discutat despre ce se întâmplase, am pomenit-o, iar el m-a întrebat de unde știu că era fetiță.

I-am spus că pur și simplu știu.

– Și ce nume i-ai fi dat?

Flora.

I-am răspuns:

– Nu știu.

*

Există, într-o căsnicie, lucruri de neiertat, lucruri atât de grele încât nu îți poți cere scuze pentru ele. În loc de asta, te uiți la televizor pe canapea, mănânci cina pe care ți-a preparat-o în timp ce ai făcut duș după vizita la spital și spui: „Patrick?“

„Da.“

„Îmi place sosul ăsta.“

*

Am zis să mergem la Cotswolds, o plimbare, o cârciumă, ceva, doar să ieșim din Oxford. Am zis că o să ne facă bine. Am zis: „Să vezi că ajungem într-o jumătate de oră. Hai să mergem“.

Erau zece mile de la reședința directorială până la ieșirea de pe șosea.

Patrick însă n-a virat. Pentru că, fără să ne vorbim, amândoi aveam același gând: nu voiam să ne oprim, ci să continuăm să mergem, să mergem până lăsăm totul în urmă. M-am uitat pe fereastră la cele câteva case izolate, construite cu spatele la șosea. Se îndeseau până formau un sat, apoi se răreau din nou. Câmpuri în dreapta. Am continuat să mergem pe șosea. Se îngusta și pe ambele părți erau copaci. Apoi încetinea când traversa alte sate, cotea brusc, se lărgea și o lua la goană, trecea de un oraș. Periferia sa industrială se transforma într-o fâșie lungă de câmpuri verzi. Benzinării. Indicatoare care anunțau autostrada M6. Care spuneau că următoarea ieșire de pe șosea duce spre Birmingham. Partea aia nu mai era frumoasă. De partea cealaltă însă era un peisaj frumos. Patrick a spus: „Cum te simți?“ „Bine.“ „Mie nu mi-e foame. Ție?“ „Nu prea.“ „Vrei să dau drumul la muzică?“ „Dar tu?“ „Nu prea.“

Am trecut de un indicator care spunea Manchester 40 și ne-am uitat unul la altul, apoi am zâmbit în tăcere, cu ochii măriți, ca doi oameni care se văd într-o mulțime și își fac semne secrete. Șase benzi, o aglomerare de mașini, șoferi pe ambele părți ale drumului care deveneau familiari pentru că încetineau, se opreau, porneau din nou. Fumau, băteau darabana pe volan. Pasagerii lor se uitau la telefon, mâncau și beau, ridicau picioarele pe bordul mașinii.

Apoi am trecut de Manchester. Erau iar peisaje de țară, însă cenușii, presărate cu fabrici. Silozuri. Din când în când, câte o casă suburbană la marginea șoselei, fără suburbie.

Am spus:

– De când mergem așa?

Patrick s-a uitat la ceas.

– Am plecat la nouă, deci de vreo șase ore. Sau poate cinci și jumătate?

În continuare nimic, cu excepția unui sentiment vag că șoseaua cotește și începe să urce. Patrick a coborât fereastra, am simțit un iz de sare în aer, dar nici urmă de ocean. Apoi am luat câteva curbe abrupte în sus și: „Ați intrat într-o zonă de maximă frumusețe naturală“.

Era spre seară. Patrick a spus: „S-ar putea să am nevoie să opresc nițel“. O milă mai încolo era un indicator care spunea Acces, și avea desenat simbolul unui pod, iar la următoarea curbă, o parcare neasfaltată.

Aerul era limpede și curat. Ne-am întins picioarele și spatele cu aceleași mișcări, la unison. Patrick a spus: „O secundă“, a luat din mașină hainele,

apoi a încuiat-o. L-am apucat de mână și am luat-o pe poteca ce tăia prin pădurea deasă, spre un râu. Se mișca rapid, dar acolo unde cotea, chiar în fața noastră, se formase un lac. Era adânc și liniștit, de un verde închis, iar de pe malul unde stăteam noi cobora abrupt – a estimat Patrick – vreo doi metri jumătate, trei. Ne-am uitat în apă.

El a zis: „Bine, dar eu intru primul“.

Ne-am dat jos hainele și le-am atârnat de o ramură. Patrick a spus: „Nu văd de ce ai avea dreptul la haine în plus, dă jos și sutienul“. Mi l-am scos și amândoi ne-am oprit o clipă pe margine, tremurând deja.

El a spus: „Plonjează în mijloc“ și a sărit. Zgomotul pe care l-a făcut când a lovit apa a fost ca o pocnitură. Am sărit după el. Nu ieșise încă la suprafață. Apa era atât de rece că în clipa în care m-am scufundat, n-am fost în stare să fac diferența între șoc și presiune, apoi o durere puternică în mușchiul inimii, plămânii mi s-au transformat în pietre de moară, pielea a început să-mi ardă. Am deschis ochii, un amestec aiuritor de verde și sedimente răscolite. M-am gândit: „Mișcă-ți brațele“, însă acestea stăteau rigide, deasupra capului. M-am simțit suspendată. Apoi totul s-a redus la mâna lui Patrick încleștată pe antebrațul meu, la senzația de imponderabilitate zorită când am fost trasă la suprafață, și aerul tras în piept cu putere. Apoi ne-am trezit față în față, fără un cuvânt, respirând greu. Mă ținea încă de braț și m-a tras spre mal.

N-am stat sub apă decât o secundă, dar în secunda aia am crezut că mă înec. Nu am crezut că voi fi în stare să înot înapoi, deși nu eram decât la un metru de margine. Însă atât de puternic a fost efectul lovirii apei. Apoi Patrick m-a ajutat să mă ridic pe mal și m-am ridicat, m-am înfășurat în haină, cu apa scurgându-mi-se pe picioarele goale, și mi-am dat seama că nu trecuse decât un minut.

Am alergat înapoi la mașină, cu hainele și pantofii în mână. A durat ceva până am reușit să ne îmbrăcăm pe scaunele din față, cu aerul fierbinte dat la maximum, vorbind repede despre isprava noastră.

Am spus: „Suntem cei mai tari“.

Patrick a spus: „Ai chef să mănânci niște cartofi prăjiți?“

Am mers mai departe și-am găsit un local. Era gol, cu excepția unui cuplu de bătrâni care ședeau la o masă de cealaltă parte a camerei și o femeie în spatele barului, care lustruia niște pahare. Am mâncat cartofi prăjiți și am

băut bere pe o canapea în fața unui foc, și m-am simțit așa încălzită și curată.

– Ție îți dă vreodată prin cap că suntem cei mai tari, Patrick?

El a zis că nu.

– Dar probabil că suntem. Că nu știu pe altcineva care să facă așa ceva.

Am zis că așa e.

– Oricine altcineva ar fi murit de frică. Suntem singurii.

Patrick a spus:

– Ești super, super-conștientă că n-ai chiloți pe tine?

– Nu-i nici dracu' aici, am zis. Suntem singuri pe lume.

Am citit un articol într-o revistă despre o nouă boală nervoasă. Jurnalistul, care suferea și el de boala asta, discuta sindromul internatului ca un fel de combinație între sindromul posttraumatic și tulburarea de atașament, de care suferă o întreagă mulțime de bărbați britanici care au stat încarcerați de la vârsta de șase ani pentru că așa au vrut părinții lor.

Simptomele, spunea el, includeau tendința excesivă de a se baza doar pe propria persoană, incapacitatea de a cere ajutor, rezistență dusă la extrem, o moralitate exagerată și reprimare a emoțiilor, mai ales a celor negative.

Patrick se uita la un meci la televizor, lângă mine.

Trecuse ceva vreme de la avortul spontan, dar nu îndeajuns încât să nu continui să număr săptămânile.

L-am împins cu piciorul în pulpă și i-am zis:

– Auzi, mă lași să îți pun întrebările dintr-un chestionar?

– Mai durează doar zece minute.

– Vreau să văd dacă ai și tu sindromul internatului.

– Doar zece minuțele.

Am ridicat glasul ca să acopăr comentatorul și am spus: „OK, întrebarea numărul unu“.

– Îți vine greu să ceri ajutorul altora?

Patrick a spus: „Nu“ și la fel și la restul pe care i le-am citit, mai ales la întrebarea dacă se atașează greu din punct de vedere emoțional, replicând că era atașat de mine emoțional de la vârsta de paisprezece ani. Când am ajuns la ultima întrebare, m-am prefăcut că nu e gata.

– Mai am câteva să-ți pun.

– Nu mă lași să văd penaltiul?

– Înregistrează-l.

Patrick a oftat și a închis televizorul.

– Ai o reacție emoțională violentă la anumite feluri de mâncare, mai ales jumări de ouă prea apoase, legume din familia Brassicaceae, și/sau orice lichid care face caimac la fierbere, precum laptele sau crema de ouă?

Patrick m-a privit, nefiind complet convins că nu le inventasem.

– Dacă nu ești acasă, unde te simți cel mai bine să mănânci, la cantina de la serviciu, pentru că mâncarea vine la tavă? Și ești sau nu de părere că s-ar putea să fii cea mai lentă persoană din lume când comanzi de mâncare la restaurant tocmai pentru că nu ți s-a permis să alegi ce să mănânci până la

vârsta de optsprezece ani? Și că de-aia nevasta ta simte că-i vine să moară de urât până îi răspunzi chelneriței când te întreabă ce vrei de mâncare?

Patrick a dat înapoi drumul la televizor.

– Până nu ți-a făcut ea observație, după ce v-ați căsătorit, ai știut că mănânci cu capul plecat, apărându-ți farfuria cu un braț?

Patrick dădea volumul mai tare. Eu am strigat.

– Dacă răspunzi numai cu nu, tu ești nebunul în relația asta, nu nevasta dumitale, așa cum s-a crezut.

Am crezut că se prefăcea că e iritat de chestionarul meu tembel și mi-am dat seama că era cu adevărat iritat abia când s-a ridicat deodată în picioare și a părăsit camera fără să mai închidă televizorul. M-am ridicat și l-am urmat în bucătărie, cerându-mi scuze, fără să știu nici eu prea bine de ce anume. El s-a dus de la bufet la chiuvetă, apoi la frigider, de parcă nici nu eram acolo. A fost umilitor. Atunci m-am dus sus și m-am închis în cămăruță.

Am stat o vreme pe scaun și mi-am tăiat vârfurile de păr despicate cu foarfeca din sertar, apoi am dat drumul la computer, hotărâtă să îmi bifez o întreagă gamă de haine de pe Outnet. În schimb, m-am dus pe site-ul revistei și am citit încă o dată articolul, simțindu-mă vinovată și apoi tristă, apoi speriată. L-am închis când am auzit că urcă scările.

Patrick a intrat, dar n-a spus nimic. M-am întors spre el, pentru că stătea acolo și tăcea. Am zis:

– Cred că ar fi bine să mergem la terapie.

Nu voiam de fapt asta. Am spus-o cum spuneam eu diverse, așa, doar ca să îl rănesc, ca să reacționez la modul în care mi se păruse mie că mă tratase și am fost prin urmare șocată când el a zis: „Și eu“.

– De ce?

– Martha, știi de ce.

– Din cauza incidentului cu râul.

N-am putut să mă uit în ochii lui și am luat foarfeca de pe birou iar.

El a zis:

– Martha, încetează să-ți tai șuvițele de păr când vorbim ceva important. Spune-mi, tu de ce crezi că avem nevoie de terapie?

– Pentru că ai sindromul internatului.

*

El a plecat de acasă, iar eu m-am dus în baie să găsesc tranchilizantele prescrise de un doctor la care mă dusese Patrick după ce avusese loc incidentul cu râul. Am vrut să văd exact când mă sculasem în mijlocul nopții și ieșisem afară, întâi la pas, apoi alergând cât mă țineau picioarele pe alee, până m-a prins Patrick la primul pod.

Tocmai când mă cățăram pe marginea lui. Patrick m-a luat de talie și a încercat să mă dea jos. Eu m-am împotrivit și din greșeală l-am zgâriat pe față. Noroc că a avut mai multă energie decât am avut eu, și m-a condus înapoi, apoi m-a dus cu mașina la doctor, în timp ce eu continuam să îmi cer iertare.

Am luat cutia cu medicamente și am citit data de pe etichetă.

Părea inexact. M-am dus la culcare, deși mai era încă zi afară, dar îmi era atât de rușine că n-am mai suportat să stau trează.

Am visat bebelușul – asta e ceea ce m-a trezit și mi-a spus să alerg la râu, pentru că ar fi putut să fie acolo. Cu două nopți înainte.

*

Am fost la o ședință de terapie. Tipa era albă, dar se îmbrăca de parcă ar fi venit direct de la o sărbătoare Kwanzaa[33]. Când a văzut că nici unul dintre noi n-a fost în stare să îi spună de ce am venit la terapie, a zis:

– Nu-i nimic!

Patrick nu putea să-i spună:

– Pentru că deunăzi nevastă-mea a avut comportamentul unei psihotice și mult mai bătrâne Anne de la Green Gables[34] într-un episod à la Doamna din Shalott[35].

Iar eu n-am putut să-i spun:

– Pentru că tocmai mi-am dat seama că toate calitățile care definesc personalitatea soțului meu și pentru care e atât de admirat, stoicismul său excepțional, seninătatea lui, dârzenia lui, nu sunt decât simptome ale unei boli nervoase recent descoperite.

– Ce contează e că ați venit.

Terapeuta ne-a explicat că e un semn foarte bun și ne-a spus: „Hopa sus“, arătând către cele două scaune din mijlocul camerei care erau deja așezate în așa fel încât să fie față în față și îndeajuns de apropiate ca atunci când ne-am așezat să ni se atingă genunchii.

Ne-a spus că, din cauză că de cele mai multe ori soții care fuseseră împreună de ceva vreme nu se mai uitau unul în ochii celuilalt, ea începea întotdeauna prin a determina cuplurile să facă exact asta – să se privească lung, în concentrare totală, fără să vorbească, vreo trei minute. Iar ea stătea și îi observa.

La vreo câteva secunde după ce am început acest exercițiu, s-a auzit o suită de semnale electronice din geanta de la picioarele ei. Patrick și cu mine ne-am întors în același timp și am văzut-o cum bagă mâna în geantă, își caută telefonul și spune:

– Trebuie să răspund, să nu cumva să fie fiică-mea care are nevoie să fie luată de la școală.

După ce l-a găsit, a glisat cu degetul pe ecran și a spus, fără să-și ia ochii de la el:

– Nu mă luați în seamă. Continuați. Răspund iute și închid.

Patrick n-are multe antipatii. Nu suportă peștele spadă, nici în natură, nici ca fel de mâncare. Nu suportă cadourile haioase și, la iPhone, nu suportă tastatura cu sonor. În timp ce terapeuta își compunea răspunsul, fiecare literă piuia ca un cod morse. El m-a privit de parcă nu-i venea a crede și mi-a spus fără să se audă: „Nu pot să cred așa ceva!“ când terapeuta s-a aplecat să-și bage la loc telefonul, după care să-l scoată înapoi la auzul a încă două bipuri.

– Scuze, oameni buni. Are șaisprezece ani. La vârsta asta au impresia că lumea se învârtește în jurul lor.

Patrick s-a ridicat, s-a scuzat, spunând că a uitat să facă ceva important și că trebuie să plece numaidecât. Terapeuta părea năucită când ne-a dat drumul pe ușă afară.

Când ne-am trezit în fața ușii, am luat-o la fugă pe stradă, mână în mână, și ne-am oprit direct într-un bar. Am băut șampanie, apoi tequila.

I-am spus lui Patrick că eram ca doi vinovați care se hotărâseră să se predea, dar, când s-o facă, își dăduseră seama că oricât de greu ar fi fost să continue goana și supraviețuirea și să se împotrivească, alternativa era mult mai rea.

I-am spus:

– Pentru că alternativa este lumea din jur.

La care el a zis:

– Pentru mine, e să rămân numai eu cu mine.

Afară, pe trotuar, m-a luat din nou de mână. Căutam un taxi, apoi el mi-a arătat un magazin la câteva case mai încolo și a spus că voia să cumpere ceva. Eram mult mai beți decât de obicei. Era o farmacie micuță, în care servea o femeie cu o față trasă, care se vedea că nu ne găsește amuzanți. Patrick a pus niște jeleuri și o periuță de dinți pe tejghea. Și apoi m-a întrebat:

– Scumpo, tu nu vrei nimic?

Eu am ales o cască de baie și am zis că mi-ar plăcea să o port acasă, dacă doamna e așa drăguță s-o scaneze și să mi-o dea înapoi. El a pus totul pe tejghea și a zis:

– Toate astea și un pachet cu prezervative, vă rog.

Ne-am sărutat în taxi și ne-am dus în pat imediat ce am ajuns acasă.

Era prima dată de la avort. Sau prima dată de când concepusem copilul, dar eram prea beată să-mi dau seama de asta.

Când eram pe terminate, Patrick s-a oprit o clipă și a zis:

– Scuze, continuă, te rog. Eu trebuie să îmi verific rapid telefonul să nu cumva să mă caute cineva important. Martha, a spus el apoi, întins lângă mine. Toate sunt aiurea și date peste cap și în același timp în perfectă regulă. Așa e viața. Ce se schimbă sunt procentele. De la sine, de obicei. De îndată ce începi să spui asta este, așa o să fie pe veci, hop, se schimbă iar.

Așa era viața, și așa a mai continuat încă trei ani după aceea. Procentele se schimbau de la sine, acum era totul cu susul în jos, apoi fantastic, o vacanță, o țeavă care s-a spart, cearșafuri noi, la mulți ani, un tehnician între nouă și trei, o pasăre s-a ciocnit de geam, vreau să mor, te rog, nu pot respira, cred că e un prânz, te iubesc, nu mai pot continua așa, și amândoi credeam că așa o să fie pe veci.

Sărbătoare anuală din cultura afro-americană, care începe pe 26 decembrie și se termină pe 1 ianuarie

Anne of Green Gables (*Anna de la Green Gables*), roman pentru copii foarte îndrăgit al scriitoarei canadiene Lucy Maud Montgomery (1874−1942), publicat în 1908. Personajul principal este o fetiță orfană care este adoptată de o familie și care trece prin diverse peripeții în încercarea ei de a se adapta noilor condiții.

„The Lady of Shalott“ („Doamna din Shalott“) este o celebră baladă lirică scrisă de poetul englez victorian Alfred Tennyson (1809−1892).

Anul trecut, în mai, a venit un nou administrator la spitalul lui Patrick. Femeia se mutase la Oxford de dragul atmosferei, însă bărbatul ei, psihiatru, făcea naveta la Londra pentru că avea un cabinet pe Harley Street[36] și, spunea ea, așa ceva nu se lasă din mână.

Am întâlnit-o la o cină caritabilă, nu îmi amintesc pentru ce binefacere era, deși exact de-aia ne duceam la așa ceva, ca să ne păstrăm vie conștiința civică.

M-a întrebat cu ce mă ocup, iar eu i-am spus că produc conținut pe care să-l consume vulgul. Era o slujbă pe care o luasem pe lângă rubrica de sfaturi culinare amuzante, pe care nici nu i-am menționat-o, căci m-am gândit că poate citea revista aia și, cine știe, mă nimeream să fiu exact autorul pe care nu-l putea suferi.

I-am spus:

– De altfel și eu consum conținut, în viața mea de zi cu zi. Nu produs de mine, bineînțeles. Dar oricum ai da-o, iată că sunt o parte a problemei.

Ea a râs, iar eu m-am apucat să-i povestesc că ori de câte ori ieșeam și vedeam o mamă cu ochii în telefon, mi-era groază că poate consuma conținutul produs de mine în loc să privească în ochii copilului ei.

– Mi se pare mie, sau nu mai suntem în stare să stăm un minut fără telefoanele noastre? a zis ea pe un ton care părea melancolic. Dar sunt sigură că la sfârșitul vieții ne vom gândi ce bine ar fi fost dacă am fi consumat mai mult conținut.

A râs și mi-a atins brațul și, pe tot parcursul conversației noastre, ori de câte ori îmi dădea o informație despre ea, încercând să afirme ceva sau să facă o observație, făcea la fel – îmi atingea brațul, iar dacă eu ziceam ceva ce ea credea că e amuzant, mă strângea ușurel de el. Mi-a plăcut mult de ea și datorită faptului că, deși mi-a pus întrebări care depășeau domeniul ocupației mele, nu m-a întrebat dacă am copii.

În drum spre casă, l-am rugat pe Patrick să afle numele soțului ei, psihiatrul.

Nu aveam doctor de patru ani; nu căutam unul. Dar am făcut o programare, mă gândesc eu, pentru că am vrut să văd ce fel de om era el – dacă faptul că era căsătorit cu o astfel de femeie însemna că și el era bun. Deci că era altfel decât doctorii de până acum.

*

O recepționeră mi-a spus că în mod normal ar fi trebuit să aștept douăsprezece săptămâni pentru o programare, dar se nimerise să anuleze cineva – ceva nemaivăzut! –, așa că doctorul putea să mă vadă la cinci în această după-amiază dacă reușeam să ajung la timp. Am auzit-o cum face clic-clic din pix în timp ce țineam telefonul între bărbie și umăr și mă uitam la mersul trenurilor, apoi i-am spus că ajung.

Camera de așteptare era întunecoasă și mi s-a părut că era prea cald pentru că alergasem aproape tot drumul de la Paddington până acolo, îmbrăcată într-o haină prea groasă pentru luna mai. Aceeași recepționeră mi-a spus că în mod normal aș fi așteptat mai mult, dar că doctorul mă va vedea într-un minut. Din nou ceva nemaivăzut. Am rămas în picioare și m-am apucat să joc un joc născocit pe vremuri de tata special pentru mine: cum aș îmbunătăți eu aspectul acestei camere dacă mi s-ar permite să renunț la un singur lucru din ea? Am ales eticheta cu prețul care sărea în ochi, lipită de ghiveciul cu ciclame, apoi m-am întors când am auzit ușa grea, cum se deschide peste covorul gros. Un bărbat îmbrăcat în niște pantaloni de moleschin, o cămașă albă și o cravată croșetată a ieșit și a spus:

– Bună ziua, Martha. Mă numesc Robert.

Mi-a strâns mâna ferm, de parcă se aștepta la o strângere zdravănă de mână și din partea mea.

În cabinet mi-a spus să mă așez oriunde doream, iar el s-a pus într-un scaun ergonomic cu un braț mai lat, pe care își sprijinea carnețelul, pe care l-a deschis la o filă albă ce nu conținea decât numele meu. M-am așezat și am așteptat în timp ce el îl sublinia. Apoi, cu cealaltă mână și-a netezit cravata, și am observat că arătătorul îi era înfășurat într-un bandaj foarte profesionist legat. Pentru că stătea drept, separat de celelalte degete, scutit să se miște odată cu ele.

A ridicat privirea și m-a rugat să încep cu începutul. De ce venisem să-l văd? Și, la replica mea, care a părut complet neinteresantă când i-am dat-o, oare îmi aminteam prima dată când m-am simțit astfel?

Ciclon, mare agitată sau foarte agitată. Perioade de vreme bună.

Am început cu ziua ultimului examen din liceu și m-am oprit la ora nouă din acea dimineață, când am ieșit să duc gunoiul și o femeie care trecea cu doi copilași de mână mi-a zâmbit și mi-a spus că arătam la fel de obosită pe cât se simțea ea. Am rămas nemișcată până ce a trecut, apoi am intrat

înăuntru cu punga de gunoi și am trântit-o pe jos în hol. Ea s-a izbit de perete și s-a spart. I-am spus că Patrick urma să o găsească pentru că eu eram plecată, iar el o să curețe tot, spaghetele și cojile de ouă și, după atâta amar de vreme, o să continue să pretindă că așa se poartă o nevastă normală.

Robert m-a întrebat dacă aruncam cu lucrurile de obicei sau făceam alte lucruri pe care nu le-aș fi catalogat drept „normale, ca să folosesc același cuvânt ales de dumneavoastră".

I-am spus de data când am ridicat un urcior și l-am spart aruncându-l de peretele grădinii. I-am spus cum mi-am spart telefonul de atâtea ori de pardoseala bucătăriei că îmi rămăseseră bucățele de sticlă în mână, cum i-am aruncat uscătorul de păr în cap lui Patrick, care s-a ales cu o vânătaie, cum mi-am condus mașina înadins într-o bornă de metal dintr-o parcare, cum stăteam cu spatele la perete și îmi loveam încontinuu capul de el pentru că mi se părea că se simte mai bine decât mă simțeam eu, de zilele în care nu eram în stare să mă scol, de nopțile în care nu dormeam, de cărțile pe care le făcusem bucăți și hainele pe care le sfâșiasem. Cu excepția uscătorului de păr, nici unul dintre aceste episoade nu avuseseră loc cu mult timp în urmă.

Mi-am cerut iertare și i-am spus că nu mă supăr dacă nu îmi găsește nici un tratament care să mă ajute. Apoi, am adăugat într-o doară:

– Ce-i mai grozav, adică nu grozav în sens pozitiv, ci grozav în sensul de îngrozitor, este că odată ce se consumă furia, mă simt normală, văd rezultatul, adică cioburile din gunoi sau ce altceva e de văzut, și mă gândesc: cine-o fi făcut una ca asta? Chiar nu îmi vine să cred că eu am fost.

I-am spus și despre crizele pe care le făcea Ingrid când voia să se îmbrace să iasă în oraș. Faptul că tot lua notițe m-a afectat foarte tare. Avea grație, cred, scria cu mina unui om care găsește că merită să consemneze lucrurile acelea.

A dat pagina carnetului și m-a întrebat ce diagnostice mi se puseseră de către doctorii anteriori.

Am spus:

– Febră glandulară, depresie clinică, apoi – vi le spun în ordine…

M-am apucat să i le înșir, unul după altul, până a ajuns să sune monoton, moment în care am râs jenată:

– Majoritatea tulburărilor mintale din dicționar.

M-am uitat în jur să găsesc dicționarul de boli mintale care se afla la vedere în toate cabinetele acestui gen de doctori. Devenise o obișnuință să îl descopăr, să-i identific cotorul roșu ca sângele pe rafturile cu cărți de psihiatrie care purtau cu toatele niște titluri ce păreau intenționat amenințătoare. Dar nu era nicăieri. Am simțit un nou val de recunoștință când m-am întors și am văzut că mă aștepta să vorbesc.

– Pe mine mai degrabă mă interesează ce diagnostic ți-ai pus tu, Martha.

M-am oprit, de parcă trebuia să mă gândesc un pic la asta.

– Că nu sunt capabilă să mă port ca o persoană reală. Pare să-mi fie greu să trăiesc, spre deosebire de alți oameni.

El a spus că i se pare interesant.

– Dar, dacă e să luăm în considerare faptul că ai venit aici astăzi, presupun că ți se pare că trebuie să existe o explicație medicală.

Am încuviințat din cap.

– Și atunci ce ai spune că e?

Am zis:

– Probabil că e depresie, doar că nu e constantă. Începe dintr-odată, fără nici un motiv, sau dintr-un motiv care pare foarte neînsemnat.

M-am încordat și l-am așteptat să scoată lista laminată din sertar, să mi-o dea și să mă pună să bifez veșnicele mereu, uneori, rareori, niciodată.

Toujours, parfois, rarement, jamais.

În loc de asta, el s-a oprit să-i pună pixului capacul la loc, l-a așezat pe carnet și a zis:

– Poate reușești să-mi spui cum te simți când te trezești dintr-odată în tranșee, ca să zic așa.

Am descris senzația în modul în care îi descrisesem lui Patrick prima dată când asistase la așa ceva – acea zi de vară când încă nu ne combinaserăm – și apoi de atâtea ori. Am spus:

– E ca atunci când ești într-un autobuz și ai străini și de-o parte, și de alta, care deodată încep să urle unul la altul, certându-se peste capul tău, iar tu nu reușești să te smulgi de acolo. Sau stai nemișcată și te trezești că te prăbușești pe scări, dar nu știi cine te-a împins. Pentru că nu e nimeni în spatele tău. Sau ca atunci când intri la metrou, și e senin afară, dar când ieși de la metrou plouă torențial.

O clipă a rămas în așteptare de parcă mai era ceva de spus, apoi a remarcat că aceste descrieri erau interesante și de mare ajutor.

Mi-am mușcat unghia degetului mare, apoi am privit-o o secundă și am tras de o pieliță care nu se rupsese complet.

– În principal, e ca vremea. Chiar dacă știi că urmează să se schimbe, n-ai ce să faci. Tot o să se schimbe.

– Un fel de vreme a creierului, am putea spune?

– Da, de ce nu?

Robert a spus atunci:

– Îmi pare foarte rău pentru tine. Pare că te lupți cu asta de multă vreme.

Am încuviințat din cap, mușcându-mi iar unghia.

– Mă întreb, oare ți-a pomenit cineva de -----?

Am mișcat mâna și am zis: „Nu, slavă Domnului“.

– E singura pe care nu o am, sau nu mi s-a spus că o am. Deși, mi-am amintit eu în timp ce vorbeam, când aveam vreo optsprezece ani, un doctor scoțian a spus că n-ar exclude această posibilitate, însă mama a spus că ea ar exclude-o. Că singurul lucru pe care mi-l impune boala e să plâng încontinuu; că nu sunt complet dusă cu pluta, nu cred că aș fi regina Boudicca sau că primesc mesaje de la Dumnezeu prin telefon.

– Nu, bineînțeles că nu. Însă, dacă-mi permiți, a spus el și a făcut o pauză de câteva secunde, genul de simptome descrise de mama ta, în termeni atât de colorați, nu există decât în imaginația populară. Adevăratele simptome pot include…

A enumerat o duzină.

Începusem să simt că mi-e foarte cald, iar acum aveam impresia că cineva îmi îndesase o cârpă pe gât. Am înghițit cu greu.

– Dar nu vreau -----, am spus și m-am simțit idioată, apoi nepoliticoasă.

El a răspuns:

– Sigur, te înțeleg. Dar să știi că ----- nu este înțeleasă și este clar că a primit un anumit stigmat…

– Dar ce te face să crezi că aș avea asta?

– Pentru că este exact genul de afecțiune care începe cu o bombă care detonează în creier exact la vârsta de șaptesprezece ani. Și pentru că probabil ți s-a prescris…

Robert a enumerat fiecare medicament pe care-l luasem vreodată, toate denumirile acelea familiare de mult uitate, apoi mi-a spus și motivele

clinice pentru care n-aveau cum să funcționeze, sau funcționau, dar prost, sau, dimpotrivă, îmi făceau și mai rău.

Am înghițit iar în timp ce lacrimile care mi se acumulau în spatele pleoapelor de când spusese el că mă luptam cu asta de multă vreme au început să mi se prelingă pe obraji. Robert a luat o cutie de șervețele și pentru că s-a dovedit a fi goală, și-a scos propria batistă și mi-a dat-o peste covorul care ne despărțea. Mi-am șters fața și m-am întrebat oare cine îi călca acestui om batistele.

L-am întrebat de ce nu se gândise oare nimeni la asta, cu excepția acelui doctor scoțian care nu era nici el prea convins.

– Probabil pentru că reușești să o gestionezi de atâta vreme.

N-am putut să mă opresc din plâns pentru că singurul lucru pe care crezusem că-l gestionez era o persoană dificilă, hipersensibilă. Robert s-a ridicat și mi-a turnat un pahar cu apă. M-am îndreptat de spate și i-am mulțumit. Am băut jumătate din ea, după care am spus cu voce tare -----, ca să văd cum îmi sună când aplic acest cuvânt propriei persoane.

El s-a întors la scaunul său, și-a netezit cravata și a spus:

– Asta e părerea mea, da.

– În acest caz, am spus eu, inspirând și expirând încet. Să sperăm că își face damblaua și apoi trece.

Robert a zâmbit.

– Da, am auzit și eu că circulă în perioada asta. Te-ar interesa să încerci medicația pe care o prescriu de obicei, Martha? E destul de eficace.

Am zis: „Bine“ și am privit tăcută pe fereastră clădirile victoriene de pe Harley Street, în timp ce el începea să îmi scrie rețeta. Erau atât de frumoase! Nu știam dacă fuseseră construite pentru bolnavi. Nu mă gândeam că cineva s-ar fi străduit atâta dacă așa stăteau lucrurile. M-am întors spre Robert.

– Să mă ierți că scriu atât de încet. Am avut o altercație cu o roșie.

L-am întrebat dacă avusese nevoie de copci. În timp ce dădea comanda să se printeze, mi-a spus că da, șase, din păcate.

La sfârșit, am ajuns amândoi în fața ușii și Robert mi-a spus că mă așteaptă peste șase săptămâni. Am vrut să-i spun mai mult decât un simplu mulțumesc, dar n-am reușit să-i spun decât: „Ești un om bun“ într-un mod care ne-a făcut pe amândoi să ne simțim jenați, astfel că, după ce i-am mai strâns o dată mâna, m-am întors și am ieșit repede în camera de așteptare.

Recepționera mi-a luat banii și a spus:

– Ați petrecut acolo de două ori mai mult timp, dar se pare că domnul doctor vă taxează pentru o singură întâlnire.

Am întrebat-o dacă și asta era ceva nemaivăzut. Iar ea a zis: „Chiar așa“.

*

Afară, mi-am pus haina pentru că era o ceață umedă și am luat-o încet spre farmacia de pe Wigmore Street. Pe la jumătatea drumului, m-am oprit pe trotuar și mi-am scos telefonul. Un tip care venea spre mine pe un scuter a trebuit să vireze brusc. A zis: „Ce mă-sa, ai grijă“. M-am retras în ușa unui restaurant închis și am căutat pe Google -----, făcând clic pe un site american care prezintă toate informațiile în format de chestionar, sau ca articole cu niște titluri de zici că sunt din reviste pentru femei, dacă le adaugi și un semn de exclamație în coadă. Ingrid îl folosea înainte să i-l blocheze Hamish pentru că, mi-a mărturisit ea, orice simptome ai băga acolo, întotdeauna îți dă cancer.

M-am așezat pe treaptă și am continuat să derulez în jos.

-----: Simptome, tratamente și altele!

-----: Mit și realitate!

Aveți -----? Nouă alimente care trebuie evitate!

Mi-aș fi dorit să fie sora mea cu mine, să-mi ia telefonul și să se prefacă apoi că citește în continuare. Mese ușor de pregătit pentru persoane cu -----! Cum să dai jos burta dacă ai -----. Crezi că e -----? Nu te speria, e doar cancer!

Am derulat în continuare, trecând de „----- la gravide“ pentru că deja știam ce urma să spună și am dat clic pe Simptomele -----ei: câte reușești să enumeri? Eu le puteam enumera pe absolut toate. Dacă aș fi fost într-un concurs *Cine știe câștigă*, sigur câștigam o mașină.

*

Am ieșit din farmacie și, ajungând la gară, mi-am dat seama că nu voiam să mă întorc acasă. M-am decis să merg pe jos până la Notting Hill. N-aveam nici un motiv să mă duc acolo, în afară de faptul că avea să îmi ia ceva timp. Începea să se întunece când am ajuns la marginea parcului. Am mers de-a lungul aleii pentru bicicliști și îmi venea să plâng. Cutia cu pilule făcea zgomot în geantă la fiecare pas. N-am plâns. M-am uitat la copaci, la

ramurile lor înnegrite din care picura ploaia și am strâns în mână batista lui Robert care îmi rămăsese în buzunar.

La capătul lui Broad Walk, m-am gândit la Patrick, cum a lovit-o din greșeală pe Ingrid în piept când eram adolescenți, iar acum stătea în reședința directorială și ștergea mizeria pe care o lăsasem eu, așteptându-mă să mă întorc de pe unde oi fi fost.

Am scos telefonul din geantă în timp ce mergeam. Agendă, Numere favorite, Patrick la SOȚ. Nu știam ce avea să spună sau ce speram că o să spună. În timp ce mergeam mai departe, îmi imaginam cum o să mă ia în brațe, cum o să mă întrebe dacă mă simt bine. Cum se va simți șocat, cum va contesta diagnosticul lui Robert, cum o să spună că bineînțeles trebuie să consultăm încă un doctor. Sau „acum, că mă gândesc mai bine, uite că lucrurile încep să aibă o explicație“. Mi-am pus telefonul înapoi în geantă și am ieșit din parc pe următoarea poartă.

Se întunecase bine deja, dar eu am continuat pe Pembridge Road, spre Landbroke Grove, apoi Westbourne Terrace. Supermarketul bio unde fuseserăm angajați și eu, și Nicholas se transformase într-o clinică unde se făceau depilare cu laser și injecții cosmetice. Magazinele și barul de pe ambele părți ale străzii erau încă deschise, dar eram prea udă să intru acolo. Am rămas așa un minut, ascultând vocea imaginară a vărului meu. „Martha, ar fi ideal dacă te-ai gândi un pic la motivul care te împinge să-ți dai mereu foc la valiză.“ M-am întors și am luat-o înapoi pe Pembridge Road spre gară, permițându-le turiștilor să mă încetinească, pentru că tot nu voiam să mă duc acasă.

*

În tren, întorcându-mă la Oxford, am sunat la casa din Goldhawk Road, în speranța că voi auzi vocea tatei. Încercasem deja să o sun pe Ingrid de la Paddington, ca să-i spun de programare. Dar am primit un răspuns automat cu: „Nu pot să vorbesc în momentul ăsta“. Acum, istovită, nu voiam decât să-l aud pe tata vorbind despre ceva neinteresant, perfect conștientă că avea să continue atâta vreme cât îi răspundeam cu: „Chiar așa“ din când în când.

A răspuns mama, care imediat mi-a zis:

– S-a dus la bibliotecă. Sună mai încolo.

Din punctul meu de vedere, mama nu era nici măcar ultima soluție când venea vorba să-mi fie sursă de consolare, era cu mult sub această calificare.

Acum mi se pare caraghioasă ideea ce mi s-a strecurat atunci în cap: asta e, orice adăpost e bun pe timp de furtună. Așa că i-am spus:

– Păi am putea sta noi nițel de vorbă.

Mama s-a arătat exagerat de șocată:

– Crezi c-am putea? Bine atunci. Ce-ai mai făcut? Așa încep toate conversațiile astea, nu?

– Tocmai vin de la Londra. Am fost la un psihiatru, am zis eu.

– De ce?

I-am răspuns că nu știam nici eu prea bine.

E caraghios acum pentru că, ce să vezi, furtuna era chiar ea. Gata să mă ia pe sus.

– Sper din suflet că n-ai luat de bun ce ți-a spus. N-am văzut psihiatru să nu îndruge tâmpenii. Dac-ar fi după ei, am fi toți nebuni. Au tot interesul, nu?

Știa. Mâna mi s-a încleștat atât de tare pe telefon, că am simțit un șoc în susul brațului.

Atunci mama a spus:

– Mai ești la telefon?

– Ți-aduci aminte când aveam optsprezece ani, am întrebat eu în timp ce simțeam cum mi se umple gura de salivă ca atunci când ești gata să vomiți, când m-ai dus la un doctor care a spus că am -----?

Între timp, pulpa dreaptă începuse să mi se bâțâie. Am încercat s-o opresc cu mâna.

– Nu.

– Era un doctor scoțian. I-ai dărâmat cuierul când am plecat și ai refuzat să plătești. Iar recepționera lui ne-a alergat până la mașină.

– Și dacă-mi amintesc, ce? a spus mama.

– De ce te-ai înfuriat atât de rău?

A urmat o tăcere, iar eu mi-am verificat ecranul, să văd dacă nu îmi închisese telefonul. Dar cronometrul mergea în continuare, așa că l-am dus înapoi la ureche.

În cele din urmă, ea mi-a spus:

– Pentru că încerca să-ți pună pe frunte o etichetă oribilă.

– Dar avea dreptate, de fapt. Nu?

– Ce știi tu?

Nu era o întrebare. Intonația era cea a unui copil care se ceartă cu un frate. Ce știi tu.

I-am spus că nu contează.

– Știai că are dreptate. Ai știut tot timpul ăsta și n-ai spus nimic. De ce mi-ai făcut una ca asta?

Acum îmi tremurau ambele picioare.

– Nu ți-am făcut nimic. Ți-am spus, n-am vrut să îți duci viața cu eticheta aia oribilă pe frunte. Dacă vrei să știi, am făcut asta de dragul tău.

– Da, dar vezi tu, etichetele astea au și ele rostul lor, i-am spus eu, deși încerca să mă întrerupă, pentru că înseamnă că nu îți mai pui etichete incorecte, cum ar fi „dificil“, sau „nebun“, sau „psihotic“, sau „nevastă ratată“.

Și în momentul acela am început să plâng pentru prima dată de când ieșisem din biroul lui Robert. Mi-am plecat capul, astfel încât fața mi-a fost ascunsă de plete, dar în timpul acesta mi se ridica vocea din ce în ce mai tare.

– De o viață încerc să aflu ce-i în neregulă cu mine. De ce nu mi-ai spus? Nu cred că eticheta era problema. Nu te cred.

Un bărbat care stătea vizavi de mine s-a ridicat și și-a mânat fiul și fiica să se așeze la câteva rânduri mai încolo.

– N-ai avut nici o problemă cu celelalte diagnostice. M-ai lăsat să cred că e depresie și orice altceva mi-au sugerat doctorii. Dar de ce tocmai asta nu? De ce n-ai acceptat să…?

Atunci m-a întrerupt:

– Pentru că n-am vrut să fie adevărat. ----- e o boală scârboasă. A făcut ravagii la noi în familie. Și a mea, și a lui taică-tău. Am văzut ce se întâmplă la boala asta și, crede-mă, n-am putut suporta ideea că o ai și tu. N-am putut. Dacă asta mă transformă într-o mamă denaturată…

– Cine?

– Poftim?

– Cine de la noi din familie?

Mama a răsuflat adânc și a început să vorbească pe tonul acela obosit al cuiva care știe că lista pe care urmează s-o recite e lungă.

– Mama lui taică-tău, soră-sa, pe care n-ai cunoscut-o. Una dintre mătușile mele, probabil și cealaltă. Și mama, care acum vei afla că n-a

murit de cancer. A plonjat în mare în mijlocul lui februarie. S-a oprit și apoi, pe o voce foarte obosită, a spus: Și, probabil…

– Tu.

„Da“, a spus ea.

– Eu.

– Dar nu probabil.

– Nu. Nu probabil.

Pe fereastră, suburbia Londrei se transformase în peisaj de țară. Trenul a încetinit și s-a oprit pe o porțiune de șină care era inundată. Un stol uriaș de păsări și-a luat zborul dintr-un copac. Le-am privit până când, în cele din urmă, mama a zis:

– Ce vrei să fac?

Stolul s-a împărțit în două, iar cele două părți s-au avântat în sus și apoi s-au reunit.

– Ai putea să nu mai bei.

Am închis telefonul, presupunând că mama o făcuse deja.

Mă simțeam ca bătută. Pe tot restul călătoriei, mintea mi-a fugit de la o perioadă de boală la alta. Amintirile îmi veneau disparate.

Am încercat s-o identific și pe mama în aceste amintiri, dar ea nu era nicăieri.

Ajungând în gară, i-am trimis un mesaj în care îi spuneam să nu le zică nimic, nici lui Ingrid, nici lui tata. La care nu mi-a răspuns.

*

Am intrat în reședința directorială și m-am dus în bucătărie.

Patrick și niște colegi de-ai lui ședeau în jurul mesei. În față aveau sticle de bere. Cineva deschisese o pungă de crănțănele, pe care o sfâșiase complet. Acum era un pătrat unsuros și argintiu, pe care se mai vedeau doar niște firmituri.

Patrick a spus: „Bună, Martha“, și s-a ridicat, făcând un gest în așa fel încât ei să nu-l vadă, în timp ce venea spre mine, ca să-mi dea de înțeles că mă avertizase că va avea invitați, dar era clar că eu uitasem.

M-am ferit și nu l-am lăsat să mă sărute, iar el, cu o privire nesigură, s-a așezat la loc la masă.

Unul dintre doctori și-a deschis o bere și mi-a spus că mi-era îngăduit să mă alătur și eu grupului. Altul a zis: „Ce idee bună“, dat fiind că în

momentul acela nu făceau decât să se relaxeze. Toți doctorii au încuviințat, toți doctorii ăia inutili și idioți, cu suprema lor încredere în sine doftoricească și aerul acela suveran de doctori care sunt stăpâni pe tot universul și îmi pot spune mie ce mi-e îngăduit sau nu, care au dreptul să decidă pentru mine ce e bine și ce nu. Am zis: „Nu, mulțumesc“ și am luat-o pe scări în sus, lăsându-i să discute, siguri pe adevărul lor, pe ce știau, deși, în afară de unul singur, restul știau o laie. Iar Patrick nu era mai breaz.

Propriul meu soț, marele doctor, nu reușise să își dea seama ce am. În tot timpul acesta.

Am făcut un duș. După aia, am rămas în mijlocul băii, udă leoarcă, fără prosop, și am privit plantele și lumânarea de 60 de lire, toate sticluțele cu cosmeticale. Nici una dintre ele nu era a mea. Toate fuseseră alese de o femeie care, din câte știa ea, nu are -----, o femeie care credea doar că nu e în stare să se comporte omenește.

M-am prefăcut că dorm când a venit Patrick mai târziu. A doua zi, imediat ce-a plecat, am luat una din pilulele noi, din cutia pe care n-apucasem s-o scot din geantă. Era mititică și de un roz șters. În bucătărie, mi-am umplut căușul mâinii cu apă de la robinet, ca un animal, apoi m-am dus să mă plimb.

Tot drumul m-am gândit la diagnostic. La faptul că în momentul în care mi s-a pus acest diagnostic, misterul existenței mele fusese rezolvat. ----- îmi determinase cursul vieții. Fusese investigată și niciodată descoperită; bănuită, dar niciodată corect; suspectată și descalificată. Dar existase dintotdeauna. Stătea la baza fiecărei decizii luate de mine. Mă făcuse să reacționez cum reacționasem. Era motivul pentru care plângeam. Când țipam la Patrick, ea îmi punea cuvintele în gură; când aruncam cu obiecte, ea, -----, era cea care îmi ridica brațul. Nu avusesem de ales. Și de fiecare dată, în ultimii 20 de ani, când mă analizasem și văzusem o străină, avusesem dreptate.

Pentru că nu eram eu.

Nu înțelegeam acum cum se poate să fi rămas boala asta neidentificată. Înțelegeam din ce în ce mai puțin, pe măsură ce continuam să merg. Nu e o boală atât de rar întâlnită. N-are simptome ascunse. Nu pot fi mascate de bolnav când are crize. Ar fi trebuit să-i fie clar lui Patrick, cel care mă observase de la început.

*

El a venit acasă în seara aceea și și-a cerut scuze că nu-mi amintisem de musafirii din ziua anterioară. Eu ședeam în picioare lângă chiuvetă, îmi umpleam paharul cu apă. M-am uitat peste umăr și l-am văzut cum ezită în prag, cu o sacoșă în mână. M-a întrebat ce făcusem pe ziua aia. I-am spus că nimic important și am închis robinetul.

În momentul acela, cu sacoșa lui cu tot, mi s-a părut lipsit de inteligență. O persoană nesigură, care nu își pune întrebări. L-am rugat să se dea deoparte și el s-a conformat. A spus pardon când l-am lovit cu cotul în timp ce treceam pe lângă el și mă umpleam de dispreț pentru un om atât de blând, de ascultător, de neatent.

Stradă celebră din centrul Londrei, cunoscută încă din secolul al XIX-lea pentru cabinetele private de medici și chirurgi

Tata m-a sunat și m-a întrebat dacă nu vreau să vin în oraș și să iau prânzul cu el. Mi-am închipuit că dorea să discute despre ce-i spusese mama și despre cearta noastră din tren, pentru că mi-a precizat de la început că mama n-o să fie acasă, de parcă ar fi știut că n-aș fi venit dacă era.

Mă gândisem încontinuu la ea în săptămâna care trecuse de la programarea mea, purtasem cu ea conversații imaginare, telefoane, scrisori în care îi înșiram toate ticăloșiile făcute, toate modurile în care ne rănise pe mine, și soră-mea, și pe tata, de când mă știu. Pagini întregi despre modul în care dezertase de la datoria ei de mamă – cum alesese să plămădească statui urâte din gunoaie în loc să aibă grijă de noi. Cum bea și cădea pe jos, cât de urât și de crud se purta cu Winsome, ce grasă și neînsemnată era, ce rușine mi-era cu ea și cum nu mai voiam să o mai văd niciodată.

Patrick mă întreba întruna dacă am pățit ceva. Continua să-mi spună că mă vede cam preocupată. Cam stresată. Se întreba dacă mi se întâmplase ceva. Dar mama nu lăsase loc de Patrick – incapacitatea lui de a observa că ceva e în neregulă cu mine era mult mai puțin importantă decât efortul ei de a se preface că nu e nimic în neregulă, decât strădaniile ei de a nu observa nimic, care se întindeau de-a lungul deceniilor.

I-am spus să înceteze cu întrebările și el m-a lăsat în pace, să mă gândesc obsesiv la mama și la nimic alta decât mama, la trezire și la culcare. Patrick însuși și informarea lui Patrick, precum și posibila reacție a lui Patrick la boala mea deveniseră irelevante. Nu voiam decât să o urăsc pe mama în liniște, să o pedepsesc și să le arăt tuturor ce făcuse. Așa că am zis că mă duc la prânz.

*

Tata era în bucătărie și ungea feliile de pâine cu unt când am sosit. Ne-am luat sendvișurile la el în birou și ne-am așezat pe canapea, sub fereastră, cu farfuriile pe genunchi. El m-a întrebat ce mai citesc. Nu citeam nimic, dar i-am spus *Jane Eyre*.

El a remarcat că ar trebui să o recitească și el, după care, șovăind nițel:

– Știi că maică-ta n-a băut nimic săptămâna asta… sunt aproape șase zile.

Crispată, i-am spus:

– Chiar așa? Dar tu știai că mama are… Apoi m-am oprit. Avea o față atât de sinceră. Părea convins că o să mă bucur de vestea aia. Că o să mă bucur că îmi spune. Știi că mama…

A făcut o pauză, apoi, în secunda următoare, în timp ce replica mea atârna pe jumătate spusă, și-a luat sendvișul. Din care a căzut o bucățică de castravete.

A spus: „Hopa“. Mi s-a părut ceva imposibil. Nu voiam să-l rănesc pe el, ci pe ea. Într-un mod direct, nu prin intermediul lui. Așa că am spus:

– Șase zile nu e intervalul ei record.

Tata a ridicat felia de sus și și-a pus castravetele la loc.

– Mda, ai dreptate.

– Dar despre -----, despre asta vrei să discutăm?

– Ce spui tu acolo?

– Diagnosticul meu. Doctorul nou la care mă duc.

Și-a cerut scuze. Mi-a spus că nu știe prea bine la ce mă refer.

Mama nu-i spusese. M-am gândit o clipă că îmi respectase rugămintea din mesaj. După aia însă m-am gândit mai bine. Mă simțeam extrem de obosită.

Tata a spus:

– Poate îmi explici și mie mai pe îndelete…

Am început să-i povestesc ce spusese Robert.

Interesul de pe față i s-a transformat în îngrijorare, apoi, pe măsură ce vorbeam, într-o durere cumplită. A spus: „Dumnezeule“.

– Doamne, Dumnezeule.

De o sută de ori.

Mi-am dat seama că voia și el să mă creadă când îi spuneam, ca un soi de concluzie, că e mai bine așa, pentru că asta înseamnă că nu-s nebună.

– Da, a încuviințat el, bine. Înțeleg asta și știu și eu că se zice că oamenii geniali suferă de așa ceva. Dacă stau bine să mă gândesc, a spus el, dând deoparte farfuria și ridicându-se ca să se ducă la calculator, un monstru imens și vechi, cumpărat cu banii de pe inelul de logodnă al lui Jonathan, ia hai să verificăm.

A început să împungă tastele cu arătătoarele, spunând încet și tare:

– Oameni… celebri… cu… -----.

A apăsat încă o tastă și s-a uitat la ecran, încercând să urmărească imaginile care i se perindau prin față. Am privit cum încearcă, cu greutate, să ducă mausul spre țintă. Și m-am simțit nefericită, fără alt motiv decât acela că eram cu el, în camera asta unde el petrecuse atâta timp și unde mă simțisem întotdeauna bine, dacă nu eram decât noi doi.

A făcut clic și a spus:

– Ia uite. Din prima, a început el și a citit numele artistului celebru care a apărut primul.

M-am uitat la fotografia lui alb-negru și am zis că era o alegere ciudată – artistul pe marginea patului, cu o pușcă în mână.

– Nu s-a împușcat în cap?

Tata a înhățat repede mausul. Al doilea artist mort și-a făcut apariția, apoi un compozitor mort, doi scriitori morți, toți ăștia în timp ce el continua să apese pe maus, din ce în ce mai rapid, încercând să dea de un exemplu mai bun. Un politician mort și un prezentator de televiziune mort. Am privit, conștientă că ar trebui să mă simt tulburată de un asemenea pomelnic de sinucigași, dar nu mă simțeam deloc așa. Pentru că, în ciuda încercărilor de a mă pune la pământ, nu reușise. Oameni mult mai sclipitori și inteligenți decât mine, faimoși sau nu, iată că nu fuseseră în stare să-i țină piept deși poate că se străduiseră serios față de cât mă străduisem eu. Eu nu meritam să fiu în viață în locul lor. Ei suferiseră și pierduseră. Mie însă îmi spusese doctorul că o gestionez foarte bine. N-ar fi meritat să fiu așa de norocoasă.

După o serie de actori morți, tata a întors capul spre mine și, pe o voce disperată, a spus:

– Ăsta cine mai e?

– Un comic. Era dependent de calmante. Dar e încă în viață, ceea ce e bine.

– Da.

Tata a zâmbit firav înainte să se întoarcă la ecran și să treacă peste o poză cu un cântăreț de muzică pop pe care nu-l cunoștea.

Avea o mină disperată, iar în final s-a prăbușit pe scaun. A pronunțat numele unui poet american, care murise și el, dar de moarte bună. Epuizat, dar triumfător, a spus:

– Pe-asta n-o știam.

Am râs și am zis și eu:

– Extraordinar!

– Păi este extraordinar. Fiica mea și arhitectul postmodernismului!

L-am întrebat dacă nu bem și noi o cafea, la care a sărit iute de pe scaun și a luat-o înainte spre bucătărie.

*

Mai târziu, când se făcuse deja după-amiază, eram în fața ușii și mă pregăteam să plec. L-am îmbrățișat pe tata și cu obrazul lipit de pieptul lui, bucurându-mă de senzația familiară și de mirosul de lână al flanelei lui, i-am spus:

– Te rog să nu spui nimănui de -----. Nici lui Ingrid, nimănui. N-am apucat să-i spun lui Patrick.

El s-a dat un pas înapoi.

– De ce?

M-am uitat în pământ și am netezit o cută a covorului cu piciorului.

– Martha?

– Am avut treabă.

– Chiar și așa…, a zis el, făcând o pauză ca să se gândească la un mod mai puțin dur de a-mi spune să nu mint, că nu am nici o treabă niciodată, indiferent de motiv, e un lucru mai important decât orice altceva. E cel mai important lucru. Mă miră că nu i-ai spus, drept să-ți zic.

Îi greșisem în nenumărate feluri tatei și niciodată, nici măcar o dată nu fusese tata supărat pe mine. Dar acum era supărat, pentru greșeala altcuiva.

– Bine, am recunoscut eu, dacă e să fim sinceri… L-am văzut pe tata încruntându-se la vorbele mele. N-am avut timp să vorbesc cu Patrick pentru că încerc să procesez faptul că nevasta ta a deținut informația în tot acest timp și a decis să o țină numai pentru ea. Vreau să zic, da, fiica mea nu s-a simțit bine aproape toată viața și din când în când o mai încearcă un gând de sinucidere, însă ce rost are să o împovărăm cu motivele? Sunt sigură că o să iasă la spălat.

Nu-mi dau seama dacă tata se simțea încă șocat de modul în care-i trântesc toate lucrurile astea, sau poate nu-i venea să creadă, sau era supărat pentru că știa că e adevărat. Continua să-mi spună pe nume: „Martha, Martha“, în timp ce eu am trecut furtunos pe lângă el și am ieșit, trântind cu putere ușa.

Până în momentul acela nu mi se păruse nimic în neregulă că nu îi spusesem lui Patrick. Nu mă simțisem vinovată. Dar în drum spre gară m-am simțit împovărată de vinovăție, urând-o pe mama și pentru asta.

*

În timp ce metroul a ieșit dintr-un tunel la suprafață, traversând o porțiune de oraș, am auzit telefonul cum sună în geantă. Am răspuns și recepționera

lui Robert mi-a spus că doctorul dorește să-mi vorbească, să nu închid.

Am așteptat, ascultând o bucățică iritantă din *Mesia* lui Händel, până când s-a auzit un clic și apoi Robert spunând: „Bună, Martha“. Spera că nu mă prinsese într-un moment prost, dar își dăduse în dimineața asta seama, în timp ce recitea notele despre mine, că uitase să îmi pună una din întrebările standard înainte să-mi dea rețeta – o scăpare pentru care își cerea scuze, deși nu era nimic riscant în cazul acesta.

Metroul tocmai oprea în stația următoare, așa că nu l-am auzit din cauza anunțului din difuzoare. Mi-am cerut scuze și l-am rugat să repete.

El a spus: „Sigur că da“.

– Ești însărcinată sau încerci să rămâi însărcinată? Am uitat să te întreb în timpul programării.

I-am spus că nu.

Robert a spus: „Excelent“ și mi-a spus că nu se impune nici o modificare în ceea ce privește tratamentul, nu trebuia decât să verifice acest lucru, iar acum putea să îmi spună la revedere.

În vacarmul făcut de ușile care se închideau, i-am spus: „Scuze“.

– Te mai rețin o secundă. Ar fi contat dacă răspunsul era da?

El a spus: „Poftim?“

Un grup de băieți încercau să se vâre prea târziu în vagon. Unul forța ușile și le ținea deschise în timp ce restul se strecurau pe sub brațele lui. Nu mi-am dat seama când m-am ridicat, dar l-am auzit cum mă înjură când l-am împins deoparte ca să ies.

Pe peron, l-am întrebat încă o dată pe Robert dacă ar fi contat că sunt însărcinată pentru genul acesta de tratament.

– Nu, absolut deloc.

Metroul a luat-o din loc și în tăcerea profundă care s-a așternut în urmă-i, l-am auzit spunând:

– Nici un medicament din această gamă și cu siguranță nici celelalte variante pe care le-ai primit în trecut nu afectează sarcina.

L-am rugat să aștepte o secundă până găseam un loc unde să mă așez. În loc de asta, m-am aplecat asupra unei pubele și am scuipat în ea, ținând telefonul cât mai departe puteam. N-am eliminat nimic, n-am putut să mă dezbar de sentimentul acela de greață care-mi persista în cerul gurii.

Robert m-a întrebat dacă mi-e rău. Lângă pubelă era un șir de scaune. M-am dus să mă așez, dar n-am nimerit marginea scaunului și am căzut în

fund. Peronul era gol acum. Am rămas acolo pe podeaua murdară.

– Nu, scuze. Totul e în regulă.

A spus: „Bine“.

– Însă dacă mai târziu ți se pare că mai ai îndoieli, pot să te asigur că medicamentele nu afectează nici mama, nici bebelușul. Nici înainte, nici după naștere. Astfel, dacă te hotărăști să rămâi însărcinată mai târziu, nu vei fi nevoită să întrerupi tratamentul.

Era ca un vis în care încerci să te ridici și nu reușești, vrei să fugi de ceva, dar nu te țin picioarele.

Am încercat să-i răspund, însă nu îmi veneau cuvintele. După o vreme, Robert m-a întrebat dacă mai eram la telefon.

I-am spus că nu vreau copii.

– N-aș fi o mamă bună.

Nu-mi amintesc cum exact a răspuns la început, doar că a sfârșit prin a-mi spune:

– Dacă ți se pare cumva că n-ai putea avea copii pentru că ești instabilă sau că reprezinți un risc pentru copil, nu pot decât să te asigur că ----- nu te împiedică să ai copii. Am multe paciente care sunt mame și se descurcă foarte bine. Nu mă îndoiesc că ai fi o mamă minunată, dacă asta ți-ai dori. Te rog să mă crezi, ----- nu este un motiv să te privezi de bucuria de a fi mamă.

I-am spus că nu mă pot gândi la un lucru mai groaznic și am râs cu o veselie forțată în timp ce făceam mâna pumn. Apoi m-am lovit în cap.

Nu m-a durut îndeajuns de tare. Am repetat lovitura. În spatele ochiului drept am văzut o scânteie albă.

Robert a spus: „Cum crezi“.

– Eu îți sunt alături, dacă te răzgândești.

Venea alt metrou. Am privit cum se îndreaptă către mine.

Peste un minut mă aflam în picioare într-un vagon aglomerat, privind în gol, lăsându-mă aruncată înainte și înapoi, în timp ce metroul hurducăia pe șine și spinteca bezna adâncă a tunelului.

*

Chiar în fața reședinței directoriale era parcată o mașină de la aeroport.

Patrick stătea lângă portbagajul deschis, încercând să-l ajute pe șofer să bage o valiză înăuntru.

Când m-a zărit, l-a lăsat pe șofer să îi ia bagajul, apoi a luat-o la fugă spre mine, cu o figură neobișnuit de iritată.

– Am crezut că apuc să te văd înainte să plec. Nu ai văzut că te-am sunat?

Am spus că nu și am inventat un motiv pentru care nu-i văzusem apelurile, dar atenția lui Patrick se mutase deja spre ce observase pe fața mea.

– Ce ți s-a întâmplat?

– Nu știu.

A ridicat mâna și mi-a atins capul. Eu i-am dat mâna la o parte și am început să râd.

– Martha, ce se întâmplă?

Frustrat, a început să zică: „Ce, Doamne iartă-mă“, ceea ce m-a făcut să râd și mai tare.

– Potolește-te, Martha. Serios. Potolește-te. M-am săturat.

– De ce te-ai săturat? De mine?

– Nu. La naiba!

Și asta mi s-a părut extrem de amuzant.

L-am văzut cum se enervează și cum spune:

– Voi fi plecat, nu o să te văd două săptămâni. De ce nu poți și tu să te porți ca un om normal?

Atunci m-a apucat un acces de râs și i-am zis:

– Nu știu, Patrick. Nu știu! Tu știi? Că eu nu știu. E un mister. Un mister total!

După care am intrat în casă, suficient de înfuriată de acest dialog ca să am loc să o urăsc și pe mama, dar și pe soțul meu în același timp, ceea ce am și făcut de-atunci încolo. Intenționat sau neintenționat, amândoi îmi distruseseră viața.

În noaptea aia mi-am luat pastila roz deși nu mai conta dacă mă fac bine sau nu.

Patrick a fost plecat zece zile. Mi-a trimis mesaje. La care eu nu i-am răspuns, în afară de a-l informa că voi sta la Ingrid toată săptămâna, iar el a zis: „Grozav! Distracție plăcută!“

Surorii mele i-am spus: „Câteva zile“. I-am spus: „Să te mai ajut și eu“. Și, deși nu i-a venit să creadă, avea prea multă nevoie de ajutor ca să se îndoiască. Era veșnic obosită, adesea în lacrimi din cauza celor mici, sau dacă nu, țipa la Hamish. Casa era în dezordine și răsunând încontinuu de zgomotul făcut de aparate și de televizor, iar prietenii și copiii lor veneau și plecau de-acolo toată ziua, în timp ce noaptea se auzeau plânsete și uși trântite, iar eu eram perfect invizibilă. Nici măcar atunci când n-am fost în stare să îmi ascund durerea între cei patru pereți ai camerei mele, n-a observat nimeni. Nu m-am întors acasă după cele câteva zile. Eram încă acolo când s-a întors Patrick. Care mi-a scris că e acasă. Eu i-am spus că Ingrid m-a rugat să mai stau o săptămână.

O singură dată, în intervalul de timp care dintr-o săptămână s-a transformat în două, apoi în trei, m-a întrebat soră-mea cum mă simt, iar când i-am spus că grozav nu s-a oprit nici un moment să se întrebe dacă așa o fi, sau să mă chestioneze în plus. Nu i-am zis nimic nici de Robert, nici de Patrick. I-am spus că nu vorbesc cu mama, dar n-a interesat-o să afle amănunte sau motivul, de vreme ce și ea, la rândul ei, avea perioade când nu vorbea cu mama din diverse motive.

Când în cele din urmă a venit după mine, trecuse o lună de când nu mă văzusem cu Patrick. A intrat pe ușa deschisă și a venit în bucătărie. Eu și cu Ingrid eram la masă, le serveam copiilor o gustare.

– E timpul să vii acasă, Martha, a zis el.

N-aveam de gând să mă duc cu el, dar Ingrid a sărit în sus și a zis: „Da, da, bineînțeles că da“, apoi a început să umble prin bucătărie și să strângă toate lucrurile mele. Am pus jos furculița pe care o țineam, în care era încă înfiptă o feliuță rotundă de cârnat pe care încercam să i-o bag în gură fiului mijlociu. Ușurarea de pe fața surorii mele era atât de vizibilă și insistentă, că aș fi preferat să plec imediat și să-l las pe Hamish să îmi aducă mai târziu lucrurile. Așa că m-am ridicat și l-am urmat pe Patrick la mașină, cărând fiecare diversele mele lucruri pe care ni le trântise Ingrid în brațe.

*

Mânia mea față de el nu a trecut nici în săptămânile care au urmat.

Când eram cu el, simțeam cum crește, alimentată de modul în care bea dintr-o ceașcă, se spăla pe dinți, de geanta lui de serviciu, de soneria telefonului, de rufele lui murdare de pe fundul coșului, de părul de pe ceafă, de eforturile pe care le făcea să fie normal, de bateriile și apa de gură pe care le cumpăra, de modul în care spunea: „Pari nefericită, Martha“. Mă făcea să mă port urât, să-l zgândăresc ori de câte ori vorbeam cu el, să mă fac că nu-l aud, să-l disprețuiesc. După aia mă simțeam rușinată, dar pe moment nu mă puteam abține să nu dau frâu liber furiei. Chiar și atunci când mă hotăram să mă port mai frumos, să îi vorbesc, o propoziție care începea cum trebuie se sfârșea înecată în ură. Și iată de ce, în mare parte, evitam să fiu în aceeași cameră cu el, sau să stau pe acasă dacă era și el acolo.

Când eram singură, mă copleșea durerea. Era intensă, însă nu constantă, și între aceste momente aveam o seninătate nenaturală pe care n-o mai trăisem înainte. Era, m-am decis, seninătatea unui pacient cu cancer care se luptă cu boala de atâta vreme, că se simte ușurat când în cele din urmă află că va muri, pentru că măcar acum se poate opri și poate face doar ce își dorește înainte să se sfârșească.

Singurul lucru pe care l-a spus Patrick în legătură cu noua stare de fapt a fost că tocmai îi dăduse prin cap că era ceva vreme de când mă văzuse plângând. A spus: „Poate s-a tocit de atâta folosit“ și „Ha-ha“, cuvintele, nu sunetele.

Acesta era modul lui de a mă întreba ce s-a întâmplat. Eu i-am spus:

– Poți să te duci de-acum să dormi în altă cameră, te rog?

*

Redactorul meu mi-a trimis un e-mail despre un articol pe care îl scrisesem. Era luni după-amiază. După aceea am verificat în agendă, erau șase săptămâni de când fusesem la Robert.

Subiectul era Comentarii. Nu m-a apucat burta când am citit acest cuvânt, nici când am citit prima frază din multele paragrafe prost ortografiate.

„Hei, scuz că mia luat atâta să-ț scriu.“ Se pare că avusese de lucru până peste cap. „Oricum“, continua el, „cam am probleme cu asta, nai prea nimerito, ești prea dură/critică.“ Voia să scriu alta. „Ceva mai haios, la pers I. Nui garbă.“

Am privit pe fereastră, la frunzele platanului, enorme și irizate în lumina soarelui. Întorcându-se la ecran, ochii mi s-au oprit la adânciturile triunghiulare făcute în peretele de deasupra computerului. M-am întrebat cum oi fi putut să reacționez în halul ăsta după ce-am primit mesajul anterior al redactorului meu: să mă simt atât de umilită, de speriată, de înfuriată, de îngrețoșată, încât să mă ridic de pe scaunul pe care stăteam acum, să mă duc la debara și să mă întorc cu fierul de călcat pe care, ridicându-l deasupra capului, să-l trântesc în perete de câteva ori. De data asta mă simțeam calmă și atât. Am spus: „Aha“. Și atunci mi-am dat seama că mă simțeam mai bine, că pastilele pe care mi le dăduse Robert funcționau.

M-am întors la fereastră și m-am uitat la copac o vreme, apoi am rescris articolul, despre ziua în care mi-am pierdut ceașca personalizată și a trebuit să beau cafea dintr-un shaker pentru cocktailuri pentru că îi zisesem atâtea răutăți vânzătorului despre clienții care aveau nesimțirea să bea din cești care se aruncă la gunoi și poluează mediul, încât asta a fost singura mea soluție de moment.

Faptul că am reușit să mai scriu o dată prostia aia și să îmi șterg cu desăvârșire din cap e-mailul lui în timp ce o scriam, mi s-a părut extraordinar. Nu puteam să trimit articolul imediat, pentru că redactorul meu ar fi știut că nu-mi luase decât patruzeci de minute să produc șase sute de cuvinte mai haioase, la pers. I. L-am salvat și m-am apucat să-i scriu un e-mail lui Robert.

Voiam să-i spun ce tocmai se întâmplase. Voiam să-i spun că era prima dată când fusesem în stare să decid cum să reacționez la ceva rău, chiar dacă era un lucru atât de mărunt, în loc să mă trezesc că deja reacționasem. I-am spus că nu știam că poți să alegi cum să te simți în loc să te lași copleșit de o emoție exterioară ție. I-am spus că nici nu pot să explic cum trebuie. Că nu mă simțeam diferită, ci că mă simțeam ca mine însămi. De parcă m-aș fi găsit în sfârșit.

Am șters după aia tot mesajul și am trimis doar un singur rând, în care îi spuneam că mă simt mai bine și sunt recunoscătoare și că îmi cer scuze că îi scriu. Apoi m-am apucat să-l caut pe Google.

*

Indiferent ce informație prețioasă mi-ar fi divulgat fără să vrea în timpul ședințelor noastre, tot n-aș fi parcat în fața casei lui Julie Female în speranța de a descoperi alte amănunte prețioase din viața ei. Puțin îmi păsa cine era ea în afara spațiului cabinetului ei. Dar la Robert m-am gândit încontinuu multe zile după asta. Am căutat fotografii cu el pe Google și am dat clic pe poze făcute la conferințe. Am citit articolele științifice scrise de el și m-am uitat pe YouTube la o prezentare lungă pe care o făcuse în fața unor colegi psihiatri.

Mi-am imaginat cum ar fi să mă întorc înapoi la Londra, pe Harley Street, într-un moment în care el ar fi ieșit din cabinet și mi-am dat seama că dacă l-aș fi văzut cum se oprește pe trotuar, se uită în jur în timp ce își încheie pardesiul, aș fi făcut un pas înapoi și l-aș fi urmărit cu privirea, întrebându-mă unde se duce și cine îl așteaptă și dacă în timp ce merge cu trenul trece în revistă întâmplările zilei, dacă se gândește la fiecare pacient, cu ziarul necitit dinaintea ochilor.

Ardeam de dorința de a ști ce credea Robert despre mine; dacă, după ce am venit să-l văd, îi spusese nevestei pe care o cunoscusem și o plăcusem atât de mult despre pacienta nouă, o femeie pe care o diagnosticase cu -----. Începuse să îmi pese foarte tare și să mă întreb dacă oare mă găsise inteligentă, și amuzantă, și originală și dacă acum o să i se mai pară că sunt astfel, chiar dacă nu eram de fapt așa cum mă văzuse el când fusesem la cabinet.

În timp ce îmi trimiteam articolul, vineri dimineață, mi-a răspuns.

Mi-a tresărit inima când i-am văzut numele. După o săptămână în care mă gândisem la el și îmi imaginasem vrute și nevrute, faptul că dintr-odată știam cu certitudine ce făcuse cu câteva secunde în urmă mi-a produs o plăcere deosebită, așa că am făcut o pozăla căsuța poștală și la e-mail, după ce l-am citit. În e-mail scria: „Minunat, mă bucur să aud asta. Trimis de pe iPhone“. Apoi am șters ambele mesaje, mi-am șters și istoricul căutărilor din calculator și am coborât. Numele lui Robert și unicul rând pe care mi-l trimisese n-ar fi trebuit să conteze pentru mine atât de mult încât să le păstrez.

Comportamentul meu din ultimele zile și până în acel moment era comportament de nebun, iar eu nu eram nebună; știam că Robert nu era decât un om și el.

Dar, dacă mă afla cineva, aș fi spus că mă purtasem așa pentru că îmi salvase viața, și singurul lucru pe care-l știam de fapt despre el era faptul că într-o zi se rănise la mână în timp ce tăia o roșie.

Mi-am anulat programarea următoare, pentru că nu mai aveam altceva de comunicat.

Și, să vezi și să nu crezi, articolul meu a fost foarte admirat.

*

După aceea, totul s-a normalizat. Eram normală și trăiam super-conștientă de asta. Uneori mai spărgeam câte un obiect, din greșeală, și reacționam cum ar fi reacționat orice om normal, cu frustrare care dura doar atât cât îmi lua să curăț mizeria făcută. M-am ars la mână și am simțit o durere normală, și m-am enervat, dar nu m-am înfuriat, atunci când n-am găsit medicamentul pe care să-l pun pe arsură. Casa și obiectele din ea erau doar obiecte, nu mai aveau acea aură amenințătoare. Când ieșeam în oraș, mă simțeam normală și mă întrebam dacă lumea din jur își dă seama de asta. Purtam conversații în magazine. Am întrebat un tip dacă îmi dă voie să-i mângâi câinele. I-am spus unei femei însărcinate: „Mai aveți puțin și gata“, iar ea a râs și mi-a răspuns: „Păi nu sunt decât în cinci luni“.

Și am simțit o durere normală, proporțională cu descoperirile făcute și cu consecințele faptului că le făcusem când le făcusem. Dată fiind situația, comportamentul meu față de Patrick era și el normal. Oricine știa despre ce-i vorba ar fi recunoscut că, în circumstanțele respective, o soție care se comporta ca și cum și-ar fi urât soțul nu era decât ceva normal.

*

Într-o zi de noiembrie, Patrick a venit la mine în cămăruță în timp ce îmi notam în agendă termenul de predare pentru următorul articol pe care mi-l ceruse redactorul meu. Eram la birou, cu spatele la el. L-am simțit că vine spre mine și rămâne postat acolo, privind peste umărul meu.

I-am spus:

– Poți să nu mai faci chestia asta?

El a făcut observația că termenul limită era cu o zi înainte de ziua mea de naștere.

Și s-a mirat de ce n-am notat-o.

– Adică așa fac toți oamenii adulți, scriu Ziua Mea în agendă? Și de ce-ai venit aici?

A zis că fără motiv și m-am gândit că o să plece, dar el s-a dus în schimb și s-a așezat pe un scaun de trestie dintr-un colț al camerei. Care a trosnit când s-a așezat pe el. Fără să mă întorc, i-am spus că ăla nu era un scaun pe care să stai jos.

– Vrei petrecere de ziua ta?

I-am spus că nu.

– Păi, de ce nu?

– N-am motive să sărbătoresc.

– E totuși a patruzecea aniversare, a spus el. Ar trebui să marcăm ziua.

– Zici tu?

– Bine, fă ce vrei atunci.

Scaunul a trosnit din nou când s-a ridicat.

– Dar eu am de gând să organizez ceva, pentru că după aia o să ne trezim că e ziua ta și n-avem nimic plănuit, apoi ai să mă pedepsești pentru asta.

– Aha, prin urmare, am zis eu întorcându-mă spre el pentru prima dată de când intrase, petrecerea e mai degrabă o formă de apărare, ca nu cumva să m-apuce nervii, decât o expresie a dorinței tale de a-ți sărbători minunata ta soție, pe care o iubești atât de mult.

Patrick și-a dus ambele mâini la tâmple, cu coatele în afară.

– Orice-aș face, n-am sorți de izbândă. Zău. Te iubesc, de-aia încerc să fac ceva. Ca să te fac fericită.

– N-ai cum. Dar fă cum crezi de cuviință.

M-am întors iar cu spatele la el și el a plecat, spunând în timp ce ieșea pe ușă:

– Uneori mă întreb dacă nu cumva îți face plăcere să te comporți așa.

Mi-a trimis și mie o invitație pe e-mail exact cum le-a trimis și celorlalți.

*

Următoarea conversație pe care am avut-o cu Patrick a fost în mașina în care ne întorceam acasă de la petrecere, când i-am spus că gestul pe care-l face cu degetele arătătoare, când vrea să umple paharul unei persoane, mă scoate din minți atât de rău că-mi vine să-l împușc de-adevăratelea.

El a spus: „Știi ce, Martha, nu mai bine nu vorbim deloc până ajungem acasă?“

Iar eu am spus:

– Și mai bine, hai să nu vorbim deloc nici când suntem acasă, apoi am dat drumul la radiator la maximum.

*

Întotdeauna când îl văd pe fiul mai mare al lui Ingrid, el îmi spune:

– Îmi povestești cum a fost când m-a născut mama pe podea?

El îmi spune că maică-sa e prea obosită să-i povestească, iar taică-său n-a asistat decât la ultima parte. Spune că frații lui nu cred că bebelușii pot să se nască pe podea – adică, vrea el să spună, trebuie să asculte și ei din nou povestea, dar separat, după ce ascultă el. Așezat la mine în poală, îmi pune mâinile pe obraji și îmi spune că trebuie să îi spun varianta amuzantă.

Ultima propoziție o spune el. Ultima propoziție fiind „Dar mamei nu i-a plăcut și de-aia uneori mi se spune NePatrick“.

Înainte să coboare din poala mea, mă pune să-i mai explic încă o dată cum Patrick nu era atunci unchiul lui, dar după aia, imediat, a devenit. E un lucru care i se pare uluitor. Pare să îi confirme bănuiala că realitatea lucrurilor înconjurătoare se învârtește în jurul existenței lui, dar nu se poate bucura pe deplin până nu îl asigur eu că lucrurile n-au cum să revină la situația anterioară. Că Patrick va fi întotdeauna unchiul lui.

În dimineața de după petrecere, Ingrid m-a sunat să-i facem un post mortem „după bunul meu obicei“, a zis ea. Eram încă așezată pe canapeaua unde mă abandonase Patrick când plecase să-și cumpere, chipurile, un ziar, lăsându-mă să cred că se va întoarce repede. Ingrid mi-a spus că se ascundea în baie de copii și că va fi nevoită să închidă telefonul dacă o descoperă. În clipocitul apei din cadă, s-a apucat să dea note, de la *oribil* la *cât de cât bine*, toaletelor purtate de fiecare femeie care fusese la petrecere. Apoi a vorbit o vreme despre noua iubită a lui Oliver care se îmbătase criță și flirtase cu Rowland. La sfârșitul serii, Ingrid o surprinsese cum vâna prin cameră paharele pe jumătate pline, apoi cum Oliver îi dădea papucii în parcare. Era așa ciudat, a spus ea, că nu mama era cea care vâna paharele, insistând atunci când se clătina rău pe picioare că i se pusese ceva în băutură, mă rog, s-a corectat Ingrid, în cele zece băuturi. La petrecere, soră-mea nu mă întrebase de ce nu era și mama acolo. Nu m-a întrebat nici la telefon. Faptul că nu participase la un eveniment care fusese organizat în cinstea altcuiva nu era ceva remarcabil.

– Da’ te-ai distrat?

Am crezut că mă întreabă serios, așa că i-am spus nu.

– Da. Era clar pentru toată lumea.

Am avut impresia că mă acuză, așa că i-am spus că am încercat.

– Vorbești serios? Pe bune? Să fi fost oare când te-ai încuiat în closet sau când te chiorai în telefon în timpul discursului meu?

– Te rog frumos să-ți aduci aminte că eu, una, n-am vrut nici o petrecere, am spus eu. A fost ideea lui Patrick. Dar acum, asta e. Îmi pare rău.

Am auzit un bolborosit al apei care se scurge zgomotos și pe soră-mea ieșind din cadă. Mi-a spus să aștept o secundă, apoi a oftat din răsputeri la telefon, înainte să înceapă iar să vorbească.

– Știu că tu și Patrick treceți printr-o pasă proastă, din ce motive nu știu, dar mi-ar plăcea să înțeleg de ce nu poți să te faci că totul e în regulă o seară și să zici, la naiba, e ziua mea, soțul meu s-a străduit, toată lumea e prezentă, ia să mă bucur și eu de un pahar de șampanie și o amărâtă de măslină, e și mâine o zi în care să mă întorc la problemele căsniciei mele.

Nu puteam să-i explic lui Ingrid de ce mă purtam de parcă îl uram pe Patrick, nedând însă nici un motiv, pentru că, în momentul acela, ajunsesem să îl urăsc cu adevărat. Și m-am simțit atât de epuizată, dintr-odată, atât de epuizată că sunt mereu persoana nasoală din relație, aia care dezamăgește

pe toată lumea, care strică totul de fiecare dată, așa că atunci când i-am răspuns, deja aproape că țipam:

– Pentru că totul e fals, Ingrid. Toate acele cuvântări, toate acele râsete, în care mi se spune: „O, Martha, ce bine arăți, la mulți ani, schimbi prefixul, faci patruzeci!“ Nu e nici unul prietenul meu. Nici unul nu știe nimic despre mine, de ce sunt în felul în care sunt. Și e din vina mea, pentru că eu am darul să o dau mereu în bară, și mai sunt și mincinoasă. Nici nu mă cunoști.

– Adică ce vrei să spui?

Mi-am trecut telefonul în cealaltă mână:

– Am -----.

– De unde știi?

– De la un doctor nou.

De parcă m-aș fi plâns că m-am îngrășat, Ingrid a spus:

– Ei, ce prostie! Nu știe ce spune.

– Nu-i adevărat.

– Ce? Adică are dreptate?

I-am spus că da.

– Adică ești cu adevărat bolnavă de -----? Pizda mă-sii! a zis ea, apoi a tăcut o clipă. Îmi pare tare rău.

– Nu trebuie. M-am împăcat cu gândul. Mi-a dat niște medicamente care chiar funcționează. De șase luni mă simt efectiv alt om.

– Și de ce nu mi-ai spus?

– N-am spus nimănui, am explicat eu, în afară de părinți.

– De ce? Dacă nu te deranjează, de ce nu le spui tuturor?

– Pentru că în continuare mă simt stingherită, la naiba!

– Eu, una, nu te judec. Și nu cred că te-ar fi judecat cineva. Nici nu s-ar cădea, a continuat ea. Apoi, pe o voce complet atipică, de mi-a fost teamă că mă umflă râsul, soră-mea a spus: E cazul ca societatea să renunțe la prejudecățile legate de bolile mintale.

– O, Doamne, Ingrid! Mai bine societatea și-ar face prejudecăți în plus, poate așa nu s-ar mai vorbi deloc despre asta.

– Nu e deloc amuzant.

– OK.

– Și Patrick ce părere are?

– Ingrid, nu ți-am spus?

– Ce?

– Nu știe nimic.

– Poftim? Doamne, Martha! De ce dracu’ te-ai apucat să le spui alor noștri de asta și lu’ bărbatu-tău nu?

– Nu m-am apucat propriu-zis. I-am spus tatei din greșeală. Iar mamei, după cum s-a văzut, n-a fost de fapt nevoie să-i spun.

– Poftim? De ce nu?

Am întrebat-o dacă nu pot să-i povestesc mai târziu despre asta.

– Bine, cum crezi. Dar…

Atunci s-a auzit o voce urlând „Mamaaa“ și cineva a început să bată cu pumnii în ușă. Ingrid s-a prefăcut că n-aude.

– Tot nu înțeleg de ce nu vrei să-i spui. Se vede că ți-e greu și, pe lângă faptul că probabil ți-ar face bine dacă el ar deține informația asta fundamentală despre soția lui, doar oamenii căsătoriți cei mai de căcat umblă așa cu ascunzișuri…

– Ar fi trebuit să-și dea singur seama.

– Cum adică? Ce, tu ți-ai dat seama?

– Nu eu sunt doctorul.

– Iar Patrick nu e psihiatru. Și uite, acum, că știi, chiar mai contează?

– Da.

– De ce?

A mai urmat un zgomot de fundal, ușa care s-a trântit de perete destul de tare, urmată de voci de copii. Ingrid mi-a spus să aștept. Am auzit-o spunând „Afară cu voi“, dar ei n-au vrut să iasă și ciondăneala a durat minute în șir. Până să revină ea, își uitase întrebarea.

– Martha, trebuie să-i spui. Nu poți continua așa la nesfârșit, n-aveți cum să fiți fericiți împreună dacă îi ascunzi ceva atât de important.

– Nu cred că mai putem fi fericiți împreună.

Era prima dată când mă auzeam spunând cu glas tare acest adevăr dureros.

– Martha, ce Dumnezeu…, a spus Ingrid pe o voce obosită. El unde e acum?

I-am spus că a ieșit după ziar. De unde ședeam se vedea ceasul din bucătărie, de la cuptor. Vorbeam deja de două ore. De fapt habar n-aveam unde era Patrick.

– Te rog, promite-mi că îi spui de îndată ce vine acasă. Sau, nu știu, scrie-i o scrisoare. Că doar ai talent la așa ceva.

I-am zis că o să-i spun și că trebuie să închid pentru că nu mai am decât patru la sută baterie. Nici nu știam dacă era adevărat sută la sută ce spuneam.

*

Am mai stat acolo un pic, până când sentimentul de vinovăție mi s-a preschimbat într-unul de iritare, sau invers, nu mai știu. Oricum, asta conta mai puțin. Ce conta era că era un sentiment îndeajuns de puternic să mă facă să mă scol de pe canapea și să mă duc sus. Am făcut un duș și am șters pe jos cu rochița mea, care rămăsese acolo din noaptea trecută. Am coborât la bucătărie și am aruncat în chiuvetă cafeaua lui Patrick, am desfăcut o banană pe care n-am mâncat-o, iar după ce am terminat de făcut toate aceste lucruri mărunte și stupide, nu mi-a mai păsat de nimic. Am scos un stilou din sertar și am scris scrisoarea, în picioare, cu foaia pusă direct pe perete, până ce am rămas fără cerneală și m-am decis să plec la Londra.

*

În momentul în care am pornit mașina, s-a aprins în bord martorul de ulei. Așa că m-am dus pe jos până la gară.

Pe peron, am primit un mesaj de la Ingrid. L-am citit, fără să mai simt impulsul de a trânti telefonul de vreun perete sau de a-l strivi cu piciorul, apoi m-am suit în tren, fără să știu prea bine în ce parte din Londra mă duceam.

După ce m-am așezat, mi-am proptit geanta de fereastră și mi-am sprijinit capul de ea. Cineva scrijelise cuvântul *termina-ți* pe geam.

Am adormit cu gândul la motivul pentru care cineva scrisese tocmai acel cuvânt și în acel mod, și întrebându-mă pe unde-o fi omul ăla acum.

Când am deschis ochii, trenul tocmai intra în gara Paddington.

Mesajul surorii mele spunea: „Voiam să-ți spun la telefon. Sunt iar însărcinată. Îmi pare rău x 100 000 000“.

Am luat metroul spre Hoxton, într-un loc unde mă dusesem cu un an înainte, când Ingrid hotărâse să își tatueze numele fiilor ei pe interiorul încheieturii la un tip pe care-l descoperise pe Instagram. Și care, spunea ea, avea 100 000 de prieteni.

În timp ce își pipăia piercingul din nas, o fetișcană așezată la un birou mi-a spus că la ei nu se acceptau persoane fără programare, dar că tipul avea o pauză de cinci minute în care ar fi putut să-mi facă ceva minuscul, adică nu ceva de genul, zisese ea, arătându-și clavicula dezgolită și tatuată cu un motiv de frunze și viețe. La care eu am admirat tatuajul.

– Da, știu. Așteptați aici dacă doriți.

M-am prefăcut că studiez catalogul cu înspăimântătoarele modele de tatuaj afișate pe perete, până ce tipul cu suta de mii de prieteni a apărut și m-a dus în spate, spunându-mi să mă așez într-un scaun înclinat și trăgând lângă mine un taburet. Eu i-am arătat o imagine stocată la mine în telefon.

I-am spus:

– Nu vreau să fie colorat. Doar conturul. Și cât de mic se poate.

El mi-a luat telefonul și a mărit imaginea.

– Dar ce reprezintă?

I-am spus că era o hartă barometrică a Insulelor Hebride. O voiam pe mână, n-avea importanță în ce loc.

El a zis: „Super“, mi-a ridicat mâna și și-a trecut degetul mare peste pielea mea de patruzeci de ani, fină și brăzdată.

– Mda, aș zice să fie chiar sub unghie.

Mi-a dat drumul la mână și a tras către el un troliu medical, alegând diverse instrumente din sertărașele lui.

– Acolo te-ai născut?

Am zis: „Nu“, apoi am tăcut o secundă, neștiind ce motiv să-i dau. Voiam să îi explic, dar mi-era că n-o să priceapă nimic, o să i se pară neinteresant și plictisitor, ca un vis pe care ți-l povestește cineva, sau un episod relatat dintr-o ședință de terapie, sau o viitoare rochie de nuntă care îți e descrisă.

Apoi mi-am adus aminte că nu-mi mai păsa de nimic.

Îmi luase iar mâna și îmi ștergea palma cu vată îmbibată în spirt. I-am spus:

– Vremea acolo e plină de cicloane, furtuni torențiale și uragane care sunt imprevizibile și devastatoare, motiv pentru care îmi imaginez că e greu să duci o viață normală. Așa mă simt și eu. Am -----.

La care el s-a rotit pe taburet, a aruncat vata într-un coș de gunoi și a spus:

– Ce, crezi că ești singura, drăguță?

N-avea nici un sens și în același timp era de o bunătate – faptul că omul acesta cu crucifix, și șarpe, și trandafir uscat, și un cuțit din care picura sânge tatuate pe gât, plus numele Lorna, care, dacă era să mă iau după data de naștere de sub el, probabil că îi aparținea maică-sii, era atât de netulburat de ce-i spuneam eu că nici măcar nu s-a sinchisit să ridice privirea sau să îmi pună alte întrebări până ce n-a terminat să îmi deseneze cu pixul pe degetul mare.

– Dar acum te simți mai bine, nu? Că nu-mi faci impresia c-ai fi dusă cu pluta.

– Da, mă simt mai bine.

– Și atunci de ce vrei să îți pun pe mână vreme rea?

– Păi, mă gândesc așa… să fie ca un fel de memorial. Al lucrurilor pe care le-am pierdut, am zis eu.

El tocmai se pregătea să înceapă. Avea vârful acului lipit de pielea mea, dar l-a dat deoparte și s-a uitat direct în ochii mei în timp ce mi-a zis:

– Adică la ce te referi? Prieteni?

Am deschis gura și am zis:

– Nu… Când…

Când eram adolescentă, o doctoriță mi-a dat niște medicamente și mi-a spus să nu rămân însărcinată. Următorul doctor mi-a dat altceva, dar a spus același lucru. Un altul, apoi altul, apoi încă un altul, toți mi-au pus diagnostice, mi-au prescris medicamente și au susținut că cei dinaintea lui greșiseră, dar au continuat să îmi spună același lucru, să nu rămân însărcinată.

Am luat tot ce mi s-a spus, imaginându-mi cum pilulele mi se dizolvă în stomac și cum substanțele din care erau făcute mi se întind în trup ca o vopsea neagră sau ca o otravă, creând un mediu toxic pentru fătul pe care mi se spusese răspicat și repetat să nu-l concep. Am împlinit șaptesprezece ani, apoi nouăsprezece, apoi douăzeci și doi, și tot copil am rămas, încredințată că doctorii au dreptate, nedându-mi seama că mă avertizau să nu rămân însărcinată nu pentru că ar fi fost medicamentele periculoase, ci pentru că în mintea lor pe mine mă vedeau periculoasă. Eram un pericol pentru mine, pentru un bebeluș, pentru părinții mei, pentru dosarul lor

profesional fără cusur, excelent. Să nu care cumva să se întâmple să i se nască vreun copil neprogramat unei paciente când sunt ei de veghe.

Așa că am făcut ce mi s-a spus și m-am asigurat că nu rămân însărcinată și nu am încetat să fiu speriată până nu l-am întâlnit pe Jonathan.

Pentru scurtă vreme, alături de el, mi s-a permis să cred că sunt o altă persoană.

Dacă nu le mai luam, puteam să am și eu un copil.

Dar n-am putut să nu le mai iau. Corpul meu nu era în stare să funcționeze fără vopseaua neagră care îl inunda. Apoi Jonathan m-a văzut exact cum eram, cineva cu tendințe, și a spus: „Slavă Cerului“. Da, așa a spus: „Slavă Cerului că n-ai rămas însărcinată“.

Pentru că și dacă reușeam să aduc pe lume un bebeluș și aș fi fost în stare să am grijă de el, cine știe dacă într-o bună zi n-avea să explodeze și în creierul lui o mică bombă și apoi toată durerea și tristețea pe care o s-o simtă pe lume ar fi venit de la mine, plus vinovăția mea că ceea ce i-am transmis îl va determina să mă urască așa cum mă ura mama pe mine. Am acceptat asta.

O genealogie biblică.

Mamă deprimată de pe malul mării a născut-o pe Celia.

Celia a născut-o pe Martha.

Martha n-ar trebui să nască pe nimeni.

Apoi un doctor a spus că nu e așa. Robert a spus: „----- nu e un motiv să renunțați la bucuria de a fi mamă“. Că pacientele se simt bine. Că nu se îndoiește că voi fi o mamă minunată. Dacă asta îmi doresc.

Ascultându-l, cum stăteam acolo pe peronul murdar, mi-am dat seama că părerea asta mi-o formasem pe vremea când eram adolescentă și eram bolnavă. Nu mă gândisem niciodată să îmi pun întrebări când devenisem adult. Preferasem să o iau de bună, să o păstrez, să o tratez ca pe sfintele moaște. Îmi imaginasem mai mult decât mi se spusese și ori de câte ori îmi imaginam un copil cu sechele, un copil vătămat de genul de mamă care aveam să fiu eu, simțeam teamă și, mai rău, rușine, și iată de ce preferasem să mint.

Mințeam tot timpul. Pe toată lumea. Străini, oameni la petreceri, părinții mei. Pe soră-mea, când ne uitam amândouă la bebelușul ei înfășat în semiîntuneric. Pe mine, când mă uitam pe fereastra unui autobuz. Până și pe Robert. El îmi spusese: „Dacă te decizi să rămâi însărcinată“, iar eu îi

spusesem că nici nu mă gândesc. Apoi îl mințisem pe Patrick, înainte să ne căsătorim și zi după zi apoi.

Soțul meu nu știe că tot ce mi-am dorit eu pe lumea asta este un copil. Nu știe că atunci când o văd pe soră-mea că iar e mamă, o mamă bună și frumoasă, parcă mă taie cineva în două, iar faptul că ea concepe atât de ușor și face mai mulți decât îi trebuie împiedică rana să se vindece. Și că am urât-o pe dragascumpadeeasoramea pentru că se plânge atâta din cauza asta, de corpul ei distrus, de nou-născuții care o istovesc cu plânsetele lor, de micuții care o ating încontinuu și mereu vor ceva de la ea, de costuri, de spălat, veșnicul spălat, de pantofii plini de noroi, de moartea pasiunii, de urmele lor de degete pe geamuri, de păduchi, iar păduchi!, de plânsul din timpul nopții, de febra care răsare te miri de unde, de ciondănelile lor, de nesfârșitul vacarm, de faptul că nu mai e bună de nimic, din cauza acestor băieți perfecți, perfecți, perfecți și frumoși, Doamne! Cel mai bun lucru pe care l-a făcut ea pe lume. Dar tu ce norocoasă ești – probabil că te duci doar cu un coș la cumpărături –, probabil nici nu știi că hârtia igienică se vinde în pachet de patrușopt de suluri!

Nimic nu e în sufletul meu în afară de dorința de a avea un copil. Cu fiecare gură de aer pe care o respir. Fetița pe care am pierdut-o în ziua aia când m-am plimbat de-a lungul râului mi-o doream cu atâta disperare că mi s-a părut că o să mă sfârșesc și eu odată cu ea. Și am plâns după ea în fiecare zi de atunci. Și de mințit, mint în continuare, Patrick, pentru că ți-am scris o scrisoare în dimineața asta și nu ți-am lăsat-o. E aici, la mine în geantă. Mă uit acum la paginile împăturite. Mă aplec și le iau din geantă, iar bărbatul cu gâtul tatuat zice: „Nu-i nimic“ și le aruncă, mototolite, la gunoi. Nu ți le-am dat pentru că tu nu meriți să știi lucrurile astea despre mine, despre dorința mea de a avea un copil sau despre diagnosticul meu. Lucrurile astea sunt ale mele. Le port cu mine de parcă aș purta o comoară. Merg peste tot și știu că sunt mai bună decât tine. Iată de ce îți zâmbesc ca o Mona Lisa, Patrick, în timp ce tu mă studiezi îndeaproape și habar n-ai. Că n-ai avut ochi să vezi. Nici n-ai căutat. Și oricum nu mai contează nimic. Nu mai contează dacă îți spun sau nu. E prea târziu.

Am zis:

– Nu… e vorba doar de niște oportunități. Lucruri pe care mi le-am dorit și nu le-am avut.

Tipul a spus atunci:

– Da, așa-i. Asta-i viața. Ce porcărie! Hai să îți fac tatuajul.

Am crezut că o să mă doară, dar n-a durut și am băgat mâna cu care n-avea el treabă în geantă și mi-am scos telefonul.

În bâzâitul acului, el mi-a spus că n-a mai avut un client care să se uite pe Instagram în timp ce i se face un tatuaj.

A terminat în câteva minute și în timp ce mi-a învelit degetul cu o folie, l-am întrebat dacă își aducea aminte de soră-mea, tipa care a trebuit să se oprească încă înainte să termine el prima literă a numelui fiului ei mai mare pentru că era pe punctul de a leșina, așa că în loc de trei nume, a primit o scurtă linie pe post de tatuaj.

– Dacă e tipa care a spus că merit să fiu închis pentru că nu ofer injecții epidurale, apoi a vomitat pe podea, atunci da, știu de cine vorbești.

Ne-am ridicat în același timp și, când am dat să plec, el mi-a spus că de obicei recomandă o pastilă sau două cu ibuprofen, dar că în cazul meu e clar că rezist ca un cal la durere.

*

M-am întors la reședința directorială târziu, să tot fi fost trecut de zece. Mă prinsese și ploaia. Îmi curgea apă din păr pe spinare. Mi-am șters fața și am dat de rimel întins sub ochi.

Patrick mă aștepta în living. Comandase mâncare, pentru o persoană, și se uita la știri.

N-a întrebat unde fusesem. Nici n-aveam de gând să îi spun sau să vorbesc ceva cu el până în momentul acela, dar furia care m-a cuprins când am intrat în casă și l-am găsit făcând ceva normal a fost atât de cumplită că m-a orbit ca o văpaie albă. Nu avea dreptul să-și ofere confortul unei seri obișnuite acasă, nici vreo activitate casnică, nici vreuna din micile sale plăceri sau ritualuri mărunte. Din cauza lui eu rămăsesem fără așa ceva și n-aveam să mai am parte de nimic câte zile oi mai avea.

M-am dus și m-am băgat între el și televizor. Mi-am ridicat degetul mare, învelit în folie, și i-am spus că am fost la Londra și mi-am făcut un tatuaj. În tăcere, el și-a plimbat furculița în cutia de plastic, căutând prin orez după o bucățică în care s-o înfigă. Când l-am întrebat dacă nu-l interesează despre ce tatuaj e vorba, Patrick a spus: „Dacă vrei să-mi spui“ și a continuat să umble cu furculița în cutie.

– E o hartă a Insulelor Hebride. Vrei să știi cum de m-am gândit la ele? am întrebat eu. Bine, am să-ți spun. E legat de știrile maritime, Patrick. Cicloane, perioade de vreme bună et cetera. Ții minte gluma aia pe care am făcut-o odată? Că e ca o metaforă a stării mele interioare? Și poate te întrebi, de ce tocmai acum? Pentru că am fost la un nou doctor, care mi-a explicat de ce am starea aia, am zis. Pe la mijlocul lui mai, ca să-ți răspund înainte să mă întrebi tu. Da, acum șapte luni.

– Știu.

– Ce știi?

– Că te-ai dus la un psihiatru.

– Cum? De unde? am întrebat eu.

– Ai plătit cu cardul meu. Numele lui Robert era pe factură.

Următorul val de furie care m-a cuprins venea din atâtea direcții, că n-am fost în stare să identific decât una: cât de mult îl uram pe Patrick că îi spunea doctorului pe numele mic.

– Dacă n-ai fi vrut să aflu, l-ai fi plătit probabil cu numerar.

– Nu-i mai spune pe nume. Nu-i prietenul tău. Nici măcar nu-l cunoști.

– Bine. Iar tu ai -----. Nu asta urmează să-mi spui?

Am spus: „Doamne sfinte!“

– De unde știi asta? L-ai sunat?

I-am spus lui Patrick – am țipat – că nu avea voie să facă așa ceva, deși rațiunea îmi spunea că nu făcuse asta și chiar dacă ar fi încercat, Robert n-ar fi putut să îi spună ce diagnostic îmi pusese.

Iar Patrick, care nu era niciodată sarcastic, a spus:

– Serios? Nu știam. Adică există confidențialitate între doctor și pacient și nu știam eu?

Exact ca un copil mic, am bătut din picior și i-am spus să tacă din gură.

– Spune-mi de unde știi.

– Știu medicamentul.

– Ce medicament?

– Ăla pe care-l iei.

Și-a lăsat furculița să cadă în cutie și a pus cutia pe măsuță.

– Nu ți-am spus că iau medicamente. Ai căutat prin lucrurile mele.

Patrick m-a întrebat dacă vorbesc serios.

– Știi bine că le lași peste tot, Martha. Nici măcar nu arunci ambalajele goale. Le arunci în sertar sau mi le lași mie pe podea, să le iau de acolo.

Adică presupun că mie mi le lași, de vreme ce așa conviețuim noi, nu? Tu faci mizerie, iar eu curăț după tine, asta e slujba mea.

Aveam mâinile făcute pumn, strânse atât de tare încât le simțeam cum pulsează.

– Dacă ai știut, mie de ce nu mi-ai spus?

– Am așteptat să îmi spui tu mie, dar n-ai făcut-o. Iar după o vreme mi-am dat seama că nici n-ai de gând să-mi spui, și chiar n-am înțeles de ce. E clar că diagnosticul e bun, a continuat el. E clar că ai -----.

Când i-am răspuns, am simțit cum mi se contorsionează mușchii din jurul gurii și mă urâțesc.

– Așa să fie oare, Patrick? E clar? Și dacă e atât de clar, în pizda mă-sii, tu de ce n-ai fost în stare să vezi asta? Ești handicapat? Adică trebuie să sângereze cineva în fața ta ca să-ți dai seama că nu se simte bine? Sau poate, dragul meu soț, pur și simplu nu te-a interesat ce se întâmplă cu nevastă-ta. Ori poate e vorba de pasivitate, pur și simplu. Acceptarea ta totală, confortabilă a stării de fapt.

El a zis: „Bine“.

– Conversația asta n-are nici un rost.

– Ei, asta nu. N-ai să pleci.

M-am mișcat ca să-l împiedic să plece.

Patrick nu s-a ridicat, ci s-a sprijinit de spătarul canapelei.

– Nu pot sta de vorbă cu tine când te porți așa.

– Mă port așa din cauza ta. Altfel, mă simt bine. De săptămâni întregi mă simt bine. Dar tu mă scoți din minți. Asta nu ți-e clar? Nu te-ai întrebat de ce mă port mai urât cu tine, în loc să mă port mai bine?

– Ba da. Nu. Nici nu știu. Comportamentul tău a fost întotdeauna…, a spus el și a tăcut o clipă. Haotic.

– Du-te-n pizda mă-tii, Patrick. Știi de ce? Nu știi. Pentru că întotdeauna mi-am dorit un copil. Tot timpul ăsta, toată viața mea mi-am dorit un copil și toți mi-ați spus că e periculos.

Cu o lentoare exagerată, Patrick a spus:

– Chiar crezi că nu știam? Nu sunt prost, Martha. Chiar dacă mereu zici cât de enervanți sunt copiii și că nu-i poți suferi și ce bătaie de cap e să fii mamă, numai despre asta vorbești, despre copii. Nu vrei să ne așezăm la o masă dacă e prea aproape de copii, dar toată seara te zgâiești la ei. Sau dacă trecem pe lângă o femeie însărcinată, sau una care are un copil cu ea,

amuțești și oriunde mergem în vizită ești îngrozitor de bădărană dacă cineva pomenește de copii. A trebuit să plecăm de mai multe ori de la o petrecere, doar pentru că a îndrăznit cineva să te întrebe dacă ai copii.

În momentul acela, Patrick s-a ridicat în picioare.

– Și ești obsedată de băieții lui Ingrid. Obsedată de ei, dar pretinzi că nu ești invidioasă, însă e așa vizibil că ești, mai ales când e însărcinată. Nu știi să minți, Martha. Ești o mincinoasă cronică, dar nu știi deloc să minți.

Am înconjurat măsuța, i-am înhățat piepții cămășii cu ambele mâini și am început să îl zgâlțâi, spunând: „Știi ce, Patrick, știi ce?“

– Robert a zis că n-ar fi o problemă, i-am zis, încercând să-l împing. Că n-ar fi fost o problemă.

Am încercat să-i dau un pumn în față.

– Că nu, n-ar fi riscant, dar știai asta, știai asta și tu.

Patrick m-a prins de mâini și nu mi-a dat drumul până nu am încetat să mă împotrivesc strânsorii lui. Deși apoi mi-a poruncit să stau jos, eu m-am dus la măsuță și am împins-o cu călcâiul până am răsturnat-o. Mâncarea din cutie s-a revărsat, iar lichidul care a mai rămas pe fundul cutiei a curs pe covor. Patrick a zis: „Ce dracu’, Martha“ și s-a dus la bucătărie.

Nu m-am dus după el. Fiecare celulă din corpul meu se simțea paralizată cu excepția inimii, care îmi bătea tare și prea repede. N-a trecut mult și a reapărut cu niște bucăți de prosop de hârtie, pe care le-a lăsat să cadă pe lichidul care se infiltrase în covor și le-a apăsat cu piciorul. Stăteam și mă uitam fără să fiu în stare să zic nimic, până când mi s-au domolit bătăile inimii. Apoi i-am spus să înceteze.

– Lasă asta. Ascultă-mă.

– Te ascult.

– Dar potolește-te odată cu curățatul.

A zis: „Bine“.

– De ce nu mi-ai spus? De ce m-ai lăsat să mint? Dacă ai fi spus ceva după ce am fost la doctor, acum aș fi putut fi însărcinată. Dintotdeauna ți-ai dorit copii, Patrick. Acum aș fi putut fi însărcinată. De ce te-ai comportat așa?

– Pentru că, exact cum ai spus și tu, ar fi trebuit să te simți mai bine. Ți-ai primit în sfârșit diagnosticul, ai acum medicamente potrivite, însă cu mine tot așa te porți. La început n-am priceput de ce, dar acum mi-am dat seama.

A început să miște prosopul de hârtie cu piciorul. Lichidul făcuse o pată neagră pe covor, care era clar că nu o să mai iasă niciodată.

– Așa ești tu. N-are de-a face cu -----. Și, a spus el, eu nu cred că ar trebui să faci copii.

Am deschis gura. N-am putut scoate nici un cuvânt, nici măcar să țip n-am putut. Am gemut ca un animal rănit, un sunet care venea din stomac sau din gâtlej. Patrick a ieșit din cameră și m-a lăsat acolo.

M-am prăbușit în genunchi, apoi mi-am lipit fața de podea. Îmi înfipsesem mâinile în păr.

După asta urmează un moment de care nu îmi amintesc, o bucată lipsă din memorie. Abia câteva ore mai târziu stau la marginea patului și smulg cearșaful de pe el, în timp ce Patrick bagă haine într-o valiză deschisă pe podea. Soarele pătrunde prin fereastră. Mă reped la baie și vomit.

Când m-am întors, Patrick își închisese valiza și o căra afară din cameră. Am strigat ceva după el, dar el nu m-a auzit. La scurt timp am auzit mașina pornind și m-am dus la fereastră. El dădea cu spatele ca să iasă de pe alee.

Am încercat să cobor storul, dar am tras prea tare de el și s-a rupt.

Vreme îndelungată, n-am făcut decât să stau acolo, cu șnurul în mână, privind în gol la casa de pe partea opusă unde o altă femeie îmi trăise viața într-o imagine în oglindă.

Apoi Patrick a intrat înapoi cu mașina pe alee. N-aveam idee de ce s-a întors. L-am privit cum parchează mașina și iese. Avea o sticlă în mână și de îndată ce a ridicat capota, a golit-o în motor, a închis la loc capota și a plecat pe jos, în direcția gării.

Patrick e genul de om care pune ulei în motor ca ultim gest înainte să-și părăsească nevasta. Mi-am dus mâna la piept, dar n-am simțit nimic.

Am petrecut ziua și prima noapte fără el pe patul fără așternut; după ce a plecat, nu mi s-a părut că mai am vreun motiv să pun lenjeria la loc.

Viața, acea viață care presupune așternuturi, și vase, și scrisori de la bancă nu mai exista.

Între dormit și trezit, apoi dormit din nou, l-am căutat pe Robert pe Google. Apoi l-am căutat pe Jonathan pe Google. Nevastă-sa e influencer pe rețelele sociale. Pagina ei de Instagram e un amestec de fotografii de vacanță, postări sponsorizate despre o marcă de băutură cu colagen și poze cu toaletele pe care le poartă, pe care și le face în liftul cu care ieșeam eu în stradă ca să respir. Primește cele mai multe like-uri când postează poze cu micul ei trib de fiice, #fiiceledârze, toate posesoare de plete blonde și nume care pot fi și substantive comune. Nume de obiecte și fructe. Am derulat toată pagina, până la nunta ei și a lui Jonathan pe un acoperiș din Ibiza. M-am întrebat ce i-o fi povestit despre mine, cât de mult știe o @mamă_de_fiice_dârze despre primul mariaj al soțului ei de patruzeci și trei de ani.

*

Ingrid mi-a scris de dimineață. Mi-a spus că a vorbit cu Patrick și m-a întrebat:

– Cum te simți?

I-am trimis emoticonul cu cada de baie, cu ștecărul și cu sicriul.

M-a întrebat dacă nu vreau să vină să mă ia. I-am spus că nu știu.

Eram încă în pat – pe pat – pe jumătate îmbrăcată, în lenjeria de corp și dresul pe care le purtasem la Londra și înconjurată de căni care erau goale sau deveniseră recipiente pentru șervețele folosite și coji de portocală pe jumătate uscate, când am auzit-o pe Ingrid descuind ușa reședinței directoriale. A venit direct în living, urmată de pași mai mărunți și mai iuți, și a dat drumul la desene animate la televizor înainte să urce la mine.

Am crezut că va veni și se va lungi lângă mine pe pat, să mă mângâie pe cap și pe brațe, cum făcea de obicei. Am crezut că o să-mi zică: „Las' c-o să fie bine, hai, hopa sus, poți să mergi până la duș?“ Dar nu, ea a deschis ușa larg, s-a uitat în cameră și a zis:

– Ce priveliște, ce putoare, Martha! Grozav!

*

La petrecerea mea nu-i observasem burta. Acum am văzut cât de mult se rotunjise. Ingrid și-a tras flanela peste ea când a intrat și s-a dus la fereastră. De îndată ce-a căscat-o larg, s-a întors spre mine și a arătat spre cearșafuri:

– De când stau acolo, pe podea?

I-am spus că avusesem în plan să mă ocup de ele, dar încheierea căsătoriei și aranjarea patului fuseseră două lucruri incompatibile în momentul ăla. Ea a rămas la capul patului, cu fața împietrită, și și-a apăsat cu degetele de la o mână locul unde coastele se termină deasupra stomacului, de parcă ar fi durut-o.

– Dacă vrei să vii, vino. Băieții sunt jos, iar eu n-am de gând să o iau pe autostradă cu ei în mașină după ora patru.

Mi-a luat prea mult să mă scol. Mi-a luat prea mult să găsesc ceva să pun pe mine, o geantă în care să-mi adun niște lucruri. Nerăbdarea crescândă a surorii mele m-a încetinit și mai mult. Am renunțat și m-am întins înapoi în pat, cu spatele la ea.

Ingrid atunci a spus:

– Știi ce? Bine. Nici eu nu mai pot. E mereu aceeași poveste, Martha. A părăsit camera și a strigat de jos: Sună-ți soțul.

Am auzit-o cum își cheamă copiii în fața ușii și, o clipă mai târziu, cum se închide ușa cu zgomot. Televizorul a rămas deschis.

A fost prima dată când a refuzat să-și îndeplinească datoria. Voiam compasiunea ei, iar ea n-a vrut să mi-o ofere. Voiam să mă facă să mă simt ca și cum aș fi fost un om bun, care avea toată dreptatea să îi spună lui Patrick să plece. M-am simțit furioasă, apoi, când am auzit sunetul mașinii pornind, m-am simțit și mai singură decât mă simțisem înainte să vină ea.

Nu mi-am sunat soțul. Nu mi-am putut suna nici tatăl, care avea să fie șocat și n-ar fi putut să ascundă acest sentiment. Am luat telefonul și am format numărul mamei.

Nu mai vorbisem cu ea din ziua programării la doctor și nu voiam nici atunci să vorbesc cu ea. Voiam să îmi răspundă și să-i spun:

– Ei, nu zici c-am întors-o bine din condei?

Apoi să mă cert cu ea, să îmi închidă telefonul, iar eu să mă simt lovită și să-i povestesc lui Ingrid, care să spună că așa se poartă mama, ce mai? La propriu, ce mai?

N-o iertasem pe mama pentru ce făcuse. Nu încercasem s-o iert, și nici nu mă chinuisem să stau supărată pe ea. Îmi venea foarte ușor să urăsc pe cineva care era capabil să-și vadă fiica suferind și să nu spună nimic, ba mai mult, să mai și toarne băutură pe gât.

A sunat o singură dată. Mama a răspuns și a zis:

– Martha, of! Am tot sperat c-ai să suni.

Nu era vocea ei obișnuită. Ci vocea de pe vremuri, dinainte să ajung o adolescentă care scotea ce-i mai rău din ea, care o transforma într-o persoană care nu știa decât să mă critice. M-a întrebat cum mă simt și a spus: „Probabil că groaznic“ atunci când i-am răspuns cu un geamăt în loc de cuvinte.

A continuat în felul ăsta vreo zece minute, punându-mi întrebări și răspunzând tot ea – corect. Exact cum aș fi răspuns eu.

După ce a închis, m-am dus jos, am găsit două sticle deschise de vin și m-am dus sus cu ele, înapoi în dormitor. N-aș mai fi sunat-o a doua oară, însă ultima ei întrebare fusese:

– Mă mai suni? Sună-mă la orice oră. Chiar dacă e miezul nopții. După care tot ea răspunsese: Bine, perfect. Vorbim mai încolo.

*

Eram beată când am sunat a doua oară, chiar înainte să mijească zorii. I-am spus că nu știu ce să fac, am implorat-o să-mi spună ea. Ea a început să zică ceva general, la care eu i-am spus:

– Nu, acum. Ce fac acum? Că nu știu ce să fac.

Ea m-a întrebat unde sunt, apoi a răspuns:

– Te scoli în picioare, apoi te duci jos și îți pui pantofii și haina. A așteptat până am făcut lucrurile astea pe rând. Acum, ai să faci o plimbare, iar eu o să rămân cu tine pe fir.

Am mers încet și m-am trezit până am ajuns la malul râului. Ea mi-a spus:

– OK, acum întoarce-te și ia-o repede la picior, până simți că-ți bate inima cu putere.

Nu știu de ce a spus așa ceva, dar așa am făcut.

Se luminase când am ajuns din nou la Port Meadow. Ceața se subția la celălalt capăt, lăsând să se întrevadă conturul turnurilor.

Când am intrat în casă, mi-a spus:

– Acum fă o baie. Apoi: Sună-mă în douăzeci de minute. Aștept să mă suni.

*

Am început s-o sun pe mama în fiecare zi.

O expresie des întâlnită în astfel de cazuri este „și doar așa reușeam să trag de mine“, care are un sens mai degrabă figurativ. În cazul meu, chiar așa se întâmpla: o sunam dimineața, imediat ce mă trezeam. Nu eram în stare să mă mișc, să mănânc, să umblu prin casă, să deschid ferestrele sau să mă spăl pe cap dacă nu vorbea ea cu mine și nu-mi spunea ce să fac.

După-amiaza, stăteam la fereastra reședinței directoriale și mă uitam pe stradă. Casa de vizavi era de închiriat. Vorbeam până mi se încingea obrazul de care lipeam telefonul sau nu mai puteam întoarce capul pentru că-l ținusem între falcă și umăr, sau până îmi dădeam seama că se înserase. Nu vorbeam decât despre lucruri neimportante. Ceva ce auzise ea la radio, un vis pe care-l visase una dintre noi.

Nu vorbeam despre Patrick, dar mă întreb dacă ea nu vorbea și cu el. Mă întrebam dacă știa unde este. Nu vorbeam despre Ingrid; mama știa probabil că nu ne mai vorbim. Probabil știa și că era mai bine să-l țină pe tata și supărarea lui departe de mine pentru moment, căci el nu m-a sunat și i-am fost recunoscătoare pentru asta.

Într-o dimineață am sunat-o și am anunțat-o, ca un copil:

– Ce părere-ți faci? M-am sculat din pat!

Iar ea a zis:

– Ei, nu mai spune! Bravo, măi! Apoi m-a întrebat: Ce-i zgomotul acela?

I-am spus că scot o ceașcă din bufet pentru că îmi fac ceai, iar ea a remarcat:

– Foarte bine!

Vocea ei se auzea la telefon perfect, fără nici un zgomot de fundal. Dacă o întrebam ce face, ea spunea că stă jos. Odată mi-am cerut scuze și i-am zis că știu că vrea să se ducă să-și vadă de treburi. Ea mi-a spus că publicul n-avea decât să aștepte cuminte noile ei combinații artistice inovatoare. N-o mai auzisem glumind în legătură cu arta ei.

Nu mă întreba niciodată de ce am sunat-o în acel moment sau în oricare altul – știa că o sunam pentru că eram cuprinsă de panică, plictiseală, singurătate, când tăcerea din casă devenea insuportabilă. Iar eu n-am

observat multă vreme că, indiferent de oră, vocea mamei nu suna ca și cum ar fi băut.

În perioadele dintre telefoane, mă plimbam până simțeam că-mi bate cu putere inima. În principal de-a lungul râului, până la Port Meadow sau, dacă era îndeajuns de dimineață ca să nu se umple de studenți și turiști, prin parcul de la Magdalen College. Căprioarele pășteau și mă ignorau.

Apoi, deși nu m-a întrebat, am început să-i povestesc mamei ce s-a întâmplat, despre căsnicia mea, despre copii, despre Patrick.

Îmi spusese că pot să-i spun tot ce voiam; că nimic n-o putea șoca. Mi-a spus:

– Să vedem care-i cel mai urât lucru pe care i l-ai spus. După aia o să-ți spun eu ce lucru i-am trântit eu lui taică-tău, de zece ori mai oribil.

I-am spus că, mai întâi și mai întâi, eram supărată pentru că nu observase că ar fi ceva în neregulă cu mine. Așa mă gândisem eu, cel puțin. Dar e imposibil ca el să nu fi observat ceva. Trebuie să-i fi dat și lui prin cap la un moment dat, sau poate că știa de la început. Asta însă era neimportant, ce conta era că nu făcuse nimic pentru că-i convenise așa. Asta era foarte clar acum – eu eram veșnica problemă, iar Patrick, veșnicul erou. Și toată lumea credea că e un tip nemaipomenit pentru că suportă o soție atât de dificilă. Că zilnic salvează oameni de la moarte, apoi vine acasă și continuă cu faptele bune. Cum s-or mai fi gândit toți că duce o viață de martir căsătorit cu mine!

I-am spus că n-ar fi trebuit să accepte în veci să-l tratez cum l-am tratat, dar că el o făcuse pentru că nu-i păsa decât să fiu în posesia lui, lucrul pe care și-l dorise dintotdeauna. Că acceptase orice și că mă lăsa pe mine să dictez care e versiunea adevărată doar pentru că se temea că altfel mă va pierde. Și nu pe mine, ci pe o variantă a mea, una pe care o plăsmuise el când avea paisprezece ani. I-am spus că ar fi trebuit să o lase în urmă, cum se întâmplă cu orice om normal, în loc să se căsătorească cu plăsmuirea imaginației sale.

Renunțase la singura lui șansă de a fi tată: n-ar fi trebuit să îmi permită să-i răpesc asta. N-ar fi trebuit să mă facă pe mine responsabilă de asta.

I-am spus că era vina lui Patrick că nu sunt mamă. Am mințit, dar și el a mințit.

Multă vreme am continuat astfel. În mare parte, mama asculta fără să spună nimic. Nu părea niciodată șocată, nici măcar de lucrurile pe care nici

eu nu îndrăzneam să le rostesc cu voce tare. Ea nu spunea decât: „Sigur că da, sigur că da. Nu mă miră. Oricine s-ar simți așa“.

În cele din urmă, am epuizat subiectul. Am spus că eu și Patrick n-ar fi trebuit să ne combinăm niciodată. Că ne făcuserăm rău unul altuia. Căsnicia noastră n-avusese niciodată nici un sens. Apoi am tăcut din gură.

Durase aproape o lună, ceasuri lungi în fiecare zi, și, de parcă îi venise și ei rândul în cele din urmă, mama a spus:

– Martha, nici o căsnicie nu e ceva cu sens. Nu pentru cei din jur. O căsnicie e un univers în sine.

Am rugat-o să nu filosofeze.

Râsul ei subțire m-a enervat. Ea a spus:

– Bine, însă Maya Angelou[37]…

Am întrerupt-o:

– Ia te rog nu mă lua pe mine cu Maya Angelou. Știu sigur că am dreptate. Am fost disfuncționali. Ne-am făcut unul pe altul disfuncționali. A trebuit eu să îi dau un brânci să încheiem relația, dar știu că și el își dorea același lucru. Doar că nu se putea urni. Firește că e trist. Dar e mai bine pentru toată lumea. Nu doar pentru noi doi.

– Mda, ce să zic…, a oftat mama. Și la ce oră vii mâine?

Păruse gata să spună altceva.

Am întrebat-o ce zi era mâine.

– E Crăciunul.

Am tăcut un moment, încercând să îmi imaginez cum ar fi să conduc până la Londra, să-l văd pe tata, să dau ochii cu Ingrid, hărmălaia făcută de copii, conversația înfiorătoare a lui Rowland, fricțiunile veșnice și fără rost dintre Winsome și mama. Trasul ei la măsea.

– Nu știu dacă sunt în stare. Cred că e prea multă lume.

– Nu vom fi decât Winsome și Rowland, tatăl tău și cu mine. Îmi pare rău, credeam că ți-am spus. Verii tăi sunt plecați. Ingrid și Hamish au plecat cu cei mici să vadă Disneyland. Nu pricep de ce. Și stau și zece zile – în timpul ăsta făceau Luvrul de două ori dacă mă-ntrebi pe mine.

Mă aștepta s-o întreb unde era Patrick, apoi, după un moment de tăcere, a spus:

– E plecat la Hong Kong. O să fie o zi dificilă. Știu. Dar vii totuși?

I-am zis că nu.

– Nu cred. Îmi pare rău.

Mama a oftat încă o dată.

– Ei, asta-i, nu te pot obliga. Dar te rog să te gândești dacă merită să stai singură și să te simți și mai nenorocită decât te simți deja. Să petreci singură Crăciunul, Martha… nu știu ce să zic. O să fie tare trist. Și, dacă nu te superi, chiar mi-ar plăcea să te văd.

De îndată ce a închis, am plecat să mă plimb. Gândul la aleea de-a lungul râului, la încă o plimbare lungă până la capătul ei, m-a obosit, așa că am luat-o pe alt drum, spre oraș.

*

Broad Street era aglomerată. Mă simțeam amețită de câtă lume se perinda pe ea, cu pungi de plastic, ieșind și intrând din magazine, cumpărând pantofi, și telefoane mobile, și lucruri de la Accessorize. Bebelușii plângeau în cărucior, morți de foame și de căldură. Copiii se târau în spatele părinților sau o luau la goană în fața lor, stăviliți de hamurile în care erau prinși.

Mamele făceau cumpărături însoțite de fiicele adolescente care mergeau pe lângă ele cu capul plecat, scriind mesaje. O fată a ieșit ca o furtună din River Island, mai-mai s-o pocnească cu ușa pe maică-sa, care încerca să se țină după ea.

Fata aia nu ceruse să se nască pe lumea asta, iar maică-sa n-avea decât să se ducă dracului.

A încheiat o convorbire telefonică, iar maică-sa, care între timp o ajunsese din urmă, a spus: „Până aici, Bethany“. S-a săturat. Au luat-o fiecare în direcția opusă. Eu m-am nimerit în calea mamei, care s-a oprit în fața mea, îndeajuns de aproape să-i disting cerceii, care erau niște trestii-de-zahăr în miniatură. Pentru o clipă am stat față în față, privindu-ne drept în ochi, dar nu cred că m-a văzut. Am dat să fac un pas într-o parte, dar ea s-a răsucit pe călcâie și a luat-o repede înapoi după fiică-sa, cu geanta deasupra capului, agitând-o ca pe un steag alb.

Am continuat să merg încet, privind fețele celor care veneau după mine, ciocnindu-mă când de unul, când de altul, întrebându-mă dacă și ei și-au dat foc la valiză și dacă da, cât le-ar lua să își revină, să iasă iar din casă, să umble prin oraș și să își dorească lucruri de la Accessorize.

Am intrat la Costa și am cumpărat o brioșă. Dar nu-mi era foame și când am ieșit afară, am încercat să i-o dau unui vagabond care ședea la baza

unui bancomat. Omul m-a întrebat cu ce e și când i-am spus, mi-a zis că nu-i plac stafidele.

Am continuat să merg spre piața acoperită. În fața unei cofetării, am sunat-o pe mama. La o masă înaltă, în fața ferestrei, era un băiețel cu bunica lui. Mânca înghețată. Chiar dacă o ținea în mâinile înmănușate și era îmbrăcat cu canadiană și avea căciulă pe cap, buzele îi erau vinete de frig.

Mama a răspuns la telefon și m-a întrebat dacă e totul în regulă.

– Dacă vin mâine, n-ai să bei, nu?

N-a urmat nici o pauză. Imediat mi-a spus:

– Martha. Doar mi-ai zis să nu mai beau. În ziua în care m-ai sunat de la metrou.

– Știu.

– Și nu mai beau, a spus mama. N-am mai pus strop în gură de atunci. După ce ai închis, am aruncat toată băutura în chiuvetă. Ca să folosesc limbajul grupului, a zis ea, pronunțând cuvântul „grup“ de parcă era spoit cu aur, sunt două sute optsprezece zile de la ultima băutură.

Niciodată, nici Ingrid, nici tata, nici Winsome, nici Hamish, nici Patrick, nici unul dintre noi n-o rugaserăm să nu mai bea. Din loialitate, sau poate pentru că ne dădeam seama c-ar fi inutil, nici măcar nu ne trecuse prin cap să discutăm despre asta.

Nu mi-am dat seama că îi zâmbeam băiețelului cu buze vinete. Care a scos limba la mine.

Mama a spus:

– Ce faci, râzi?

I-am zis că nu.

– Adică, da, râd. Dar nu de tine. Am văzut ceva caraghios.

Am zis: „E bine“.

– E foarte bine.

*

De-abia după-amiază, când începea să se însereze, am ajuns și eu la casa din Belgravia. Mă trezisem hotărâtă să nu mă duc și petrecusem dimineața pe canapea, uitându-mă la televizor cu luminile stinse, încercând să mă conving că nu mă simt vinovată că o voi dezamăgi pe mama, că senzația că mi-e rău și că mă strânge ca o menghină în jurul capului era doar un prim

semn al migrenei și că nu mă simțeam atât de nenorocită încât să vreau să încetez să mai respir taman când s-ar fi dat pe post emisiunea culinară cu rețete de Crăciun a lui Mary Berry.

Winsome a deschis ușa și a părut în culmea fericirii să dea cu ochii de mine, nepoata ei care nu-și făcuse duș, purta tricou și pantaloni de trening pe sub pardesiu și ținea în mână un cadou stas cumpărat de la o benzinărie. S-a învârtit fără rost în jurul meu și și-a exprimat efuziv recunoștința pentru cadou, apoi m-a condus în living.

Nu venisem în speranța că o să mă simt un pic mai bine. Venisem pentru că mă gândeam că n-am cum să mă simt mai rău. Însă când am intrat în cameră, imediat m-am simțit năpădită de nostalgia perversă după orele de izolare și nefericire de la reședința directorială. Când i-am văzut pe Rowland, pe mama și tata în camera care arăta copleșitor de goală, fiecare deschizând un cadou minuscul, m-am simțit infinit mai rău. Eu făcusem asta. Eu eram motivul pentru care Ingrid și verii mei aleseseră cu toții să se ducă în alte părți. Camera vibra de absența lor. Era un curent subteran separat de triste atât de palpabil, că până și un străin care ar fi pășit pentru prima dată acolo ar fi simțit atmosfera de doliu recent. Pentru că Patrick nu era acolo. Tot mie mi se datora și asta. Și, la fel ca și mătușa mea, părinții și unchiul meu s-au arătat mai mult decât încântați să mă vadă.

Tata a venit și m-a luat în brațe, bătându-mă afectuos pe spate de parcă făcusem cine știe ce ispravă grozavă că îmi făcusem apariția acolo, târziu, neanunțată și îmbrăcată nerespectuos, în ziua care era cea mai importantă zi a anului pentru mătușa mea. Iar ea îmi pusese deoparte o porție de la prânz, în eventualitatea nesperată, spusese Winsome, că totuși o să le fac o surpriză și o să vin. Iar Rowland, care întotdeauna se ferea cât putea să îi servească cu ceva pe alții, mi-a spus să stau jos că se duce el și îmi aduce mâncarea.

Mama a așteptat și m-a luat ultima în brațe, strângându-mă îndelung, cum făcuse tata, însă apoi, în loc să-mi dea drumul, m-a lăsat să fac un pas îndărăt dar a continuat să mă țină de umeri, spunând că a uitat ce fată frumoasă sunt eu. Nu era beată.

Iar eu m-am foit până mi-a dat drumul. Și când s-a întors Rowland, i-am spus că nu mi-e foame. Iar când tata mi-a citat un rând din romanul pe care-l citea la momentul acela, spunând că i se pare și amuzant, dar și potrivit cu

situația, am dat din umeri. Iar când Winsome a venit la mine cu un cadou de sub pom – în eventualitatea nesperată et cetera –, l-am deschis și am zis că am deja o vază și că oricum nu prea cred că voi primi flori în viitorul apropiat.

După care am spus că plec, n-am vrut să iau cadoul nici atunci și nici când am dat să deschid ușa din față.

*

Citatul din cartea tatei era într-adevăr și amuzant, și potrivit situației. „Incinerarea era la fel de neplăcută ca un Crăciun în familie.“

*

Am sunat-o pe mama devreme în dimineața următoare, în timp ce mă îmbrăcam. De îndată ce a răspuns, am început să vorbesc despre ziua precedentă, cât de oribil fusese fără ceilalți. Nu de Patrick era vorba, bine-înțeles. Mă bucurasem că el nu era acolo. De mai multe ori am zis:

– E mai bine așa și pentru el. Pentru că el…

La care ea a spus:

– Nu. Oprește-te. I se consumase și ei răbdarea. Îi tremura vocea. Nu e căderea ta să decizi ce e mai bine pentru alții, Martha. Nici măcar ce-i mai bine pentru soțul tău – mai ales pentru soțul tău. Pentru că, fie vorba între noi, habar n-ai ce-și dorește Patrick.

Am vrut să spun ceva ca s-o opresc, dar mi se uscase gura, iar ea a continuat:

– Din ce-mi dau eu seama, nici măcar n-ai făcut vreodată vreun efort să afli. Uneori mă întreb dacă nu cumva te-ai gândit că ar fi mai ușor să arunci totul în aer și gata. Pic, pic, pic, kerosen peste tot, un chibrit peste umăr în timp ce te îndepărtezi. Incinerare absolută.

Apoi s-a oprit și a așteptat. Eu am zis:

– De ce îmi spui așa ceva? Nu ar trebui să fii de partea mea? Să fii drăguță cu mine?

– Sunt de partea ta. Dar ieri mi-a fost rușine. Te-ai făcut de rușine. Ai făcut pe toată lumea de rușine. Te-ai purtat copilărește. Să nu iei măcar vaza aia…

Atunci am țipat la ea. I-am spus că n-are dreptul să îmi facă observație.

– Ba cred că exact asta am să fac. Cineva trebuie să te pună un pic la punct. Crezi că toate ți se întâmplă numai ție. Asta am văzut ieri. Că totul e o tragedie personală teribilă și că numai tu ai dreptul să suferi. Dar, fata mea, a spus ea, tragedia ni s-a întâmplat tuturor. Chiar nu vezi lucrul acesta? Nici măcar ieri n-ai înțeles? Că e tragedia noastră, a tuturor? Că dacă ar fi fost acolo, ai fi văzut cu ochii tăi că e în primul rând tragedia lui Patrick? Că viața lui a fost afectată la fel de mult ca a ta?

I-am spus că n-are dreptate.

– El n-a simțit niciodată ce simt eu. Habar n-are cum e.

– Foarte posibil, dar în tot răstimpul acesta a trebuit să aibă grijă de tine. Să audă cum nevasta lui spune că vrea să moară, s-o vadă suferind și să nu știe cum s-o ajute. Imaginează-ți cum e asta, Martha. Și tu să spui că i-a făcut plăcere așa ceva! După ce a stat lângă tine fără să se gândească o clipă la propria persoană, iar la sfârșit să fie urât pentru asta și să i se spună să plece.

– Dar nu îl urăsc.

– Poftim?

– N-am spus nici o clipă că-l urăsc.

– Și dacă ar fi așa, după toate răutățile pe care le-ai zis, dă-mi voie să-ți spun că oricine în locul lui Patrick te-ar fi părăsit de mult, fără să i se ceară asta. Tu ai mințit prima, Martha. Nu el te-a obligat. Nimeni nu te-a obligat.

Am simțit că-mi fuge pământul de sub picioare. Mama a oftat adânc, apoi a continuat.

– Nu spun că n-ai suferit, Martha. Însă sfatul meu este: maturizează-te, draga mea. Nu ești singura care suferă.

Apoi n-a mai spus nimic, până n-am zis eu:

– Și cum să fac asta?

– Poftim? Nu te aud dacă vorbești în șoaptă.

Am repetat rar:

– Cum fac asta? Mamă, nu știu ce să fac.

– Ai putea să-i ceri iertare soțului tău și, a continuat ea, să zici mersi dacă ți-o acordă.

Maya Angelou (1928–2014) a fost o poetă și scriitoare americană de culoare celebră care a abordat în cărțile ei teme precum familia, identitatea, rasismul etc.

După asta n-am mai sunat-o. La sfârșitul săptămânii am primit o scrisoare.

În scrisoare scria: *Martha, știi la fel de bine ca mine că discuția pe care am purtat-o de-a lungul acestor săptămâni e încheiată. Ce se întâmplă de acum încolo e la latitudinea ta, însă sper că te vei gândi la următoarele lucruri, indiferent ce hotărâre iei.*

Toată viața am crezut că toate mi se întâmplă numai mie. Lucrurile oribile – copilăria mea, mama mea nebună/moartă, tatăl care a dispărut.

Că, pentru că a fost nevoită să mă crească pe mine, am pierdut-o pe Winsome de soră. Tatăl tău care n-a reușit în viață, casa asta, traiul într-un loc pe care nu-l pot suferi, băutura, alcoolismul. Și așa mai departe, toate mi se întâmplau numai mie.

Și apoi – tu. Fiica mea frumoasă, care a luat-o razna când era încă o copilă. Și deși tu erai cea care suferea, deși am ales să nu te ajut, în capul meu tot era cel mai rău lucru care putea să mi se întâmple.

Eu eram victima, și bineînțeles că victimelor le e permis orice. Nimeni nu poate fi tras la răspundere atât timp cât suferă, așa că tu ai fost pentru mine scuza perfectă ca să nu încerc să mă maturizez.

Apoi însă, la vârsta de 68 de ani, m-am maturizat și eu. Știu că nu e multă vreme de atunci, dar iată ce am reușit să înțeleg: că nenorocirile se întâmplă. Cele mai mari nenorociri. Singurul lucru pe care fiecare din noi putem să-l facem este să hotărâm dacă ni se întâmplă nouă, sau, dacă măcar în parte, se întâmplă pentru noi.

Întotdeauna am crezut că boala ta mi s-a întâmplat mie. Acum am ajuns la concluzia că s-a întâmplat pentru mine, pentru că în sfârșit am reușit să nu mai beau. Nu m-am apucat de băut din cauza ta sau a bolii tale, așa cum sunt sigură că ți-am dat de înțeles, dar tu ești motivul pentru care m-am oprit din băut.

Poate că o să zici că greșesc. Poate că n-am dreptul să mă gândesc la suferința ta în acest fel, dar este singurul fel în care mă pot gândi ca să-i găsesc un sens. Și stau și mă întreb dacă nu există vreun mod în care ai putea și tu să îți dai seama că toată suferința asta a avut până la urmă rostul ei.

Să fie oare motivul pentru care simți totul atât de intens și iubești mai tare și te lupți mai aprig decât oricine altcineva? Să fie oare motivul pentru care ești iubirea vieții surorii tale? Pentru care vei ajunge să scrii lucruri

mult mai importante decât o rubrică micuță despre mâncare? Cum poți oare să fii criticul meu cel mai acerb și în același timp o persoană cu atât de multă compasiune încât ești gata să cumperi ochelari de care n-ai nevoie numai pentru că doctorul a căzut de pe scaun? Martha, când ești în cameră, nimeni nu vrea să vorbească cu altcineva de-acolo. De ce oare dacă nu tocmai din cauza vieții pe care ai dus-o, o viață de om călit în foc?

Și toată viața ta de adult ai fost iubită de un om.

Un dar pe care nu-l primește oricine. Iar dragostea lui încăpățânată, persistentă, nu e în pofida ta sau a suferinței tale. Este tocmai pentru că tu ești tu, iar tu ești așa tocmai datorită suferinței prin care ai trecut.

N-ai decât să nu crezi ce-ți spun, dar eu știu, și știu bine, Martha, că suferința ta te-a făcut îndeajuns de vitează încât să reușești să mergi mai departe.

Dacă vrei, poți să îndrepți totul. Începe cu sora ta.

*

Am pus scrisoarea într-un sertar și am luat telefonul. Mă aștepta un mesaj de la Ingrid. Se întorseseră de câteva zile, dar nu mai vorbiserăm de când venise la Oxford. Îi trimisesem mesaje, dar ea nu îmi răspunsese la ele. Mesajul ei suna cam așa: „Cumpără soluție de desfundat țevile pe drum pentru că s-a înfundat scurgerea la baie. Scuze că dau mesaje sexy când ești la birou“. Emoticon cu vânătă, gură dată cu ruj.

În timp ce mă uitam la el, punctulețele cenușii au început să apară, apoi să dispară, după care au apărut din nou.

„E clar că mesajul ăsta nu era pentru tine.“

Eu i-am trimis un șir de mătănii, o țigară și inima neagră. Am început să scriu altul, cu drumul și fata care aleargă, pe care nu l-am mai trimis, pentru că dacă știa că mă duc la ea, ar fi șters-o până să ajung eu acolo.

*

Era în grădina din fața casei, stătea cu picioarele atârnate pe o masă de voiaj paradită și se uita cum fiii ei se reped unul la altul pe bicicletele lor. În ciuda frigului, toți trei purtau pantaloni scurți și tricouri de la Disneyland. S-a întors când ei m-au întâmpinat cu chiote, dar nu a avut nici o reacție în timp ce eu mă îndreptam spre ea făcându-i cu mâna ca o proastă.

– Bună, Martha. M-a durut rău să-mi aud sora întâmpinându-mă ca pe o cunoștință, ca pe o persoană fără importanță. De ce-ai venit?

– Să-ți dau asta. I-am dat o sacoșă de plastic cu soluția de desfundat țevile. Și să îmi cer iertare.

Ingrid s-a uitat în pungă și n-a spus nimic. Apoi a zis: „Scuză-mă“, aplecându-se într-o parte ca să se uite la fiii ei care începuseră să pună frână brusc, lucru interzis, după cum știau și ei, pentru că se strica gazonul. A început prin urmare să strige la ei.

Nu că ar fi fost gazon, întrucât fusese distrus din momentul în care se mutaseră acolo, și, deși ei continuau să o ignore, ea își repeta avertismentul pe același ton ridicat, de cum credeam că a terminat și încercam să spun ceva.

Ploaia care căzuse toată dimineața se oprise când ieșisem din mașină, însă cerul era în continuare negru și fiecare bătaie de vânt scutura apă din copaci. Am așteptat.

Ingrid a cedat în cele din urmă și a zis:

– Dă-i drumul atunci.

– Voiam să îți spun…

– Stai o clipă.

Soră-mea s-a ridicat de pe masă și a cules o mașinuță dintr-o băltoacă, și-a scos telefonul și a trimis o serie de mesaje înainte să se întoarcă și să înceapă să șteargă o altă porțiune a mesei cu un șervețel pe care a durat până l-a descoperit în buzunar.

– Ingrid?

– Poftim? Dă-i drumul. N-am zis așa?

Nu s-a mai așezat pe masă, s-a sprijinit doar pe margine.

Mi-am cerut scuze. Era o variantă a scuzelor pe care le concepusem în mașină, doar că mult mai încurcate și mai pline de pauze, cu repetiții nenumărate și începuturi proaste, din ce în ce mai chinuitoare pe măsură ce mă căzneam să le formulez. Mă simțeam ca un copil la o lecție de pian care se poticnește la fiecare notă a unei piese pe care o cântase la perfecție acasă.

Pe măsură ce continuam, soră-mea devenea din ce în ce mai iritată. N-a spus decât: „Am mai auzit partea asta“, când am revenit la cât de mult îmi doream copii și apoi am terminat complet dezumflată:

– Deci asta am vrut să spun.

Ea a răspuns: „Mda“ și și-a apăsat cu degetul o coastă. Problema era, mi-a spus ea, privind înainte, că o secătuisem de puteri. Îi secătuisem de puteri pe toți cei din jur. Erau cu toții depășiți. Nu mai putea să aibă grijă și de mine, și de copii. Mi-a spus că la un moment dat avea să mă ierte, dar că nu acum.

Am spus: „Bine“, apoi m-am gândit să plec, dar Ingrid s-a dat mai încolo și m-a întrebat dacă aveam de gând să stau jos sau nu. O vreme ne-am uitat la fiii ei care între timp se apucaseră să construiască o rampă din niște scânduri și o cărămidă. Apoi eu am spus:

– Sunt grozavi.

Ingrid a dat din umeri.

– Nu, zău. Sunt grozavi.

– Pe ce te bazezi?

– Păi uită-te și tu, acum cinci minute erau bebeluși, iar acum uite ce fac.

– Da, așa o fi. Merg pe biciclete.

„Nu“, i-am spus eu.

– Mă referam la faptul că fac din rahat bici.

Ingrid și-a acoperit fața cu mâinile și a clătinat din cap de parcă ar fi plâns.

Am așteptat. O clipă mai încolo, ea a spus: „Bine, bine“ și și-a dat mâinile la o parte.

– Gata, te-am iertat.

Avea ochii roșii și plini de lacrimi, dar râdea.

– Ești în continuare o ființă oribilă. Cea mai oribilă din câte cunosc eu.

I-am spus că știu și eu asta.

– De ce, mi-a spus ea, cu vocea colorată de tristețe, de ce m-ai mințit când mi-ai spus că nu vrei copii? De ce n-ai putut să ai încredere în mine?

– În tine am avut încredere. În mine însă, nu.

„Dar de ce nu?“ a întrebat ea.

– Pentru că ai fi reușit să mă convingi să încerc. Ca Jonathan. Dacă mi-ai fi spus că aș fi o mamă bună, mi-aș fi îngăduit să te cred.

Ingrid s-a aplecat spre mine, până ni s-au atins brațele.

– N-aș fi spus niciodată așa ceva.

– Ba mi-ai spus-o. Mi-ai spus tot timpul că ar trebui să fac un copil.

– Nu, n-aș fi spus niciodată că o să fii o mamă bună. Ai fi o mamă groaznică.

Mi-a tras una în picior și a spus: „Doamne, Martha!“

– Te iubesc atât de mult că doare. Dă-mi aia, te rog.

A arătat spre punga de plastic. Am luat-o de pe jos și Ingrid a spus, după ce s-a uitat în ea:

– Ah, asta e soluția cea mai scumpă. Mersi.

Și pentru o clipă am simțit că suntem iar împreună în interiorul câmpului nostru de forțe.

Apoi s-au auzit țipete. Se iscase o ceartă din cauza cărămizii.

Ingrid a spus: „Gata cu distracția“, apoi mi-a zis că n-am decât să mă duc să îi descurc eu, pentru că ea trebuia să intre în casă și să le pregătească o gustare.

Ne-am ridicat amândouă și eu m-am dus la băieți, care erau cu toții înarmați cu bețe.

Era pe cale să intre în casă când m-a strigat pe nume și eu m-am întors și-am văzut-o cum mergea cu spatele și îmi aduc aminte cum și-a ridicat brațele să își strângă mai bine părul în coadă și un nor a trecut prin fața soarelui, așa că lumina i-a jucat pe față și pe păr în timp ce striga, fericită, către noi:

– Celebrele mele paste fără pic de sos.

*

Mai târziu, când copiii erau în baie, am stat în fața ușii, sprijinite de perete. Vorbeam despre altceva când Ingrid mi-a spus:

– Dacă te simți mai bine din iunie, atunci de ce te porți la fel? Adică, vreau să zic, cu Patrick. Nu că te judec. Dar, dacă într-adevăr te simți mai rațională, de ce totuși treaba asta nu se vede și la suprafață?

Apoi a tresărit, de parcă s-ar fi așteptat la o explozie.

– Pentru că nu știu să mă port altfel cu el.

I-am spus că îmi dau seama că nu e o scuză.

– Nu, înțeleg ce spui. Atâția ani de obișnuință față de șapte luni amărâte. Dar trebuie să găsești o soluție.

I-am spus că nu mă simt deocamdată în stare de așa ceva, să mă întâlnesc cu el, și știam că oricum nu eram în stare să-l iert.

– Știi unde e?

– La Londra.

– Da, dar unde?

– Nu știu. Probabil și-o fi reluat în primire apartamentul.

– Da, urmează, dar pentru moment stă cu Winsome și Rowland.

Ingrid avea o față serioasă.

Am întrebat-o de ce conta asta atât de mult.

– Winsome și Rowland sunt plecați.

– Da, dar Jessamine e acolo.

Am râs și am spus că dacă există ceva pe lumea asta de care să nu mă îngrijorez, este ideea că Patrick ar putea fi cu cineva care nu e nevasta lui.

Chiar dacă îl făcusem să plece și îl pedepsisem fără cruțare luni de zile tocmai ca să plece odată și îi spusesem că nu-l mai iubesc – strigasem asta după el în timp ce ieșea pentru ultima dată din dormitor –, m-am simțit ca și cum m-ar fi îmbrâncit cineva când Ingrid mi-a spus:

– Dar, Martha, din punctul de vedere al lui Patrick, tu nu ești nevasta lui.

Ingrid m-a pus să aștept în timp ce a căutat într-un sertar cheia de la casa din Belgravia.

– Pentru orice eventualitate.

Deja acceptasem un baton de müsli, și o sticlă de apă, și un audiobook de dezvoltare personală pe care le scosese din sertarul cu pricina. În douăzeci și una de zile, aș fi fost capabilă să învăț să-i iert pe alții.

I-am spus că n-am nevoie de cheie.

– Dacă nu-i acolo, plec acasă și gata. Nu are rost să intru.

– Ba da. Poate ai nevoie să mergi la baie, cine știe?

A găsit-o și mi-a întins-o. Când n-am vrut să o iau, mi-a înhățat mâna și a încercat să mi-o bage cu de-a sila în pumn.

– Ce dracu' mai e și asta?

Se uita la degetul meu mare.

– Insulele Hebride.

– Păi, sigur că da. Pune-o în geantă, da?

Am luat cheia ca să nu mă mai bată la cap cu ea.

*

Patrick nu era acolo. Am bătut și am așteptat pe trepte în fața casei mătușii până a început să mă doară fața de frig și mâinile mi-au amorțit în buzunare. M-am întors la mașină și am stat înăuntru, cu haina pe mine, o oră. Piața era goală. N-a venit și n-a plecat nimeni.

Erau doar șase săptămâni de când plecase Patrick, dar, în câteva zile, timpul se dilatase în mod ireal, iar singurătatea mea devenise absolută, astfel că, așa cum stăteam în mașină, mi se părea că pune sub semnul întrebării însăși existența lucrurilor.

A mai trecut o oră. Tot nimeni. Începeam să îngheț. Frigul mă înconjura din toate părțile. Am căutat pe Google „hipotermie în mașină", dar, în timp ce bâjbâiam după taste, mi-a murit bateria și ăsta a fost în cele din urmă motivul pentru care a trebuit să intru în casă. Dar de fapt, era vorba de o nevoie să văd ceva de-al lui Patrick, dacă nu-l puteam vedea pe el.

După ce stătusem săptămâni întregi singură, culminând cu cele două ore în mașină, fără să văd nimic pe fereastră în afară de întuneric și absența ființelor omenești, nici măcar el nu mai părea real.

*

Înăuntru totul era aiurea. Am rămas pe hol cu cheia lui Ingrid în mână, întoarsă pe dos.

Winsome avea o regulă în casă: efectele personale nu erau acceptate în spațiile comune, însă lucrurile lui Jessamine zăceau peste tot, pantofi aruncați în toate colțurile din antreu, iar pe întreaga lungime a holului, grămezi de haine. Mi-am scos pardesiul și am intrat în salon.

Direct pe masa de nuc se aflau două pahare și o sticlă de vin pe fundul căreia rămăseseră numai niște urme de drojdie.

Într-un an, îmbătându-se de Crăciun, mama le-a spus tuturor că atunci când o să moară Winsome, stafia ei se va întoarce să bântuie salonul, terorizându-ne pe toți cu strigăte precum „urme de apă pe lemn!“, „urme de apă pe lemn!“ și făcând să plutească în aer suporturile de pahare.

M-am dus și am luat paharele să le duc la bucătărie, strângând și alte lucruri în timp ce mă mișcam prin încăpere. Ultimele obiecte au fost un încărcător de telefon și o sticluță roz cu acetonă.

Mi s-a părut un comportament tipic din partea lui Jessamine să lase pe capacul lăcuit al pianului mamei sale o sticlă cu dizolvant. Dar nimic din ce am strâns acolo sau în drum spre bucătărie nu-i aparținea lui Patrick. Am lăsat toate lucrurile în prag și m-am întors spre scara principală.

Valiza și lucrurile pe care le achiziționase de când plecase erau în cutii, stivuite în fața camerei lui Oliver, lipite cu bandă adezivă și numerotate în așa fel încât să corespundă cu foaia excel care descria conținutul fiecăreia, m-am gândit eu. Nu le-am deschis. Numerele erau scrise de mână. Asta îmi era suficient.

Întorcându-mă la scări, am intrat și în camera lui Jessamine, să mă duc la baie. Pe noptieră era ceasul lui Patrick, lângă un pahar cu apă și un elastic de păr mov în care se prinseseră câteva fire de păr blonde. M-am dus și l-am luat în mână. Mă simțeam îngrețoșată, nu pentru că era acolo. Ci datorită familiarității intrinsece, a greutății lui, când l-am întors în mână, a amintirii care îl însoțea, modul în care și-l punea, prima dată când îl văzusem că și-l pune. Nu mă simțeam demnă de asemenea amintire.

Patrick nu era al meu. Am pus ceasul la loc și am intrat în baie.

În fața oglinzii, mi-am șters fața cu șervețele, privind imaginea podelei din spatele meu, unde Patrick ajutase să se nască copilul soră-mii.

Un coș de gunoi plin de resturi cosmetice de-ale lui Jessamine se afla lângă closet. M-am dus și am aruncat acolo șervețelele. Au căzut pe o folie

de aluminiu care adăpostise o singură pastilă. Iată un alt lucru de care nu îmi făcusem griji niciodată: că Patrick va fi trimis să cumpere pastila de a doua zi pentru cineva care nu e nevasta lui.

La un moment dat, în timp ce mă îndepărtam de Londra, mi-am dat seama că îmi uitasem haina în graba de a pleca și, pe măsură ce continuam să conduc, m-am simțit din ce în ce mai puțin convinsă că închisesem ușa din față.

*

Peste o săptămână am împachetat lucrurile din reședința directorială, mișcându-mă prin casă și umplând cutii care, dacă ar fi fost etichetate, ar fi conținut: Tacâmuri trântite aici direct din sertar. Cutie de sardele în ulei/certificate de naștere. Pui de pernă, föhn, sosieră învelită în față de pilotă.

Mă ospătam cu Gatorade albastru și biscuiți din cămara care se golea și dormeam îmbrăcată pe canapea.

În ziua în care am plecat ningea. Dimineață au venit doi tipi cu un camion și mi-au încărcat toate cutiile cu profesionalism, așa cum spunea reclama de pe camion. Au început să le încarce în timp ce eu încă mai împachetam lucrurile din dormitor. Cu excepția unei valize cu care plecase, Patrick lăsase totul în urmă.

I-am împachetat hainele din șifonier și din comodă, apoi am deschis sertarul noptierei. La vedere era o carte pe care i-o dăduse tata de Crăciun cu un an în urmă și pe care Patrick se încăpățâna s-o citească, în ciuda faptului că era despre poezie și nu conținea poezii adevărate. Am luat-o și am deschis-o la pagina unde erau niște fișe cu marginile îndoite.

Patrick urma să citească de pe ele: „Fără îndoială că nevasta mea mă va corecta mai târziu și va insista că toată lumea a venit pentru băutura gratis, dar cu toții ne aflăm aici pentru că o iubim pe această femeie neobișnuită, frumoasă, exasperantă, care, dacă mă întrebați pe mine, nu arată ca și cum ar avea mai mult de treizeci și nouă de ani și douăsprezece luni“.

El urma să spună apoi: „Bine-ar fi fost să nu fie așa, dar cu toții știți că Martha e singurul lucru pe care mi l-am dorit în viața mea…“ N-am fost în stare să citesc mai departe. Am băgat fișele înapoi în carte și am pus-o înapoi în sertar. În loc să îi împachetez conținutul, m-am apucat și am

înfășurat bandă adezivă în jurul întregii noptiere. Muncitorii au venit la ușă, iar eu le-am spus că am terminat, să ia totul.

Au plecat și eu am umblat prin casă, ținând în mână adresa unui depozit din Londra pe care mi-o dăduseră ei. Știam fiecare imperfecțiune a fiecărei scânduri, fiecare cojită de vopsea de la fiecare ușă, toate porțiunile din pereții livingului unde încercaserăm să dăm cu vopsea peste urmele lăsate de chiriașul dinainte. Patrick cumpărase nuanța greșită de vopsea și chiar și acum ieșeau în evidență asemenea unui sistem solar lustruit și strălucitor într-un vast și mat univers. Mocheta căcănie purta semnele lăsate de mobila noastră, praful se întindea ca niște dâre cenușii de fetru de-a lungul fiecărei prize non-standard, a căror întrebuințare n-o ghicisem niciodată. Șapte ani de zile, reședința directorială emanase un soi de ostilitate psihică, pe care numai eu o percepusem. Nu știu de ce, în ultima oră petrecută aici, îmi lăsa impresia că sunt acasă. Am urcat la etaj să mă mai uit o dată la cămăruța mea.

Pe fereastra micuță se vedea cum zăpada se așterne pe ramurile desfrunzite ale platanului. Am deschis-o și m-am întors în prag, rămânând acolo o clipă. În casă au roit câțiva fulgi de nea, care s-au așezat pe podea și s-au topit pe mochetă.

*

Agentul imobiliar descuiase casa și era jos, în bucătărie, cu un cuplu mai tânăr decât Patrick și cu mine. Tocmai spunea ceva despre aparatele de calitate. Am aruncat o privire înăuntru, trecând neobservată în timp ce mă îndreptam spre ușă, și am văzut cum nevasta deschide cuptorul, strâmbă din nas și spune:

– Iubi, ia te uită.

Am ieșit din casă, am lăsat cheia în cutia poștală și am demarat.

*

Trecând de porțile zonei de reședințe directoriale, am tras mașina în afara drumului și am parcat lângă o spărtură din gardul viu înalt. Am intrat prin spărtură și am pătruns pe un câmp lat, împărțit în parcele. Era pustiu, pământul era golaș și urât și mustea sub picioare.

Nu știam de ce vreau să opresc și să intru; nu mai venisem niciodată singură. Fără Patrick nu am fost în stare să găsesc grădina care ne aparținea

nouă. Am sfârșit prin a alerga în susul și în josul potecilor dintre loturi, cu ochii plini de lacrimi când bătea vântul din față și părul învălătucindu-mi-se în jurul feței când sufla din spate.

În cele din urmă am văzut magazia noastră și am traversat în fugă grădinile altora pentru a ajunge la a noastră – un pătrat de noroi negru și frunze de portocal plutind în apa care se adunase în brazdele săpate de Patrick.

În afară de acestea și vrejurile de cartofi vechi care fuseseră culcate de ploaie, nu mai rămăsese nimic din munca lui. Iarna șterse cu totul orele petrecute de el aici, de unul singur, sau cu mine șezând și privindu-l cum înfige cazmaua în pământ cu piciorul, cum scoate buruienile și alte plante care răspândeau semințe.

Ușa magaziei nu era încuiată, se legăna în vânt. Cineva luase uneltele lui, scaunul pe care mi-l cumpărase. Singurul lucru care mai rămăsese neluat, pentru că nu putea fi urnit, era trunchiul de copac căzut.

M-am dus să mă așez pe el, dar amintirile m-au făcut să îngenunchez în fața lui pe pământ. Și apoi să-l înconjor cu brațele, să-mi plec fruntea pe el, să respir lemnul ud, să-l aud pe Patrick cum mă întreabă: „În a câta lună ești? Îmi dai un răgaz?“ I-am spus: „N-am de gând să aștept fără rost, Patrick. Ne vedem acasă“.

În curând mi s-a făcut frig, așa că a trebuit să mă ridic. Nu îmi mai venea să plec de acolo.

Fusesem și eu o dată însărcinată. Fusesem însărcinată aici și asta însemna că aici e un loc sacru, pătratul acesta de noroi negru pe care-l lăsam în voia stihiilor. Să lași un lucru care ne aparținea amândurora neprotejat de lăcomia celor care râvneau la el și credeau că oricum nu aparține nimănui – nu era nimic aici în afară de un buștean uscat. Am luat o rămurică și am înfipt-o în pământ și am tras de mine să mă întorc la mașină, încovoiată de vânt.

În tăcerea ce a urmat închiderii ușii, mi-am amintit cum mi-a spus Patrick prima dată când ne îndreptam cu mașina spre reședința directorială că în curând vom avea salată verde la discreție. Am râs, în timp ce lacrimile îmi curgeau în continuare pe obraji. O perioadă scurtă, în prima vară petrecută la Oxford, acest lucru fusese adevărat.

*

După ce am mers vreo milă, am băgat adresa pe Google Maps, deși locuisem la Goldhawk Road de la vârsta de zece ani, cu excepția celor două perioade în care fusesem pentru scurt timp căsătorită. În timp ce intram pe autostradă, vocea de femeie care mă ghida a spus: „După cincizeci și patru de mile luați-o la stânga“ și, când am ratat ieșirea: „Întoarceți-vă cât de repede posibil“.

Ușa din față a casei părinților mei era întredeschisă. Am intrat și am găsit-o pe Ingrid pe canapea în biroul tatei, așezată, cu picioarele proptite pe podea, nu întinsă și cu picioarele pe braț sau sprijinite sus, pe perete. Iar ochii ei îl fixau pe tata, care se afla în centrul camerei și se pregătea să citească ceva dintr-o carte deschisă, pe care o ținea în mâini ca pe o carte de rugăciuni. Și mama era cu ei și avea în mână un pămătuf de pene pentru șters praful – ceva nemaivăzut la noi în casă – pe care-l agita deasupra nu știu cărui obiect de pe consola căminului.

Impresia pe care mi-au dat-o era de actori într-o piesă, care așteaptă să se dea la o parte cortina, dar care nu s-au identificat încă cu rolul, astfel că, pentru o secundă, publicul îi vede acolo – încremeniți în pozițiile lor naturale – înainte să se mobilizeze.

Mama începe să agite ștergătorul de praf, tata începe să citească din mijlocul unei fraze, personajul surorii se apleacă înainte de parcă ar asculta. Toți din partea cealaltă al celui de-al patrulea perete văd însă că și-a scos telefonul. Tata ridică privirea și se oprește din citit pentru că un alt actor – în mod clar, personajul care va complica intriga – urmează să intre, încărcat cu multe bagaje. El îl invită să se așeze, iar mama continuă să spună ceva despre cafea, iar tata, după ce a întrebat cum a fost drumul, spune:

– Ia să vedem, unde rămăsesem? Aaa, uite, zice el și reia cititul.

Sora noastră încetează să mai mimeze că e atentă și se uită direct la telefon.

Cealaltă rămâne în picioare acolo unde este, nu-și pune bagajele jos, ci ascultă, dându-i publicului timp să se întrebe care o fi povestea ei, de ce o fi sosit, ce o fi vrând, ce obstacole i-au răsărit în cale și cum se vor rezolva în nouăzeci de minute. Și dacă va exista o pauză între acte. Dacă automatul din parcare acceptă plata cu cardul.

– „Marea revelație n-a venit niciodată. În schimb, au fost mici miracole zilnice, bețe de chibrit aprinse pe neașteptate în mijlocul întunericului; iată unul.“

Tata încheie.

– Nu-i minunat, fetelor? E din…

– Virginia Woolf.

Ingrid a spus-o fără să-și ia ochii din telefon, dar, bănuind că urmează alte întrebări, a ridicat capul și a spus:

– Era pe Instagram.

El a întrebat-o:

– Ce-i aia, Instagram?

– Uite.

Ea a glisat cu degetul pe ecranul telefonului și i-a arătat ecranul tatei care l-a luat și a schițat un gest stângaci de derulare a paginii care a implicat toate degetele mâinii drepte și o mișcare semi-paralizată a încheieturii.

– Poți să încarci orice prostie îți place, chiar și poezii, și cineva o să aprecieze. Folosește un singur deget, tată. Dă de jos în sus.

El s-a descurcat și, minute mai târziu, a declarat că @citate_zilnice e un tezaur de geniu și a întrebat-o cât costă să se înscrie și el. Ingrid i-a spus că nu trebuie decât să-și cumpere un mobil care să n-aibă antenă, ceea ce o să facă ea pentru el, online, când i-a văzut reacția de incertitudine de pe față la menționarea unei tranzacții.

Eu am zis că trebuie să despachetez. Ingrid s-a oferit să mă ajute și s-a ridicat.

După ce am ieșit, i-am spus că n-am nevoie de ajutor.

– Prin ajutor vreau să spun că eu stau jos și mă uit cum despachetezi.

M-a urmat sus pe scări.

– Unde-s ăia mici?

– I-a luat Hamish să-i tundă. M-am gândit, pot să-i duc eu, dar se pare că nu-i chiar așa ușor pe cât am crezut.

Deja gâfâia când am ajuns la jumătatea primei scări și a trebuit să facă mici pauze când am urcat-o pe a doua.

– Urma să deschid un salon care să se numească „Ciufulici pentru mămici“, dar, e clar că poți înțelege două lucruri din denumirea asta… în funcție de… stai… trebuie să mă așez o secundă… starea ta mentală.

În fața ușii mele, Ingrid mi-a spus să mă dau deoparte ca să mi-o deschidă. Intrând în cameră și ieșind imediat de acolo, ea a spus:

– Auzi, nu mai bine te duci la mine în cameră?

Camera mea fusese transformată într-un loc de depozitare pentru acele sculpturi care, a explicat mama când am întrebat apoi, „încă nu erau desăvârșite conceptual“.

Am mers la ușa următoare și am băgat gențile în șifonierul gol al lui Ingrid, după care m-am dus și-am stat cu ea pe patul care venise însoțit de o masă de mesteacăn și o canapea maro și care suportase toate păcatele vieții ei de adolescent fumător.

A vorbit o vreme despre fiecare arsură lăsată pe pat, despre cameră, despre lucruri pe care le scrisese și le desenase pe pereți, dintre care se păstraseră multe, inclusiv, după cum mi-a arătat ea după perdea, cuvintele O URĂSC PE MAMA. Apoi despre dățile când veneam și o luam, pe vremea când ieșeam împreună. M-a luat cu o mișcare lenește de mână și, privind-o, și-a trecut degetul mare peste tatuajul meu, de parcă erau șanse să se șteargă de acolo.

– Îți pare rău că ți l-ai făcut?

– De ce să-mi pară rău?

– Pentru că îl văd eu. Mi-ar fi ușor să te judec, doar că…

Și-a ridicat încheietura și mi-a arătat acea linie foarte scurtă. Și a spus: „Asta e. Și-acum? Ce-ai de gând să faci? Ai vreun plan? Pentru că ai putea…“

Tonul ei indica deschiderea unei liste, dar după acea întrebare însoțită de un oftat pregătitor, n-a mai urmat nimic. A părut că regretă.

– Știu. Nu-i nimic.

– Lasă că găsesc eu ceva.

I-am spus să nu-și bată capul.

– Nu e treaba ta. Am un plan, dar… nu e un plan întreg. Mai mult…, am spus eu și am făcut o pauză. Trebuie să îmi dau seama ce fel de viață poate avea o femeie de vâr…

– Nu spune „de vârsta mea“.

– … o femeie care s-a născut cam în același an ca mine, care n-are soț și n-are copii sau cine știe ce ambiții și are un CV care, am vrut să spun: „E de cacao“, dar pe fața soră-mii se citea atâta îngrijorare că am spus: care e clar că nu are prea multe jaloane pe el.

– Dar nu-i nevoie să ne gândim că va fi chiar atât de rău. Adică, n-are rost să te gândești de la început că…

I-am spus:

– Sigur că nu. Nu vreau nici eu să fie rău. Doar că nu știu ce alte opțiuni există ca să nu fie rău în condițiile în care nu-ți plac animalele și nici să îi ajuți pe alții. Dacă ți-ai dorit de fapt lucrurile pe care se presupune că și le dorește orice femeie, copii, soț, prieteni, casă…

– … o afacere înfloritoare pe Etsy[38].

– O afacere înfloritoare pe Etsy, invidie, realizări, tot tacâmul, după care nu le-ai obținut. Atunci ce se presupune că trebuie să îți dorești în loc? Nu

știu cum să doresc ceva care nu e un copil. Nici nu pot să mă gândesc la altceva și să mă decid să-mi doresc aia în loc.

Ingrid a spus: „Ba da, sigur că poți".

– Până și tipele care obțin toate astea ajung uneori să le piardă. Soții mor și copiii cresc și se căsătoresc cu cineva pe care nu-l poți suferi și își folosesc diploma de drept pe care le-ai cumpărat-o ca să își construiască o afacere pe Etsy. Totul trece, până la urmă, iar femeile sunt întotdeauna ultimele care rămân și trebuie să descopere alte lucruri pe care să și le dorească.

– Nu vreau să fie ceva inventat.

– Totul e inventat. Viața e inventată. Tot ce vezi pe alții că fac e ceva ce-au inventat. N-am făcut și eu la fel la Starbucks în Swindon? Ce naiba, doar mi-am spus că asta îmi doresc și uită-te și tu.

– Chiar așa?

– Păi, nu e ca și cum nu mi-aș dori asta de fapt.

– Cum ai reușit?

– Nu știu nici eu, a spus ea. M-am concentrat să fac lucruri practice și m-am prefăcut că îmi place să le fac până când am ajuns să-mi placă sau să nu-mi mai amintesc ce-mi plăcea înainte.

Mi-am mușcat buza, iar ea a continuat.

– De pildă, alege-ți alte haine, du-te la o tâmpenie de yoga, o să-ți vină ție o idee sau o să te gândești tu la ceva. Ești așa deșteaptă, Martha, cea mai creativă persoană pe care o știu. Mi-a tras una când m-a văzut că fac mutre. Nu, chiar așa e. Hai că trebuie să mă duc acasă, ajută-mă să mă ridic.

Am ajutat-o și soră-mea a continuat să mă țină de mână încă o secundă, stând în mijlocul camerei ei, apoi a spus:

– Mici miracole zilnice, iluminări ș.a.m.d. Chibrituri Woolf. Fă asta. Fă ce spune Virginia.

Am coborât cu ea și i-am promis, pentru că m-a pus să-i promit, că o să fac ceva practic, dar nu să țin un jurnal din alea siropoase, în care să mulțumesc pentru fiecare lucrușor, a spus ea, că ar tulbura-o foarte mult așa ceva.

– Sau, știu și eu, un colaj din ăla în care aduni lucruri care au sens pentru tine. Doar să nu fie doar poze cu Kate Moss după patruzeci de ani pe un iaht.

– Cu bikinii trași aiurea.

– Da, întotdeauna.
– Te iubesc, Ingrid.
Ea mi-a spus: „Știu“ și a plecat acasă.

*

Tata lăsase lumina aprinsă în birou și cartea deschisă cu fața în jos pe masă. M-am dus și am luat-o, dar n-am putut găsi fragmentul pe care-l citise el. Încercând să o pun la loc într-un spațiu inexistent pe rafturi, m-am gândit cum mi-a spus odată – în vara aceea pe care am petrecut-o la el în cameră – „Toată viața mea pe un singur perete, Martha. Tot ce e viață, real sau inventat“.

Am rămas acolo și-am citit atâtea cotoare de cărți, apoi, una câte una, m-am apucat să le dau jos, până am strâns un teanc în brațul stâng. Criteriile mele de selecție erau trei. Cărți scrise de femei sau de bărbați hipersensibili/depresivi care își inventaseră propriile vieți. Orice carte despre care mințisem că o citisem, cu excepția lui Proust pentru că nici după câte făcusem tot nu meritam să sufăr atât de mult.

Cărți cu titluri promițătoare, pe care le puteam lua fără să mă urc pe scaun.

Erau vechi. Coperțile îmi mânjeau degetele cu colbul lor, iar paginile miroseau a plictiseala cu care-l așteptam pe tata să termine odată de stat în anticariat când eram mică. Dar toate aveau să-mi spună cum să procedez și ce să-mi doresc și aveau să mă scutească de la ținutul unui jurnal de mulțumiri, plus că era singurul lucru care mi-a dat prin cap.

Companie online care se ocupă cu vânzarea obiectelor de îmbrăcăminte vintage sau artizanale

Am început cu Woolf, opere complete, citind toată ziua într-o cameră doar a părinților mei[39], iar uneori, când începeam să îmi fac griji că aș putea s-o iau razna pentru că fac numai asta și am conceput acest gând în limbajul woolfian, mă duceam și citeam altceva. Noaptea citeam până adormeam și, oriunde aș fi fost, de fiecare dată când cineva din carte dorea ceva, eu îmi notam ce-și dorește. Odată ce le-am isprăvit pe toate, m-am trezit că am adunat un morman de bilețele într-un borcan de pe noptiera lui Ingrid. Dar toți spuneau o persoană, o familie, un cămin, bani, să nu fie singuri.

Asta vrea toată lumea.

*

Am încercat să mă duc să alerg. Este exact la fel de oribil pe cât pare. La Westfield, la 0,7 mile de casa părinților, am renunțat și m-am dus să cumpăr apă. Pentru că era luni dimineața, abia trecut de ora nouă, iar eu eram o femeie trecută de patruzeci de ani în echipament sportiv, n-am atras atenția nimănui în timp ce mă învârteam pe acolo încercând să dau de un magazin.

Am găsit un Smiths. Singura rută de la ușa din față până la frigidere era un culoar cu un anunț deasupra pe care scria Cadouri / Felicitări / Agende, dar care conținea în fapt rânduri întregi de jurnale în care se consemnau lucrurile pentru care aduci mulțumiri. M-am oprit și m-am uitat la ele, în căutarea unuia urât de tot pe care să i-l trimit soră-mii. Deși erau atâtea îndemnuri personale pe copertele lor gălbui, liliachii și verzulii – să trăiești, să iubești, să râzi, să strălucești, să prosperi, să respiri – dacă era să le pui laolaltă, reieșea că dorința cea mai profundă a omenirii era să-și urmeze visurile.

Am ales unul care părea inexplicabil de gros, cu de două ori mai multe pagini decât vecinii lui de raft, pe a cărui copertă scria Nu Te Lăsa. Era menit să sune lipsit de griji și încurajator, dar, întrucât semnul de exclamație lipsea, mesajul era obosit și resemnat. Nu Te Lăsa. Toată Lumea S-a Săturat Să Te Audă Vorbind Despre Asta. Urmează-ți Visurile. Miza N-are Cum Să Fie Mai Mică.

Era ziua mea norocoasă, pentru că tipa de la casă mi-a spus:

– Un pix la promoție cu jurnalul.

Era prea în vârstă să lucreze acolo și gâfâia din cauză că trebuise să se aplece să scoată cutia de sub tejghea.

– Pe care-l doriți.

Pixurile conțineau, la rândul lor, mesaje încurajatoare. Am luat unul care avea pe el o propoziție împrumutată complet aiurea de la un feminism de mâna a treia, i-am mulțumit și m-am îndreptat spre o cafenea din centrul mallului care răspândea în aer o mireasmă sintetică de pâine.

Am comandat pâine prăjită. A durat mult până a venit și cât am așteptat am reușit să citesc tot de pe Instagram. Ultima postare era poza lui F. Scott Fitzgerald, @citate_zilnice. Citatul era cam așa: „Lucrurile de care ți-e rușine fac de obicei obiectul unei povești bune“.

Tot nu venise pâinea prăjită. Am scos din geantă jurnalul lui Ingrid și am scris citatul pe prima pagină, apoi am privit iute peste umăr să nu mă fi văzut cineva. Dar eram singura persoană care ar fi judecat o femeie care stătea de una singură într-o cafenea în timpul săptămânii, când echipamentul ei sportiv și jurnalul de mulțumiri indicau efortul de a se dezvolta pe două fronturi. M-am foit în scaun.

Într-un spirit al căinței probabil, am ajuns să dau următoarea pagină, undeva pe la mijlocul jurnalului, pentru că nu știam de unde să încep. Am început pur și simplu. Nu Te Lăsa. Serios, Nimănui Nu-i Pasă.

Aluzie la titlul eseului *A Room of One's Own* (*O cameră doar a ei*), care îi aparține scriitoarei britanice moderne Virginia Woolf (1882–1941)

Era prima săptămână din martie. Stăteam așezată pe ultima treaptă a scării din spate a casei părinților mei, desculță, smulgând buruieni din crăpăturile cimentului, admirând cât de strălucitor era chihlimbarul ceaiului când lucea soarele rece pe el și vorbind cu băiatul mai mare al lui Ingrid la telefon. Începuseră să mă sune din nou.

Îmi explica seria de cărți pe care o citea, fără să rateze nici un detaliu, și din când în când și cu gura plină.

L-am întrebat ce mănâncă.

– Struguri și un baston cu mac.

Am auzit-o pe Ingrid cerându-i telefonul.

– Vrea să spună *baton* cu mac. Doamne, îmi pare rău, sunt șapte milioane de volume în seria asta. Pun gâtul că editorul a pus mâna pe niște micuți pe care-i exploatează ca să le scrie. Cum te simți?

I-am spus despre slujba pe care o găsisem. Eram consultant vocațional la o școală de fete. Ei nu i s-a părut ironic faptul că mi se oferise postul, cum mi se părea mie.

– Dacă n-ai făcut toate slujbele din lume…

După care a spus: „Aoleu“. Trebuia să plece.

– Cineva se joacă cu ușa.

Mă pregăteam să închid și atunci am observat un mesaj de la Patrick. Nu mai vorbiserăm de când plecase.

Mesajul spunea:

„Bună, Martha. Mă mut în apartament mâine și am nevoie de o parte din mobilă etc. Unde e, ai idee?“

Am ezitat un moment, încercând să asimilez durerea nouă și extraordinară a mesajului care începe cu: „Bună“ și cu numele tău, când mesajul vine de la cineva cu care ai fost căsătorită.

Mi-am șters ochii și nasul, apoi am răspuns, întrebându-l dacă nu vrea să vorbim mâine.

El a zis că nu poate. Că lucrează.

I-am răspuns cu adresa depozitului, întrebându-mă în timp ce îi scriam dacă Patrick își dăduse seama că e aniversarea nunții noastre. Și apoi, în timp ce trimiteam mesajul: „Dacă ai renunțat să mai fii căsătorit, dacă nu mai e aniversarea nunții noastre de fapt“.

Patrick mi-a scris din nou, întrebându-mă dacă nu pot să mă întâlnesc cu el acolo în două ore. Dorința mea de a nu-l întâlni era atât de puternică încât

abia am reușit să mă ridic și să intru în casă, după care am răspuns ca să zic: „Da“.

*

Avea să întârzie. Eram deja acolo când mi-a scris să-mi spună, așteptând în fața dulapului, la capătul unui coridor atât de întunecos și pustiu că părea post-apocaliptic.

Probabil că mai dura o oră – și-a cerut scuze și a menționat nu știu ce camion și autostrada North Circular. Că să mă duc dacă nu mai pot sta. I-am spus că nu mă deranjează și am scos jurnalul din geantă. Era pătat, dezmembrat, arăta ca vai de el după ce fusese udat de câteva ori și uscat pe radiator.

M-am așezat pe podea și am scris vreme îndelungată, până când mi-am dat seama când am dat pagina că ajunsesem la capăt. Nu știam cum să îl termin. Când, după minute de gândit, nu mi-a venit nici un sfârșit potrivit în minte, m-am întors la început și m-am apucat să citesc. Până atunci nu citisem nimic din el, știind că indiferent ce aveam să găsesc în scrisul meu – fascinație de sine, banalitate, descrieri – m-aș fi dus afară și i-aș fi dat foc.

Însă nu senzația asta mi-a dat-o, sau, cel puțin, ce-am văzut în el a fost rușine, speranță, durere, vinovăție și dragoste, suferință și extaz, bucătării, surori și mame, bucurie, frică, ploaie, Crăciun, grădini, sex, și somn, și prezență, și absență, petreceri. Bunătatea lui Patrick. Firea mea enorm de antipatică și punctuația mea epatantă.

Acum vedeam și eu ce avusesem.

Tot ce își doresc oamenii în cărți, un cămin, bani, să nu fie singuri, toate în umbra unui singur lucru pe care nu-l avusesem. Chiar și persoana, un bărbat care scrisese discursuri despre mine, care renunțase la multe pentru mine, care stătuse pe marginea patului ore în șir când plângeam sau eram inconștientă, care spusese că nu se va răzgândi niciodată în ceea ce mă privește și că va sta chiar dacă știe că-l mint, care mă rănise pe meritate, care pusese ulei la motor și care nu m-ar fi părăsit niciodată dacă nu i-aș fi spus eu.

Nu revelația finală. Că mi-l doream cu disperare înapoi nu mai avea cum să fie vreo revelație în momentul în care am ajuns la final. Ci motivul meschin și oribil pentru care-l pierdusem. Nu boala; nu ceva ce am spus sau

am făcut. L-am scris în jurnal și apoi l-am închis, terminasem, deși pagina rămăsese în mare parte albă pentru că motivul pentru care se încheiase căsătoria noastră începea pe mai puțin de un rând.

La capătul coridorului s-a deschis liftul.

M-am ridicat de jos și am băgat jurnalul în geantă.

Patrick a mers spre mine, încet, sau poate era prea lung coridorul acela, căci înainte să ajungă la jumătate nu-mi mai aminteam cum se stă în picioare. Când cineva pe care-l cunoști dincolo de orice pe lume, pe care l-ai iubit și l-ai urât, pe care nu l-ai văzut de luni de zile, vine spre tine și îți evită privirea până în ultimul moment, apoi îți zâmbește de parcă nu e sigur dacă vă cunoașteți, ce se presupune oare că ar trebui să faci cu mâinile?

*

Conversația noastră a durat două minute, o amestecătură confuză de scuze, și saluturi, și mulțumiri, întrebări inutile și instrucțiuni și mai inutile despre încuietori și cum trebuie ele descuiate. Părea o glumă. Un joc în care așteptam să vedem cine rezistă mai mult să se prefacă a fi altcineva. Nici unul dintre noi n-a cedat și conversația s-a sfârșit cu o ploaie de: „Bine, grozav“. Patrick a luat cheia și eu am plecat.

N-am realizat că geanta mea nu era destul de grea decât la două stații după ce plecasem spre casă. M-am uitat înăuntru, de parcă speram să-l văd acolo, deși geanta suna a gol pe umăr. Nu era nici pe scaunul de lângă mine. Nu căzuse pe podea. Am făcut o scenă. Am încercat să trag de ușile metroului înainte să se oprească trenul în stația următoare, apoi mi-am croit drum printre călători pe peron și am luat un metrou în sens invers. Era și-așa cumplit de aglomerat. Un tip a clătinat din cap cu reproș spre mine. Nu mi-a păsat.

În drum spre depozit, metroul se tot oprea în tunel – am rămas în picioare, de parcă asta ar fi grăbit mersul lucrurilor, imaginându-mi că jurnalul e căzut pe undeva pe drum, între stație și depozit, că un trecător îl ridică, se uită la numele din interior, vede că nu e nici unul, pleacă cu el oricum, aruncându-l în prima pubelă pe care o vede. Sau că-l ia acasă. Ideea asta era și mai cumplită – lucrul meu și numai al meu avea să fie pus pe un vraf de meniuri fast-food, scrisori care trebuie deschise în bucătărie, avea să fie citit în fața televizorului, „câte o frântură amuzantă“ citită cu voce tare unui soț plictisit în timpul reclamelor.

*

Când am ajuns în cele din urmă în stație, un angajat al metroului mi-a spus că nu fusese predat nici un jurnal, însă dacă doream o umbrelă, aveam de unde alege. Am ieșit și m-am dus pe jos până la depozit în direcția în care venisem, traversând în același loc în care traversasem cu o oră și jumătate înainte, dar fără nici un succes.

Când am intrat, funcționarul a remarcat că mă întorsesem.

Evident că nu mă mai săturam de locul acela. Stătea la birou, ca și înainte, rezemat, cu mâinile împreunate la ceafă, privind ecranele camerelor de supraveghere de parcă ar fi avut ce vedea în afară de coridoare pustii filmate din diverse unghiuri. Am semnat în registrul lui idiot din nou și când am intrat în lift, l-am auzit spunând:

– Prietenul tău e încă acolo. O să-i pară rău dacă lichidează depozitul.

*

Toată mobila noastră era pe coridor, scoasă bucată cu bucată de către Patrick și aranjată accidental ca o cameră. Un fotoliu, un televizor, un lampadar. Stătea pe canapeaua noastră. Cu cotul pe brațul ei, citind.

A ridicat privirea și, văzându-mă, mi-a spus: „Bună“ de parcă abia sosisem acasă, apoi a continuat să citească. N-avea nici un rost să i-l cer înapoi. Dacă-l citise de la început, acum era pe sfârșite. M-am așezat pe canapea, la capătul opus, și am așteptat.

Patrick a dat o pagină. Dacă ar fi fost oricine altcineva – dacă ar fi fost Jonathan, ar fi fost un act de rară și ingenioasă cruzime, să-mi citească jurnalul de față cu mine. Jonathan ar fi pretins că e mult prea concentrat ca să se poată întrerupe – ar fi ridicat un deget dacă aș fi încercat să zic ceva, schimbându-și expresia de la tristețe la amuzament, interes, un pic de șoc, imens regret, pe parcursul unei singure pagini, în timp ce ar fi făcut comentarii din când în când despre cum zugrăvisem diverse lucruri.

Dar vorbim aici de Patrick. El chiar se concentra. Avea o expresie serioasă și reacții minime, o mică încruntătură, un zâmbet ocazional, aproape imperceptibil. N-a spus nimic până la sfârșit.

Și apoi doar:

– Nu reușesc să-ți descifrez scrisul. Ce zici aici? Niciodată n-am…?

– Ah. M-am uitat de-a-ndoaselea la ultimul lucru pe care-l scrisesem. Spune că niciodată nu l-am întrebat cum a fost pentru el.

La care el a zis:

– Vorbești de -----?

– Nu, de tot. De căsnicia noastră. Cum a fost să fii soțul meu. Nu te-am întrebat niciodată cum a fost pentru tine.

– Corect, a zis el.

A închis jurnalul.

– E lucrul de care-mi e cel mai rușine acum, cred. M-am ridicat și am întins mâna după jurnal. Evident, dintre multele posibile opțiuni.

În loc să se ridice, Patrick a rămas așezat și s-a scărpinat rapid la ceafă. Am așteptat. A păstrat jurnalul la el în mână.

– Vrei să știi?

Am zis că nu și m-am forțat să mă așez din nou.

– Nu vreau. Pentru că nu eram îndeajuns de curajoasă. Cum a fost pentru tine, Patrick?

Aveam geanta pe umăr. Nu mi-am dat-o jos.

El a spus:

– A fost absolut groaznic, ce pizda mă-sii!

Ingrid folosea cuvântul la orice, pizda mă-sii de alarmă, pizda mă-sii de molii, aveam o pizdă de piersică în sutien, așa că ajungea să nu te mai șocheze. Dar pe Patrick nu-l auzisem să înjure niciodată, nici măcar o singură dată în viață, așa că, spus de el, forța și violența acestui cuvânt m-au făcut să tresar.

Apoi și-a cerut scuze.

– Nu, mie îmi pare rău. Spune-mi. Vreau să știu.

– Dar știi deja. E exact cum ți-a spus mama ta. A pus deoparte jurnalul. Doar că întotdeauna tu ai fost în sufletul meu. Știu că erai bolnavă, dar eu trebuia să îți absorb toată durerea și să te las să îți canalizezi mânia spre mine, pur și simplu pentru că eram acolo. Asta a absorbit orice altceva. Mă simt ca și cum întreaga mea viață a fost subsumată tristeții tale. Am încercat, Martha, Doamne ce-am mai încercat, dar nu conta, orice aș fi făcut. Tot timpul părea că nu vrei decât să fii nefericită, dar te aștepți la sprijin constant. Uneori nu voiam decât să merg la un restaurant pentru mâncare, nu pentru că acolo șeful de sală nu părea deprimat, sau pentru că mocheta nu îți amintea de ceva neplăcut care ți se întâmplase cândva. Uneori tânjeam să fim și noi normali.

S-a oprit, vizibil nesigur dacă să continue sau nu. A continuat.

– Și aruncai cu lucruri în mine.

Am lăsat privirea în pământ. Privindu-mă din afară, mă gândeam, acum îmi atârnă capul de rușine. Sunt încovoiată de jenă.

– Nu-ți pot descrie cum a fost, Martha. Chiar nu pot. Iar tu te așteptai să mă descurc. Ziceai că vrei să discutăm despre orice, dar de fapt nu voiai. Ai decis că pentru că nu sunt în stare să îți comentez fiecare stare și să îți descriu fiecare sentiment care mă încearcă înseamnă că nu simt nimic. Mi-ai spus că sunt gol pe dinăuntru. Ți-aduci aminte? Ai spus că nu-s decât o palidă copie a soțului care ar trebui să fiu.

Am spus că nu-mi amintesc. Dar de fapt îmi aminteam. Fusese într-un magazin. Cumpăram o saltea. Eu îi tot ceream părerea. El continua să spună că el n-are preferințe, până când am ieșit furtunos și nu m-am întors acasă atât de multe ore fără să-i spun măcar unde sunt, că în momentul în care am apărut, el sunase pe toată lumea la care se putuse gândi ca să vadă dacă erau vești de la mine.

– Ba da, îmi pare rău. Îmi amintesc.

– Mă tot acuzai că sunt pasiv, că nu îmi doresc nimic, dar eu n-aveam voie să-mi doresc nimic. Asta era regula. Singurul mod în care puteam avea liniște era să accept orice mi se oferea. Și chiar și după… Aici Patrick a dus mâna la ceafă, apăsându-și mușchiul cu degetele, de parcă ar fi încercat să localizeze sursa durerii. … e atâta vreme de când mă cunoști, și primul lucru care-ți dă prin cap că l-aș face după ce am plecat e că m-aș duce să mă culc cu vară-ta.

– Nu, eu…

Așa era.

– Era al unui iubit de-al ei. Are exact același ceas ca mine. Dar nici nu te-ai gândit că s-ar putea să existe cu totul altă explicație sau să te întrebi dacă nu ai greșit. Ce rost are, dacă asta crezi tu despre mine?

I-am spus că îmi pare tare rău.

– Sunt cea mai groaznică ființă de pe lume.

– Nu ești. Mâna lui Patrick s-a încleștat și a lovit brațul canapelei. Nici cea mai grozavă persoană de pe lume nu ești, chiar dacă de fapt așa crezi. Ești și tu ca toți ceilalți. Dar pentru tine asta e mai greu de suportat, nu? E mai ușor să fii ori una, ori cealaltă. Ideea că ai putea fi un om obișnuit e insuportabilă.

Nu l-am contrazis. N-am spus decât: „Îmi pare rău că a fost așa de groaznic“.

– Nu tot timpul.

A oftat și a luat iar jurnalul, pe care l-a lăsat să se deschidă la întâmplare.

– Majoritatea timpului a fost minunat. M-ai făcut fericit, Martha. N-ai idee. N-ai idee cât de bine a fost. Asta e partea pe care-mi e cel mai greu să o înțeleg. Că n-ai văzut nimic din ce era bun. Pur și simplu n-ai fost în stare.

I-am spus lui Patrick că vedeam acum.

– Știu.

L-am observat cum întoarce paginile și caută ceva anume, citește în tăcere, apoi începe să citească cu voce tare:

– Aflați la o nuntă, la scurtă vreme după propria noastră nuntă, l-am urmat pe Patrick, traversând marea de invitați adunați la recepție, până la o femeie care stătea singură deoparte.

Mi-am atins una din urechi și mi-am dat seama că frigea.

– … mi-a spus că în loc să îi tot arunc priviri din cinci în cinci minute și să-mi plâng de milă, mai bine m-aș duce la ea și i-aș spune că-mi place pălăria pe care o poartă, a citit el și apoi a ridicat privirea. Așa am spus?

– Da.

– Zău dacă-mi aduc aminte. Nu-mi aduc aminte decât…, a zâmbit el misterios, că mă gândeam la vremea aceea cât de dulce erai. Cine altcineva și-ar fi bătut atâta capul cu o femeie care nu era în stare să-și bage un aperitiv întreg în gură, se vedea că ești complet întoarsă pe dos. Mai aveai puțin și ți se făcea rău. Te-ai apucat să vorbești cu ea și ai continuat așa, până și-a revenit. Acesta e genul de lucru… Aici s-a întrerupt și a trecut la altă pagină din jurnal, apoi a spus: E ceva minunat. Zău, Martha.

L-am întrebat dacă știa că azi e aniversarea nunții noastre când mi-a trimis mesajul.

– Da, îmi pare rău. N-am făcut-o intenționat. Pur și simplu trebuia să rezolv.

Eu am spus:

– Ei, poate ar trebui să plec.

El mi-a dat atunci jurnalul înapoi.

Ne-am ridicat amândoi.

– OK, bine atunci.

– Da, bine.

Am spus: „La revedere“ și nu mi s-a părut destul, cuvintele astea erau prea banale să conțină sfârșitul universului. Dar n-aveam altele mai bune. Am luat-o spre lift.

Patrick a spus: „Martha, așteaptă“.

– Ce-i?

– Ai avut dreptate. Știam că ceva nu e în regulă. Nu de la început, dar în ultimii ani… Fața lui a căpătat brusc o paloare bolnăvicioasă. Știu că nu era din cauza ta. Știam că ceva nu se leagă, dar încercam să supraviețuiesc. Nu mă simțeam în stare să atac problema. Sau poate mi-era teamă că vom descoperi că e vorba de ceva care nu se poate rezolva și asta ar fi însemnat sfârșitul. Și uneori, ai avut dreptate și în legătură cu asta, nu-mi cădea prost că lumea zicea: „Uite ce bărbat bun“, pentru că mă simțeam și-așa complet inutil. Dar lucrul de care…, aici a făcut o pauză și a continuat pe un ton plin de tristețe, lucrul de care îmi e cel mai rușine e că am spus că n-ar trebui să fii mamă. Nu-i adevărat. Dar eram atât de supărat.

Fusese lucrul cel mai urât la care se putuse gândi.

I-am zis să nu mai spună nimic, dar el a continuat.

– Nu-ți pot cere să mă ierți. E dincolo de orice scuză. Vreau doar să știi că-mi dau seama de ce-am făcut și că, indiferent de ce vom face până la urmă, va trebui să îmi reclădesc viața conștient de această realitate, că am fost deliberat crud cu soția mea.

În momentul acela s-a auzit un zgomot de pe alt culoar. Un obiect de metal care a căzut pe podea, cineva care a început să strige. După ce ecoul s-a stins, am spus:

– Ar fi trebuit să-ți spun cât de mult mi-o doream. La momentul acela. Ar fi trebuit să îți spun adevărul.

– De unde știi că era fetiță?

– Știu eu.

– Și cum ai fi numit-o?

Am spus:

– Nu știu.

Dar numele ei era scris de atâtea ori în jurnal.

Patrick l-a rostit cu voce tare. A spus: „Da. Ar fi fost tare bun".

M-am uitat în sus la tavan și mi-am dus mâinile la ochi ca să-mi șterg lacrimile. Părea că izvorăsc încontinuu, ca dintr-o fântână nesecată, special plămădită pentru ea.

– Probabil crezi că-s o ființă jalnică.

– Nu, deloc, a spus Patrick. Așa ai considerat tu că trebuie să procedezi. Că faci ce trebuie pentru ea. Chiar dacă ți-o doreai atât de mult. Și asta de fapt îmi spune…, aici s-a scuzat, poate că nu era cel mai potrivit lucru, … asta de fapt îmi spune că ești făcută să fii mamă. Pentru că ai pus-o pe primul plan. Nu asta fac toate mamele?

După care a spus: „Bineînțeles, nu pot decât să îmi dau cu părerea".

N-am putut să mai stau în picioare. Patrick s-a dat mai la o parte și eu m-am întors la canapea. Și el s-a așezat lângă mine, m-a lăsat să îmi pun capul la el în poală și mi-a înconjurat umerii cu brațul, părea atât de greu brațul lui, iar eu am plâns, mamă ce-am mai plâns, parcă mi-am vărsat întreg sufletul și când în cele din urmă m-am ridicat în fund, am văzut că și el avea lacrimi în ochi… Patrick, care pe vremuri îmi spusese că nu mai plânsese din prima zi la internat când taică-său îi strânsese mâna și îi spusese la revedere după care plecase în timp ce fiul lui de șapte ani alerga

în urma mașinii. Am tras de mânecă și apoi i-am șters cu ea fața, după care mi-am șters-o și mie. Nu știam nici eu ce să zic. Așa că, până la urmă, am spus:

– Mare păcat.

Eram serioasă. L-am întrebat de ce râde.

El a spus că nu râde.

– Pur și simplu nu ești ca noi, ceilalți. Asta-i tot.

– Dar nici tu nu ești, Patrick.

Apoi a fost gata și ne-am ridicat și ne-am zis din nou la revedere.

Dar era un altfel de la revedere, pentru că în cele două cuvinte se oglindea un univers întreg.

Eram la capătul coridorului când Patrick mi-a strigat:

– E o poveste foarte bună, Martha. Cum ai scris-o tu.

M-am uitat în urmă și am zis: „Bine“.

– Ar trebui s-o facă film.

Apoi s-a auzit iar zgomot din culoarul vecin. M-am întors și am luat-o înapoi spre el, strigând:

– Nu cred că într-un film, deznodământul… nu cred că despărțirea finală trebuie să aibă loc la depozitul Brent Cross.

N-am vrut să mai aud nimic altceva.

*

Tipul din spatele biroului a remarcat că iată, am părăsit iar clădirea.

Dar lasă că mă întorc eu. Am împins ușile fără să-l bag în seamă. Lumina de afară era așa de puternică încât am ieșit cu mâinile la ochi.

*

Eram pe peron și așteptam următorul metrou, cu geanta în poală și telefonul în mână. Dacă aș fi crezut că universul comunică cu ființele umane prin semne, și minuni, și rețele sociale, aș fi crezut, când am deschis Instagram, că prima postare de pe pagina mea era un mesaj supranatural, canalizat prin @citate_zilnice, special conceput pentru mine.

S-a văzut o lumină la capătul tunelului.

Am făcut o poză ecranului – aveam de gând să notez asta imediat ce urcam în metrou, cu litere de-o șchioapă, astfel încât să umplu spațiul gol care rămăsese pe ultima pagină a jurnalului. Dar metroul s-a oprit și eu m-

am urcat în el și n-am găsit nici un scaun liber. N-am mai scris nimic. Nici nu știu de unde era. Dar îmi sună tot timpul în cap, se repetă de parcă ar fi un refren sau un vers dintr-o poezie. „Gata cu lipsa de speranță.“

Gata, gata, gata cu lipsa de speranță.

Seara trecută Patrick a venit în vizită când mă uitam la un film pe care mi-l recomandase Ingrid, ca fiind un remake de rahat după un film care oricum fusese de rahat. I-am spus că putem să-l oprim.

El s-a așezat și a spus că pentru că e bazat pe o poveste adevărată e clar că vreau să-l văd până la capăt, doar pentru ultimele cuvinte de la sfârșit, de pe generic. Cutărelu' care a murit la optzeci și trei de ani. Pictura care n-a fost găsită niciodată.

A spus:

– Cum se termină, asta e partea care-ți place ție cel mai mult. Și oricum sunt prea obosit ca să vorbesc.

Atunci am început eu să vorbesc. Iar el a zis:

– Pe bune, Martha. Sunt prea obosit să vorbesc.

După care a închis ochii.

*

Iată cum se termină.

*

Cu vreo câteva săptămâni în urmă l-am dus pe tata la o librărie din Marylebone să-i vadă vitrina. Vreme îndelungată el a rămas în picioare pe trotuar și s-a uitat cu expresia cuiva care nu reușește să înțeleagă la ce se uită.

El e poetul de pe Instagram, Fergus Russell. Are un milion de persoane care-l urmăresc.

Cartea, care ocupa toată vitrina, este o antologie cu poeziile lui cele mai iubite. În timp ce citea o cronică, mama a spus:

– În sfârșit, Fergus, ai și tu parte de un articol adevărat.

La care el a replicat că i-ar trebui și un verb derivat de la adjectivul *viitor*.

– Să pot exprima faptul că o antologie care a fost viitoare timp de cincizeci și unu de ani, în sfârșit s-a viitorizat.

A început să plouă cât am stat noi în fața librăriei. Ploua din ce în ce mai tare, dar tata nu părea să observe. Când am văzut că apa, care dădea pe dinafara rigolei, începuse să i se ridice peste botul pantofului, l-am obligat să intre cu mine în magazin, ca să căutăm librarul.

Au dat noroc și tata a întrebat dacă ar putea semna un număr de exemplare, dar că înțelege dacă i se pare că nu e cazul s-o facă.

S-a oferit să îi arate permisul auto ca să demonstreze că el e Fergus Russell. Librarul s-a căutat prin buzunare de un pix și a spus că e în regulă; că pe spatele cărții exista o poză cu el. I-a spus tatei că se vindea cel mai bine de când căzuse piața pentru cărțile de colorat pentru adulți.

La o săptămână după publicare, redactorul tatei a sunat și a spus că, potrivit primelor date, în prima zi reușise să vândă 334 de exemplare – ceva nemaiauzit în cazul poeziei –, și asta numai în librăriile din centrul Londrei.

Winsome i-a organizat o cină festivă în Belgravia. A venit toată lumea. Era prima dată că ne adunam cu toții de la separarea mea și a lui Patrick. Familia ne trata de parcă tocmai ne logodiserăm. Ingrid a spus că e cazul să profităm de asta și a făcut o listă cu posibile cadouri pentru cei care doreau să contribuie la fericirea noastră.

În timp ce lumea se așeza la masă, Winsome m-a trimis în biroul lui Rowland să aduc nu știu ce. Ușa unui șifonier imens din spatele biroului era întredeschisă. Stivuite înăuntru se vedeau zeci de exemplare din cartea tatei, unele încă nedesfăcute, altele încă în pungile librăriilor din centrul Londrei. Am deschis și alte dulapuri. Toate pline cu aceleași lucru. Le-am închis în tăcere și am părăsit camera, disprețuindu-l pe Rowland pentru că s-a apucat să cumpere cartea tatei în chip de glumă.

Înapoi în sufragerie, Rowland îl dojenea pe Oliver pentru că își turnase o tonă de sos în farfurie. Când l-am auzit, mi-am dat deodată seama că numai bunătatea îl putuse îndemna pe unchiul meu să umble cu Ștorfomobilul de la o librărie la alta, să cumpere toate exemplarele, în condițiile în care nu suferea să arunce banii pe nimicuri și prefera să folosească săpunul vechi. În timp ce treceam prin spatele scaunului său, Rowland s-a întors spre tata, care stătea lângă el și a spus cu voce tare că în ceea ce-l privea pe el, dacă nu rimează se cheamă că nu-i poezie, așa că n-are de gând să cumpere nici un volum. Eu l-am bătut pe umăr. El m-a ignorat.

Mai târziu, n-am spus nimănui ce văzusem, cu excepția lui Patrick.

Odată ce cartea a început să se vândă cu miile, mi-am dat seama că n-avea cum să fie doar mâna lui Rowland.

Tatei i-a luat o jumătate de oră să semneze toate exemplarele din vitrină și teancul de pe măsuța din față. Librarul a trântit abțibilduri cu Exemplar cu autograf pe toate copertele înainte să le aranjeze frumos înapoi, apoi și-a scos telefonul să facă și o poză. În timp ce se pregătea să facă poza, tata s-a dat mai încolo. Librarul l-a chemat înapoi.

– A, OK, a spus tata. Mă vreți și pe mine în fundal, a spus el. Apoi, pe un ton pe jumătate încântat, pe jumătate jenat: Nu vreți, vă rog, să faceți și una cu mine și fiica mea?

După aceea, am luat-o pe Marylebone High Street spre Oxford Street, împărțind aceeași umbrelă. M-a întrebat dacă am vreun program și când i-am spus că nu, mi-a spus că i-ar plăcea să-mi dea o înghețată. Pentru că priveliștea unui adult mâncând înghețată în public întotdeauna m-a umplut de o tristețe inexplicabilă, și așa simt și acum, i-am spus că sunt de acord, cu condiția să ne băgăm într-o cofetărie.

Am mers ce am mers și am dat de una, așa că ne-am așezat la o fereastră. A venit chelnerița și ne-a dat niște castroane cu *gelato*, după care a plecat. Tata a spus:

– Ăsta e soiul acela de înghețată pe care n-aveam bani destui să mi-o permit când erai tu mică.

Apoi a trecut la alt subiect, și anume ce simțise el să-și vadă propria carte într-o librărie, când a văzut că nu știu ce să spun.

La sfârșit a zis:

– Sigur, acum vine rândul tău. Cartea ta într-o vitrină de librărie.

Înghețata mi se topise și îmi picura din linguriță când am luat-o din nou din castron. Am început să umblu cu degetul prin ea și am spus:

– Toate articolele rubricii culinare scrise de Martha Russell Friel.

Tata a spus că suna haios, dar că n-o nimerisem deloc.

– De ce ai stat cu ea?

N-avusesem de gând să-l întreb, dar, în timp ce semna cărțile, mă ridicasem și citisem poeziile din nou. Toate erau despre mama. Nu înțelegeam cum pasiunea lui pentru ea, întreținută în fiecare vers, supraviețuise căsniciei lor. Când ea îl înăbușea, îl trimitea în exil.

– Sau mai bine zis, am continuat eu, de ce te-ai întors de fiecare dată?

La care tata a ridicat din umeri și a spus:

– Păi, din păcate, o iubeam.

Ne-am spus la revedere afară. Tata o lua în direcția opusă, așa că mi-a dat mie umbrela. Când am deschis-o s-a rupt și tocmai încercam s-o îndes cu tot cu spițe într-un coș de gunoi când l-am văzut pe Robert ieșind dintr-un magazin la vreo doi metri de locul în care eram eu.

Avea în mână un ziar pe care-l ținea deasupra capului în timp ce a țâșnit și a traversat ca să urce într-un taxi ce oprise vizavi. M-a văzut în timp ce

deschidea portiera și s-a oprit de parcă ar fi fost sigur că va reuși să-și dea seama cine-i femeia de pe cealaltă parte a străzii care părea gata să-i facă cu mâna, apoi se răzgândește. Ținea încă ziarul deasupra capului și l-a agitat prietenește către mine înainte să se bage în mașină. Nu știu dacă m-a recunoscut sau dacă doar mi-a făcut un semn așa, ca să se asigure că nu a ignorat pe cineva cunoscut.

Taxiul a plecat, iar eu mi-am continuat drumul. Nostos, algos. Nu mă întorsesem la el după acea primă întâlnire. Făcusem zeci de programări în lunile care urmaseră și pe toate le anulasem cu o zi înainte.

Ultima dată când am sunat la cabinet, recepționera mi-a spus că aveam atât de multe penalități pentru că anulasem, că era una din acele rare ocazii când avea să-mi refuze o nouă programare dacă nu le plăteam pe cele dinainte.

Mai am momente când îmi doresc să-l văd, dar știu că n-am să mă duc la el, pentru că nu mai este nimic de zis. Și oricum nu vor exista niciodată 540 de lire și 50 de penny în Cheltuielile neprevăzute ale Marthei. Și chiar dacă ar fi, în calitatea mea de expert în mintea umană, mi-aș face griji că și-ar da și el imediat seama că, din cele 820 de vizionări ale discursului său din 2017, de la Asociația Mondială de Psihiatrie, 59 îmi aparțin.

Vorbise pe tema bolii -----. Conferința avusese loc la scurt timp după ce-l cunoscusem. Când am descoperit înregistrarea, am sperat că eu sunt Pacienta M, adică tânăra femeie cu simptome clasice despre care a vorbit el în discurs. Acum, mă întreb dacă așa o fi.

*

Ingrid a născut copilul, o fetiță. Care a întârziat două săptămâni și a venit pe lume uriașă și cu picioarele înainte. Patrick și cu mine ne-am dus, împreună cu ai mei, să o vedem chiar în după-amiaza în care se născuse. Nașterea necesitase folosirea forcepsului și – după cum ne-a spus Ingrid –, a instrumentului acela care arăta ca o pompă de closet, precum și o epiziotomie executată de un doctor care parcă ar fi încercat să închidă ușa grajdului după ce calul a izbutit să scape. Îl bănuia că făcuse o treabă proastă când o cususe, așa că se decisese să se disocieze complet de acea zonă a corpului ei, căreia îi dăduse porecla drăgăstoasă de Vaginozaurus Devastatus.

Winsome era deja acolo când am sosit – era singură, pentru că Rowland încă se învârtea în căutarea unui loc de parcare fără plată, și, zicea ea, nu credea că va apărea prea curând. Era în picioare și spăla niște struguri sub jetul de apă de la robinet, prefăcându-se că n-aude nimic din ce-i povestea sora mea. După aceea, Hamish l-a întrebat pe Patrick dacă era ceva obișnuit în zilele noastre ca ecograful să citească aiurea sexul bebelușului. Ingrid le spusese tuturor că e băiat.

Patrick a răspuns că nu era deloc normal, mai ales dacă se făcuseră mai multe ecografii.

– N-am făcut mai multe.

Soră-mea a ridicat privirea de la sutienul pe care tot încerca să și-l aranjeze.

– Nu-ți mai vine să faci o sută când ai lângă tine trei băieți care încearcă să strice echipamentul.

Patrick a spus:

– Dar chiar și așa…

– Plus că de fapt nu mi-a spus nimeni că ar fi băiat, a continuat Ingrid. Nici n-am întrebat. Nici n-am putut să-mi imaginez că o să fie altceva.

Hamish n-a reacționat decât cu un: „Ah“. Apoi, adunându-se, a spus:

– Oricum, poate că ar fi bine să ne decidem la un nume pentru fetiță, dacă tot suntem cu toții aici.

Ingrid s-a uitat la Winsome care între timp începuse să porționeze un strugure uriaș în ciorchini micuți, pe care îi aranja într-un castron de sticlă adus de acasă.

– Mi-ar plăcea să-i spunem Winnie. Apoi, către Hamish: Ești de acord?

Acesta a pronunțat atent numele întreg al fiicei lui. Mama era lângă pătuț și netezea cutele păturicii. Hamish a spus:

– Tu ce zici, Celia?

Ea a spus că numele era perfect.

– Avem nevoie de cât mai multe Winnie pe lumea asta.

Am aruncat o privire spre mătușă-mea, pe care am văzut-o scoțând apoi o batistă din mânecă, întorcându-se cu spatele la noi și ștergându-și ochii pe furiș.

– De fapt, a spus Ingrid, Winnie Martha sună ciudat. Mai bine îi punem un singur nume. Apoi, către mine: Asta nu înseamnă că nu te iubesc.

*

I-am cerut lui Winsome iertare în legătură cu episodul cu vaza. Mai întâi am sunat-o, după ce am citit scrisoarea mamei și mi-am contabilizat toate fărădelegile. Am început cu alea mai mici, ca să-mi fac curaj. Am întrebat-o dacă n-aș putea veni în vizită și, în ziua în care m-am dus, ea m-a invitat afară, în grădină, unde fusese așezată o masă pentru ora ceaiului.

Chiar dacă de Crăciun, când îi spusesem că nu vreau vaza, mi se păruse că mai avea puțin până să izbucnească în lacrimi, Winsome mi-a răspuns că nu-și aduce aminte de acel episod, apoi a spus că nu-i nimic și m-a bătut pe mână. Eu am rugat-o să mă ierte totuși.

– Dacă am uitat, înseamnă că am și iertat, Martha. Parcă a zis cineva asta, sau am citit-o undeva… Oricum, dac-ar fi să aleg un motto, atunci ăsta ar fi. Uitat înseamnă iertat.

I-am spus că era de F. Scott Fitzerald. Administratorul paginii @citate_zilnice fusese în vervă.

Winsome mi-a oferit o prăjitură și m-a întrebat dacă îmi făcusem vreun plan de vacanță.

– Cum ai reușit s-o suporți pe mama atâta vreme?

La asta ea a răspuns: „O, într-adevăr“. Și apoi:

– Presupun că e din cauză că n-am putut uita niciodată cum era înainte să se prăpădească mama și pentru că am iubit-o îndeajuns de mult.

– Dar nu ai fost nici un pic tentată să o dai naibii?

– O, ba da, cred că n-a trecut zi de la Domnul. Dar, Martha, uiți că eu eram deja adult, iar ea era doar un copil. Știam cine este. Sau cel puțin cine ar fi trebuit să fie dacă mama n-ar fi murit, sau dacă, cine știe, am fi avut o altă mamă. Îmi place să cred că am făcut tot ce-am putut, dar știu că n-am putut să o înlocuiesc pe mama.

Am acceptat o a doua ceașcă de ceai. În timp ce mă uitam cum toarnă ceaiul, i-am spus că nu-mi pot imagina cât de greu trebuie să-i fi fost. Winsome a zis: „Ei, nu-i mare lucru“ și eu am hotărât că într-o bună zi am s-o rog să-mi povestească, însă nu în ziua aia, pentru că se citea atâta tristețe în vorbele ei încât simțeam că nici una dintre noi nu face față în momentul acela, cum stăteam amândouă în grădină și ne beam ceaiul.

– Uitat înseamnă iertat.

Dintr-un motiv nemărturisit, Winsome a repetat aceste vorbe.

Iar eu le-am repetat după ea:

– Uitat înseamnă iertat.

– Chiar așa. E greu, dar nu imposibil. Dacă nu te superi, Martha, am să iau eu ultima bucată de prăjitură.

*

Chiar și cu patru copchii care n-au împlinit încă nouă ani, Ingrid tot Ingrid se cheamă că este.

Atașat la fiecare mesaj pe care mi l-a trimis de când s-a născut Winnie, e un GIF intitulat Will Ferrell trist. Acesta stă într-un scaun de piele ergonomic pus pe vibrații maxime, încercând să bea vin și plângând în timp ce vinul sare din pahar și i se prelinge pe bărbie. Însă e de fapt ea, la modul figurat. Și de fiecare dată mă face să râd.

*

Patrick și cu mine am plecat de la spital după ce Oliver a apărut cu Jessamine și acel Rory pe care urmează să-l ia de soț. Nicholas e în America, lucrează la o fermă specială.

Părinții mei ne-au invitat să ne întoarcem cu ei la Goldhawk Road, să luăm cina. Când am ajuns acasă, mama mi-a spus să merg cu ea în atelier, pentru că vrea să-mi arate ceva.

Eu i-am zis:

– Ești sigură? Nu arde.

Ea a dat a lehamite din mână, semn că n-are de gând să ia de bună gluma mea, și, după ce am traversat grădina, a deschis ușa și m-a așteptat să intru. Imediat m-a cuprins senzația că mă aflu într-un loc în care mi se spusese în repetate rânduri să nu cumva să intru. O senzație tare stranie. M-am așezat pe o ladă într-un colț. Era îmbrăcată în niște picături albe și scorțoase.

În mijlocul camerei, învelit într-un cearșaf murdar, era un obiect al cărui vârf atingea tavanul. Mama s-a dus la el și a rămas acolo, cu brațele încrucișate și cu coatele prinse în căușul palmelor, cu o mină care îi trăda neliniștea.

A tușit și a spus:

– Martha. Știu că și tu și soră-ta mă țineți de rău că refolosesc resturile casnice pentru artă, dar tot ce-am încercat în anii ăștia să fac a fost să iau

gunoaiele și să le transform în ceva frumos, în ceva mai grozav decât înainte. Îmi pare rău dacă asta e o metaforă tocită. Apoi s-a întors și a tras cearșaful jos. Nu-i nevoie să zici că-ți place.

Am simțit că mi se oprește aerul în piept. Era o siluetă goală pe dinăuntru, împletită ca o colivie, din sârmă și bucăți de cablu de telefon. Mama topise aramă, pe care o turnase peste capul și umerii ei. Arama topită cursese în interiorul pieptului, peste inima care era cumva suspendată într-un spațiu gol și lucea stins în lumina electrică. Mă făcuse înaltă, doi metri și jumătate, frumoasă, mai grozavă decât înainte. I-am spus că nu mă deranjează metafora. Iar acolo, în șopron, înainte să ieșim din el, i-am spus că avusese dreptate – că tot ce-mi spusese la telefon și în scrisoare era adevărat. Că fusesem iubită în fiecare zi a vieții mele de om adult. Că mă purtasem insuportabil, dar că totuși nu înseamnă că nu fusesem iubită. Că mă simțisem singură, dar nu fusesem niciodată singură și că fusesem iertată pentru lucrurile de neiertat pe care le făcusem.

Nu pot spune că am uitat lucrurile care mi s-au făcut – nu pentru că nu le-aș fi uitat. Ci pentru că, așa cum zice pe bună dreptate Ingrid, oamenii care vorbesc despre câte le-au iertat altora sunt niște nenorociți.

*

Sculptura mamei e prea înaltă ca să stea într-o casă. Umblă vorba c-ar fi în vizorul Galeriei Tate.

*

Patrick și cu mine nu locuim împreună.

În aceeași zi în care ne-am spus la revedere pe coridor, înconjurați de mobila noastră, Patrick s-a înființat la Goldhawk Road și mi-a spus, în timp ce stăteam amândoi în fața casei, că ar dori să mă întorc la apartament.

Eu m-am repezit la el, așteptându-mă să mă ia în brațe, dar el nu m-a luat, iar eu mi-am retras brațele.

El a spus: „Îmi pare rău“.

– Am vrut să zic să te duci tu acolo, că mă duc eu în altă parte.

Atunci eu l-am întrebat ce dorea, să stau acolo cu titlu de chiriașă?

– Nu, Martha. Voiam să zic că, dacă ne îmbarcăm pe acest drum, vreau să facem totul ca la carte. Doi oameni care și-au distrus reciproc viața n-au, teoretic, dreptul la o a doua șansă. Dar dacă tot încercăm să…

– Aoleu, nu spune că încercăm să ne repunem pe picioare.

– Bine. Indiferent ce încercăm să facem, câtă vreme încercăm, nu vreau să fii nevoită să stai cu ai tăi.

Eu i-am spus că mi se pare ciudată ideea lui.

– Dar facem cum spui tu.

Am intrat, mi-am luat lucrurile și Patrick m-a dus acasă.

Winsome l-a invitat să stea în Belgravia, dar el și-a închiriat o garsonieră. Nu e deprimant, pentru că e două străzi mai încolo, în Clapham, și el stă mai mult pe la mine. Vorbim vrute și nevrute: dacă s-o putea repara ușița de la mașina de spălat vase, dacă doi oameni care și-au distrus reciproc viața mai pot fi împreună.

Când oamenii descoperă că ai fost separată de soț o vreme, apoi v-ați împăcat, înclină din cap și spun:

– E clar că în adâncul sufletului n-ai încetat niciodată să-l iubești.

Dar eu am încetat. Știu sigur că am încetat. E mai ușor să zic: „Sigur că da, ai dreptate“, pentru că e mult mai greu să le explici altora că poți să te oprești și s-o iei de la capăt de la zero, că poți iubi aceeași persoană și a doua oară.

*

Patrick s-a trezit când porcăria de remake s-a terminat și s-a apucat să-și caute pantofii. Eu nu voiam să plece. I-am spus:

– Nu vrei să te uiți la Master Chef cu mine?

Ne-am uitat la episodul ăla cu prăjitura Alaska. El nu-l văzuse.

La sfârșit, i-am spus că Ingrid încă mai crede că sabotorul îl scosese intenționat din frigider. Patrick a spus că e imposibil. A spus:

– A făcut o greșeală pentru că starea de tensiune e prea mare.

Eu i-am zâmbit – un om care lucrează toată ziua la urgență și apoi vorbește de starea de tensiune prea mare dintr-o emisiune culinară. El m-a întrebat la ce mă gândesc. I-am spus că fusesem îndoită, dar că acum vedeam și eu că n-avea cum să fie vina cuiva.

Ne-am spus la revedere pe hol, m-a sărutat pe creștetul capului și mi-a spus că vine mâine. M-am dus la culcare. Tot mai cred că e aiurea. Sunt zile când mi se pare insuportabil, zile când el spune că parcă nu s-a schimbat nimic, și zile când mi se pare că amândoi simțim cât de mult s-a pierdut și cât de ireparabil e. Dar suntem împreună într-o perioadă de avarie, așa

spune Patrick, un termen de grație la care nu aveam dreptul, așa că suntem recunoscători. Mai nou, când vorbește de garsonieră, îi spune Hotel Olympia.

Copii tot n-am. Nu există o Flora Friel. Am patruzeci și unu de ani.

Poate nici nu voi avea vreodată, dar încă trag nădejde, și, oricum ar fi, știu că Patrick este aici, lângă mine.

OPERE CITATE

„Sfârșitul se află în început și e încă departe.“
Omul invizibil, de Ralph Ellison

„Și dacă nu vă anunț că procedez altminteri, imaginați-vă că sunt tot timpul cu țigara în gură.“
Banii, de Martin Amis

„Nu știam nici eu, dar în mare credeam că-mi plăcea să fie totul liniștit și așezat în jur, să n-am nimic de făcut, să râd la glumele pe care nimeni nu le crede amuzante, să merg la plimbare și să nu mi se ceară să-mi dau cu părerea despre lucrurile care-mi plac mie cel mai mult și să spun dacă nu cumva Cutărelu’ nu-i un om sucit.“
Cold Comfort Farm, de Stella Gibbons

„Marea revelație n-a venit niciodată. În schimb, au fost mici miracole zilnice, bețe de chibrit aprinse pe neașteptate în mijlocul întunericului; iată unul.“
Spre far, de Virginia Woolf

„Lucrurile de care ți-e rușine fac de obicei obiectul unei povești bune.“
Dragostea ultimului magnat, de F. Scott Fitzgerald

„Incinerarea era la fel de neplăcută ca un Crăciun în familie.“
Singura poveste, de Julian Barnes

„Gata cu lipsa de speranță.“
Durerea e o făptură înaripată, de Max Porter

„Uitat înseamnă iertat.“
Prăbușirea, de F. Scott Fitzgerald
„Trebuie să ne repezim asupra zilei.“
Arhiepiscopul Justin Welby, *BBC Desert Island Discs*, 21 decembrie 2014

„… o femeie care zace într-un apartament întunecos, gândindu-se la divorțul ei preț de 192 de pagini.“
Good Morning, Midnight, de Jean Rhys

NOTĂ ASUPRA TEXTULUI

Simptomele medicale descrise în roman nu corespund unei boli mintale reale. Tratamentul, medicamentele și sfaturile medicale descrise sunt complet fictive.

MULȚUMIRI

Catherine. Și James. Libby, Belinda și echipa și freelancerii de la HarperCollins. Ceri, Clare și Ben. Fiona, Angie, Kate, familia Huebscher, Laurel și Victoria. Clementine și Beatrix. Andrew. Vă mulțumesc.

Și mătușii Jenny, care a fost alături de mine de Crăciun, de când eram mică.

În colecția Buzz BOOKS au apărut:

Celeste Ng, *Tot ce nu ți-am spus*
L.S. Hilton, *Maestra*

Jonathan Dee, *Privilegiații*
Emma Healey, *Elizabeth a dispărut*
Peter Swanson, *Cei care merită să moară*
Fiona Barton, *Văduva*
Carla Guelfenbein, *Cu tine în depărtare*
Carla Guelfenbein, *Restul e tăcere*
Austin Wright, *Tony şi Susan*
Martin Suter, *Maestrul bucătar*
J.P. Delaney, *Fata dinainte*
Patricia Highsmith, *Carol*
Alexandra Oliva, *Supraviețuitoarea*
Charles Belfoure, *Arhitectul parizian*
Ottessa Moshfegh, *Eileen*
Elan Mastai, *Omul care a cucerit timpul*
Carla Guelfenbein, *Femeia vieții mele*
L.S. Hilton, *Domina*
Susanna Tamaro, *Mergi unde te poartă inima*
Agatha Christie, *Crima din Orient Express*
Sana Krasikov, *Patrioții*
Celeste Ng, *Mici focuri pretutindeni*
Darcey Bell, *O mică favoare*
Fiona Barton, *Copilul*
Michel Faber, *Cartea Lucrurilor Noi şi Ciudate*
Maria Semple, *Unde ai dispărut, Bernadette?*
Tim Johnston, *Coborârea*
Susanna Tamaro, *Ascultă glasul meu*
Matthew FitzSimmons, *Dispariția*
Agatha Christie, *Casa strâmbă*
Agatha Christie, *Vinovat fără vină*
Agatha Christie, *Zece negri mititei*
A.J. Finn, *Femeia de la fereastră*
Jonas Bonnier, *Jaf cu elicopterul*
Aimee Molloy, *O mamă perfectă*
Greer Hendricks, Sarah Pekkanen, *Soția dintre noi*
Niklas Natt och Dag, *1793. În umbra morții*
Donna Tartt, *Sticletele*
Linda La Plante, *Văduve*

Stefan Ahnhem, *Victimă fără chip*
Cynthia D'Aprix Sweeney, *Moștenirea*
L.S. Hilton, *Ultima*
Sarah Pinborough, *Prin ochii ei*
Alex Michaelides, *Pacienta tăcută*
Sarah Vaughan, *Anatomia unui scandal*
Agatha Christie, *Ucigașul ABC*
Christine Mangan, *Necunoscuta din Tanger*
Shirley Jackson, *Casa bântuită*
Chloé Esposito, *Rea*
Stefan Ahnhem, *Al nouălea mormânt*
J.P. Delaney, *Crede-mă când mint*
Adrian McKinty, *Lanțul*
Peter Swanson, *O minciună perfectă*
Emily Gunnis, *Fetița din scrisoare*
Christopher Bollen, *Prietenie trădată*
Jean Hanff Korelitz, *Ar fi trebuit să știi*
Bernard Cornwell, *Nebuni și muritori*
Anonim, *Nume de cod: Kingfisher*
Ann Napolitano, *Dragă Edward*
Stefan Ahnhem, *Motivul X*
Daniel Silva, *Cealaltă femeie*
Peter Swanson, *Fata cu un ceas în loc de inimă*
Christy Lefteri, *Apicultorul din Alep*
Jeanine Cummins, *Pământ american*
Kate Elizabeth Russell, *Vanessa mea cea întunecată*
Megan Campisi, *Devoratoarea de păcate*
Sarah Pinborough, *Prietena mea de suflet*
Alex Marwood, *Micile ticăloase*
Daniel Silva, *Fata cea nouă*
Stefan Ahnhem, *X feluri de a muri*
Anders Roslund, *Trei zile*
Josh Malerman, *Malorie*
Jasper DeWitt, *Pacientul*
Affinity Konar, *Gemenele de la Auschwitz*
Lisa Jewell, *O viață regăsită*
Daphne du Maurier, *Rebecca*

Max Seeck, *Vânătoarea de vrăjitoare*
Jean Hanff Korelitz, *De la început*
John le Carré, *Pe serviciul adversarului*
Daphne du Maurier, *Verișoara mea Rachel*
Ashley Audrain, *Îndoiala*
John le Carré, *Omul nostru din Panama*
Patricia Highsmith, *Ape adânci*
J.P. Delaney, *Soția perfectă*
Rumaan Alam, *Lasă lumea în urmă*
Sarah Vaughan, *Mici dezastre*
Ruth Druart, *În timp ce Parisul dormea*
Emily Gunnis, *Fetița pierdută*
Harriet Tyce, *Portocala sângerie*
Lisa Jewell, *Secrete întunecate*
Greer Hendricks, Sarah Pekkanen, *Nu ești singură*
Valérie Perrin, *Apă proaspătă pentru flori*
Igor Bergler, *Biblia pierdută*
G.D. Wilkinson, *Când înfloresc caișii*
John le Carré, *Războiul spionilor*
Laurie Elizabeth Flynn, *Fete de treabă*
Daniel Silva, *Ordinul*
Robert Harris, *München*
Alex Michaelides, *Fecioarele*
Dolores Redondo, *Partea de nord a inimii*
Sophie van Llewyn, *Sâmbăta în care totul s-a schimbat*
John le Carré, *Un adevăr delicat*
David Silva, *Portretul unei spioane*
Harriet Tyce, *Minciuni mortale*
Tatiana de Rosnay, *Viața asta îți aparține*
Toshikazu Kawaguchi, *Până nu se răcește cafeaua*
Lisa Taddeo, *Animal*
John le Carré, *Jocul*
Laura Dave, *Ultimul mesaj*
Valérie Perrin, *Duminicile iubirilor pierdute*
Robert Harris, *V2*
Ellie Midwood, *Violonista de la Auschwitz*
Peter Swanson, *Cunoștință mortală*

Abigail Assor, *La fel de bogat ca regele*
Jean Hanff Korelitz, *Vieți furate*
Virginia Feito, *La limită*
Janelle Brown, *Lucruri prețioase*
Nita Prose, *Camerista*
Lisa Jewell, *Noaptea în care a dispărut*
Ellie Midwood, *Fata care a evadat de la Auschwitz*
Niklas Natt och Dag, *Lupul și străjerul*
Sofía Segovia, *Zborul albinelor*
Christy Lefteri, *Zboruri frânte*
John le Carré, *Proiectul Silverview*
Charmaine Wilkerson, *Gustul dulce de acasă*
Ilaria Tuti, *Flori deasupra infernului*
Daniel Silva, *Violoncelista*

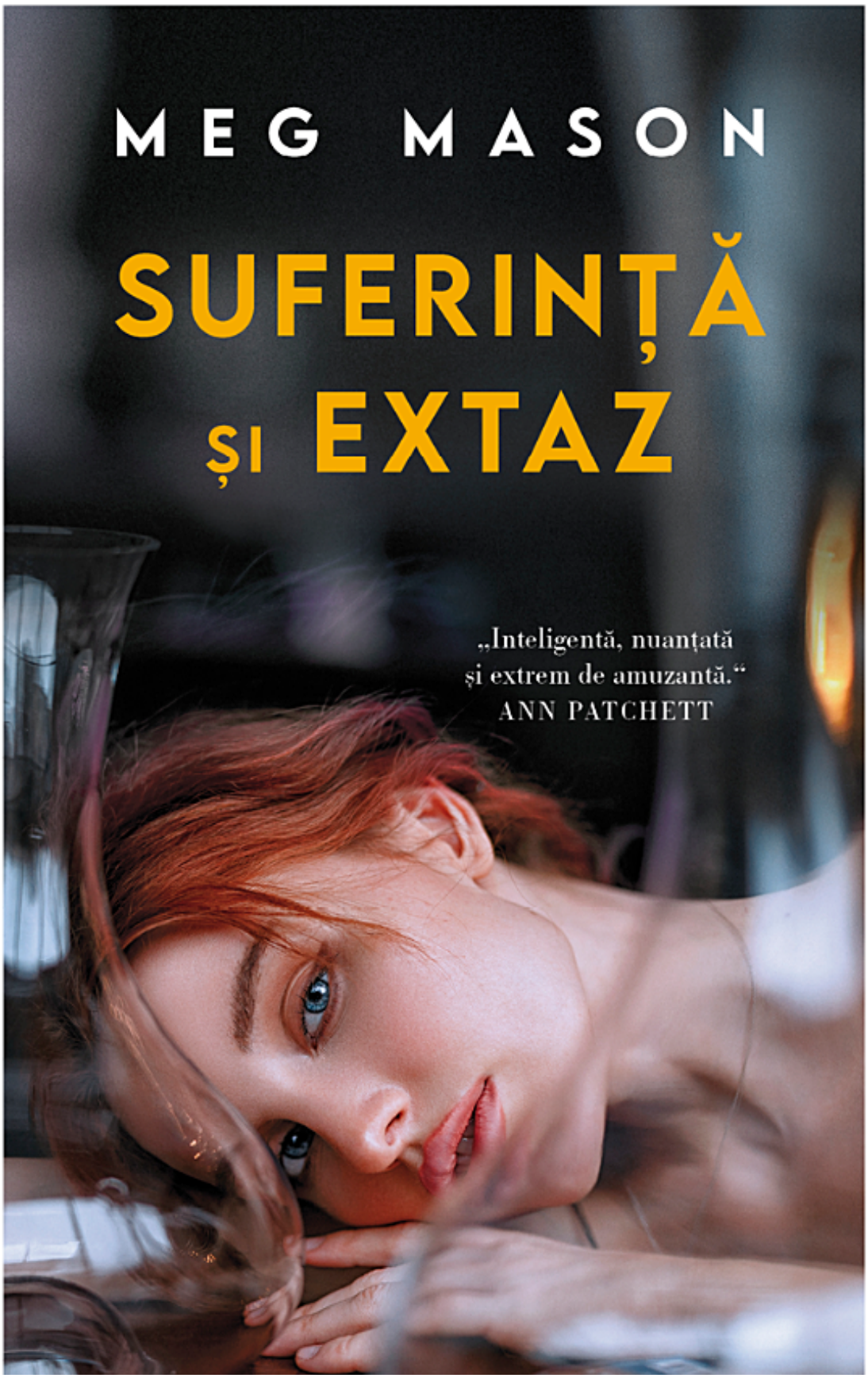

clasici contemporani LITERA